PRZEPISY Z ZAKRESU PRAWA ADMINISTRACYJNEGO

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Zeszyt 17 Warszawa 1948 r.

PLANOWANIE PRZESTRZENNE, PRAWO BUDOWLANE, ODBUDOWA

Treść zeszytu:

A. PLANOWANIE PRZESTRZENNE.

Str.

1. Dekret z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju . . . 4
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 marca 1947 r. o współdziałaniu władz w akcji planowego zagospodarowania przestrzennego kraju 9
3. Rozporządzenie Ministrów Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Odbudowy z dnia 16 lipca 1947 r. w sprawie miejscowych planów zagospodarowania terenowego obszarów objętych przebudową ustroju rolnego 10
4. Dekret z dnia 13 września 1946 r. o rozgraniczeniu nieruchomości 13
5. Dekret z dnia 24 września 1947 r. o katastrze gruntowym i budynkowym . . 15
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 października 1936 r. o sposobie opracowania planów zabudowania 16
7. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej (wyciąg) 23
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 1938 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego 24
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 marca 1939 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinie budownictwa przemysłowego 30

B. PRAWO BUDOWLANE.

10. Prawo budowlane i zabudowanie osiedli (Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r.) 34
11. Ustawa z dnia 3 lipca 1947 r. o normach i standartach budowlanych . . . 81
12. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 czerwca 1937 r. o zwolnieniu od obowiązku ponoszenia kosztów urządzenia ulic i placów, oraz zmniejszeniu i odroczeniu wpłat z tego tytułu 82
13. Rozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia 13 maja 1937 r. w sprawie przepisów szczegółowych o budowie budynków kolejowych i budynków kolei prywatnych użyteczności publicznej 83
14. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 9 maja 1936 r. o zakładach kąpielowych 88
15. Ustawa z dnia 13 marca 1934 r. o oddaleniu budowli, składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linij kolejowych oraz o pasach ochronnych przeciwpożarowych i zasłonach odśnieżnych 90

Str.

16. *Rozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia września 1934 r. o urządzeniu i utrzymywaniu pasów ochronnych przeciwpożarowych i zasłon odśnieżnych* 93
17. *Rozporządzenie Ministra Odbudowy z dnia 11 grudnia 1947 r. o skomplikowanych konstrukcjach, stosowanych w budynkach* 93
18. *Rozporządzenie Ministra Odbudowy z dnia 18 sierpnia 1945 r. o egzaminach wymaganych do uzyskania prawa kierowania robotami budowlanymi i wykonywania projektów (planów) tych robót* 94
19. *Dekret z dnia 27 marca 1947 r. o ulgowym nadawaniu uprawnień budowlanych w wyjątkowych przypadkach* 96
20. *Ustawa z dnia 15 lutego 1933 r. o kierowaniu robotami budowlanymi i sporządzaniu projektów (planów) tych robót na obszarze m. Gdyni* 96
21. *Rozporządzenie Ministra Odbudowy z dnia 3 września 1946 r. o używaniu przy budowie wapna pokarbidowego* 96
22. *Rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej z dnia 23 maja 1935 r. Przepisy dotyczące przestrzegania warunków bezpieczeństwa i higieny przy robotach budowlanych* 97
23. *Rozporządzenie Ministra Odbudowy oraz Pracy i Opieki Społecznej z dnia 21 marca 1947 r. o warunkach bezpieczeństwa przy robotach rozbiórkowych* 105
24. *Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 2 lipca 1929 r. o sporządzaniu i zatwierdzaniu projektów (planów) robót budowlanych i o trybie postępowania przy wydawaniu pozwoleń na budowę i na użytkowanie budynków* 108
25. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 września 1935 r. o nadzorze policyjno-budowlanym nad wykonywanymi robotami budowlanymi* . . . 111
26. *Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Spraw Wewnętrznych z dnia 25 października 1934 r. o ograniczeniach, dotyczących uprawiania handlu i przemysłu, wznoszenia budowli i zamieszkiwania na terenach wolnych obszarów celnych w portach morskich, oraz ograniczeniach ruchu osobowego pomiędzy wolnymi obszarami celnymi w portach morskich a resztą polskiego obszaru celnego (wyciąg)* . . 114
27. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 października 1936 r. o zasięgnięciu opinii w sprawach odpowiedzialności osób, uprawnionych do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót* 114
28. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16 marca 1938 r. o sposobie odgradzania posiadłości i działek* 115
29. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 lipca 1937 r. o obowiązku udziału właścicieli działek w pokryciu kosztów zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów na nawierzchnię z ulepszonego materiału* 117
30. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 czerwca 1937 r. o obowiązku urządzania w domach skrzynek listowych dla doręczania mieszkańcom korespondencji pocztowej* 118

C. ODBUDOWA.

31. *Dekret z dnia 24 maja 1945 r. o utworzeniu Ministerstwa Odbudowy* 118
32. *Rozporządzenie Ministra Odbudowy z dnia 12 stycznia 1946 r. o utworzeniu dyrekcyj odbudowy w Gdańsku, Poznaniu i Wrocławiu* 119
33. *Obwieszczenie Ministra Odbudowy z dnia 26 kwietnia 1947 r. o ogłoszeniu jednolitego teksu dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny* 119
34. *Rozporządzenie Ministrów: Odbudowy, Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych z dnia 27 stycznia 1948 r. w sprawie naprawy budynków uszkodzonych wskutek wojny* 123
35. *Dekret z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (w pierwotnym brzmieniu)* 125
36. *Rozporządzenie Ministrów Odbudowy i Administracji Publicznej z dnia 25 lutego 1946 r. w sprawie naprawy budynków uszkodzonych wskutek wojny (do dekretu w pierwotnym brzmieniu)* 127
37. *Dekret z dnia 28 czerwca 1946 r. o zwolnieniu od opłat sądowych i hipotecznych w związku z naprawą budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny* 129
38. *Rozporządzenie Ministrów: Odbudowy, Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych z dnia 29 marca 1946 r. o zrzeszeniach najemców dla dokonania naprawy budynków* . 129

Str.
39. Ustawa z dnia 3 lipca 1947 r. o popieraniu budownictwa 130
40. Dekret z dnia 5 września 1946 r. o rejestracji i przymusowym zatrudnieniu fachowych sił technicznych z dziedziny budownictwa na rzecz odbudowy kraju 132
41. Zarządzenie Ministra Odbudowy i Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 7 maja 1945 r. w sprawie odbudowy osiedli wiejskich zniszczonych wskutek działań wojennych 133
42. Zarządzenie Ministra Odbudowy z dnia 27 czerwca 1945 r. w sprawie projektów zakładów użyteczności publicznej 139

D. PRZEPISY DOTYCZĄCE ODBUDOWY M. ST. WARSZAWY.

43. Dekret z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy 140
44. Dekret z dnia 11 października 1946 r. Przepisy wprowadzające prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych (wyciąg) 141
45. Rozporządzenie Ministra Odbudowy z dnia 27 stycznia 1948 r. w sprawie obejmowania w posiadanie gruntów przez gminę m. st. Warszawy 141
46. Ustawa z dnia 3 lipca 1947 r. o odbudowie m. st. Warszawy 142
47. Rozporządzenie Ministra Odbudowy z dnia 21 października 1947 r. o określeniu Warszaawskiego Zespołu Miejskiego 143
48. Rozporządzenie Ministra Odbudowy z dnia 11 grudnia 1947 r. w sprawie trybu postępowania przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego oraz zawieszenia rozpatrywania wniosków o zmianę przeznaczenia terenów i dokonywania inwestycyj na tym obszarze . 143

Skorowidz 145

OBJAŚNIENIA.

W zeszycie niniejszym zamieszczono przepisy z zakresu zagospodarowania przestrzennego kraju, prawa budowlanego i odbudowy, o ile niektóre z nich nie zostały objęte planem innych zeszytów wydawnictwa. W zbiorze zostały pominięte przepisy dotyczące ograniczeń budowlanych w obszarach warownych i rejonach umocnionych, ponieważ przepisy te zostały zamieszczone w Zeszycie 10 (Bezpieczeństwo i Porządek Publiczny). Przepisy uchylone wyraźnymi postanowieniami późniejszych norm, pominięto. To samo dotyczy przepisów bezprzedmiotowych ze względu na obecny obszar Państwa lub całkowicie zdeaktualizowanych z uwagi na zaszłe zmiany ustrojowe. Normy zmienione i uzupełnione expressis verbis zostały podane w ostatnio obowiązującym brzmieniu. Natomiast w przypadkach, gdy poszczególna norma nie została zmieniona literalnie ani uchylona, lecz tylko sam przedmiot uregulowany odmiennie w późniejszych przepisach, tekst normy względnie odpowiednią jego część podano jasnym rozstrzelonym drukiem. To samo dotyczy zmian kompetencyjnych zaszłych w związku ze zmianami organizacji władz w Państwie.

Przepisy objęte zeszytem podano z uwzględnieniem zmian wprowadzonych do dnia 30 czerwca 1948 roku.

Uwagi co do zmian kompetencyjnych względnie zmiany nazwy władz podano przy poszczególnych ustawach względnie rozporządzeniach bezpośrednio po pierwszym z artykułów względnie §§-ów, w którym zacytowano władzę już niekompetentną lub o nieaktualnej nazwie. Zmiany dotyczące wysokości grzywien i kar pieniężnych podano po poszczególnych artykułach zawierających przepisy karne względnie na wstępie rozdziału zawierającego postanowienia karne.

Skróty:

Z. W. — oznacza zbiór wyroków Najwyższego Trybunału Administracyjnego.
O. P. A. — Orzecznictwo Sądów Polskich w sprawach podatkowych i administracyjnych.
Inne skróty jako powszechnie zrozumiałe nie wymagają wyjaśnienia.

A. PLANOWANIE PRZESTRZENNE

1

DEKRET

z dnia 2 kwietnia 1946 r.

o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju.

(Dz. U. R. P. z dnia 21 maja 1946 r. Nr 16 poz. 109).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Dział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Wszystkie poczynania publiczne i prywatne w zakresie użycia terenu i rozmieszczenia ludności powinny być dostosowane do postanowień planów zagospodarowania przestrzennego.

Art. 2. Planowe zagospodarowanie przestrzenne przeprowadza się na podstawie planów: krajowego, regionalnych oraz miejscowych, opracowywanych zgodnie z wytycznymi polityki gospodarczej Państwa.

Dział II.

O planach zagospodarowania przestrzennego.

Art. 3. 1. Plan krajowy ustala:

1) przeznaczenie terenów na potrzeby rolnictwa, leśnictwa, górnictwa, przemysłu, gospodarki wodnej, kultury, oświaty, zdrowia, wypoczynku i na rezerwaty przyrody;
2) rozmieszczenie ludności i sieć głównych ośrodków miejskich z określeniem podstaw ich rozwoju i funkcyj;
3) sieć obsługi w dziedzinie komunikacji, energetyki i telekomunikacji;
4) podział obszaru kraju na regiony jako podstawę jednolitego podziału administracyjnego Państwa.

2. Plan krajowy może być sporządzany także dla części obszaru Państwa.

Art. 4. 1. Plany regionalne sporządza się na podstawie planu krajowego.

2. Plany regionalne ustalają:

1) przeznaczenie terenów na:
   a) osiedla z oznaczeniem podstaw ich rozwoju, funkcyj administracyjnych, gospodarczych, leczniczych, oświatowych, naukowych i innych oraz przybliżonej liczby mieszkańców tych osiedli;
   b) rezerwaty przyrody lub kulturalno-zabytkowe, parki publiczne, ośrodki wypoczynkowe, turystyczne, wychowania fizycznego i sportowe;
   c) gospodarkę rolną, leśną i hodowlaną z oznaczeniem podstawowych melioracyj;
   d) cele górnicze i przemysłowe z oznaczeniem rodzajów górnictwa i przemysłu;
   e) podstawowe urządzenia energetyczne;
   f) urządzenia wodne;
   g) szlaki komunikacji lądowej, wodnej i powietrznej o znaczeniu państwowym lub regionalnym wraz z urządzeniami pomocniczymi;
   h) cele obrony Państwa;
2) podział obszaru regionu jako podstawę podziału administracyjnego na powiaty i gminy.

3. Plan regionalny może być sporządzany także dla części obszaru regionu.

Art. 5. 1. Plany miejscowe sporządza się na podstawie planów regionalnych. W braku prawomocnego planu regionalnego plan miejscowy będzie sporządzany na podstawie wytycznych regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego i obejmie również rozwiązanie zagadnień należących do planu regionalnego — w zakresie koniecznym do sporządzenia planu miejscowego.

2. Plany miejscowe ustalają:

1) projektowane granice osiedla lub osiedli;
2) przeznaczenie terenów na:
   a) zespoły mieszkaniowe z podziałem na tereny mieszkaniowe z uwzględnieniem budownictwa społecznego, tereny przeznaczone pod budynki i urządzenia użyteczności publicznej, w szczególności na cele współżycia społecznego, kulturalno - oświatowe, kultu religijnego, wojskowe, tereny pod zakłady przemysłowe nieuciążliwe dla otoczenia i pod ośrodki biurowo-handlowe oraz inne;
   b) place publiczne, parki, skwery, ogrody, place sportowe i inne podobne urządzenia;
   c) gospodarkę rolną, leśną, hodowlaną;
   d) cele górnicze i przemysłowe z oznaczeniem rodzaju górnictwa lub przemysłu oraz warunków technicznych, jakim istniejące i wznoszone na tych terenach zakłady powinny czynić zadość, aby zmniejszyć lub usunąć ich uciążliwość dla otoczenia;
   e) drogi i inne linie komunikacyjne wraz z urządzeniami pomocniczymi;
3) linie rozgraniczające tereny zależnie od ich przeznaczenia;

4) sposób zabudowania terenów za pomocą oznaczenia:
   a) linij zabudowania, jakich nie mogą przekroczyć wznoszone budynki bądź w jakich budynki należy wznosić;
   b) ilości kondygnacji oraz dopuszczalnego odsetka zabudowanej powierzchni terenu lub dopuszczalnej intensywności zabudowania, wyrażonej stosunkiem sumy powierzchni wszystkich kondygnacyj budynków do całkowitej powierzchni działki;
   c) zarysów pionowych budynków, ich części oraz ogrodzeń;
   d) zasad architektonicznego ukształtowania budynków, ich części oraz ogrodzeń;
   e) rodzaju zabudowy (zwartej, grupowej, szeregowej, blokowej wolnostojącej lub mieszanej, ogniotrwałej lub nieogniotrwałej);
   f) charakteru zabudowy dla poszczególnych zespołów budynków;
5) minimalną powierzchnię działek budowlanych, ogrodniczych, rolnych i innych, tworzonych przy parcelacji lub scalaniu na cele budowlane;
6) podłużne i poprzeczne profile ulic oraz innych dróg lądowych;
7) sieć wodociągową i kanalizacyjną;
8) okresy i sposoby realizacji planu miejscowego.

3. Plany miejscowe sporządza się dla poszczególnych osiedli istniejących lub projektowanych bądź dla części osiedli, bądź dla kilku osiedli łącznie.

Art. 6. Plany zagospodarowania przestrzennego sporządza się w dostosowaniu do wieloletnich planów gospodarczych i inwestycyjnych, ustalanych w trybie przewidzianym przez obowiązujące przepisy prawa.

Art. 7. Minister Odbudowy w drodze rozporządzenia ustala warunki, którym powinny odpowiadać plany zagospodarowania przestrzennego, oraz wydaje przepisy o sposobie sporządzania planów.

Dział III.

Władze.

Art. 8. Do prac w zakresie planowego zagospodarowania przestrzennego kraju powołany jest Główny Urząd Planowania Przestrzennego oraz podległe mu regionalne dyrekcje planowania przestrzennego i miejscowe urzędy planowania przestrzennego.

Art. 9. Na czele Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego stoi prezes, mianowany przez Prezydenta Krajowej Rady Narodowej na wniosek Rady Ministrów.

Kompetencje Prezydenta Krajowej Rady Narodowej w tym zakresie przejął Prezydent Rzeczypospolitej.

Art. 10. Do zakresu działania Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego należy:
1) sporządzanie planu krajowego na podstawie własnych prac oraz w wyniku koordynowania inicjatywy właściwych ministerstw;
2) wyrażanie zgody na plany regionalne;
3) przeprowadzanie kontroli inwestycyj i budów co do ich zgodności z planem krajowym, zawieszanie robót prowadzonych niezgodnie z tym planem oraz orzekanie co do potrzeby przywrócenia stanu pierwotnego w przypadkach wykonania robót niezgodnie z planem krajowym bądź regionalnym lub miejscowym;
4) udzielanie opinij w zakresie planowania przestrzennego;
5) ustalanie terminów, w jakich należy sporządzić plany miejscowe.

Art. 11. 1. Regionalne dyrekcje planowania przestrzennego podlegają właściwym wojewodom i wchodzą w skład urzędów wojewódzkich na prawach wydziału.

2. Kierownikami regionalnych dyrekcyj planowania przestrzennego są dyrektorzy mianowani przez Ministra Odbudowy po zasięgnięciu opinii właściwych wojewodów.

Art. 12. Do zakresu działania regionalnych dyrekcji planowania przestrzennego należy:
1) sporządzanie planów regionalnych;
2) wyrażanie zgody na plany miejscowe (art. 28);
3) przeprowadzanie kontroli inwestycyj w przedmiocie ich zgodności z planem regionalnym i zawieszanie robót prowadzonych niezgodnie z tym planem bądź co do robót prowadzonych niezgodnie z planem przez organ państwowy — zawiadamianie o tym jego władzy przełożonej, która wyda zarządzenie o zawieszeniu robót;
4) udzielanie informacji i opinij w zakresie planów regionalnych.

Art. 13. Miejscowymi urzędami planowania przestrzennego miast wydzielonych są zarządy miejskie, zaś pozostałych osiedli — właściwe wydziały powiatowe.

Art. 14. Do zakresu działania miejscowych urzędów planowania przestrzennego należy:
1) sporządzanie planów miejscowych;
2) przeprowadzanie kontroli inwestycyj w przedmiocie ich zgodności z planem miejscowym i zawieszania robót prowadzonych niezgodnie z tym planem bądź co do robót prowadzonych niezgodnie z planem przez organ państwowy — zawiadamianie o tym jego władzy przełożonej, która wyda zarządzenie o zawieszeniu robót.

Art. 15. 1. Minister Odbudowy może przekazać:

1) Głównemu Urzędowi Planowania Przestrzennego sporządzenie planu regionalnego lub miejscowego;
2) regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego sporządzenie planu miejscowego.

2. W przypadku objętym ust. 1 pkt 1) postępowanie toczy się według zasad przewidzianych dla planu krajowego.

3. W przypadku objętym ust. 1 pkt 2) postępowanie toczy się według zasad ustalonych dla planu miejscowego ze zmianami określonymi w art. 31.

Art. 16. 1. Jako organy opiniodawcze w sprawach z zakresu planowego zagospodarowania przestrzennego działają:

1) przy Głównym Urzędzie Planowania Przestrzennego — Główna Rada Planowania;
2) przy regionalnych dyrekcjach planowania przestrzennego — regionalne rady planowania.

2. Rozporządzenie Ministra Odbudowy wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami określi skład, szczegółowy zakres działania, kadencję i sposób powoływania członków Głównej Rady Planowania oraz regionalnych rad planowania.

Dział IV.

Postępowanie przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego.

Rozdział I.

Zasady ogólne.

Art. 17. 1. Główny Urząd Planowania Przestrzennego oraz regionalne dyrekcje i miejscowe urzędy planowania przestrzennego obowiązane są uzgadniać opracowywane plany i udzielane wytyczne z właściwymi władzami i organami publicznymi.

2. W opracowywaniu planu krajowego współdziała z głównym Urzędem Planowania Przestrzennego Centralny Urząd Planowania.

3. Szczegółowe przepisy w zakresie objętym ust. 1 i 2 wyda Rada Ministrów.

P. rozp. Rady Ministrów z dnia 20 marca 1947 r. o współdziałaniu władz w akcji planowego zagospodarowania przestrzennego kraju (poz. 2 niniejszego zeszytu).

Art. 18. Przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego powinny być rozpatrzone wnioski osób zainteresowanych.

Rozdział II.

Plan krajowy.

Art. 19. Tryb prac przy sporządzaniu planu krajowego określa regulamin, który wyda Minister Odbudowy w drodze rozporządzenia.

Art. 20. Projekt planu krajowego po zaopiniowaniu przez Główną Radę Planowania i przyjęciu przez Radę Ministrów przedkłada się do uchwalenia w trybie ustawodawczym.

Rozdział III.

Plany regionalne.

Art. 21. O przystąpieniu do sporządzenia planu regionalnego ogłasza się we właściwych dziennikach wojewódzkich.

Art. 22. 1. Ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzania planu regionalnego zawiera określenie:

1) obszaru, dla którego plan ma być sporządzony;
2) zakresu prac planowania;
3) terminu i miejsca, w których zainteresowani będą mogli zaznajomić się z projektowanymi zasadami planu;
4) terminu, w którym zainteresowani będą mogli zgłaszać wnioski, dotyczące planu.

2. Terminy, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, nie mogą wynosić mniej niż dwa tygodnie.

Art. 23. Plan regionalny po zaopiniowaniu go przez regionalną radę planowania i po wyrażeniu nań zgody przez Główny Urząd Planowania Przestrzennego, działający w porozumieniu z Centralnym Urzędem Planowania, przedkłada się właściwym wojewódzkim radom narodowym do uchwalenia.

Art. 24. 1. Wojewódzka rada narodowa bądź uchwali plan, bądź odmówi uchwalenia i zwróci go regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego z podaniem powodów.

2. Plan regionalny, uchwalony przez wojewódzką radę narodową, uzyskuje moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia go we właściwym dzienniku wojewódzkim.

Rozdział IV.

Plany miejscowe.

Art. 25. 1. O przystąpieniu do sporządzania planu miejscowego ogłasza się w sposób przyjęty w danej miejscowości, a ponadto przez wywieszenie obwieszczenia w zarządach właściwych gmin w miejscu widocznym na okres co najmniej jednego tygodnia.

2. Za dzień ogłoszenia uważa się ten dzień, w którym nastąpiło ogłoszenie w sposób przyjęty w danej miejscowości lub ostatni dzień wywieszenia obwieszczenia w zarządzie gminnym albo dzień wydania pisma, w którym po raz ostatni ogłoszono obwieszczenie, zależnie od tego, jaki z podanych sposobów ogłoszenia nastąpił najpóźniej.

3. Przepis art. 22 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 26. 1. Plany miejscowe po ich sporządzeniu będą wyłożone do publicznego przeglądu na okres jednego miesiąca, o czym należy ogłosić w sposób przewidziany w art. 25 ust. 1.

2. Jeżeli plan miejscowy obejmuje osiedle albo część osiedla, zniszczone wskutek klęski żywiołowej, okres wyłożenia planu do publicznego przeglądu wynosi co najmniej siedem dni.

Art. 27. 1. Osoby zainteresowane mają prawo zaznajamiać się z planami w terminach podanych w ogłoszeniach.

2. W ciągu następnych dwóch tygodni po upływie okresu wyłożenia można wnosić zarzuty przeciw planom do regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego przez miejscowy urząd planowania przestrzennego.

Art. 28. 1. Po upływie terminu do wnoszenia zarzutów miejscowy urząd planowania przestrzennego przesyła plan regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego wraz z wniesionymi zarzutami i swoimi wnioskami w przedmiocie tych zarzutów.

2. Regionalna dyrekcja planowania przestrzennego bądź wyrazi zgodę na plan, przy czym może wprowadzić do niego zmiany wynikające z treści zarzutów, bądź zwróci go ze swymi wskazówkami miejscowemu urzędowi planowania przestrzennego celem ponownego przepracowania.

Art. 29. 1. Plan miejscowy po wyrażeniu nań zgody przez regionalną dyrekcję planowania przestrzennego podlega uchwaleniu przez właściwą radę narodową.

2. Plany miejscowe uchwalają:

1) dla miast wydzielonych — miejskie rady narodowe;
2) dla miast niewydzielonych — powiatowe rady narodowe, po wypowiedzeniu się miejskich rad narodowych;
3) dla innych osiedli — powiatowe rady narodowe po wypowiedzeniu się gminnych rad narodowych.

3. Brak wypowiedzenia się miejskiej rady narodowej (ust. 2 pkt 2) bądź gminnej rady narodowej (ust. 2 pkt 3) w ciągu miesiąca od dnia otrzymania planu uważa się za zgodę na ten plan.

4. W razie odmowy uchwalenia właściwa rada narodowa zwraca plan z podaniem powodów.

Art. 30. Plan miejscowy po uchwaleniu przez właściwą radę narodową uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w trybie przewidzianym w art. 25.

Art. 31. W przypadku sporządzania planu miejscowego przez regionalną dyrekcję planowania przestrzennego przepisy rozdziału niniejszego stosuje się z następującymi zmianami:

1) zarzuty przeciwko planowi wnosi się bezpośrednio do regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego;
2) przewidziane w art. 28 i 29 ust. 1 funkcje miejscowego urzędu planowania przestrzennego spełnia regionalna dyrekcja planowania przestrzennego, zaś funkcje regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego — Główny Urząd Planowania Przestrzennego;
3) plan miejscowy podlega uchwaleniu przez właściwą wojewódzką radę narodową po wypowiedzeniu się miejskiej lub powiatowej rady narodowej;
4) art. 29 ust. 2 nie stosuje się.

Rozdział V.

Koszty. Przechowywanie planów.

Art. 32. 1. Koszty sporządzania planów krajowego i regionalnych ponosi Państwo.

2. Koszty sporządzania planów miejscowych ponosi gmina.

Art. 33. Plany zagospodarowania przestrzennego przechowują właściwe urzędy planowania przestrzennego, a odbitki planów miejscowych — właściwe zarządy gmin i miejscowe urzędy budowlane. Odbitki należy udostępnić osobom zainteresowanym, jeżeli wyższe względy państwowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Dział V.

Zawieszanie rozpatrywania wniosków w okresie sporządzania planów.

Art. 34. 1. Od dnia przystąpienia do sporządzania planu regionalnego albo planu miejscowego organ sporządzający plan może zawieszać rozpatrzenie wniosków bądź o pozwolenie na zmianę przeznaczenia terenu, bądź o pozwolenie na inwestycję, a w szczególności na budowę, odbudowę, przebudowę, powiększenie albo zmianę przeznaczenia budynku, jeżeli zamierzenia te są sprzeczne z projektowanymi zasadami planu. Okres zawieszenia nie może trwać dłużej niż trzy lata, licząc od dnia zgłoszenia wniosku. Ustalenie okresu zawieszenia nastąpi w porozumieniu z władzą powołaną do wyrażenia zgody na plan.

2. Od decyzji wydanej na podstawie przepisu ust. 1 służy odwołanie.

Art. 35. Jeżeli w okresie oznaczonym na podstawie art. 34 ust. 1 plan miejscowy lub regionalny nie uzyska mocy obowiązującej, wówczas wniosek będzie rozpatrzony i sprzeczność zachodząca pomiędzy zamierzoną czynnością a projektowanymi zasadami planu nie będzie mogła stanowić podstawy do wydania decyzji odmownej.

Dział VI.

Skutki uzyskania mocy obowiązującej planów zagospodarowania przestrzennego.

At. 36. Od dnia, w którym plan zagospodarowania przestrzennego uzyskał moc obowiązującą, stosuje się na obszarze nim objętym przepisy art. 37 — 40.

Art. 37. 1. Celem realizacji planu zagospodarowania przestrzennego służy Państwu i związkom samorządu terytorialnego prawo nabycia w drodze wywłaszczenia terenów przeznaczonych, stosownie do tego planu, na cele użyteczności publicznej lub budownictwa społecznego.

2. Jeżeli po upływie roku od rozpoczęcia właściwego okresu realizacji planu zagospodarowania przestrzennego (art· 5 ust. 2 pkt 8) nie przystąpiono do użytkowania gruntu lub nie podjęto na nim inwestycyj na cele określone w rzeczonym planie, służy Państwu, związkom samorządu terytorialnego oraz jednostkom samorządu zawodowego i gospodarczego prawo nabycia tego gruntu na powyższe cele w drodze wywłaszczenia.

3. Przy korzystaniu z uprawnień przewidzianych w ust. 1 i 2 służy Państwu pierwszeństwo przed związkiem samorządu terytorialnego, a takiemu związkowi — przed jednostką samorządu zawodowego lub gospodarczego. W innych przypadkach o pierwszeństwie orzeka właściwa regionalna dyrekcja planowania przestrzennego.

Art. 38. Zabrania się zmiany przeznaczenia terenów, podejmowania inwestycyj, budowy, odbudowy, przebudowy, powiększania i zmiany przeznaczenia budynków lub innych urządzeń — niezgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego.

Art. 39. 1. Zmiany w planach zagospodarowania przestrzennego mogą być dokonywane jedynie w trybie przewidzianym w art. 17 — 31.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do planów zabudowania, które uprawomocniły się przed wejściem w życie niniejszego dekretu.

Art. 40. Jeżeli, stosownie do planu miejscowego, pomiędzy działkami należącymi do osób prywatnych a linią rozgraniczającą tereny publiczne od prywatnych (art. 5 ust 2. pkt 3) znajdują się stanowiące własność publiczną skrawki gruntu, które nie nadają się pod budowę, wówczas właściciele działek przed przystąpieniem na nich do nowej budowy lub do powiększenia budynku obowiązani są nabyć te skrawki.

Dział VII.

Przepisy karne.

Art. 41. Kto zmienia przeznaczenie terenów, podejmuje inwestycje lub buduje, odbudowuje, przebudowuje, powiększa lub zmienia przeznaczenie budynków lub innych urządzeń wbrew planowi zagospodarowania przestrzennego lub wbrew zarządzeniom wydanym na podstawie niniejszego dekretu, podlega karze aresztu do 1 roku i grzywny lub jednej z tych kar.

Dział VIII.

Przepisy przejściowe.

Art. 42. Plany zabudowania, które uprawomocniły się przed wejściem w życie niniejszego dekretu, mogą być w ciągu dwóch lat zmienione bez odszkodowania dla osób zainteresowanych.

Art. 43. Do dnia, w którym plan krajowy, regionalny lub miejscowy uzyska moc obowiązującą, władze i organa publiczne są obowiązane uzgadniać z urzędami planowania przestrzennego swoje zamierzenia w sprawach wchodzących w zakres tych planów (art. 3 — 5).

Art. 44. 1. Na terenie osiedli, objętych przebudową ustroju rolnego, zagadnienia wchodzące w zakres planów miejscowych będą do dnia, w którym plany te uzyskają moc obowiązującą, rozwiązywane ze skutkami przewidzianymi w art. 37—41 przez władze ziemskie w porozumieniu z urzędami planowania przestrzennego.

2. Szczegółowe przepisy o właściwości władz oraz tryb postępowania w przypadkach objętych ust. 1 określi rozporządzenie Ministrów: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Odbudowy.

P. rozp. Ministrów Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Odbudowy, z dnia 16 lipca 1947 r. w sprawie miejscowych planów zagospodarowania terenowego obszarów, objętych przebudową ustroju rolnego (poz. 3 niniejszego zbioru).

Art. 45. 1. Do czasu podziału obszaru kraju na regiony w myśl art. 3 ust. 1 pkt 4 tymczasowy obszar regionów określi Główny Urząd Planowania Przestrzennego.

2. Do czasu sporządzenia planu krajowego plany regionalne sporządza się na podstawie wytycznych, udzielanych przez Główny Urząd Planowania Przestrzennego.

3. Jeżeli tymczasowy obszar regionu ustalony na podstawie ust. 1 obejmuje kilka województw lub ich części, wówczas regionalna dyrekcja planowania przestrzennego podlega wojewodzie właściwemu dla miejsca jej siedziby.

Dział IX.

Przepisy końcowe.

Art. 46. Wykonanie niniejszego dekretu poruca się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 47. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z dniem tym tracą moc obowiązującą przepisy w sprawach uregulowanych niniejszym dekretem, w szczególności art. 7—51 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216), zmienionego dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 sierpnia 1939 r. (Dz. U. R. P. Nr 77, poz. 514).

2.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 20 marca 1947 r.

o współdziałaniu władz w akcji planowego zagospodarowania przestrzennego kraju.

(Dz. U. R. P. z dnia 25 kwietnia 1947 r. Nr 34, poz. 152), zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 1947 r. (Dz. U. R. P. z dnia 15 stycznia 1948 r. Nr 2, poz. 6).

Na podstawie art. 17 ust. 3 dekretu z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 109) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ilekroć rozporządzenie niniejsze używa określenia: „dekret", należy przez nie rozumieć dekret z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 109).

§ 2. 1. Obowiązek uzgadniania przez urzędy planowania przestrzennego planów i wytycznych z władzami i organami publicznymi polega na:

1) uzgadnianiu projektowanych zasad planów przed przystąpieniem do sporządzania planów oraz na uzgadnianiu projektów planów w toku ich opracowania;
2) uzgadnianiu wytycznych w stadium ich projektowania.

2. Urzędy planowania przestrzennego przeprowadzają uzgodnienie z odpowiednimi władzami i organami publicznymi, a mianowicie:

1) Główny Urząd Planowania Przestrzennego — projektowane zasady planu krajowego, projekt planu krajowego i wytyczne określone w art. 45 ust. 2 dekretu z ministerstwami i innymi władzami centralnymi, zainteresowanymi w załatwianiu zagadnień wchodzących w zakres planu i wytycznych;
2) regionalne dyrekcje planowania przestrzennego — projektowane zasady planu regionalnego oraz projekty planów regionalnych i wytyczne określone w art. 5 ust. 1 dekretu — z zainteresowanymi władzami i organami podległymi bezpośrednio władzom centralnym;
3) miejscowe urzędy planowania przestrzennego — projektowane zasady planu miejscowego oraz projekty planów miejscowych — z zainteresowanymi władzami podległymi pośrednio władzom centralnym.

3. Przepis ust. 2 pkt 1 stosuje się odpowiednio w przypadkach sporządzania przez Główny Urząd Planowania Przestrzennego planu regionalnego lub planu miejscowego na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 1 dekretu, zaś przepis ust. 2 pkt 2 — w przypadkach sporządzania przez regionalną dyrekcję planowania przestrzennego planu miejscowego na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 2 dekretu.

§ 3. 1. Przystępując do uzgodnienia, urzędy planowania przestrzennego przesyłają wymienionym w ust. 2 § 2 władzom i organom projektowane zasady planów, projekty planów (szkice, opracowania itp.) i projekty wytycznych do wiadomości i wypowiedzenia się w terminie wyznaczonym przez urzędy planowania. Termin ten nie może być krótszy:

1) niż 3 miesiące co do projektów sporządzanych przez Główny Urząd Planowania Przestrzennego;
2) niż jeden miesiąc co do projektów sporządzanych przez regionalne dyrekcje planowanie przestrzennego i
3) niż dwa tygodnie co do projektów sporządzanych przez miejscowe urzędy planowania przestrzennego.

2. Jeżeli zainteresowane władze i organa publiczne zgłoszą przeciwko otrzymanym projektom zastrzeżenia, nie dające się usunąć w drodze bezpośredniego porozumienia, rozstrzygają:

1) co do projektów, sporządzanych przez Główny Urząd Planowania Przestrzennego — Rada Ministrów na wniosek Ministra Odbudowy, zgłoszony po zasięgnięciu opinii Głównej Rady Planowania;
2) co do projektów, sporządzanych przez regionalne dyrekcje planowania przestrzennego — Minister Odbudowy w porozumieniu z właściwą władzą naczelną;
3) co do projektów, sporządzanych przez miejscowe urzędy planowania przestrzennego — regionalne dyrekcje planowania przestrzennego w porozumieniu z właściwymi władzami, podległymi bezpośrednio władzom naczelnym.

§ 4. 1. Władze i organa publiczne, obowiązane w myśl art. 43 dekretu do uzgadniania swoich zamierzeń w sprawach, wchodzących w zakres planów zagospodarowania przestrzennego, z urzędami planowania przestrzennego powinny przed przystąpieniem do realizacji zamierzeń podawać je do wiadomości i wypowiedzenia się tym urzędom, a mianowicie:

1) ministerstwa i inne władze centralne — Głównemu Urzędowi Planowania Przestrzennego;
2) władze i organa publiczne, podległe bezpośrednio władzom naczelnym — regionalnym dyrekcjom planowania przestrzennego;
3) władze i organa publiczne podległe pośrednio władzom naczelnym — miejscowym urzędom planowania przestrzennego.

2. Przepis ust. 1 § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Jeżeli urząd planowania przestrzennego zgłosi zastrzeżenia przeciwko zakomunikowanemu mu zamierzeniu władzy lub organu i rozbieżności stanowisk nie dają się usunąć w drodze bezpośredniego porozumienia, rozstrzygają:
1) co do zamierzeń ministerstw bądź innych centralnych władz — Rada Ministrów na wniosek właściwego ministra;
2) co do zamierzeń władz i organów publicznych, podległych bezpośrednio władzom naczelnym — właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Odbudowy;
3) co do zamierzeń władz i organów publicznych, podległych pośrednio władzom naczelnym — władze i organa publiczne, podległe bezpośrednio władzom naczelnym w porozumieniu z regionalnymi dyrekcjami planowania przestrzennego.

§ 6. 1. Współdziałanie Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego z Centralnym Urzędem Planowania polega na:
1) uzgadnianiu z Centralnym Urzędem Planowania projektowanych zasad planu krajowego przed podaniem ich do wiadomości ministrom i innym władzom centralnym oraz stałym porozumiewaniu się w zakresie dalszych prac nad tym planem;
2) uzgadnianiu stanowiska z Centralnym Urzędem Planowania przed wyrażeniem zgody na plan regionalny, stosownie do art. 23 dekretu;
3) stałego porozumiewania się z Centralnym Urzędem Planowania w zakresie ustalania programu działalności Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego.

2. Centralny Urząd Planowania porozumiewa się z Głównym Urzędem Planowania Przestrzennego w sprawie planu i zamierzeń, mających znaczenie dla planowego zagospodarowania przestrzennego.

§ 6-a. W odniesieniu do obszaru m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego stosuje się przepisy §§ 1—6 rozporządzenia niniejszego z następującymi zmianami:
1) obowiązek uzgadniania, o którym mówi § 2 ust. 1, polega na uzgadnianiu projektów planów i projektów wytycznych;
2) uzgadnianie projektów planów regionalnych i miejscowych (§ 2 ust. 2 pkt 2 i 3) przeprowadza Biuro Odbudowy Stolicy bezpośrednio z ministerstwami i innymi władzami centralnymi zainteresowanymi w załatwieniu zagadnień wchodzących w zakres planu;
3) przystępując do uzgodnienia Biuro Odbudowy Stolicy zawiadamia władze, wymienione w pkt 2, o opracowanym projekcie planu, podając jednocześnie termin i miejsce, w którym przedstawiciele władz będą mogli zaznajomić się z projektami; termin nie może być krótszy niż dwa tygodnie;
4) jeżeli zainteresowane władze nie zgłoszą co do projektu planu zastrzeżeń w terminie miesięcznym od daty otrzymania zawiadomienia (pkt 3), projekt uważa się za uzgodniony;
5) przy uzgadnianiu projektów wytycznych przepisy pkt 3 i 4 stosuje się odpowiednio;
6) jeżeli zainteresowane władze zgłoszą zastrzeżenia, nie dające się usunąć w drodze porozumienia, zastrzeżenia co do projektu planu składa Minister Odbudowy wraz ze swym wnioskiem Naczelnej Radzie Odbudowy m. st. Warszawy równocześnie z przedstawieniem projektu planu do uchwalenia;
7) zamierzenia władz i organów publicznych o których mowa w § 4 ust. 1, wymagają uzgodnienia z Biurem Odbudowy Stolicy.

§ 7. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z właściwymi ministrami.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

3.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH ORAZ ODBUDOWY

z dnia 16 lipca 1947 r.

w sprawie miejscowych planów zagospodarowania terenowego obszarów, objętych przebudową ustroju rolnego.

(Dz. U. R. P. z dnia 8 sierpnia 1947 r. Nr 52, poz. 284)

Na podstawie art. 44 ust. 2 dekretu z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 109) zarządza się, co następuje:

I. Przepisy wstępne.

§ 1. Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznacza-

ją artykuły dekretu z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 109), a paragrafy, powołane bez bliższego określenia, oznaczają paragrafy niniejszego rozporządzenia.

§ 2. 1. Do dnia, w którym uzyskają moc obowiązującą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zagadnienia wchodzące w zakres tych planów, na obszarach objętych przebudową ustroju rolnego, będą rozwiązywane przez sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania terenowego obszarów przebudowy ustroju rolnego, zwanych niżej w skróceniu planami.

2. Za przebudowę ustroju rolnego w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważa się:
1) scalenia gruntów;
2) przeprowadzenie reformy rolnej;
3) osadnictwo rolne;
4) uporządkowanie wspólnot gruntowych;
5) zniesienie służebności gruntowych;
6) melioracje rolne;
7) wszelkie inne czynności, mające charakter przebudowy ustroju rolnego w myśl obowiązujących przepisów.

3. Plan może być sporządzony:
1) dla jednego obszaru przebudowy ustroju rolnego, albo
2) dla zespołu dwu lub więcej takich obszarów, bądź
3) dla części takiego obszaru.

II. Właściwość władz.

§ 3. Plan sporządza powiatowa władza administracji ogólnej i zatwierdza go w porozumieniu z właściwym miejscowym urzędem planowania przestrzennego.

§ 4. Odwołania od orzeczeń powiatowej władzy administracji ogólnej (§ 3) rozstrzyga wojewódzka władza administracji ogólnej po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej komisji ziemskiej.

III. Postępowanie.

§ 5. 1. Plan sporządza się na podstawie prawomocnego regionalnego planu zagospodarowania przestrzennego.

2. W braku prawomocnego regionalnego planu zagospodarowania przestrzennego wojewódzka władza administracji ogólnej udzieli wytycznych, dotyczących zagadnień, regulowanych regionalnymi planami zagospodarowania przestrzennego, a w szczególności:
1) rodzaju i funkcji osiedli z uwzględnieniem obiektów użyteczności publicznej i
2) dróg komunikacyjnych, lądowych, wodnych i powietrznych razem z urządzeniami pomocniczymi.

3. Wytyczne, o których mowa w ust. 2, opracowuje regionalna dyrekcja planowania przestrzennego.

§ 6. 1. Wojewódzka władza administracji ogólnej przesyła interesowanym władzom i organom publicznym projektowane wytyczne (§ 5 ust. 2) do uzgodnienia. Jeżeli wytyczne te dotyczą terenów, objętych nadaniami górniczymi, przesyła się je w szczególności władzom górniczym.

2. Nieotrzymanie w terminie 2 tygodni odpowiedzi interesowanych władz i organów publicznych w sprawie wytycznych będzie uważane za wyrażenie ich zgody na te wytyczne. Jeżeli wytyczne dotyczą terenów, objętych nadaniami górniczymi, termin udzielenia odpowiedzi wynosi 4 tygodnie.

3. Tryb uzgadniania wytycznych z władzami wojskowymi ustali odrębne zarządzenie Ministrów Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Odbudowy, wydane w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

§ 7. Plan musi być sporządzony równocześnie z projektem przebudowy ustroju rolnego albo go poprzedzić.

§ 8. 1. O zamierzonym przystąpieniu do sporządzenia planu powiatowa władza administracji ogólnej powinna:
1) podać do powszechnej wiadomości w sposób stosowany w danej miejscowości i
2) zawiadomić miejscowy urząd planowania przestrzennego.

2. Jeżeli przepisy o przebudowie ustroju rolnego przewidują ogłoszenie o wszczęciu postępowania w sprawie tej przebudowy, to w ogłoszeniu tym należy podać również o zamierzonym przystąpieniu do sporządzenia planu.

§ 9. 1. Miejscowy urząd planowania przestrzennego w terminie tygodniowym od zawiadomienia, przewidzianego w § 8 ust. 1, powinien zawiadomić miejscowe interesowane władze i organa publiczne o projektowanym sporządzeniu planu.

2. Władze i organa publiczne w terminie 2 tygodni od otrzymania zawiadomienia miejscowego urzędu planowania przestrzennego powinny zgłosić swe wnioski dotyczące planu:
1) do powiatowej władzy administracji ogólnej i
2) do miejscowego urzędu planowania przestrzennego.

3. Wnioski zgłoszone po terminie mogą być pozostawione bez rozpoznania.

§ 10. Władze i organa publiczne, zgłaszając wnioski o wydzielenie terenów na specjalne cele, powinny wskazać termin realizacji tych celów.

§ 11. 1. Miejscowy urząd planowania przestrzennego w terminie miesięcznym od daty otrzymania zawiadomienia powiatowej władzy administracji ogólnej (§ 8 ust. 1):

1) prześle jej otrzymane wnioski interesowanych władz i organów publicznych razem ze swoją opinią oraz swoje wnioski;
2) oświadczy się co do granic obszaru lub obszarów przebudowy ustroju rolnego, dla których ma być sporządzony plan.

2. Nieudzielenie przez miejscowy urząd planowania przestrzennego w przepisanym terminie opinii tak co do granic obszaru, określonego w ust. 1 pkt 2, jak i co do zgłoszonych wniosków, będzie uważane za udzielenie opinii przychylnej.

§ 12. 1. Po otrzymaniu wytycznych (§ 5) i upływie terminu, określonego w § 11, powiatowa władza administracji ogólnej opracowuje program zagospodarowania terenów, objętych przebudową ustroju rolnego, ustalający główne założenia planu.

2. Co do zasad programu należy wysłuchać zdania organu, powołanego na podstawie przepisów o przebudowie ustroju rolnego do reprezentowania interesowanych, jeżeli taki organ istnieje, i zasięgnąć opinii powiatowej komisji ziemskiej.

3. Program należy uzgodnić z miejscowym urzędem planowania przestrzennego.

4. W razie niedojścia do porozumienia pomiędzy powiatową władzą administracji ogólnej a miejscowym urzędem planowania przestrzennego, program ustala wojewódzka władza administracji ogólnej.

5. Interesowanym służy prawo zaznajomienia się z programem i zgłaszania wniosków odnośnie szczegółów planu.

§ 13. 1. O terminie i miejscu zaznajomienia się z programem, określonym w § 12, i o terminie zgłaszania wniosków, należy podać do powszechnej wiadomości w sposób przyjęty w danej miejscowości.

2. Jeżeli plan sporządza się równocześnie z projektem przebudowy ustroju rolnego, wnioski mogą być zgłaszane równocześnie z wnioskami, dotyczącymi tej przebudowy.

3. Termin zaznajomienia się z programem i zgłaszania wniosków nie może być krótszy niż 7 dni.

§ 14. 1. Na podstawie programu określonego w § 12 ust. 1 i po rozważeniu zgłoszonych wniosków powiatowa władza administracji ogólnej sporządza projekt planu i uzgadnia go z miejscowym urzędem planowania przestrzennego. Przepis § 12 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

2. Sposób opracowania planu określi instrukcja, wydana przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Odbudowy.

3. Techniczne opracowanie planu wojewódzka władza administracji ogólnej powierza pracownikom technicznym, zatrudnionym w dziale administracji rolnictwa i reform rolnych, lub mierniczym przysięgłym.

§ 15. 1. O sporządzeniu projektu planu należy podać do powszechnej wiadomości w sposób przyjęty w danej miejscowości, a ponadto oznaczyć prowizorycznie na gruncie najistotniejsze elementy terenowe projektu.

2. W obwieszczeniu należy podać, gdzie i kiedy można zaznajomić się z projektem planu.

3. W ciągu 7 dni od daty podanej w obwieszczeniu interesowani mogą przeglądać projekt planu i zgłaszać zarzuty.

4. Jeśli plan jest sporządzony równocześnie z projektem przebudowy ustroju rolnego, wówczas projekt planu może być wytyczony i wyłożony do wglądu równocześnie z projektem wspomnianej przebudowy.

§ 16. 1. Opracowany projekt planu właściwa władza (§ 3) zatwierdza po rozpatrzeniu zgłoszonych zarzutów przed zatwierdzeniem projektu przebudowy ustroju rolnego.

2. Wszczęte postępowanie może być zaniechane bez zatwierdzenia planu za zgodą wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

§ 17. 1. Orzeczenie zatwierdzające projekt planu należy ogłosić w sposób przyjęty w danej miejscowości, a nadto doręczyć władzom i organom publicznym, które składały wnioski w postępowaniu.

2. Na podstawie wykonalnego orzeczenia o zatwierdzeniu planu wojewódzka władza administracji ogólnej zarządzi wytyczenie na gruncie elementów terenowych tego planu, co może nastąpić równocześnie z wytyczeniem na gruncie projektu przebudowy ustroju rolnego.

§ 18. 1. Odrysy i odpisy zatwierdzonego planu powinny być przesłane:
1) miejscowemu urzędowi planowania przestrzennego i wojewódzkiej władzy administracji ogólnej;
2) właściwym władzom budowlanym I instancji;
3) właściwym zarządom gminnym;
4) władzom wojskowym na ich żądanie.

2. Interesowanym służy prawo:
1) przeglądania zatwierdzonego planu w zarządzie gminy i
2) otrzymywania odrysów i odpisów planu za zwrotem kosztów ich sporządzenia.

IV. Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 19. Zmiany w planie w związku z przebudową ustroju rolnego na obszarze nim objętym mogą być dokonywane w trybie przewidzianym w rozporządzeniu niniejszym.

§ 20. Rozporządzenie niniejsze nie odnosi się do obszarów, położonych w granicach administracyjnych następujących miast: Będzina, Białegostoku, Bielska i Białej Krakowskiej, Bydgoszczy, Bytomia, Brzega, Chełma, Cho-

rzowa, Cieszyna, Częstochowy, Dąbrowy Górniczej, Elbląga, Gdańska, Gdyni, Gniezna, Grudziądza, Gliwic, Gorzowa Wlkp., Inowrocławia, Jeleniej Góry, Kalisza, Katowic, Kielc, Krakowa, Lublina, Legnicy, Łodzi, Nowego Sącza, Nysy, Olsztyna, Opola, Ostrowca Świętokrzyskiego, Pabianic, Piotrkowa, Płocka, Poznania, Pruszkowa, Piły, Przemyśla, Radomia, Rzeszowa, Raciborza, Siedlec, Sopotu, Sosnowca, Słupska, Szczecina, Świdnicy, Tarnowa, Tomaszowa Maz., Torunia, Warszawy, Włocławka, Wałbrzycha, Wrocławia, Zawiercia, Zgierza, Żyrardowa i Zabrza.

§ 21. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

4.

DEKRET

z dnia 13 września 1946 r.

o rozgraniczeniu nieruchomości.

(Dz. U. R. P. z dnia 21 października 1946 r. Nr 53, poz. 298).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 roku o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Rozgraniczenie nieruchomości polega na oznaczeniu granic, t. j. na określeniu położenia punktów i linii granicznych, utrwaleniu ich na gruncie oraz sporządzeniu odpowiednich dokumentów.

Art. 2. 1. Rozgraniczenie przeprowadza się:
1) z urzędu,
2) na wniosek osób zainteresowanych.

2. Z urzędu przeprowadza się rozgraniczenie przy:
1) pomiarach osiedli lub ich części,
2) wywłaszczeniu lub odstąpieniu gruntów na potrzeby użyteczności publicznej,
3) przeprowadzaniu scaleń lub parcelacji nieruchomości i w związku z przebudową ustroju rolnego,
4) zakładaniu i przeprowadzeniu katastru gruntowego i budynkowego,
5) ustanawianiu prawa zabudowy oraz
6) urządzaniu gospodarstwa leśnego.

3. Po upływie lat 10 od dnia wejścia w życie niniejszego dekretu wszelkie nieruchomości mogą być rozgraniczone z urzędu także w przypadkach nie wymienionych w ust. 2.

Art. 3. Do rozgraniczenia nieruchomości właściwe są władze miernicze, o ile przepisy niniejszego dekretu nie stanowią inaczej.

Art. 4. 1. Postępowanie rozgraniczeniowe wszczyna powiatowa władza miernicza, o ile przepisy niniejszego dekretu nie stanowią inaczej.

2. Powiatowa władza miernicza wydaje decyzję o wszczęciu postępowania rozgraniczeniowego. Decyzja ta winna być stronom podana do wiadomości.

3. Decyzja o wszczęciu postępowania rozgraniczeniowego jest niezaskarżalna.

4. Decyzja właściwych władz o wszczęciu na określonych obszarach przebudowy ustroju rolnego lub wywłaszczeniowego zastępuje decyzję o wszczęciu postępowania rozgraniczeniowego.

Art. 5. 1. Niezwłocznie po wszczęciu postępowania rozgraniczeniowego powiatowa władza miernicza wyznaczy do przeprowadzania czynności ustalenia granic mierniczego, który:
1) wzywa strony do stawienia się na gruncie w terminie wskazanym, nie wcześniej jednak, jak po 7 dniach od daty doręczenia wezwania; jeżeli stroną jest osoba prawna prawa publicznego, termin nie może być krótszy od dni 14-tu; strony powinny przedstawić w terminie wyznaczonym posiadane dokumenty dotyczące gruntów podlegających rozgraniczeniu;
2) przeprowadza badanie na gruncie w obecności stron;
3) oznacza i utrwala granice na gruncie oraz sporządza protokół graniczny, akt ugody i dowody pomiarowe; w razie sporu mierniczy utrwala granice prowizorycznie według stanu posiadania oraz według dokumentów i wskazań stron i zaznacza je na planie.

2. Nie utrwala się granic, które mają ulec zmianie w toku prac regulujących.

3. Niestawiennictwo stron mimo wezwania nie wstrzymuje czynności mierniczego.

4. W razie usprawiedliwionego niestawiennictwa wezwanej strony mierniczy odracza czynności do czasu ustania przeszkody lub wyznaczenia przedstawiciela — nie dłużej jednak niż na okres 1 miesiąca.

5. Przepis ust. 4. nie ma zastosowania w przypadku przeprowadzania rozgraniczeń dla potrzeb przebudowy ustroju rolnego.

6. Wspólnotę gruntową reprezentuje dwóch przedstawicieli, wybranych zwykłą większością głosów na ogólnym zebraniu uczestników.

7. Osoby, nie mające pełnej zdolności do działań prawnych, zaginionych i nieobecnych reprezentują przedstawiciele ustawowi.

Art. 6. 1. Przy ustalaniu granic bierze się pod uwagę znaki, ślady graniczne, odpowiednie plany i dokumenty oraz punkty dowiązania.

2. Jeżeli brak jest danych, wymienionych w ust. 1, lub są one niewystarczające albo sprzeczne, ustala się granicę na mocy zgodnego oświadczenia obu stron lub jednej strony, gdy

druga strona w toku postępowania oświadczenia nie złoży.

3. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów, wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, określi, jakie plany i dokumenty mają moc dowodową przy ustalaniu granic.

Art. 7. 1. W przypadku sporu co do ustalenia granic mierniczy skłania strony do ugody.

2. Ugody zawarte przed mierniczym, dokonującym czynności ustalenia granic, posiadają moc ugód sądowych.

3. Jeżeli do ugody nie dojdzie, powiatowa władza miernicza przekazuje z urzędu sądowi sprawę wraz z opinią.

4. Spory graniczne w toku przebudowy ustroju rolnego rozstrzygają ostatecznie władze, dokonujące tej przebudowy.

Art. 8. 1. Po dokonaniu czynności, wymienionych w art. 4—6, powiatowa władza miernicza orzeka o rozgraniczeniu.

2. Na obszarach, objętych przebudową ustroju rolnego, orzeczenia właściwych władz kończące postępowanie zastępują orzeczenia o rozgraniczeniu.

Art. 9. Do postępowania rozgraniczeniowego przed władzami mierniczymi stosuje się przepisy o postępowaniu administracyjnym, o ile przepisy niniejszego dekretu nie stanowią inaczej.

Art. 10. 1. Mierniczowie przysięgli, dokonujący ustalenia granic na wezwanie zainteresowanych, są upoważnieni do dokonania tych czynności w trybie przepisów art. 5, 6 i 7 ust. 1 i 2 bez zachowania przepisu art. 4.

2. W przypadkach, określonych w ust. 1, mierniczowie przysięgli po dokonaniu czynności ustalenia granic lub stwierdzeniu sporu składają sporządzone dokumenty powiatowej władzy mierniczej, która przeprowadza dalsze postępowanie.

Art. 11. Prawomocne orzeczenia władzy mierniczej o rozgraniczeniu wydane w trybie niniejszego dekretu mają moc wyroków sądowych.

Art. 12. 1. Do rozgraniczenia nieruchomości na obszarach objętych przebudową ustroju rolnego właściwe są władze dokonujące przebudowy.

2. W postępowaniu przed tymi władzami stosuje się odpowiednio przepisy art. 5, 6, 7 ust. 1 i 2, 11 i 13.

Art. 13. 1. Czynności nadzorcze w postępowaniu rozgraniczeniowym wykonuje władza miernicza bezpłatnie.

2. Za pozostałe czynności mogą być pobrane opłaty, których wysokość i sposób pobierania określi rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 14. 1. Do właściwości sądów należą sprawy, przekazane przez powiatową władzę mierniczą, w których przed mierniczym nie dojdzie do ugody (art. 7 ust. 3).

2. Do postępowania sądowego stosuje się przepisy kodeksu postępowania niespornego z tą zmianą, iż sądem właściwym miejscowo jest sąd grodzki miejsca położenia nieruchomości.

Art. 15. Sąd, przed którym toczy się sprawa o własność lub o wydanie nieruchomości albo jej części, właściwym jest także do przeprowadzenia rozgraniczenia, jeżeli ustalenie granic jest potrzebne do rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy. W tym przypadku sąd zamieści w sentencji wyroku także rozstrzygnięcie o rozgraniczeniu.

Art. 16. Za przeprowadzenie postępowania sądowego w sprawach o rozgraniczenie pobiera się opłatę w wysokości od 100 do 500 złotych. Opłatę tę określi sąd z urzędu w orzeczeniu kończącym postępowanie w I-szej instancji. Poza tym stosuje się przepisy o kosztach sądowych.

Art. 17. Wykonanie orzeczeń sądowych o rozgraniczeniu nieruchomości odbywa się z udziałem mierniczego, wyznaczonego przez powiatową władzę mierniczą.

Art. 18. Ustalone przy rozgraniczeniu granice nieruchomości winny być ujawnione w księgach wieczystych (hipotecznych, gruntowych).

Art. 19. Przepisy niniejszego dekretu nie mają zastosowania do odgraniczenia pól górniczych.

Art. 20. 1. Znaki graniczne winny być ochraniane przez posiadaczy gruntów oraz przez miejscowe władze.

2. O uszkodzeniu, zniszczeniu lub przesunięciu znaków granicznych posiadacze gruntów obowiązani są zawiadomić miejscowe władze.

Art. 21. 1. Posiadacze gruntów winni niezawiadomienia władzy w ciągu 7 dni od daty stwierdzenia przez nich uszkodzenia, zniszczenia lub przesunięcia znaków granicznych ulegają w drodze administracyjnej karze aresztu do 3 tygodni lub grzywny do wysokości 1.000 zł.

2. Winni uszkodzenia, zniszczenia lub przesunięcia znaków granicznych, niezależnie od odpowiedzialności karnej, ponoszą koszty wznowienia tych znaków. Koszty te ustala powiatowa władza miernicza według rzeczywistej ich wysokości.

Art. 22. Wykonanie niniejszego dekretu poruczа się Prezesowi Rady Ministrów oraz Ministrom: Sprawiedliwości, Administracji Publicznej, Skarbu, Rolnictwa i Reform Rolnych i Ziem Odzyskanych.

Art. 23. 1. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2. Równocześnie tracą moc dotychczas obowiązujące przepisy, dotyczące przedmiotów

unormowanych w niniejszym dekrecie. W szczególności tracą moc:

1) załącznik I do uwagi I art. 1 400 ustawy postępowania cywilnego z 1864 r. utrzymany w mocy art. XVII § 1 pkt 9) przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego i art. XVII § 7 pkt 2) tychże przepisów;
2) §§ 850—853 kodeksu cywilnego austriackiego oraz rozporządzenia ces. z dnia 22 lipca 1915 r. o odnowieniu i sprostowaniu granic — Dz. u. p. austr. Nr 208), utrzymane w mocy art. XXVII pkt 7) przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego;
3) §§ 919 i 920 kodeksu cywilnego niemieckiego;
4) ustawa z dnia 9 marca 1934 r. o ustalaniu granic nieruchomości ziemskich przy przebudowie ustroju rolnego (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 199);
5) art. XLVII przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym w części dotyczącej sprostowania granic.

5.

DEKRET

z dnia 24 września 1947 r.

o katastrze gruntowym i budynkowym.

(Dz.U.R.P. z dnia 29 września 1947 r. Nr 61, poz. 344).

Na podstawie art. 4 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy z dnia 4 lipca 1947 r. o upoważnieniu Rządu do wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 49, poz. 252) — Rada Ministrów postanawia, a Rada Państwa zatwierdza, co następuje:

Art. 1. 1. Wprowadza się jednolity kataster gruntowy i budynkowy na całym obszarze Państwa.

2. Kataster jest to oparty na mapie spis i opis gruntów i budynków, mogących być oddzielnym przedmiotem własności.

Art. 2. Kataster gruntowy i budynkowy służy:

a) za podstawę opisów i planów dla oznaczania nieruchomości przy zakładaniu i prowadzeniu ksiąg wieczystych,
b) do zakładania i prowadzenia ksiąg górniczych, wodnych i innych,
c) do wymiaru danin, podatków i innych świadczeń publicznych,
d) do dostarczania danych w zakresie objętym katastrem dla różnych dziedzin techniki oraz życia społecznego i gospodarczego.

Art. 3. 1. Terytorialną jednostką katastralną jest obszar gromady wiejskiej lub gminy miejskiej.

2. Dla każdej jednostki katastralnej sporządza się operat katastralny.

3. Operat katastralny składa się z map (planów), rejestrów i akt.

Art. 4. Operat katastralny zawiera dane:

a) co do gruntu — położenie, granice, obszar, sposób korzystania i klasę,
b) co do budynków — położenie, przeznaczenie, materiał z jakiego zostały wykonane, datę wystawienia oraz szczegółowy opis,
c) co do osoby właściciela — nazwisko i imię, imiona rodziców oraz miejsce zamieszkania.

Art. 5. 1. Operaty katastralne, urzędowe wyciągi z nich oraz odpisy i odrysy z map mają charakter dokumentów publicznych.

2. Operaty katastralne są jawne. Każdy może je przeglądać i za opłatą otrzymywać odpisy, wyciągi i odrysy.

Art. 6. Władze miernicze utrzymują operat katastralny w zgodności ze stanem na gruncie i poddają go w tym celu stałym okresowym rewizjom.

Art. 7. 1. Operat katastralny będzie utrzymywany w stałej zgodności z wpisami w księgach wieczystych oraz z treścią ksiąg górniczych, wodnych i innych.

2. Władze sądowe, górnicze, wodne i inne z jednej, a władze miernicze z drugiej strony obowiązane są z urzędu w ciągu 30 dni podawać sobie do wiadomości zmiany powstałe w aktach i dokumentach dotyczące danych wymienionych w art. 4. Zmiany te z urzędu powinny być wpisywane do ksiąg i operatów.

Art. 8. 1. Właściciele (posiadacze, użytkownicy) nieruchomości lub ich przedstawiciele obowiązani są w ciągu 6 tygodni zawiadomić powiatową władzę mierniczą o dokonaniu lub powstaniu takich zmian, dotyczących ich nieruchomości, które nie zostały ujawnione w księgach wieczystych, a podlegają wniesieniu do operatu katastralnego w myśl art. 4.

2. Kto nie dopełni obowiązku ustalonego w poprzedzającym ustępie podlega karze grzywny do 5.000 zł. Do orzekania powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

3. Przepis ust. 1 odnosi się również do urzędów państwowych i samorządowych oraz instytucji publicznych, o ile w wyniku ich działalności powstaną zmiany w nieruchomościach nie będących ich własnością.

Art. 9. 1. Rozporządzenia wydane przez Ministra Odbudowy w porozumieniu z Ministrami: Skarbu i Sprawiedliwości oraz innymi zainteresowanymi ministrami określą postępowanie przy organizacji, zakładaniu i prowadze-

niu katastru gruntowego i budynkowego oraz przy uzgadnianiu katastru z wpisami i dokumentami w księgach wieczystych, a nadto wpisów i dokumentów z tym katastrem.

2. Rozporządzenia Ministra Odbudowy, wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych oraz innymi zainteresowanymi ministrami — ustalą zakres i rodzaj świadczeń gmin miejskich i wiejskich oraz stron przy czynnościach związanych z założeniem i prowadzeniem katastru.

Art. 10. Urzędy państwowe i samorządowe oraz instytucje publiczne, jak również i osoby prywatne obowiązane są znajdujące się w ich posiadaniu wszelkie dokumenty pomiarowe udostępnić lub — o ile szczególne przepisy nie stanowią inaczej — wydać na określony przeciąg czasu władzom mierniczym dla celów związanych z założeniem katastru gruntowego i budynkowego lub jego odnowieniem.

Art. 11. Terminy założenia katastru gruntowego i budynkowego na poszczególnych obszarach Państwa, dotychczas nie objętych katastrem, ustali Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Skarbu i innymi zainteresowanymi ministrami.

Art. 12. 1. Do czasu zaprowadzenia jednolitego katastru gruntowego i budynkowego, na poszczególnych obszarach Państwa zachowują moc prawną przepisy dotychczasowe — w zakresie niezbędnym do prowadzenia katastru istniejącego na tych obszarach.

2. W odniesieniu do postępowania w zakresie wzajemnego uzgadniania dotychczasowego katastru z wpisami i dokumentami w księgach wieczystych — Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i innymi zainteresowanymi ministrami wyda oddzielne rozporządzenie.

Art. 13. 1. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Odbudowy oraz Ministrom: Administracji Publicznej, Ziem Odzyskanych, Skarbu i Sprawiedliwości.

Art. 14. 1. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2. Jednocześnie tracą moc obowiązującą dotychczasowe przepisy w sprawach uregulowanych niniejszym dekretem, a w szczególności:

1) ustawa z dnia 24 maja 1869 r. o regulacji podatku państwowego (Dz. u. p. austr. Nr 88),
2) ustawa zdnia 23 maja 1883 r. o częściowej zmianie §§ 74 i 76 powszechnej ustawy o księgach gruntowych (Dz. u. p. austr. Nr 82),
3) ustawa z dnia 23 maja 1883 r. o ewidencji katastru podatku gruntowego (Dz. u. p. austr. Nr 83),
4) ustawa z dnia 12 lipca 1896 r. o rewizji katastru podatku gruntowego (Dz. u. p. austr. Nr 121),
5) rozporządzenie ces. z dnia 1 czerwca 1914 r. o dzieleniu parcel katastralnych i wpisywaniu do ksiąg gruntowych nabycia nieruchomości mających małą wartość (Dz. u. p. austr. Nr 116),
6) ustawa z dnia 21 maja 1861 r. o odmiennym regulowaniu podatku gruntowego (Zb. u. prusk. str. 253),
7) ustawa z dnia 8 lutego 1867 r. o ostatecznym rozliczeniu i pobieraniu podatku gruntowego w sześciu prowincjach Państwa i o zażaleniu co do nadmiernego obciążenia podatkiem gruntowym (Zb. u. prusk. str. 185),
8) ustawa z dnia 26 czerwca 1875 r. o sprostowaniu katastru gruntowego oraz ksiąg gruntowych przed potwierdzeniem recesów przy podziałach (Zb. u. prusk. str. 325),
9) ustawa z dnia 26 marca 1935 r. o klasyfikacji gruntów dla podatku gruntowego (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 27, poz. 203).

6.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 13 października 1936 r.

o sposobie opracowania planów zabudowania*).

(Dz. U.R.P. z dnia 7 listopada 1936 r. Nr 85, poz. 594)

Na podstawie art. 38 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz 202), zmienionego ustawą z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405), oraz na podstawie art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. w sprawie zniesienia urzędu Ministra Robót Publicznych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 479) zarządzam, co następuje:

I. OBJAŚNIENIA WSTĘPNE.

§ 1. Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają artykuły rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budo-

*) Pomimo uchylenia przepisów art. 7—51 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216), z których art. 38 stanowi podstawę rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 października 1936 r. o sposobie opracowania planów zabudowania, te ostatnie przepisy zachowały aktualność w tym zakresie do czasu wydania odpowiednich przepisów na podstawie dekretu z 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju.

wlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202), zmienionego ustawą z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405). Paragrafy, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają paragrafy rozporządzenia niniejszego.

II. PRZEPISY OGÓLNE.

§ 2. Podstawą planu zabudowania ogólnego, jak i szczegółowego ma być program.

§ 3. (1) Program planu zabudowania ogólnego, a także planu szczegółowego, sporządzanego bez uprzedniego sporządzenia planu zabudowania ogólnego ma zawierać:

a) plan orientacyjny całego obszaru osiedla lub osiedli oraz terenów sąsiednich albo też odpowiedniej części osiedla lub osiedli i terenów do niej przyległych, a w przypadku sporządzania planu regionalnego (art. 8 ust. 2) — obszaru, którego ma on dotyczyć i terenów przyległych;

b) plan sytuacyjny i wysokościowy całego obszaru osiedla lub osiedli albo odpowiedniej części tego obszaru, a w przypadku sporządzania planu regionalnego — obszaru, którego ma on dotyczyć, nawiązany do stanu istniejącego na sąsiednich terenach;

c) dane o stanie obszaru, o którym mowa wyżej w pkt b);

d) dane o ważniejszych zamierzeniach władz rządowych i samorządowych, dotyczących tego obszaru, jak również o ważniejszych zamierzeniach osób i instytucji prywatnych, o ile zamierzenia takie są znane organom, powołanym do sporządzenia planu zabudowania

e) szkicowy projekt planu zabudowania tego obszaru.

(2) Program szczegółowego planu zabudowania, sporządzanego na podstawie planu ogólnego, ma zawierać:

a) plan sytuacyjny i wysokościowy osiedla albo odpowiedniej jego części;

b) dane o stanie obszaru, który ma być objęty planem zabudowania, oraz terenów bezpośrednio przyległych;

c) dane o ważniejszych zamierzeniach, wymienionych w ust. (1), pkt d), dotyczących obszaru, o którym mowa wyżej w pkt b);

d) szkicowy projekt planu zabudowania tego obszaru.

(3) Dane, o których mowa wyżej w ust. (1), w pkt a), b) i c) w ust. (2) w pkt a) i b), mają przedstawiać w miarę możności stan rzeczy współczesny okresowi sporządzania planu zabudowania, a dane, wyszczególnione w ust. (1) pkt c) i w ust. (2) pkt b), ponadto — poszczególne etapy dotychczasowego rozwoju odnośnego obszaru pod względem geograficznym, gospodarczym, technicznym i kulturalnym.

§ 4. Na podstawie programu planu zabudowania ustala się, jakiego rodzaju plan zabudowania ma być sporządzony — ogólny, czy szczegółowy, i określa się ściśle granice obszaru, który ma być planem tym objęty.

§ 5. (1) Plan zabudowania ma zawierać:

a) plan sytuacyjny projektowanego zabudowania całego obszaru osiedla lub osiedli albo też odpowiedniej części tego obszaru, a w przypadku sporządzania planu regionalnego — obszaru odpowiadającego przepisom art. 8 ust. 2;

b) poprzeczne przekroje arterii komunikacyjnych;

c) podłużne przekroje arterii komunikacyjnych.

(2) Do planu zabudowania należy dołączyć:

a) program planu zabudowania, określony wyżej w § 3;

b) opis techniczny, objaśniający i uzasadniający założenie, przyjęte w planie zabudowania.

§ 6. W planie zabudowania mogą znaleźć wyraz tylko takie założenia, których realizowanie jest przewidywane w okresie najbliższych 30 lat, a z innych założeń tylko te, których potrzeba ustalenia w planie zabudowania da się niewątpliwie stwierdzić w chwili jego sporządzania.

III. PLAN ZABUDOWANIA OGÓLNY.

A. Części składowe programu.

§ 7. (1) Plan orientacyjny, określony w § 3 ust. (1) pkt a), należy opracować na mapie topograficznej w podziałce 1 : 25.000. Plan ten ma przedstawiać: rysy geograficzne terenu (jak: jego rzeźbę, rzeki, kanały, jeziora, stawy, błota, torfowiska, piaski, ziemie uprawne, lasy, zagajniki), arterie i inne urządzenia komunikacyjne, obszary zabudowane i inne dane o istniejącym stanie terenu, wreszcie granice obszarów, które ma objąć plan zabudowania, a także granice powiatów i gmin, jeśli znajdują się one na terenie, objętym planem orientacyjnym.

(2) W razie braku mapy topograficznej w podziałce 1 : 25.000 lub w przypadku sporządzania planu regionalnego plan orientacyjny można wykonać na mapie topograficznej w innej podziałce, jednak nie mniejszej niż 1 : 100.000.

§ 8. (1) Plan sytuacyjny i wysokościowy, przewidziany w § 3 ust. (1) pkt b), ma być odbitką pierworysu sytuacyjnego i wysokościowego, wykonanego przez organ rządowy lub biuro miernicze organu samorządowego lub też przez mierniczego przysięgłego.

(2) Podziałka tego planu ma wynosić od 1 : 2.000 do 1 : 5.000. Wybór podziałki we wskazanych wyżej granicach uzależnia się od ważności zagadnień, które plan zabudowania ma regulować. Wówczas gdy obszar jest niezabudowany lub mało zabudowany lub gdy sporządza się plan regionalny, plan sytuacyjny i wysokościowy można sporządzić w podziałce od 1 : 5.000 do 1 : 10.000.

(3) Dane wysokościowe należy przedstawiać w postaci warstwic, określających wysokość terenu co 0,5 m lub co 1 m — przy nieznacznych pochyleniach, i najwyżej co 5 m — przy pochyleniach znacznych. Ponadto na planie należy oznaczyć punkty stałe (repery) istniejące na terenie. Linie warstwic należy tak przedstawić, aby nie zaciemniały rysunku i nie zakrywały linii, wskazujących granice nieruchomości, ulic itd.

(4) Plany sytuacyjne i wysokościowe można za zezwoleniem właściwej władzy (art. 33) zastąpić przez plany fotogrametryczne (plany rysunkowe, sporządzone na podstawie zdjęć lotniczych).

(5) W planach sytuacyjnych i wysokościowych, gdy pochylenia terenu nie przekraczają 1% lub gdy plany te sporządza się w podziałce 1 : 5.000 albo mniejszej, a także w planach fotogrametrycznych warstwice można zastąpić punktami wysokościowymi. Punkty te mają być podane: a) na istniejących głównych arteriach komunikacyjnych, b) na trasach projektowanych arterii komunikacyjnych, c) w miejscach działu wód i naturalnego ich odpływu, d) w innych ważniejszych miejscach — w taki sposób, aby dostatecznie orientowały w pochyleniach terenu i w odpływie wód.

§ 9. (1) Dane o stanie obszaru, jaki ma być objęty planem zabudowania (§ 3 ust. (1) pkt c), mają przedstawiać, zależnie od istniejących okoliczności:

a) morfologiczne właściwości terenu;
b) dopuszczalne jednostkowe obciążenie gruntu;
c) warunki klimatyczne, a w szczególności kierunki i nasilenie wiatrów oraz stopień nasłonienia terenu;
d) stan zwierciadła wód (najmniejszej, normalnej i wielkiej katastrofalnej), granice obszarów zalewowych oraz poziom wód gruntowych w najbardziej mokrych porach roku;
e) warunki odpływu wód gruntowych, powierzchniowych, opadów atmosferycznych i wód zużytych;
f) właściwości wód gruntowych oraz powierzchniowych — bieżących i stojących — pod względem fizycznym, chemicznym i bakteriologicznym; i
g) przydatność gleby dla uprawy różnego rodzaju roślin lub dla innych celów, rozmieszczenie obszarów uprawy leśnej, rolnej, ogrodniczej itp., a także warunki takiej uprawy;
h) ilość mieszkańców i gęstość zaludnienia na obszarze osiedla lub osiedli i w poszczególnych częściach tego obszaru;
i) rozmieszczenie obszarów budowlano-mieszkaniowych, urządzeń i podkopów górniczych, ważniejszych zakładów przemysłowych i handlowych, cmentarzy, ważniejszych budynków i innych urządzeń użyteczności publicznej, dzielnic i budynków zabytkowych oraz sposób zabudowania poszczególnych obszarów budynkami mieszkalnymi i gospodarczymi — zwarty, grupowy, luźny, ogniotrwały, nieogniotrwały, ze wskazaniem ilości kondygnacji i gęstości zabudowania, a także wielkość terenów, zajętych przez wymienione wyżej urządzenia, oraz wielkość poszczególnych obszarów mieszkaniowych, zróżnicowanych w zależności od sposobu ich zabudowania i gęstości zaludnienia;
j) rozmieszczenie i wielkość terenów i urządzeń, przeznaczonych na cele wypoczynkowe i wychowania fizycznego, (parki, urządzenia sportowe, place do zabaw dziecięcych itp.);
k) stan własności nieruchomej (Skarbu Państwa, gminy, fundacyj, większej nieruchomości prywatnej);
l) warunki zaopatrywania w wodę do picia i dla celów gospodarczych;
m) warunki zaopatrywania ludności we wszelkiego rodzaju produkty spożywcze, opałowe, budowlane, w światło, gaz, siłę popędową, urządzenia telefoniczne;
n) powierzchnie, zajęte przez ważniejsze arterie i inne ważne urządzenia komunikacyjne (lotniska, stacje kolejowe i pozamiejskich linii tamwajowych i autobusowych), środki i warunki komunikacji, stopień największego jej natężenia na najważniejszych głównych arteriach;
o) plany sytuacyjne, regulacji wód płynących, melioracji gruntów, obwałowania rzek, kanalizacji gminnej, wodociągu publicznego, ważniejszych istniejących uządzeń komunikacyjnych i innych, przeznaczonych do użytku publicznego, o ile takie urządzenia istnieją na obszarze, którego ma dotyczyć plan zabudowania lub na terenach, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie tego obszaru.

(2) Dane powyższe należy przedstawić dokładnie i jasno na planach o podziałce w miarę możności jednakowej i w sposób, umożliwiający łatwe zestawienie i porównywanie danych, a także wyciąganie z nich wniosków.

Wówczas gdy przedstawienie danych na planach będzie niemożliwe ze względów technicznych, należy to uczynić w postaci opisowej lub tabel statystycznych.

§ 10. (1) Dane o ważniejszych zamierzeniach, przewidziane w § 3 ust. (1) pkt d), mają w miarę możności obejmować całokształt zagadnień gospodaczych, technicznych, zdrowotnych i kulturalnych, dotyczących przyszłego rozwoju obszaru osiedla lub osiedli albo części tego obszaru, a w przypadku sporządzania planu regionalnego — obszaru, który ma być objęty tym planem.

(2) Gdy ważniejsze zamierzenia inwestycyjne, jak, np. dotyczące wodociągu i kanalizacji, są już ujęte w postaci projektów, — wówczas należy projekty te dołączyć do danych, o których mowa w niniejszym paragrafie.

(3) Gdy plan zabudowania sporządza się dla uzdrowisk użyteczności publicznej lub miast, wydzielonych z powiatów, a nie ma projektów inwestycji wodociągowych i kanalizacyjnych, należy opracować i przedstawić projekty szkicowe głównych elementów tych inwestycji w takim zakresie, aby dawały dostateczną podstawę do zorientowania się w zasadniczych możliwościach i w sposobie skanalizowania i zaopatrzenia w wodę obszaru, który ma być objęty planem zabudowania.

§ 11. (1) Szkicowy projekt planu zabudowania, przewidziany w § 3 ust. (1) pkt e), ma być opracowany na planach sytuacyjnych i wysokościowych w podziałce od 1 : 5.000 do 1 : 10.000 lub na planach fotogrametrycznych w tej samej podziałce lub wreszcie na fotoplanach w podziałce od 1 : 5.000 i do 1 : 10.000, a także metodą opisową, i ma przedstawiać w ogólnych zarysach:

a) przypuszczalny rozwój osiedla lub osiedli pod względem terytorialnym, gospodarczym i zaludnienia;
b) granice obszarów, które powinien objąć plan zabudowania;
c) przybliżony podział tych obszarów na części pod względem użytkowania, zgodnie z art. 10 pkt 1);
d) przybliżony podział na strefy obszarów, przeznaczonych na cele budowlane w myśl zasad art. 10 pkt 2), ze wskazaniem przewidywanej gęstości zaludnienia;
e) przybliżone okresy, w których założenia, przyjęte w szkicowym projekcie planu zabudowania, będą zrealizowane;
f) orientacyjne dane co do sposobu sfinansowania realizacji wspomnianych założeń.

(2) W szkicowym projekcie należy uwzględnić ważniejsze zamierzenia, o których mowa w § 3 ust. (1) pkt d).

B. Części składowe planu zabudowania.

§ 12. (1) Plan sytuacyjny projektowanego zabudowania, określony w § 5 ust. (1) pkt a), ma być wykonany w postaci jednego lub większej ilości elaboratów na planie sytuacyjnym i wysokościowym stanu istniejącego (§ 8) i ma regulować w miarę potrzeby kwestie, wyszczególnione w art. 10.

(2) Na planie, wymienionym w poprzednim ustępie, należy oznaczyć:

a) linie regulacyjne przewidziane w art. 10 pkt 1);
b) strefy budowlane, przewidziane w art. 10 pkt 2), wyrażone graficznie i opisowo, ze wskazaniem dopuszczalnej ilości kondygnacji, wysokości i sposobu zabudowania (zwartego, grupowego, luźnego, mieszanego, ogniotrwałego, nieogniotrwałego) oraz największego dopuszczalnego stosunku powierzchni, jaką wolno zabudować na działce budowlanej, do jej całkowitej powierzchni;
c) projektowaną szerokość arterii komunikacyjnych, przewidzianych w planie (odległość między liniami regulacyjnymi ulic i placów);
d) nazwy lub numery arterii komunikacyjnych;
e) nawiązanie graficzne lub cyfrowe linii regulacyjnych do punktów stałych, istniejących na terenie i oznaczonych na planie sytuacyjnym (§ 8), a także odległość linii regulacyjnych, odgraniczających obszary, przeznaczone na cele, przewidziane w art. 10 pkt 1) lit. b, c, d, e, f, g oraz strefy budowlane od linii regulacyjnych ulic lub od granic nieruchomości;
f) w razie potrzeby — inne istotne szczegóły planu zabudowania.

§ 13. (1) Przewidziane w § 5 ust. (1) pkt b) poprzeczne przekroje arterii komunikacyjnych, projektowanych i tych spośród istniejących, które mają ulec zmianie lub których pokazanie jest niezbędne dla wyjaśnienia założeń, przyjętych w planie, mają przedstawiać w podziałce 1 : 100 lub 1 : 200 wszystkie typy projektowanych arterii.

(2) Na poszczególnych przekrojach poprzecznych należy oznaczać w sposób graficzny:

a) przecięcie osi ulicznych i linii regulacyjnych oraz powierzchni projektowanych nawierzchni jezdni, chodników i innych ważniejszych urządzeń z powierzchnią przekroju, a także projektowane wymiary jezdni, chodników i pasm zieleni ulicznej;
b) istniejące i projektowane zadrzewienie;
c) rozmieszczenie torów kolejowych;
d) przybliżone położenie ważniejszych istniejących, bądź projektowanych przewo-

dów wodociągowych, kanalizacyjnych i innych ważniejszych urządzeń podziemnych i nadziemnych.

(3) Oprócz oznaczenia danych, wyszczególnionych w poprzednim ustępie, na przekrojach należy:

a) opisać rodzaj nawierzchni jezdni i chodników, przewidziany dla poszczególnych typów ulic lub placów;
b) wskazać poziom terenu w miejscach szczególnie charakterystycznych, o ile zachodzą duże różnice pomiędzy poziomem projektowanej nawierzchni jezdni i chodników a istniejącym poziomem terenu lub też, gdy tego wymagają inne specjalne warunki miejscowe.

§ 14. (1) Przewidziane w § 5 ust. (1) pkt c) podłużne przekroje arterii komunikacyjnych określonych w poprzednim paragrafie, należy wykonywać w podziałce długości, przyjętej dla planu sytuacyjnego (§ 12) i w podziałce wysokości dziesięciokrotnie większej.

(2) Przekroje, opisane w poprzednim ustępie, mają przedstawiać rzędne terenu i niwelety nawierzchni w miejscu osi ulicznych, odniesione do poziomu punktu stałego, a także oznaczenie w procentach pochyleń tej niwelety.

(3) Za zgodą właściwej władzy (art. 33) można nie przedstawiać podłużnych przekrojów arterii komunikacyjnych, gdy ich pochylenia podłużne wynoszą mniej niż 3%.

IV. SZCZEGÓŁOWY PLAN ZABUDOWANIA, SPORZĄDZANY DLA CAŁEGO OSIEDLA LUB ZNACZNEJ JEGO CZĘŚCI BEZ UPRZEDNIEGO SPORZĄDZENIA PLANU OGÓLNEGO.

A. Części składowe programu planu zabudowania.

§ 15. Części składowe, wyszczególnione w § 3 ust. (1) pkt: a), c), d) i e), mają odpowiednio czynić zadość przepisom §§ 7, 9, 10 i 11.

§ 16. (1) Plan sytuacyjny i wysokościowy, przewidziany w § 3 ust. (1) pkt b), ma być wykonany w podziałce nie mniejszej niż 1 : 2880, i ma odpowiadać przepisom § 8 ust. (1), (3) i (5).

(2) Jeżeli plan zabudowania — poza uregulowaniem kwestii, wyszczególnionych w art. 10 — ma ustalić jedynie frontowe i tylne linie zabudowania głównych arterii komunikacyjnych (art. 11 pkt (b i d), wówczas plany sytuacyjne, o których mowa w ust. (1), można wykonywać w podziałce od 1 2880 do 1 : 5000.

B. Części składowe planu zabudowania.

§ 17. (1) Plan sytuacyjny projektowanego zabudowania, przewidziany w § 5 ust. (1) pkt a), ma być wykonany w postaci jednego lub większej ilości elaboratów na planie sytuacyjnym i wysokościowym stanu istniejącego (§ 16) i ma regulować w miarę potrzeby kwestie, wyszczególnione w art. 10 i 11.

(2) Na planie, wymienionym w poprzednim ustępie, należy oznaczyć:

a) linie regulacyjne, przewidziane w art. 10 pkt (1);
b) linie regulacyjne, przewidziane w art. 11 pkt a);
c) projektowaną szerokość arterii komunikacyjnych, przewidzanych w planie (odległość między liniami regulacyjnymi ulic i placów) oraz ich nazwy lub numery;
d) projektowane osie arterii komunikacyjnych, środki i promienie łuków tych osi, lecz tylko na planie sporządzonym w podziałce nie mniejszej niż 1 : 2880 (§ 16 ust. 1);
e) nawiązanie graficzne lub cyfrowe linii regulacyjnych do punktów stałych, istniejących na terenie i oznaczonych na planie sytuacyjnym (§ 16), a także odległości linii regulacyjnych, odgraniczających obszary, przeznaczone na cele, przewidziane w art. 10 pkt 1) lit. b, c, d, e, f, g, oraz na strefy budowlane, od linii regulacyjnych ulic lub granic nieruchomości;
f) projektowane linie zabudowania — frontowe i tylne, a także inne linie, określające sposób zabudowania bloków i działek (wewnętrzne linie zabudowania);
g) odległości frontowych linii zabudowania od linii regulacyjnych ulic oraz odległości pomiędzy liniami określającymi sposób zabudowania (liniami zabudowania frontowymi, tylnymi i wewnętrznymi);
h) strefy budowlane, przewidziane w art. 10 pkt 2),przedstawione zgodnie z wymaganiami § 12 ust. (2) pkt b), i w razie potrzeby inne dane, określające sposób zabudowania (art. 11 pkt. d), wyrażone graficznie i opisowo;
i) numerację bloków budowlanych;
k) w razie potrzeby inne istotne szczegóły planu.

§ 18. (1) Poprzeczne przekroje arterii komunikacyjnych, przewidziane w § 5 ust. (1) pkt b), mają być wykonane w sposób, opisany w § 13, mają przedstawiać przecięcia frontowych linii zabudowania z płaszczyznami przekrojów, wysokość projektowanego zabudowania, ilość kondygnacji, a ponadto — gdy plan zabudowania sporządza się w podziałce nie mniejszej niż 1 : 2880 (§ 16 ust. 1) — przedstawiać w miarę potrzeby gabaryty (art. 11 pkt d), określające zarysy brył budynków i

ogrodzeń oraz ich poszczególnych części (np. poziomych dolnych i górnych krawędzi otworów okiennych, odniesione do poziomu stałego lub do poziomu nawierzchni jezdni lub chodnika, kąty nachylenia dachów do płaszczyzny poziomu) i inne dane, dotyczące sposobu zabudowania.

(2) W razie, gdy przedstawianie gabarytu na przekrojach arterii komunikacyjnych nasuwa znaczne trudności, można go podać jako osobny rysunek, odnosząc umieszczone na nim dane cyfrowe do poziomu stałego lub do poziomu sąsiadujących części arterii komunikacyjnych.

§ 19. (1) Podłużne przekroje arterii komunikacyjnych, przewidziane w § 5 ust. (1) pkt c), należy wykonywać w sposób, opisany w § 14, a ponadto przedstawiać na nich w miarę potrzeby gabaryty w sposób, określony w § 18 ust. (1).

(2) Gabaryty, o których mowa w ustępie poprzednim, wobec niejednolitości podziałek poziomej i pionowej w przekrojach podłużnych i małej skali tych przekrojów, w zasadzie powinny być przedstawiane w postaci oddzielnych rysunków w zestawieniu z odpowiednimi przekrojami podłużnymi arterii.

(3) Za zgodą właściwej władzy (art. 33) można nie przedstawiać podłużnych przekrojów arterii komunikacyjnych, gdy ich pochylenia podłużne wynoszą mniej niż 3%, i gdy nie przedstawia się gabarytów (ust. (1) i (2) niniejszego paragrafu).

V. SZCZEGÓŁOWY PLAN ZABUDOWANIA, SPORZĄDZANY BEZ UPRZEDNIEGO SPORZĄDZENIA PLANU OGÓLNEGO A OBEJMUJĄCY NIEZNACZNĄ CZĘŚĆ OSIEDLA.

A. Części składowe programu planu zabudowania.

§ 20. (1) Plan orientacyjny, przewidziany w § 3 ust. (1) pkt a), ma być wykonany w sposób, opisany w § 7.

(2) Na planie orientacyjnym należy oznaczać granice części osiedla, którą ma objąć plan zabudowania, a także granice powiatów i gmin, jeśli znajdują się one na terenie objętym planem orientacyjnym.

§ 21. (1) Plan sytuacyjny i wysokościowy, przewidziany w § 3 ust. (1) pkt b), ma być wykonany w podziałce nie mniejszej niż 1 : 1000 i ma czynić zadość przepisom § 8 ust. (1), (3) i (5).

(2) W razie, gdy osiedle posiada dawniej wykonane szczegółowe plany sytuacyjne i wysokościowe w podziałce innej, lecz nie mniejszej niż 1 : 2880, dopuszczalne jest przedstawianie takich planów.

§ 22. Dane o stanie obszaru, dla którego sporządza się plan zabudowania, przewidziane w § 3 ust. (1) pkt c), i dane o ważniejszych zamierzeniach, dotyczących tego obszaru, określone w § 3 ust. (1) pkt d), mają czynić zadość przepisom § 9 i § 10.

§ 23. Szkicowy projekt planu zabudowania, przewidziany w § 3 ust. (1) pkt e), ma czynić zadość przepisom § 11.

B. Części składowe planu zabudowania.

§ 24. (1) Plan sytuacyjny projektowanego zabudowania, przewidziany w § 5 ust. (1) pkt a), ma być wykonany na planie sytuacyjnym i wysokościowym stanu istniejącego, opisanym w § 21, i ma regulować w miarę potrzeby kwestie, wyszczególnione w art. 11.

(2) Na planie, wymienionym w poprzednim ustępie, należy oznaczyć:

a) linie regulacyjne, przewidziane w art. 11 pkt a);
b) projektowaną szerokość arterii komunikacyjnych, przewidzianych w planie (odległość między liniami regulacyjnymi ulic i placów), oraz ich nazwy lub numery;
c) projektowane osie arterii komunikacyjnych, środki i promienie łuków tych osi;
d) projektowane linie zabudowania frontowe i tylne;
e) inne linie, określające sposób zabudowania bloków i działek (wewnętrzne line zabudowania);
f) nawiązanie graficzne lub cyfrowe linii regulacyjnych ulic do punktów stałych, istniejących na terenie i oznaczonych na planie sytuacyjnym (§ 21), oraz odległości frontowych linii zabudowania od linii regulacyjnych ulic, a także odległości pomiędzy liniami, określającymi granice zabudowania (liniami zabudowania frontowymi, tylnymi i wewnętrznymi);
g) inne dane, określające sposób zabudowania, graficznie i opisowo (art. 11 pkt d);
h) numerację bloków budowlanych;
i) w razie potrzeby, inne istotne szczegóły planu.

§ 25. (1) Poprzeczne przekroje arterii komunikacyjnych, przewidziane w § 5 ust. (1) pkt b), mają czynić zadość przepisom § 18.

(2) Podłużne przekroje arterii komunikacyjnych, przewidziane w § 5 ust. (1) pkt c), mają czynić zadość § 19.

VI. SZCZEGÓŁOWY PLAN ZABUDOWANIA SPORZĄDZANY NA PODSTAWIE PRAWOMOCNEGO PLANU OGÓLNEGO.

A. Części składowe programu planu zabudowania.

§ 26. Części składowe programu planu zabudowania, przewidziane w § 3 ust. (2) pkt a),

b), c), i d), należy wykonać zgodnie z §§ 21, 22 i 23, lecz tylko w zakresie, nie objętym przez ogólny plan zabudowania.

B. Części składowe planu zabudowania.

§ 27. Plan sytuacyjny projektowanego zabudowania, przewidziany w § 5 ust. (1) pkt a), ma być wykonany zgodnie z prawomocnym planem zabudowania ogólnym i odtwarzać dane, zawarte w tym planie. Poza tym części składowe planu zabudowania należy wykonać zgodnie z §§ 24 i 25.

VII. OPIS TECHNICZNY PLANU ZABUDOWANIA.

§ 28. Opis techniczny planu zabudowania, przewidziany w § 5 ust. (2) pkt b), ma przedstawiać:

a) opis założeń, przyjętych w planie zabudowania, wykaz przybliżonych powierzchni poszczególnych obszarów, przeznaczanych na różne cele i na różne strefy budowlane, dane dotyczące stosunku procentowego powierzchni tych obszarów i stref do powierzchni całego obszaru, objętego planem zabudowania, dane, dotyczące przewidywanej kolejności zabudowania tego obszaru oraz przewidywanej ilości mieszkańców i gęstości zaludnienia jego poszczególnych części;
b) uzasadnienie celowości założeń, przyjętych w planie;
c) dane, dotyczące przewidywanej kolejności realizacji urządzeń użyteczności publicznej;
d) orientacyjne dane co do sposobu sfinansowania realizacji urządzeń, o których mowa wyżej w punkcie c).

VIII. ZNAKOWANIE I FORMA PLANÓW.

§ 29. (1) Linie regulacyjne (art. 10 pkt 1 i art. 11 pkt a) i linie zabudowania (art. 11 pkt b) i d) na planach sytuacyjnych projektowanego zabudowania (§ 5 ust. (1) lit. a) należy oznaczać cienką linią przerywaną o dowolnej barwie lub cienką linią ciągłą — cynobrem.

(2) Linii regulacyjnych i linii zabudowania, wspomnianych w ust. (1), nie należy oznaczać w tych miejscach planu, gdzie te linie zlewają się z liniami, określającymi granice istniejących parcel, zabudowań i innych urządzeń.

§ 30. Powierzchnie, ograniczone liniami regulacyjnymi i oznaczające obszary, przeznaczone w ogólnym planie zabudowania na cele, wyszczególnione w art. 10 pkt 1) lit. b. c. d. e. f, g, powierzchnie, ograniczone liniami zabudowania i oznaczające obszary, przeznaczane w szczegółowym planie zabudowania do zabudowania, wreszcie powierzchnie poza liniami zabudowania w blokach budowlanych — należy pokrywać przezroczystymi farbami wodnymi (akwarela) w różnych barwach i o różnym ich natężeniu.

§ 31. Dane, zawarte w programie, planie zabudowania i w opisie technicznym, oraz wszelkie zmiany, wprowadzone w czasie sporządzania i zatwierdzania tego planu, mają być przedstawiane dokładnie i wyraźnie, w sposób wyczerpujący temat, umożliwiający niewątpliwe odróżnienie stanu istniejącego od projektowanych założeń, a także jednych projektowanych założeń od drugich.

§ 32. Wszystkie składowe części programu, planu zabudowania i opisu technicznego należy wykonywać na trwałym papierze, trwałą techniką graficzną, a części składowe planu zabudowania (§ 5 ust. (1)) naklejać na płótno lub na inny trwały materiał.

§ 33. (1) Formaty części opisowych i tablic statystycznych mają odpowiadać normom, przyjętym przez Polski Komitet Normalizacyjny.

(2) Plany sytuacyjne projektowanego zabudowania (§ 5 ust. (1) pkt a) należy wykonywać na planach, ujętych w formaty rysunku o wymiarach 500 mm × 625 mm, z marginesami od 10 do 107,5 mm od krótszej strony formatu i od 10 do 47 mm od strony dłuższej. Warunki te nie obowiązują wówczas, gdy plany sytuacyjne projektowanego zabudowania sporządza się na planach pomiarowych, wykonanych w formatach o innych wymiarach. Jeden egzemplarz planu sytuacyjnego projektowanego zabudowania należy przedstawić w taki sposób, aby można było poszczególne części rysunku zestawiać bezpośrednio i aby w częściach formatów, nie przeznaczonych do bezpośredniego zestawienia, pozostawały wyżej wspomniane marginesy.

(3) Plany sytuacyjne projektowanego zabudowania, obejmujące nieznaczną część osiedla (§§ 24 i 27), można przedstawiać w złączonych ze sobą formatach o wymiarach 210 mm × 297 mm.

(4) Przekroje ulic należy przedstawiać w formatach, określonych w ustępie poprzednim (3), albo — jeżeli na to pozwoli miejsce — bezpośrednio na planach sytuacyjnych, opisanych w ust. (2) niniejszego paragrafu.

§ 34. (1) Wszystkie części składowe programu, planu zabudowania i opisu technicznego, z wyjątkiem części, wymienionych w § 3 ust. (1) pkt c), d) i e) i ust. (2) pkt b), c) i d), należy przedstawiać do zatwierdzenia w 3 jednakowych egzemplarzach, z których jeden przeznaczony jest do przechowywania w aktach władzy, zatwierdzającej plan (art. 33).

(2) Części składowe programu, wymienione w § 3 ust. (1) pkt c), d), i e) i ust. (2) pkt b),

c) i d), można przedstawiać w jednym egzemplarzu.

(3) Programy, plany zabudowania i opisy techniczne należy przesyłać w tekach z trwałego materiału, zaopatrzonych na zewnętrznej stronie w nazwę miejscowości, której dotyczy plan zabudowania, a na wewnętrznej — w wykaz zawartości teki.

IX. ADNOTACJE NA PLANACH.

§ 35. (1) Na wszystkich składowych częściach programu, planu zabudowania i opisu technicznego należy umieszczać adnotację, stwierdzającą, że zostały one sporządzone przez organ do tego powołany (art. 21 lub 23).

(2) Na planach zabudowania ponadto należy umieszczać adnotację wspomnianego wyżej organu, stwierdzające, że plany zabudowania nie są sprzeczne z planami istniejących lub projektowanych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych lub z zamierzeniami, dotyczącymi tych urządzeń.

(3) Na planach sytuacyjnych i wysokościowych (§ 3 ust. (1) pkt b) i ust. (2) pkt a) należy umieszczać adnotacje, stwierdzające, że plany te zostały sporządzone przez organ rządowy lub biuro miernicze organu samorządowego lub przez mierniczego przysięgłego.

(4) Na wszystkich składowych częściach programu, planu zabudowania i opisu technicznego należy uwidaczniać: datę wykonania odnośnej części, podpis wykonawcy, pieczęć urzędu sporządzającego plan, podziałkę, objaśnienie przyjętych znaków i barw, a na planach sytuacyjnych ponadto — kierunek południka.

(5) Na wszystkich częściach składowych planu zabudowania (§ 5 ust. 1) należy umieszczać:

a) datę i treść uchwały organu stanowiącego (art. 29);
b) datę i treść decyzji zatwierdzającej (art. 33).

(6) Adnotacje, wspomniane w poprzednich dwu ustępach, mają być podpisane w sposób właściwy przez odnośne władze.

X. PRZEPISY KOŃCOWE.

§ 36. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(2) Z dniem tym traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 23 kwietnia 1930 r. o sposobie opracowania planów zabudowania (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 362).

(3) W przypadkach, gdy o przystąpieniu do sporządzenia planów zabudowania zostało ogłoszone przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, plany te mogą być opracowane na podstawie przepisów dotychczasowych.

(4) Przepisy o sposobie wykonania planów zabudowania, sporządzanych w związku z przebudową ustroju rolnego (art. 21 pkt c) i art. 38 ustęp ostatni) będą wydane osobno.

7.

USTAWA

z dnia 15 marca 1934 r.

o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej

(Dz. U. R. P. z dnia 11 września 1934 r. Nr 80, poz. 742)

(wyciąg)

Art. 5. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzeń właściwość władz oraz zakres i sposób przygotowania w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, tudzież związane z tym obowiązki osób fizycznych i prawnych oraz instytucyj i władz w dziedzinach:

. . . . . .

3) regulacji i zabudowania osiedli;

4) budownictwa publicznego i prywatnego;

5) maskowania miejscowości, objektów komunikacyjnych, zakładów przemysłowych, elektrycznych, użyteczności publicznej oraz innych objektów i urządzeń, mających znaczenie społeczne;

6) dostosowania istniejących obiektów budowlanych i innych nieruchomości do potrzeb obrony, jeśli obrona ta ma doniosłość społeczną;

7) przystosowania systemu oświetlenia zewnętrznego i wewnętrznego miejscowości, obiektów budowlanych i innych nieruchomości do potrzeb tej obrony;

8) zaopatrzenia w wodę miejscowości, obiektów, zakładów i urządzeń, wymienionych w pkt. 5);

9) budowy, utrzymania i użytkowania wszelkich linii komunikacyjnych i związanych z nimi urządzeń;

10) urządzeń technicznych w instytucjach użyteczności publicznej oraz zakładach przemysłowych i elektrycznych;

. . . . . .

P. rozp. Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 1938 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego — poz. 8 niniejszego zbioru i rozp. Rady Ministrów z dnia 24 marca 1939 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinie budownictwa przemysłowego — poz. 9 niniejszego zbioru.

Art. 6. (1) Koszty, związane z poczynaniami, wymienionymi w art. 5, ponoszą:

1) Skarb Państwa w zakresie poczynań, mających doniosłość dla całokształtu obrony w granicach kredytów budżetowych;

2) związki samorządowe w zakresie poczynań, mających doniosłość dla całokształtu obrony ich terytorium;

3) zakłady przemysłowe, elektryczne i użyteczności publicznej w zakresie, mającym na celu ich obronę;

4) zakłady ubezpieczeń i instytucje ubezpieczeń społecznych w zakresie poczynań, należących do ich zakresu działania, lub mających dla tego zakresu doniosłość;

5) organizacje społeczne, zajmujące się ratownictwem oraz te, których statuty przewidują współdziałanie w obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej — w zakresie poczynań, należących do ich zakresu działania;

6) właściciele lub posiadacze obiektów budowlanych i innych nieruchomości — w zakresie, mającym na celu obronę tych nieruchomości albo osób, w nich zatrudnionych.

(2) Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia rodzaje zakładów przemysłowych, obowiązanych według ust. (1) pkt. 3) do ponoszenia kosztów, oraz unormuje szczegółowo zakres i sposób pokrywania kosztów, związanych z przygotowaniem obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

Art. 8. Kto wykracza przeciw rozporządzeniom, wydanym na podstawie art. 5, podlega w drodze administracyjnej karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 złotych, albo obu tym karom łącznie.

Stosownied o art. 1 dekretu z dnia 26 kwietnia 1948 r. o podwyższeniu grzywien, kar pieniężnych, kar porządkowych i nawiązek (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 161) górna granica grzywny przewidzianej w tym przepisie została podwyższona pięćdziesięciokrotnie, t.zn. do 150.000 zł.

8.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 29 kwietnia 1938 r.

o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego.

(Dz. U. R. P. z dnia 7 maja 1938 r. Nr 32, poz. 278).

Na podstawie art. 5 pkt. 3, 4, 5 i 6 ustawy z dnia 15 marca 1934 r. o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 742) zarządza się co następuje:

Przepis wstępny.

§ 1. Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają artykuły rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663) i z dnia 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976) oraz ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405). Paragrafy powołane bez bliższego określenia, oznaczają paragrafy rozporządzenia niniejszego.

Plany zabudowania.

§ 2. Nowe osiedla i nowe dzielnice należy tak projektować, by części osiedli, przeznaczone pod zabudowę, posiadały kształt nieregularny, w każdym zaś razie odbiegający od formy koła lub kwadratu.

§ 3. (1) Układ arterii komunikacyjnych zasadniczo powinien być prostolinijny i jeśli temu nie stoją na przeszkodzie względy zdrowotne lub inne, w miarę możności zgodny co do kierunku z wiatrami, najczęściej panującymi w danej okolicy.

(2) W razie, gdyby kierunek arterii komunikacyjnej był niekorzystny dla właściwego nasłonecznienia budynków przy zastosowaniu zabudowania zwartego, równoległego do ulicy, wówczas należy w miarę możności zastosować zabudowanie, prostopadłe do niej.

§ 4. (1) Odległość pomiędzy frontowymi liniami zabudowania przy głównych arteriach komunikacyjnych, biegnących szlakiem dróg państwowych i wojewódzkich, albo stanowiących, czy mających stanowić bezpośrednie przedłużenie takich dróg, powinna wynosić co najmniej 60 m.

(2) Jeśli przeprowadzenie arterii, określonej w ust. (1), z zachowaniem odległości 60 m. pomiędzy frontowymi liniami zabudowania jest utrudnione ze względu na znaczną ilość istniejących budynków, wówczas należy założyć dodatkową arterię odciążającą.

§ 5. (1) Odległość pomiędzy frontowymi liniami zabudowania przy głównych arteriach komunikacyjnych, z wyjątkiem arterii, określonych w § 4 ust. (1), oraz przy arteriach odciążających określonych w § 4 ust. (2), powinna wynosić co najmniej 34 m.

(2) Jeśli przeprowadzenie głównej arterii komunikacyjnej, nie biegnącej szlakiem drogi państwowej lub wojewódzkiej, z zachowaniem odległości 34 m pomiędzy frontowym iliniami zabudowania jest utrudnione ze względu na znaczną ilość istniejących budynków, wówczas należy założyć dodatkową arterię odciążającą o podanej wyżej odległości pomiędzy frontowymi liniami zabudowania.

§ 6. (1) Odległość pomiędzy frontowymi liniami zabudowania przy ulicach, nie będących głównymi arteriami komunikacyjnymi, powinna wynosić co najmniej:

1) 18 m — jeżeli przy ulicy ma być dopuszczone wznoszenie budynków o wysokości, nie przewyższającej 16 m;
2) 22,5 m — jeżeli przy ulicy ma być dopuszczone wznoszenie budynków o wysokości od 16 do 19 m;
3) półtora najwyżej dopuszczalnej wysokości budynków, jeżeli przy ulicy ma być dopuszczone wznoszenie budynków wyższych niż 19 m.

(2) Odstępstwa od norm powyższych są dopuszczalne w przypadkach, gdy ze względu na znaczną ilość istniejących już budynków zastosowanie tych norm jest szczególnie uciążliwe.

§ 7. Zakładanie ulic zamkniętych budynkami (ślepych) jest zabronione. Przepis powyższy nie dotyczy ulic, przeznaczonych wyłącznie dla komunikacji pieszej.

§ 8. (1) Wielkomiejskie ośrodki o zagęszczonym zabudowaniu, skupiające siedziby handlu, przemysłu i administracji, jak również gęsto zabudowane dzielnice mieszkaniowe należy rozluźniać przez wprowadzenie jak największej ilości terenów niezabudowanych.

(2) Poszczególne dzielnice, a także ich części, powinny być przedzielane terenami wolnymi od zabudowy, w postaci ogrodów, placów publicznych, pasm zieleni itp., zadrzewionych, zakrzewionych lub obsianych trawą.

(3) Obszarom zadrzewionym należy w planie zabudowania nadać przeznaczenie, zapewniające zachowanie istniejącego drzewostanu, a w szczególności przeznaczać je na parki, kulturę leśną lub ogrodową itp.

§ 9. Przy zakładaniu nowych osiedli i nowych dzielnic co najmniej 40% całego obszaru nowopowstającego osiedla albo nowozakładanej dzielnicy należy przeznaczyć na skwery, parki, ogrody, place sportowe i tym podobne cele, na lotniska, porty wodne i tym podobne urządzenia komunikacyjne oraz na zakłady i urządzenia użyteczności publicznej, jeżeli te zakłady i urządzenia nie są budynkami nadziemnymi, wreszcie na uprawę leśną, rolną, ogrodową, ogrodniczą lub inną podobną, łącznie z terenami, stanowiącymi część działek budowlanych i położonymi wewnątrz bloków budowlanych, jeżeli odległość pomiędzy tylnymi liniami zabudowania wynosi co najmniej 40 m; na cele zaś budowlane oraz pod arterie komunikacyjne razem z urządzeniami pomocniczymi można przeznaczać więcej niż 60% tegoż obszaru.

§ 10. Gmachów, przeznaczonych dla instytucyj o istotnym znaczeniu dla normalnego działania organizmu państwowego, nie należy skupiać, zwłaszcza, jeżeli swoją wysokością lub masą miałyby wyróżniać się spośród otoczenia.

§ 11. (1) Dzielnice przemysłowe należy zakładać o małych powierzchniach i w znacznych odległościach jedne od drugich.

(2) Dzielnice przemysłowe o większych powierzchniach można zakładać wówczas, gdy względy bezpieczeństwa życia lub zdrowia ludzkiego albo poważne względy gospodarcze stoją na przeszkodzie zastosowaniu przepisu ust. (1). W tym przypadku obszary dzielnic przemysłowych należy podzielić na części, odgraniczone od siebie za pomocą pasm niezabudowanych o szerokości co najmniej 150 m, zadrzewionych, zakrzewionych, obsianych trawą albo przeznaczonych pod uprawę rolną, ogrodniczą itp.

§ 12. (1) Stosunek powierzchni dzielnic przemysłowych w miastach, z wyłączeniem powierzchni pasm niezabudowanych, określonych wyżej w § 11 ust. (2), do powierzchni całego maista nie powinien przekraczać 1 : 7.

(2) Stosunek powierzchni, określony w ust (1) powinien być zachowany i wówczas, gdy w braku planu zabudowania przeznaczenie terenów pod budowę zakładów przemysłowych szkodliwych i uciążliwych ustalają na podstawie art. 322 rady miejskie albo władze, powołane do udzielania pozwoleń na budowę budynków przemysłowych.

(3) Przekroczenie określonego w ust. (1) stosunku może nastąpić w przypadkach wyjątkowych, ze względu na potrzebę rozbudowy istniejących lub powstawania nowych zakładów przemysłowych, za zgodą Ministra Przemysłu i Handlu, udzieloną w porozumieniu z Ministrem S p r a w W e w n ę t r z n y c h.

Kompetencje Ministra Spraw Wewnętrznych przejął Minister Odbudowy.

§ 13. Tylne linie zabudowania przy zabudowie zwartej należy tak ustalać, aby pomiędzy nimi wewnątrz bloków budowlanych pozostawały pasma wolne od zabudowy o szerokości co najmniej 25 m. Pasma takie w miarę możności powinny tworzyć ciągły układ terenów, przechodzących przez przyległe bloki i łączących się z przestrzeniami, wolnymi od zabudowy.

§ 14. (1) Dwa przeciwległe boki bloków, przeznaczonych pod zabudowę zwartą, powinny być wyłączone z zabudowy.

(2) Odstępstwa od przepisu ust. (1) są dopuszczalne w przypadkach, gdy to jest konieczne ze względu na lokalne warunki, z tym jednak, że w zabudowaniu bloku z przeciwległych stron powinny być przewidziane dwie przerwy, zapewniające w dostatecznym stopniu przewiew bloku, każda o szerokości, wynoszącej co najmniej 12 m.

(3) Przepisów ust. (1) i (2) nie stosuje się do bloków istniejących, całkowicie obrzeżnie obudowanych, jeżeli konieczność pozostawienia takiego sposobu zabudowania będzie uzasadniona względami natury gospodarczo-finansowej lub zabytkowej.

§ 15. W przypadkach wyjątkowych, zasługujących na uwzględnienie, Minister S p r a w

Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych może zezwolić na odstępstwa od przepisów, zawartych w §§ 2 — 11 oraz 13, nieprzewidziane w tych paragrafach, na odstępstwa zaś od przepisów, zawartych w § 12 — w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Przemysłu i Handlu.

Kompetencje Ministra Spraw Wojskowych przejął Minister Obrony Narodowej.

§ 16. W razie, gdy w planach zabudowania, które zostały zatwierdzone albo uprawomocniły się przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego, przewiduje się zabudowanie więcej niż 60% powierzchni terenów budowlanych, organa, powołane do sporządzenia planów zabudowania, obowiązane są rozważyć możliwość zmiany planów zabudowania w kierunku obniżenia procentu zabudowania i ewentualnie takich zmian dokonać (art. 51).

Zadrzewienie, zakrzewienie i obsianie trawą.

§ 17. (1) Zabrania się zmiany uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania, a także usuwania zadrzewienia na gruntach nieleśnych bez uprzedniego uzyskania pozwolenia władz, wymienionych w ust. 4.

1) jeżeli powierzchnia gruntu leśnego lub innego obszaru zadrzewionego, położonego na terenach, określonych w ust. (2), chociażby będącego własnością kilku osób, wynosi w obrębie granic administracyjnych gmin miejskich więcej niż 1 ha, a poza tymi granicami — więcej niż 2 ha,
2) na obszarach, które w zatwierdzonym planie zabudowania na podstawie art. 10 pkt 1 lit. d) przeznaczone zostały na uprawę leśną, ogrodową itp.

(2) Przepis ust. (1) pkt 1) stosuje się na terenach, położonych w obrębie granic administracyjnych miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych oraz na terenach, przylegających do tych miast, w promieniu: 50 km od wspomnianych granic, gdy chodzi o miasta powyżej 500.000 mieszkańców, i 30 km — gdy chodzi o inne miasta, wydzielone z powiatowych związków samorządowych.

(3) Przepis ust. (1) nie dotyczy usuwania poszczególnych drzew, gdy dany obszar zostanie ponownie zadrzewiony. Zadrzewienie powinno nastąpić najpóźniej w okresie 1 roku od dnia usunięcia drzewostanu.

(4) Zezwolenia, przewidzianego w ust. (1) udzielają, w porozumieniu z właściwym terytorialnie dowódcą okręgu korpusu:

1) o ile chodzi o tereny, należące do państwowego gospodarstwa leśnego, Minister Rolnictwa i Reform Rolnych lub upoważnione przez niego organa Lasów Państwowych,
2) o ile chodzi o tereny lasów, nie stanowiących własności Państwa, władze uprawnione na podstawie przepisów o ochronie lasów, nie stanowiących własności Państwa, do wydawania decyzyj o zmianie uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania,
3) o ile chodzi o tereny zakładów górniczych, prezes wyższego urzędu górniczego,
4) o ile chodzi o wszystkie inne tereny, właściwi terytorialnie wojewodowie, a na obszarze m. st. Warszawy — Komisarz Rządu.

Kompetencje dowódcy Okręgu Korpusu przejął dowódca Okręgu Wojskowego, Komisarza Rządu — Prezydent m. st. Warszawy, a Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych — Minister Leśnictwa.

§ 18. (1) Tereny, przeznaczone w zatwierdzonym planie zabudowania na podstawie art. 10 pkt 1 lit. d) na uprawę leśną, ogrodową, ogrodniczą itp., powinny być doprowadzone do stanu, zgodnego z przeznaczeniem, określonym w planie zabudowania, w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego albo od dnia uprawomocnienia się planu zabudowania.

(2) Wojewoda może nakazać zadrzewienie lub zakrzewienie w okresie przezeń oznaczonym obszarów, położonych na terenach, określonych w § 17 ust. (2), jeżeli obszary te nie są użytkowane w sposób, gospodarczo uzasadniony. Na obszarach zakładów górniczych powyższe uprawnienia służą prezesowi wyższego urzędu górniczego.

§ 19. Części działek budowlanych, nie przeznaczonych do zabudowania, komunikacji, dla celów sportowych, ogrodniczych itp., powinny być zadrzewione, zakrzewione lub obsiane trawą w okresie 3 lat od dnia uprawomocnienia się planu zabudowania, a w braku planu zabudowania — od daty oddania do użytku budynku lub budynków, wzniesionych na działce, bądź od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

Zabudowanie działek.

§ 20. (1) W razie, gdy osiedle planu zabudowania nie posiada albo gdy zatwierdzony lub prawomocny plan zabudowania przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego nie ustalił norm określających, jaka część działki budowlanej może być zabudowana, procent zabudowania powierzchni działki przy wznoszeniu nowych budynków lub przy gruntownej przebudowie istniejących w stosunku do całej powierzchni działki nie może przewyższać:

1) w blokach o zabudowaniu zwartym, które zostaną uznane w planie zabudowania za przeznaczone na cele mieszkaniowe z dopuszczeniem zakładów przemysłowych nieszkodliwych i nieuciążliwych w myśl art. 10 pkt 1 lit. f), albo w których plan

zabudowania dopuści urządzanie wszelkich zakładów handlowych i rzemieślniczych na podstawie art. 11 lit. d) oraz w blokach budowlanych o zabudowaniu zwartym, w przeważającej mierze zabudowanych, położonych w śródmiejskich dzielnicach istniejących o charakterze handlowym — 45%;

2) w blokach o zabudowaniu zwartym, poza określonymi wyżej w pkt 1), położonych w dzielnicach mieszkaniowych — 35%;

3) w dzielnicach mieszkaniowych o zabudowaniu luźnym lub grupowym — 25%.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, — wojewoda, a w Warszawie — prezydent miasta, mogą pozwolić w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu na powiększenie norm, określonych w ust. (1) pkt 1) i 2), — o 15% powierzchni działek i normy określonej w ust. (1) pkt 3) — o 10% powierzchni działek dla bloków w przeważającej części już zabudowanych oraz dla bloków lub działek, na których ze względu na lokalne warunki, zastosowanie wspomnianych wyżej norm byłoby utrudnione. Nie dotyczy to działek, znajdujących się w blokach o zwartym sposobie zabudowania, jeżeli nie zabudowano powyżej 20% powierzchni całego bloku oraz działek o powierzchni, wynoszącej co najmniej 0,25 ha.

(3) Dla działek specjalnie korzystnie usytuowanych przy placach i ulicach, jak np. działki narożne, jak również dla działek, które ze względu na ich małe rozmiary albo kształt nie mogłyby być zabudowane przy zachowaniu przepisów ust. (1) i (2), dopuszczalne są odstępstwa od przepisów, zawartych w tych ustępach, za zgodą wojewody, a w Warszawie — prezydenta miasta, działających w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu.

(4) Przy sporządzaniu planów zabudowania może być dopuszczony dla poszczególnych działek wyższy procent zabudowania niż wymagany stosownie do przepisów ust. (1) i (2), pod warunkiem, że przeciętny procent zabudowania bloku nie może przewyższać wyżej podanych norm.

(5) Przepisy paragrafu niniejszego stosuje się również przy zabudowaniu działek budynkami, przeznaczonymi na zakłady przemysłowe, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 21. (1) Przepisów § 20 nie stosuje się przy budowie garaży podziemnych oraz schronów przeciwlotniczych podziemnych, położonych w całej ich wysokości poniżej otaczającego terenu, jeżeli przez budowę nie zmienia się poziomu terenu, położonego nad garażem albo schronem.

(2) Wojewoda, a w Warszawie prezydent miasta mogą pozwolić w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu na wzniesienie garaży i schronów przeciwlotniczych określonych w ust. (1), co najwyżej o 1 m. ponad poziom otaczającego terenu za zastrzeżeniem urządzenia nad garażem lub schronem zieleńca, obsianego trawą albo zakrzewionego. Na obszarach zakładów górniczych powyższe uprawnienia służą prezesowi wyższego urzędu górniczego, działającemu w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu.

(3) Przy budowie garaży naziemnych na działkach, na których nie są przekroczone procentowe normy zabudowania, określone w § 20 ust. (1), zezwala się na przekroczenie procentu zabudowania, dozwolonego na podstawie tegoż § 20 ust. (1) o 10% powierzchni działki. Na powiększonej w sposób powyższy powierzchni mogą być wznoszone tylko garaże parterowe o wysokości co najwyżej 3,5 m. W tych przypadkach garaże mogą być wzniesione poza tylnymi i wewnętrznymi liniami zabudowania.

(4) Poza powierzchnią, obliczoną według zasad ust. (3), zabronione jest wznoszenie na działkach garaży zarówno stałych jak i tymczasowych lub przenośnych.

§ 22. (1) W razie, gdy szczegółowy zatwierdzony albo prawomocny plan zabudowania przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego nie ustalił norm, określających odległości pomiędzy budynkami w podwórzu, odległość pomiędzy nowowznoszonym budynkiem, przeznaczonym na pobyt ludzi, a jakimkolwiek innym nie może być mniejsza niż 10 m i powinna co najmniej równać się:

1) wysokości wyższego z przeciwległych budynków, jeżeli żaden z nich nie jest wyższy niż 16 m i nie posiada więcej niż 4 kondygnacje,

2) pięciu czwartym wysokości wyższego budynku, jeżeli wysokość chociażby jednego z przeciwległych budynków wynosi więcej niż 16 m albo budynek posiada co najmniej 5 kondygnacji.

(2) Odległość nowowznoszonych budynków, przeznaczonych na pobyt ludzi, od granic działki powinna wynosić co najmniej połowę odległości, określonej w ust. (1), jeżeli przepisy obowiązujące nie wymagają zachowania większych odległości. Odległość ta może być zmniejszona w razie, gdy jest prawnie zapewnione niezabudowanie sąsiedniej działki do takiej odległości, że pomiędzy budynkami na przyległych działkach zostanie zachowana odległość, wymagana stosownie do przepisu ust. (1).

(3) Przepisów ust. (1) i (2) nie stosuje się w przypadkach, gdy jeden z przeciwległych budynków jest budynkiem parterowym o wysokości, nie przekraczającej 3,5 m, nie przezna-

czonym na pobyt ludzi, jak np. garażem, jak również w przypadkach, gdy żadna z przeciwległych ścian budynków sąsiednich bądź ściana budynku, znajdująca się w pobliżu granicy działki, nie posiada okien, albo też, gdy chodzi o ściany, przylegające do przerw w zabudowaniu, określonych w § 14 ust. (2). Przepisy ust. (1) i (2) nie dotyczą również budynków zakładów przemysłowych, nie będących budynkami, przeznaczonymi do użytku publicznego, albo garażami.

(4) Odstępstwa od przepisów ust. (1) i (2) są dopuszczalne:

1) w przypadkach, gdy dla wyrównania wysokości budynków, położonych przy ulicy, konieczne jest przekroczenie dopuszczalnej wysokości co najwyżej o 2 m — za zgodą właściwej władzy budowlanej;
2) w przypadkach, gdy co najmniej 50% długości frontu bloku, przylegającego do odcinka ulicy pomiędzy najbliższymi ulicami poprzecznymi, jest zabudowane budynkami nie czyniącymi zadość przepisom ust. (1) lub (2) — za zgodą wojewody, a w Warszawie prezydenta miasta, działających w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu;
3) w przypadkach wznoszenia budynków wieżowych — za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych, działającego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

§ 23. (1) Zabrania się wznoszenia w podwórzach:

1) budynków jednotraktowych, jednostronnie oświetlonych oraz
2) budynków, bezpośrednio przylegających do tylnych lub bocznych granic działek budowlanych, jeśli plan zabudowania nie przewiduje możliwości wznoszenia takich budynków.

(2) Przepisów ust. (1) nie stosuje się do budynków gospodarczych, jak garaże, o wysokości nie przekraczającej 3,5 m oraz do budynków tymczasowych, określonych w art. 195.

§ 24. (1) W przypadkach, gdy stosownie do przepisów obowiązujących wymagane jest urządzanie bram, bramy w nowowznoszonych budynkach o 3 lub więcej kondygnacjach, stawianych w sposób zwarty, powinny być zaopatrzone w łatwo przewiewne zamknięcia. Szerokość tych bram powinna wynosić co najmniej 1/6 długości najdłuższego frontu budynku, a wysokość — co najmniej 3,6 m. Przy większej rozpiętości bramy dopuszcza się zastosowanie zespołu słupów, podtrzymujących strop nad bramą. W budynkach o dłuższym froncie może być urządzone kilka bram o ogólnej szerokości, wynoszącej co najmniej 1/6 długości frontu. Oprócz zamknięć przewiewnych, bramy mogą posiadać od strony wewnętrznej dodatkowe zamknięcia pełne.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się w przypadkach, gdy blok budowlany nie jest i nie może być obudowany obrzeżnie w sposób zwarty więcej niż z 2 stron lub gdy istnieją lub mają być pozostawione w nim dwie albo więcej przerw w zabudowaniu, każda o szerokości co najmniej 12 m, a ponadto działka nie jest otoczona ze wszystkich stron budynkami.

(3) W przypadkach zasługujących na uwzględnienie właściwa władza może zezwolić na odstępstwa od przepisu, zawartego w ust. (1).

Ogrodzenia.

§ 25. (1) Nowowznoszone ogrodzenia działek i nieruchomości, zarówno od ulic i placów publicznych, jak i od strony działek i nieruchomości przyległych, powinny być łatwo przewiewne, z wyjątkiem czasowych ogrodzeń z drzewa. Podmurowanie ogrodzeń nie może być wyższe niż 1 m.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może pozwolić na zastosowanie ogrodzenia, nie czyniącego zadość wymaganiom ust. (1).

Konstrukcje budynków.

§ 26. (1) Fundamenty konstrukcji nośnych ścian zewnętrznych budynków o 4 kondygnacjach i wyższych i w ogóle budynków o wysokości przekraczającej 16 m, powinny być założone na głębokości co najmniej 2,5 m poniżej poziomu chodnika, bądź otaczającego terenu.

(2) W przypadkach, gdy ze względu na lokalne warunki jest niemożliwe założenie fundamentów do głębokości, podanej w ust. (1), wojewoda, a w Warszawie prezydent miasta, mogą pozwolić w porozumieniu z właściwym terytorialnie dowódcą okręgu korpusu na mniejsze zagłębienie fundamentów, określonych w tymże ust. (1), z równoczesnym określeniem sposobu ich wykonania. Gdy chodzi o budynki, określone w art. 348, powyższe uprawnienia służą prezesowi wyższego urzędu górniczego, działającemu w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu.

§ 27. (1) Zabrania się częściowego podpiwniczania budynków o trzech i większej ilości kondygnacji oraz budynków wyższych niż 12 m bez zachowania warunku, określonego niżej w ust. (2).

(2) W razie częściowego podpiwniczenia budynku, określonego w ust. (1), część podpiwniczona powinna posiadać konstrukcję, niezależną od konstrukcji części budynku niepodpiwniczonej (dylatacja).

§ 28. W przypadkach wznoszenia budynku przy granicy działki z wykorzystaniem wspólnego muru ogniochronnego, istniejącego przy jej granicy, kostrukcja wznoszonego budynku powinna być niezależna od wspomnianego muru ogniochronnego, jeżeli głębokość fundamentów nowowznoszonego budynku różni się od głębokości fundamentów budynku sąsiedniego, przyległego do granicy.

§ 29. (1) Wykonywanie ścian zewnętrznych i nośnych, filarów nośnych i konstrukcji dachów z drzewa jest zabronione, z wyjątkiem przypadków, określonych niżej w ust. (2).

(2) Konstrukcje, wymienione w ust. (1), mogą być wykonywane z drzewa: 1) w budynkach wolnostojących i bliźniaczych o kubaturze nie przewyższającej 1000 m³, 2) w budynkach parterowych oraz 3) w budynkach tymczasowych, określonych w art. 195.

§ 30. (1) Konstrukcje budynków o 5 kondygnacjach i wyższych i w ogóle budynków o wysokości przekraczającej 16 m, powinny być wykonywane jako szkieletowe: żelazne (stalowe) obetowane lub obłożone cegłą na zaprawie cementowej, albo żelazobetonowe. Wykonywanie konstrukcji tych budynków z cegły jest zabronione.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych może zezwolić na określony przeciąg czasu na wznoszenie niektórych kategorii budynków bez zachowania przepisu ust. (1). Zezwolenia te mogą dotyczyć całego obszaru Państwa bądź poszczególnych miejscowości.

§ 31. W budynkach, nie podpadających pod przepisy § 30, posiadających trzy lub więcej kondygnacji, przy budowie ścian zewnętrznych z cegły powinna być stosowana zaprawa półcementowa.

§ 32. (1) W budynkach, nie podpadających pod przepisy § 30, posiadających trzy lub więcej kondygnacji, wszystkie stropy powinny być połączone ze ścianami za pomocą wieńców betonowych lub żelazobetonowych.

(2) Przy stosowaniu stropów o dźwigarach żelaznych, dźwigary należy zamocować w wieńcach betonowych lub żelazobetonowych.

§ 33. (1) Stropy i sklepienia w budynkach, przeznaczonych do użytku publicznego, oraz w budynkach mieszkalnych, z wyjątkiem budynków, określonych w § 29 ust. (2), powinny być wykonane z kamienia naturalnego, betonu, cegły i tym podobnych materiałów ogniotrwałych.

(2) Wytrzymałość stropu nad ostatnią kondygnacją powinna być obliczona na obciążenie użytkowe co najmniej 200 kg na 1 m².

§ 34. Wszelkie schody wewnętrzne w budynkach mieszkalnych o 3 kondygnacjach i wyższych powinny być wykonane jako schody ogniotrwałe w znaczeniu art. 214 i powinny łączyć się z piwnicami, mieszczącymi schron przeciwlotniczy.

§ 35. Konstrukcje dachów w budynkach, przeznaczonych do użytku publicznego, i w budynkach mieszkalnych, z wyjątkiem budynków, określonych w § 29 ust. (2), powinny być wykonane z żelazobetonu o grubości płyty co najmniej 8 cm albo z żelaza, przykrytego płytami z materiału niezapalnego o wytrzymałości na przebicie, odpowiadającej wytrzymałości płyty żelazobetonowej o grubości 8 cm.

§ 36. Zabrania się: 1) urządzania mieszkań w poddaszach w budynkach o dwóch kondygnacjach i wyższych, 2) budowy wykuszy wykraczających poza linię zabudowania oraz 3) budowy gzymsów wysuniętych przed lice budynku więcej niż 0,5 m.

§ 37. Dzielenie poddasz (strychów) na części poza podziałem murami ogniochronnymi, jest dozwolone tylko za pomocą przepierzeń przewiewnych z materiału niezapalnego, jak np. z siatki metalowej.

§ 38. Przy nachyleniu dachu poniżej 30° od poziomu, wysokość strychu użytkowego powinna wynosić co najmniej 0,60 m w najniższym miejscu.

Schrony przeciwlotnicze.

§ 39. Budynki mieszkalne nowowznoszone o kubaturze, przewyższającej 2,500 m³ powinny posiadać schrony przeciwlotnicze, przeznaczone dla osób, zamieszkujących dany budynek.

§ 40. (1) Schrony określone w § 39, powinny być urządzane w piwnicach pod budynkiem lub całkowicie bądź częściowo poza budynkiem i powinny posiadać stropy, obliczone na użytkowe obciążenie, wyrażone w kilogramach na 1 m², równające się iloczynowi 500 i liczby, oznaczającej ilość kondygnacji, znajdujących się nad schronem. Obciążenie to nie może być mniejsze niż 1.500 kg na 1 m². i może nie przewyższać 2.500 kg na 1 m². W każdym wypadku grubość płyty żelbetowej stropu nie może być mniejsza od 30 cm przy wytrzymałości walcowej betonu wynoszącej po 28 dniach co najmniej 220 kg na 1 cm². Zbrojenie płyty powinno być krzyżowe o oczkach nie większych niż 10 cm przy ilości zbrojenia co najmniej 100 kg na 1 m³.

(2) Schron powinien posiadać dwa wejścia z przedsionkami, o powierzchni co najmniej 4 m² dla każdego przedsionka. Dojścia do schronu powinny być zabezpieczone stropami w ten sam sposób jak i schron. Jedno z wejść, mające służyć równocześnie, jako wyjście zapasowe, powinno prowadzić, gdy jest to możliwe, poza obręb terenu, narażonego na ewentualne zasypanie gruzem w przypadku zawalenia się budynku.

(3) Wysokość schronu powinna wynosić w świetle co najmniej 2,20 m.

(4) Powierzchnia schronu, z wyłączeniem przedsionków i urządzeń pomocniczych, powinna być obliczona w stosunku 1 m^2 na osobę, a pojemność w stosunku 3 m^3 powietrza na osobę. Przy obliczaniu powierzchni i pojemności schronu przyjmuje się 4 osoby na każde samoistne mieszkanie, a dla lokali, mieszczących hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane itp. 60% ilości osób, na jaką lokale te są obliczone.

(5) W razie, gdy warunki, określone w ust. (4), nie mogą być zachowane, schron powinien być zaopatrzony w sztuczną wentylację.

(6) Schron powinien być gazoszczelny.

(7) W razie gdy osiedle posiada wodociąg i kanalizację gminną, schron powinien być zaopatrzony w normalną instalację wodociągową, i posiadać ustęp spłukiwany wodą, a w razie, gdy osiedle nie posiada wodociągu i kanalizacji gminnej, w schronie powinien być urządzony zbiornik na wodę i ustęp niespłukiwany, szczelnie zamykany.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 41. Przepisów rozporządzenia niniejszego nie stosuje się:

1) do budynków, wznoszonych na podstawie pozwoleń udzielonych przed wejściem jego w życie,
2) do budynków, wznoszonych na podstawie pozwoleń udzielonych po wejściu w życie rozporządzenia niniejszego w przypadkach, gdy prośba o pozwolenie na budowę zgłoszona została przed jego ogłoszeniem, a ponadto budowa została rozpoczęta w okresie co najwyżej jednego miesiąca od daty uzyskania pozwolenia na budowę,
3) do budynków kolejowych, określonych, w art.329 ust. (2).

§ 42. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych może zwolnić poszczególne miejscowości od obowiązku stosowania przepisów rozporządzenia niniejszego. Zwolnienia mogą być udzielone na określony przeciąg czasu i mogą być cofnięte.

§ 43. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Ministrowi Spraw Wojskowych oraz innym ministrom, stosownie do ich zakresu działania.

§ 44. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie:

1) na obszarze miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a gdy chodzi o przepis, zawarty w § 17 ust. (1), również i na obszarach, określonych w tymże § 17 ust. (2) — z dniem 15 maja 1938 r.,
2) w innych miejscowościach — z dniem ogłoszenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych, działającego w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Skarbu, wykazów tych miejscowości we właściwych „Dziennikach Wojewódzkich".

9.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 24 marca 1939 r.

o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinie budownictwa przemysłowego.

(Dz.U.R.P. z dnia 7 kwietnia 1939 r. Nr 31, poz. 207)

Na podstawie art. 5 pkt 4, 5, 6, 7, 8 i 10 ustawy z dnia 15 marca 1934 r. o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej (Dz.U.R.P. Nr 80, poz. 742) zarządza się co następuje:

Przepisy wstępne.

§ 1. (1) Za zakłady przemysłowe w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważa się zakłady, określone w ust. (2), (3) i (4). Zakłady te dzielą się na trzy kotegorie: A, B, C.

(2) do kategorii A zalicza się:

1) zakłady przemysłowe, pracujące na potrzeby obrony Państwa;
2) zakłady przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw, zastrzeżonych ustawowo wyłącznie Państwu, zatrudniające ponad 300 robotników;
3) zakłady przemysłowe, podlegające przepisom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz.U.R.P. Nr 53, poz. 468) w brzmieniu ustawy z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 350), zatrudniające ponad 300 robotników.

(3) Do kategorii B zalicza się:

1) zakłady przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw, zastrzeżonych ustawowo wyłącznie Państwu, zatrudniające ponad 150 robotników;
2) zakłady przemysłowe, podlegające przepisom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym, zatrudniające ponad 150 robotników;
3) zakłady użyteczności publicznej z wyjątkiem zakładów wodociągowych, kanalizacyjnych i elektrowni, zatrudniające ponad 150 robotników, obsługujące miasta i inne osiedla w rozumieniu art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz.U.R.P. Nr 23, poz. 202).

(4) Do kategorii C zalicza się zakłady użyteczności publicznej i zakłady przemysłowe, podlegające przepisom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym, nie zaliczone do kategorii A lub B.

§ 2. Przepisów rozporządzenia niniejszego nie stosuje się do:

1) zakładów przemysłu gospodniego,
2) cegielni, klinkierni, kamieniołomów, wapienników, tartaków, fabryk dykt i płyt spilślnionych z włókna drzewnego (płyty izolacyjne),
3) zakładów przemysłowych i handlowych, mieszczących się w domach o przeważającym charakterze mieszkalnym,
4) zakładów przemysłowych, zatrudniających poniżej 50 robotników,
5) zakładów rzemieślniczych.

§ 3. (1) Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwym ministrem może w poszczególnych przypadkach, ze względu na rodzaj produkcji, zdolność produkcyjną albo wysokość kapitału zainwestowanego, zarządzić zastosowanie do zakładu przemysłowego, zaliczonego do kategorii niższej, — warunków, wymaganych dla kategorii wyższej, jak również zarządzić zastosowanie przepisów rozporządzenia niniejszego do zakładu, wyłączonego spod jego działania, stosownie do przepisu § 2.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, w zależności od położenia, rodzaju produkcji, zdolności produkcyjnej albo wysokości kapitału zainwestowanego, właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych może zezwolić na niestosowanie do poszczególnych zakładów przemysłowych przepisów rozporządzenia niniejszego w całości lub w części.

Kompetencje Ministra Spraw Wojskowych przejął Minister Obrony Narodowej.

§ 4. W miejscowościach, w których obowiązują przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 1938 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego (Dz.U.R.P. Nr 32, poz. 278), przepisy te stosuje się do nowo urządzanych zakładów przemysłowych, o ile nie są sprzeczne z przepisami rozporządzenia niniejszego.

Usytuowanie zakładów przemysłowych.

§ 5. (1) Zakładów przemysłowych nie należy urządzać w bezpośrednim sąsiedztwie innych zakładów istniejących lub nowozakładanych.

(2) Zakłady przemysłowe mogą być urządzane obok siebie, gdy względy gospodarcze lub techniczne wymagają skupienia takich zakładów. Powierzchnia obszaru, na którym może być dopuszczone określone wyżej skupienie zakładów, nie może przewyższać 10 ha.

(3) Skupienia zakładów przemysłowych, obejmujące obszary ponad 10 ha, są dopuszczalne wówczas, gdy względy bezpieczeństwa życia lub zdrowia ludzkiego albo poważne względy gospodarcze stoją na przeszkodzie zastosowaniu przepisów ust. (1) i (2). W tym przypadku obszary skupień zakładów przemysłowych należy podzielić na części, każda o powierzchni, nie przewyższającej 10 ha, odgraniczając je od siebie za pomocą pasm niezabudowanych o szerokości co najmniej 150 m, zadrzewionych, zakrzewionych lub obsianych trawą albo znajdujących się pod uprawą rolną, ogrodniczą itp.

§ 6. (1) Zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii A i B, należy zakładać w znacznym oddaleniu od punktów łatwej orientacji lotniczej (skrzyżowań arterii komunikacyjnych, rozwidleń rzek, lasów o charakterystycznych zarysach itp.), uznanych za wystarczające przez właściwego terytorialnie dowódcę okręgu korpusu bądź dowódcę floty.

(2) Odstępstwa od przepisu ust. (1) są dopuszczalne za zgodą właściwego terytorialnie dowódcy okręgu korpusu bądź dowódcy floty w przypadkach, gdy do zakładu przemysłowego ze względu na jego charakter nie można zastosować tego przepisu.

Kompetencje dowódców okręgu korpusu przejęli dowódcy okręgów wojskowych.

§ 7. Powierzchnia obszaru, przeznaczonego pod nowourządzany zakład przemysłowy, powinna posiadać takie rozmiary, przy których byłoby możliwe zachowanie przepisów rozporządzenia niniejszego w ogóle, a przepisów § 9 w szczególności, przy dalszej rozbudowie zakładu, jeżeli można przypuszczać, że zajdzie w przyszłości potrzeba takiej rozdudowy.

§ 8. (1) Kolonie robotnicze i urzędnicze, przeznaczone dla pracowników nowourządzanego zakładu przemysłowego, zaliczonego do kategorii A, należy zakładać w odległości co najmniej 800 m od najbliższych budynków, bądź od najbliższego miejsca pracy zakładu przemysłowego. Do kolonii tych stosuje się przepisy rozporządzenia Rady Ministrów o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się do budynków, przeznaczonych na mieszkania dla pracowników, których obecność na obszarze zakładu przemysłowego jest stale konieczna.

Zabudowanie działek.

§ 9. (1) Procent zabudowania powierzchni działki przy wznoszeniu nowych budynków

i przy gruntownej przebudowie budynków istniejących w stosunku do całej powierzchni działki nie może przewyższać:

1) dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kategorii A — 25%,
2) dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. B — 35%,
3) dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. C — 45%.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, w razie uzasadnionej konieczności rozbudowy istniejących zakładów, wojewoda — a na obszarze m. st. Warszawy — Komisarz Rządu, mogą zezwolić w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu bądź dowódcą floty na przekroczenie norm, określonych wyżej w ust. (1), o 10% powierzchni działki dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. A i B, oraz 15% powierzchni działki dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. C.

(3) Właściwy minister może zezwolić w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych na zachowanie przy gruntownej przebudowie budynków w zakładzie przemysłowym istniejącego procentu zabudowania, przekraczającego normy, określone w ust. (2), gdy projektowana przebudowa polepszy warunki obrony przeciwlotniczej pod względem sposobu zabudowy i konstrukcji budynków. Zabudowa nie może jednak w żadnym przypadku przewyższać 50% dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kategorii A i B oraz 60% dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kategorii C.

Kompetencje Komisarza Rządu na obszarze m. st. Warszawy przejął Prezydent m. st. Warszawy, a kompetencje Ministra Spraw Wewnętrznych — Minister Odbudowy.

§ 10. (1) W nowourządzanych zakładach przemysłowych odległości pomiędzy najbliższymi budynkami powinny co najmniej wynosić:

1) 50 m w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A,
2) półtora wysokości wyższego budynku, nie mniej jednak niż 25 m, w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii B.

(2) Odległość budynków, określonych w ust. (1), od granic działki, powinna wynosić co najmniej połowę odległości, ustalonej w tymże ustępie, jeżeli przepisy obowiązujące nie wymagają zachowania większej odległości.

(3) Przepisów ust. (1) i (2) nie stosuje się w przypadkach, gdy względy techniczne albo warunki produkcji stoją na przeszkodzie zachowaniu odległości, określonych w tych ustępach.

(4) Odległość pomiędzy budynkami w nowourządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii C oraz pomiędzy budynkami, określonymi w § 11 ust. (2), w nowourządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, jak również odległości tych budynków od granic działki powinny czynić zadość przepisom § 22 rozporządzenia Rady Ministrów o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego.

Konstrukcje budynków.

§ 11. (1) Wykonywanie ścian, filarów nośnych i konstrukcji dachu z drzewa w zakładach, zaliczonych do kategorii A i B jest zabronione, z wyjątkiem przypadków, określonych w ust. (2).

(2) Konstrukcje wymienione w ust. (1) mogą być wykonane z drzewa:

1) w otwartych budynkach pomocniczych, nie posiadających ścian jak: szopy, składy itp.,
2) w budynkach i urządzeniach o charakterze tymczasowym.

§ 12. W zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A i B, konstrukcje hal fabrycznych i warsztatowych o powierzchni powyżej 1.000 m² oraz budynków fabrycznych o 4 kondygnacjach i wyższych lub o wysokości przewyższającej 16 m, należy wykonywać jako szkieletowe: żelazo-betonowe albo żelazne (stalowe) obetonowane lub obłożone cegłą.

§ 13. W budynkach innych, poza określonymi w § 12, przy budowie ścian zewnętrznych z cegły powinna być stosowana zaprawa wapienno-cementowa lub cementowa.

§ 14. (1) Dachy w budynkach, wznoszonych w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, z wyjątkiem budynków, określonych w ust. (2) oraz budynków, określonych w § 11 ust. (2), należy wykonywać z żelazo-betonu o grubości płyty co najmniej 8 cm, albo innych materiałów ogniotrwałych, o wytrzymałości na przebicie, odpowiadającej wytrzymałości płyty zelazo-betonowej grubości 8 cm.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się do budynków, mieszczących kotłownie wysokiego ciśnienie, składy materiałów wybuchowych itd. oraz budynków parterowych, przeznaczonych na magazynowanie, przetwarzanie lub obrabianie materiałów ognioodpornych. W tych przypadkach konstrukcja dachowa powinna być wykonana z materiałów ogniotrwałych, a pokrycie dachu — z materiałów niezapalnych.

(3) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza, w porozumieniu z właściwym dowódcą okręgu korpusu bądź dowódcą floty, może zezwolić na odstępstwa od przepisu ust. (1).

§ 15. W nowowznoszonych budynkach w zakładach, zaliczonych do kategorii A lub B, zabrania się budowy dachów dwu lub wielospadowych, o pochyłości, przekraczającej 10%.

§ 16. Stropy i sklepienia budynków w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, z wyjątkiem budynków, określonych w § 11 ust. (2), należy wykonywać z kamienia naturalnego, cegły, betonu, żelazobetonu, stali obetonowanej i tym podobnych materiałów ogniotrwałych.

§ 17. (1) Oświetlenie nowowznoszonych budynków w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, za pomocą płaszczyzn oszklonych poziomych albo pochyłych, jest dopuszczalne tylko przy zastosowaniu luxferów i wytrzymałości na przebicie, odpowiadającej wytrzymałości płyty żelazo-betonowej o grubości co najmniej 8 cm, zapewniających rozproszenie światła na zewnątrz.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się do otworów świetlnych z pionową płaszczyzną oszklenia, urządzanych na dachach pochyłych.

§ 18. Schody wewnętrzne, łączące poszczególne kondygnacje w ogniotrwałych budynkach nowowznoszonych albo gruntownie przebudowanych, powinny być urządzane jako schody ogniotrwałe, w znaczeniu art. 214 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

Urządzenia zabezpieczające pracowników.

§ 19. (1) W nowourządzonych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, powinny być wybudowane schrony przeciwlotnicze, przeznaczone do przechowywania ważnych akt, wzorców, projektów itp. oraz przewidziane tereny pod rowy przeciwlotnicze dla zabezpieczenia pracowników przed skutkami działania bomb lotniczych.

(2) Zakłady przemysłowe istniejące, powinny być przystosowane do wymagań, określonych w ust. (1), w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

(3) Do czasu wydania przepisów szczególnych o schronach przeciwlotniczych i miejscach pod rowy przeciwlotnicze, właściwa władza w każdym poszczególnym przypadku określi warunki, jakim powinny te schrony i miejsca odpowiadać.

§ 20. (1) Nowourządzane zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii A lub B, powinny posiadać punkty ratowniczo-sanitarne oraz kąpieliska odkażające.

(2) Nowourządzane zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii C, powinny posiadać kąpieliska i ambulatoria w ten sposób urządzone, aby kąpieliska można było w każdej chwili zamienić na kąpieliska odkażające, a ambulatoria na punkty ratowniczo-sanitarne.

(3) W przypadkach wyjątkowych wojewoda, a w Warszawie — Komisarz Rządu, mogą w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu bądź dowódcą floty zezwolić na urządzenie jednego punktu ratowniczo-sanitarnego i kąpieliska odkażającego dla kilku zakładów.

(4) Istniejące zakłady przemysłowe powinny być dostosowane do przepisów ust. (1), (2) i (3) w okresie dwóch lat od dnia wejście w życie rozporządzenia niniejszego.

(5) Do czasu wydania przepisów szczególnych o ratownictwie sanitarnym w obronie przeciwlotniczej, właściwa władza w każdym poszczególnym przypadku określi warunki, jakim powinny odpowiadać punkty ratowniczo-sanitarne i kąpieliska odkażające.

Urządzenia wodociągowe.

§ 21. (1) W zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, własne urządzenia wodociągowe (ujście wody, stacje pomp, zbiorniki, hydrofory itp.) należy zakładać w odległości co najmniej 300 m od budynków, potrzebnych dla ruchu zakładów.

(2) W przypadkach, gdy warunki terenowe lub techniczne stoją na przeszkodzie zachowaniu odległości, określonej w ust. (1), należy urządzenia te umieścić w oddzielnych budynkach podziemnych, a gdy to jest niemożliwe, — w oddzielnych budynkach naziemnych.

§ 22. Instalacje wodociągowe w zakładach, zaliczonych do kategorii A, powinny posiadać zapewniony dopływ wody co najmniej z dwóch niezależnych i odpowiednio wydajnych źródeł zaczerpu wody (zasadnicze i rezerwowe).

§ 23. Nowourządzane zakłady przemysłowe zaliczone do kategorii A, posiadające urządzenia pompowe, powinny mieć zapewnioną bezpośrednio dostawę energii z dwóch niezależnych źródeł.

§ 24. (1) Główne odcinki sieci wodociągowej w nowourządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A, powinny posiadać podwójne przewody, umieszczone co najmniej w odległości 50 m od siebie albo pojedyńcze, zagłębione co najmniej 2,5 m pod powierzchnią terenu.

(2) W istniejących zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A, posiadających sieć wodociągową, główne odcinki tej sieci powinny być dostosowane do wymagań ust. (1) w okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, jeżeli względy techniczne i terenowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Instalacje elektryczne.

§ 25. (1) Instalacje elektryczne w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A,

powinny posiadać dwa niezależne źródła energii elektrycznej.

(2) Przepisu ust. 1 nie stosuje się, gdy realizacja jego napotyka na znaczne trudności.

§ 26. (1) Instalacja elektryczna nowourządzanych zakładów przemysłowych powinna być tak założona, aby było zapewnione centralne wyłączenie prądu — całkowite lub częściowe — jako też zmniejszenie jasności oświetlenia.

(2) Zakłady przemysłowe powinny posiadać urządzenia, zapewniające światło bezpieczeństwa na wypadek wyłączenia światła. Urządzenia te powinny posiadać niezależne źródło energii świetlnej.

(3) Instalacja oświetleniowa wewnątrz zakładów przemysłowych powinna być tak wykonana, aby przy częściowym wygaszaniu oświetlenia do jak najmniejszej widoczności całego budynku z zewnątrz można było zapewnić ciągłość pracy w zakładzie.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 27. (1) Przepisów rozporządzenia niniejszego nie stosuje się do budynków kolejowych, określonych w art. 329 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

(2) Przepisów rozporządzenia niniejszego, dotyczących nowourządzanych zakładów przemysłowych, nie stosuje się:

1) do budynków, wznoszonych na podstawie pozwoleń, udzielonych przed jego wejściem w życie;
2) do budynków, wznoszonych na podstawie pozwoleń, udzielonych po wejściu w życie rozporządzenia niniejszego w przypadkach, gdy prośba o pozwolenie na budowę zgłoszona została przed 1 maja 1939 r., a ponadto budowa została rozpoczęta w okresie co najwyżej jednego miesiąca od daty uzyskania pozwolenia na budowę.

§ 28. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się: Ministrowi Spraw Wewnętrznych, Ministrowi Spraw Wojskowych, Ministrowi Przemysłu i Handlu oraz innym właściwym ministrom.

§ 29. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 maja 1939 r.

B. PRAWO BUDOWLANE

10.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16 lutego 1928 r.

o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

w brzmieniu nadanym mu załącznikiem do obwieszczenia Ministra Spr. Wewn. z dnia 28 lutego 1939 r. (Dz. U. R. P. z dnia 17 kwietnia 1939 r. Nr 34, poz. 216) przy uwzględnieniu zmian wprowadzonych dekretem z dnia 25 sierpnia 1939 r. (Dz. U. R. P. Nr 77, poz. 514) i dekretem z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 109).

Na podstawie art. 44 ust. (6) Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Postanowienia ogólne.

Art. 1. Przepisy rozporządzenia niniejszego tudzież rozporządzenia i przepisy miejscowe, na podstawie tego rozporządzenia wydane, mają zastosowanie:

1) przy budowie, zmianach budowlanych i utrzymaniu:

a) wszelkich budynków naziemnych i podziemnych zarówno w osiedlach, jak i poza osiedlami;
b) urządzeń, związanych z budynkami, tudzież urządzeń pomocniczych przy budowie;

2) przy tworzeniu nowych osiedli i działek budowlanych;

3) przy zakładaniu, urządzaniu i zmianach w obrębie osiedli, ulic i dróg, placów i wszelkich terenów, przeznaczonych do użytku publicznego;

4) przy projektowaniu, zakładaniu, urządzaniu i zmianach poza obrębem osiedli, wszelkiego rodzaju urządzeń i terenów o określonym przeznaczeniu w związku z istniejącymi lub zamierzonymi inwestycjami o znaczeniu państwowym, bądź w związku z rozwojem i potrzebami osiedli istniejących i nowozakładanych.

Art. 2. Uzyskanie pozwolenia władz na budowę, zmiany budowlane i użytkowanie budynków i urządzeń, związanych z budynkami, jest wymagane tylko w wypadkach, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu (art. 332, 333, 334 — 357) lub w wydanych na jego podstawie przepisach miejscowych (art. art. 408 — 417).

Art. 3. Nowe działki budowlane w osiedlach tworzy się:

a) na podstawie zatwierdzonego planu parcelacji terenów (art. art. 52 — 67);
b) w drodze scalenia działek niezabudowanych i niezdatnych do zabudowania (art. art. 68 — 143);
c) w drodze odpowiedniego łączenia działek wadliwie zabudowanych i niezdatnych do zabudowania (przekształcenia) (art. art. 144 — 170).

Art. 4. Zakładanie przez gminę w miastach i miasteczkach (gminach miejskich) i uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter uży-

teczności publicznej, ulic, dróg, placów i wszelkich terenów, przeznaczonych do użytku publicznego, tudzież zmiany tych urządzeń mogą być dokonywane tylko na podstawie planów zabudowania odnośnych osiedli, sporządzonych w trybie, przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu (art. art. 7 — 51).

Art. 5. (1) W miarę potrzeby będą wydane dla miast, uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, i gmin wiejskich, miejscowe przepisy policyjno-budowlane, zastosowane do warunków lokalnych.

(2) O ile nie chodzi o miasta, wydzielone z powiatowych związków samorządowych, albo o uzdrowiska, uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej, przepisy takie mogą być wydane wspólnie dla kilku albo dla szeregu miast, lub gmin wiejskich.

Art. 6. Za osiedla w rozumieniu niniejszego rozporządzenia uważa się:

a) miasta i miasteczka,
b) uzdrowiska, uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej na podstawie ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 254), w granicach okręgu ochrony sanitarnej,
c) osady wiejskie i fabryczne, kolonie robotnicze i w ogóle wszelkie skupienia w jednej grupie, co najmniej 10 budynków mieszkalnych.

CZĘŚĆ I.

TWORZENIE I ZABUDOWANIE OSIEDLI

TYTUŁ I.

Plany zabudowania.*)

TYTUŁ II.

PODZIAŁ TERENÓW (PARCELACJA).

Rozdział 1.

Istota parcelacji.

Art. 52. (1) Podział na dwie lub więcej części terenów, nie stanowiących własności Państwa albo związków samorządowych, a położonych na obszarach, określonych w art. 53, może być dokonany tylko na podstawie zatwierdzonego planu parcelacji.

(2) Również uprzedniego zatwierdzenia planu parcelacji wymaga przeniesienie na osoby trzecie prawa użytkowania poszczególnych części terenów, określonych w ust. (1), gdy na tych częściach istnieją, albo mają być wzniesione budynki o charakterze stałym.

(3) Przed uzyskaniem takiego zatwierdzenia umowy o odstąpieniu części nieruchomości, lub o przeniesieniu prawa użytkowania części nieruchomości, określonych w ust. (1), nie mają mocy prawnej.

(4) Budowa na części nieruchomości, której użytkowanie przenosi się na osobę trzecią, przed uzyskaniem wspomnianego zatwierdzenia projektu porcelacji jest zabroniona.

Art. 53. (1) Przepisy art. 52 mają zastosowanie do:

a) terenów, znajdujących się w obrębie granic administracyjnych gmin miejskich;
b) terenów, znajdujących się w obrebie granic ochrony sanitarnej uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej;
c) terenów, objętych prawomocnymi szczegółowymi planami zabudowania, znajdujących się poza obszarami osiedli określonych w pkt .a) i b);
d) terenów, znajdujących się poza obszarami określonymi w pkt. a), b) i c), uznanych zarządzeniem wojewody za podpadające pod przepisy art. 52.

(2) Zarządzenia, o których mowa w ust. (1) pkt. d), będą wydawane po wysłuchaniu opinii właściwej izby rolniczej oraz terytorialnie właściwej komisji, określonej w art. 23, jeżeli taka komisja istnieje.

Izby rolnicze zostały zniesione dekretem z dnia 26 sierpnia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 47, poz. 265), przyczym powyższa funkcja opiniodawcza przeszła na „Związek Samopomocy Chłopskiej" stosownie do postanowienia § 3 rozp. Rady Ministrów z dnia 17 października 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 357).

Postanowienia o „komisji" stało się bezprzedmiotowe wobec uchylenia art. 23 prawa niniejszego.

Art. 54. Plan parcelacji powinien ustalić ilość, rozmiary, kształt i położenie działek budowlanych.

Art. 55. Działki budowlane, które mają być utworzone przy podziale terenów, powinny być tak zaprojektowane, aby było możliwe ich zabudowanie zgodnie z przepisami obowiązującymi i z prawomocnym planem zabudowania, jeżeli taki istnieje.

(2) Działki powinny posiadać bezpośredni dostęp do ulicy, placu lub drogi.

(3) Boczne granice działek do głębokości co najmniej 12 metrów od linii zabudowania powinny być prostopadłe do tej linii, względnie do istniejącej linii zabudowania ulicy, placu lub drogi, o ile warunki miejscowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 56. W wypadkach, gdy na terenach, podlegających parcelacji, konieczne jest przeprowadzenie nowych ulic lub dróg albo gdy zachodzi potrzeba zmiany przyległych do tych terenów lub przechodzących przez nie istnieją-

*) Wszystkie przepisy tego tytułu (art. 7 — 51) zostały uchylone art. 47 dekretu z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 109), p. poz. 1 niniejszego zbioru.

cych ulic, placów i dróg lub wreszcie, gdy parcelacja dotyczy terenu o powierzchni co najmniej hektara, a w miastach przy portach morskich — co najmniej 1/2 hektara, nie posiadającego prawomocnego szczegółowego planu zabudowania, powinny być sporządzone plany zabudowania odnośnych terenów w trybie, przewidzianym w art. 7 — 51.

Rozdział 2.

Zatwierdzanie planów parcelacji.

Art. 57. (1) Do zatwierdzania planów parcelacji są powołane:

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w niewydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — zarządy miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisyj uzdrowiskowych, bądz organa, którym wykonywanie powyższych czynności zostanie powierzone na podstawie ustaw szczególnych;

c) na obszarach, nie wymienionych w pkt. a) i b), —wydziały powiatowe.

(2) Dla osiedli, znajdujących się w sferze interesów mieszkaniowych miast, określonej w przepisach szczególnych, plany parcelacji powinny być przed zatwierdzeniem przesłane do wypowiedzenia się zainteresowanemu zarządowi miejskiemu.

(3) Gdy dany teren znajduje się na obszarze, dla którego została powołana komisja, przewidziana w art. 23, plan parcelacji przed zatwierdzeniem powinien być przesłany do wypowiedzenia się przewodniczącemu komisji.

(4) Nieudzielenie odpowiedzi przez zarząd miejski lub przez przewodniczącego komisji w ciągu czterech tygodni będzie traktowane, jako wyrażenie przychylnej opinii.

Art. 58. (1) W wypadkach, gdy zachodzi konieczność sporządzenia planu zabudowania terenu, którego dotyczy zgłoszony plan parcelacji (art. 56), właściwe władze są upoważnione do zawieszenia rozpatrzenia planu parcelacji do czasu uprawomocnienia się planu zabudowania.

(2) W razie zawieszenia rozpatrzenia planu parcelacji ma zastosowanie przepis art. 39 ust. końcowy.

Art. 59. O zawieszeniu rozpatrzenia planu parcelacji powinny być zawiadomione osoby interesowane.

Art. 60. (1) Jeżeli zatwierdzenie albo uprawomocnienie się odnośnego planu zabudowania w myśl art. 33 nie nastąpi w okresie dwóch lat od dnia zgłoszenia planu parcelacji, projekt parcelacji powinien być rozpatrzony, a brak prawomocnego planu zabudowania nie może powodować odmowy zatwierdzenia planu parcelacji.

(2) W razie, gdy plan parcelacji obejmuje obszar, o powierzchni co najmniej hektara, a w miastach, położonych przy portach morskich, co najmniej 1/2 hektara, nie posiadający prawomocnego szczegółowego planu zabudowania, termin, określony w ust. (1), będzie liczony od daty pokrycia przez właściciela gruntu kosztów sporządzenia planu zabudowania.

(3) W przypadkach wyjątkowych, usprawiedliwionych szczególnymi warunkami, gdy chodzi o sporządzenie planu zabudowania ogólnego, dwuletni termin zawieszenia rozpatrzenia planu parcelacji, określony w ust. (1), może być przedłużony o jeden rok — w Warszawie decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — decyzją wojewody, wydaną przy udziale wydziału wojewódzkiego z głosem stanowczym.

1. Kompetencje Minstra Spraw Wewnętrznych jako naczelnej władzy budowlanej przeszły na Ministra Odbudowy na mocy dekretu z dnia 24 maja 1945 r. o utworzeniu Ministerstwa Odbudowy (Dz. U. R. P. z dnia 11 czerwca 1945 r. Nr 21, poz 123) — p. poz. 31 niniejszego zbioru.

2. Przy rozważaniu kompetencyj władz w stosunku do m. st. Warszawy należy także mieć na względzie dekret z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. z dnia 21 listopada 1945 r. Nr 50, poz. 279), a także ustawę z dnia 3 lipca 1947r. o odbudowie m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. z dnia 8 sierpnia 1947 r. Nr 52, poz. 268) i rozp. Ministra Odbudowy z dnia 11 grudnia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 74, poz. 479) — p. poz. 43, 46, 48 nin. zbioru.

Art. 61. Od orzeczeń, wydanych w myśl art. 57 i 58, osobom interesowanym przysługuje prawo odwołania do władz wyższych w terminie i trybie, przewidzianych w art. art. 394 — 398.

Art. 62 Wszelkie zmiany zatwierdzonego planu parcelacji mogą być dokonywane tylko w trybie, przewidzianym w art. art. 52 — 61.

Art. 63. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości szczegółowych przepisów, dotyczących trybu postępowania w sprawach parcelacji terenów budowlanych.

Rozdział 3.

Urządzanie ulic, dróg i innych obiektów, przeznaczonych do użytku publicznego, przy tworzeniu nowych osiedli lub nowych dzielnic.

Art. 64. (1) W razie, gdy plan parcelacji obejmuje obszar o powierzchni co najmniej hektara, a w miastach, położonych przy portach morskich, co naj-

mniej 1/2 hektara, władza, powołana do zatwierdzenia planu parcelacji (art. 57), może zobowiązać właściciela tego obszaru do urządzedzenia jego kosztem w sposób, przez nią określony, ulic i dróg, oraz placów, skwerów i parków, przeznaczonych do użytku publicznego, przewidzianych w planie zabudowania na wspomnianym obszarze, i do dalszego utrzymywania tych urządzeń. Ogólna powierzchnia terenu, zajętego przez ulice i drogi, place, skwery i parki, do których urządzenia może być zobowiązany właściciel obszaru, podlegającego parcelacji, nie może przekraczać 25% łącznej powierzchni wszystkich działek budowlanych, przewidzianych w planie parcelacji, gdy powierzchnia działek nie przekracza 15 hektarów, i — 35% łącznej powierzchni tychże działek, gdy ta ostatnia przekracza 15 hektarów.

(2) Przy określaniu sposobu urządzenia ulic, bądź placów komunikacyjnych stosuje się przepisy, zawarte w art. 174 ust. (3), a jeżeli chodzi o przeznaczone do użytku publicznego place niekomunikacyjne, skwery i parki, koszty nakazanego ich urządzenia nie mogą przekraczać kosztów zniwelowania terenu i urządzenia trawników.

(3) W przypadku parcelacji terenów, położonych na obszarach gmin wiejskich, władza przed nałożeniem na właściciela obowiązków, określonych w ust. (1), wysłucha opinii właściwej izby rolniczej co do słuszności i wysokości obciążenia obowiązkami, o których wyżej mowa.

(4) Przeniesienie na osoby trzecie prawa własności działek, utworzonych wskutek parcelacji, jest zabronione przed urządzeniem ulic i dróg, placów, skwerów i parków, do których urządzenia właściciel został zobowiązany na podstawie ust. (1).

(5) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, władza zezwoli na przeniesienie na osoby trzecie prawa własności co najwyżej 50% ogólnej powierzchni działek, utworzonych przy parcelacji, przed urządzeniem ulic i dróg oraz innych urządzeń, jeżeli właściciel przedstawi odpowiednie zabezpieczenie wykonania wspomnianych urządzeń w terminie, przez władzę określonym.

Art. 65. W razie, gdy na podstawie art. 64 został nałożony obowiązek urządzenia i utrzymywania ulic i dróg, oraz placów, skwerów i parków, przeznaczonych do użytku publicznego, wówczas jednocześnie z przeniesieniem prawa własności poszczególnych działek, utworzonych przy parcelacji, powinno być przeniesione na nabywców tych działek również prawo własności odpowiednich części wspomnianych urządzeń, przy czym w księdze hipotecznej powinny być uwidocznione zarówno przeniesienie na nabywców działek prawa własności odpowiednich części tych urządzeń, jak i obowiązek nabywców do dalszego ich utrzymywania.

Art. 66. (1) Ulice i drogi, oraz place, skwery i parki, przeznaczone do użytku publicznego, urządzone przez właściciela na obszarze, objętym zatwierdzonym planem parcelacji, powinny być utrzymywane przezeń bądź przez właścicieli działek, utworzonych przy parcelacji, w stanie zdatnym do użytku.

(2) Za korzystanie z urządzeń, o których mowa w ust. (1), właściciel obszaru, objętego zatwierdzonym planem parcelacji, bądź właściciele działek, utworzonych przy parcelacji, nie mogą pobierać żadnych opłat.

(3) Gminie służy prawo umieszczania bez odszkodowania na urządzonych ulicach i drogach oraz przeznaczonych do użytku publicznego placach, parkach i skwerach, bądź pod nimi lub nad nimi, wszelkiego rodzaju przewodów, szyn tramwajowych i innych urządzeń, przeznaczonych do użytku publicznego.

(4) W razie nienależytego utrzymywania urządzeń, wymienionych w ust. (1) w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewoda, może upoważnić zarząd gminy do utrzymywania tych urządzeń na koszt osób, obowiązanych do ich utrzymywania.

Art. 67. Ulice i drogi oraz place, skwery i parki przeznaczone do użytku publicznego, urządzone na obszarze, objętym zatwierdzonym planem parcelacji, gmina na żądanie ich właścicieli obowiązana jest przejąć do dalszego utrzymywania po zabudowaniu co najmniej jednej trzeciej działek. W tym przypadku wspomniane urządzenia powinny być przekazane gminie bezpłatnie na własność w stanie wolnym od ciężarów hipotecznych i długów; pisma, stwierdzające to przejście własności na gminę, są wolne od podatku od darowizn.

TYTUŁ III.

SCALENIE DZIAŁEK BUDOWLANYCH.

Rozdział 1.

Istota scalenia.

Art. 68. (1) W wypadkach, gdy w części osiedla, objętej prawomocnym planem zabudowania, znajdują się działki niezabudowane, które ze względu na ich rozmiary, kształt lub położenie nie mogą być zabudowane zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i planem zabudowania, działki te mogą ulec scaleniu w trybie, przewidzianym niżej w art. art. 69 — 143.

(2) W razie, gdy osiedle lub jego część zostały zniszczone wskutek klęski żywiołowej, brak planu zabudowania nie może być przeszkodą do dokonania scalenia.

(3) Działki, na których znajdują się budynki, tudzież działki niezabudowane, lecz do zabudowania zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i planu zabudowania zdatne, mogą w całości lub w części ulec scaleniu, gdy to jest konieczne dla dokonania scalenia przyległych do nich działek, niezdatnych do zabudowania z powodów, podanych w ust. (1) i o ile korzyści ze scalenia przewyższają korzyści z dotychczasowego użytkowania. Działki zdatne do zabudowania zgodnego z przepisami i z planem zabudowania, mogą ulec scaleniu również w tych przypadkach, gdy wskutek ustalenia w prawomocnym planie zabudowania linii regulacyjnych, albo linii zabudowania, działki te stały się niezdatnymi do ekonomicznego lub do celowego zabudowania.

Art. 69. Działki niezabudowane, które zdatne są do zabudowania zgodnie z przepisami obowiązującymi i planem zabudowania, lecz nie mogą być zabudowane w sposób ekonomiczny i celowy ze względu na ich kształt, mogą, poza wypadkami przewidzianymi w ust. (3) art. 68, również ulec scaleniu, gdy chodzi tylko o zmianę kształtu działek bez zmiany ich obszaru i położenia względem ulic lub dróg.

Art. 70. Nie podlegają scaleniu:

a) grunty, które w myśl planu zabudowania nie podlegają zabudowaniu, jako przeznaczone na ulice, place, parki, ogrody itp. z wyjątkiem przypadków, określonych w art. 73 ust. (3),

b) grunty, które w myśl planu zabudowania są przeznaczone pod budynki użyteczności publicznej,

c) grunty, zawierające bogactwa mineralne, jak źródła mineralne, pokłady minerałów itp.,

d) grunty, potrzebne dla działalności zakładów przemysłowych, górniczych lub komunikacyjnych,

e) grunty państwowe i przez Państwo użytkowane, z wyjątkiem przypadków, gdy na scalenie wyraziły zgodę władze, do których należy ogólny zarząd tych gruntów,

f) grunty, objęte nadaniami górniczymi, i pola naftowe, gdy rozpoczęto na nich roboty górnicze.

Art. 71. Nie podlegają scaleniu wbrew woli właścicieli grunty, użytkowane w specjalny sposób, jak grunty, na których znajdują się prowadzone zawodowo ogrody i sady, zbiorniki wody, służące do hodowli ryb itp., z wyjątkiem wypadków, gdy to jest konieczne dla dokonania scalenia przyległych działek, a korzyści ze scalenia przewyższają korzyści z dotychczasowego użytkowania.

Art. 72. Grunty, objęte nadaniami górniczymi i pola naftowe, na których robót nie rozpoczęto, mogą być poddane scaleniu jedynie za zgodą właścicieli uprawnień górniczych.

Art. 73. (1) Przyległe działki, które mając ulec scaleniu w myśl art. 68 lub 69, a znajdują się w obrębie ustalonego w planie zabudowania (art. 68 ust. (1)), względnie istniejącego (art. 68 ust. (2)) jednego bloku budowlanego, stanowią obszar scalenia.

(2) Działki, znajdujące się w obrębie kilku przyległych bloków budowlanych, mogą być włączone do jednego obszaru scalenia w wypadkach, gdy za tym przemawiają specjalne warunki miejscowe, w szczególności, gdy działki jednego właściciela znajdują się w obrębie dwóch lub kilku bloków budowlanych.

(3) Grunty, przeznaczone w prawomocnym planie zabudowania na ulice, place, parki, ogrody itp. cele, bezpośrednio przylegające do działek, podlegających scaleniu, a nie będące własnością Państwa lub gminy, powinny być włączone na żądanie ich właścicieli do obszaru scalenia, gdy na obszarze scalenia znajduje się jedna albo kilka działek tegoż właściciela, podlegających scaleniu w myśl art. 68, z tym zastrzeżeniem, że do obszaru scalenia może być włączony co najwyżej taki obszar tych gruntów, którego powierzchnia łącznie z powierzchnią włączonej do obszaru scalenia działki albo działek budowlanych tegoż właściciela, nie przekracza 20% łącznej powierzchni wszystkich działek budowlanych, włączonych do obszaru scalenia. Przeznaczenie gruntów, włączonych do obszaru scalenia na podstawie niniejszego ustępu, nie może być zmienione.

Art. 74. O ile dla dokonania racjonalnego scalenia działek budowlanych konieczne jest przeprowadzenie nowych ulic lub dróg albo zmiana linij ulic lub dróg istniejących, przeprowadzenie to i zmiana mogą być dokonane tylko po sporządzeniu i zatwierdzeniu, względnie uprawomocnieniu się planu zabudowania i na podstawie tego planu.

Art. 75. Scalenie polega na połączeniu w jedną całość wszystkich działek, włączonych do obszaru scalenia, i na takim nowym podziale tego obszaru, ażeby działki nowoutworzone nadawały się do zabudowania, zgodnego z przepisami obowiązującymi i z planem zabudowania, względnie do celowego i ekonomicznego zabudowania (art. 68 i 69).

Art. 76. (1) Na obszarze scalenia utworzone zostają nowe działki w ten sposób, iż na miejsce każdej włączonej do tego obszaru działki wydzielona zostaje nowa działka, której wartość w miarę możności powinna znajdować się w takim stosunku do wartości wszystkich nowoutworzonych działek, w jakim wartość włączonej działki znajdowała się do wartości wszystkich działek istniejących. W razie, gdy do obszaru scalenia zostały włączone grunty, określone w art. 73 ust. (3), grunty te traktuje się jako część działki tegoż właściciela, włączonej do obszaru scalenia.

(2) Przepisu powyższego nie stosuje się do działek, na których miejsce ze względu na ich mały obszar nie mogą być wydzielone działki zdatne do zabudowania, zgodnego z przepisami obowiązującymi i z planem zabudowania.

(3) Położenie każdej nawoutworzonej działki względem ulic lub dróg w miarę możności powinno odpowiadać położeniu tej działki, włączonej od obszaru scalenia, na której miejsce nowa działka została wydzielona.

(4) W przypadkach, gdy na podstawie art. 73 ust. (3) do obszaru scalenia zostały włączone grunty, przeznaczone na ulice, place, parki, ogrody i tym podobne cele, prawo własności tych gruntów przechodzi na właścicieli nowoutworzonych działek, odpowiednio do powierzchni tych działek.

Art. 77. W wypadkach, gdy do obszaru włączone zostały działki, na których znajdują się budynki albo urządzenia, wspomniane w ust. (3) art. 68 i w art. 71, a scalenie nie wymaga całkowitego zburzenia budynków lub zniesienia urządzeń, należy przydzielić dotychczasowym właścicielom te nowoutworzone działki, na których pozostają stanowiące ich własność budynki albo urządzenia, bądź części ich zdatne do użytku.

Art. 78. (1) W wypadkach, gdy na obszarze scalenia znajdują się dwie lub większa ilość działek, należących do jednego właściciela, i gdy na miejsce każdej lub jednej z nich ze względu na mały jej obszar nie może być wydzielona równowartościowa działka, zdatna do zabudowania, wówczas na miejsce tych działek powinna być wydzielona jedna nowa działka, stanowiąca ich równoważnik.

(2) Na miejsce kilku działek drobnych, stanowiących własność kilku właścicieli, również powinna być wydzielona jedna zdatna do zabudowania działka, stanowiąca równoważnik tych działek, gdy na utworzenie wspólnej własności godzą się zarówno właściciele działek, jak i osoby, których prawa obciążają te działki.

(3) W braku zgody interesowanych na wydzielenie w miejsce kilku działek drobnych jednej zdatnej do zabudowania działki zastępczej, należy w miejsce każdej działki drobnej wydzielić działkę zastępczą, umieszczając nowe działki w sposób, umożliwiający ich zabudowanie po ustanowieniu odpowiednich służebności.

Art. 79. Gdy w miejsce działki drobnej nie może być wydzielona działka zdatna do zabudowania, utworzona w myśl art. 78, część obszaru scalenia, stanowiąca równoważnik tej działki, powinna być użyta na powiększenie innej lub innych działek, właściciel zaś otrzymuje odszkodowanie pieniężne.

Art. 80. (1) Gdy do obszaru scalenia włączone zostały rozmaicie obciążone działki jednego właściciela, wówczas w miejsce każdej z wyżej określonych działek jednego właściciela, rozmaicie obciążonych, należy wydzielić jedną działkę równoważną.

(2) Wydzielenie zamiast kilku rozmaicie obciążonych działek jednego właściciela jednej działki zastępczej możliwe jest w wypadku, gdy co do porządku ciężarów nastąpi ugoda pomiędzy właścicielem a osobami, których prawa obciążają poszczególne działki.

Art. 81. W wypadkach, gdy to jest konieczne dla przeprowadzenia scalenia (art. 78 ust. (3)), mogą być ustanowione odpowiednie służebności, jak wspólne użytkowanie podwórz, prawo widoku i światła itp.

Art. 82. Boczne granice nowoutworzonych działek powinny być prostopadłe do linij regulacyjnych ulic i placów (art. 68 ust (1)), względnie do istniejących linij ulic i placów (art. 68 ust. (2)), o ile warunki miejscowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 83. (1) W wypadkach, gdy stosunek wartości działki nowoutworzonej do wartości wszystkich nowoutworzonych działek jest większy lub mniejszy, niż stosunek działki, włączonej do obszaru scalenia do wartości wszystkich działek, włączonych do tego obszaru, — właściciel w pierwszym wypadku uiszcza, a w drugim otrzymuje stosowną dopłatę pieniężną.

(2) Przy ustaleniu dopłat powinny być wzięte pod uwagę poza wielkością i położeniem również inne okoliczności, wpływające na wartość działek.

Art. 84. O ile dla przeprowadzenia scalenia nieodzowną staje się konieczność zburzenia budynków lub zniesienia jakichkolwiek urządzeń, powinno być przyznane odszkodowanie za te budynki i urządzenia.

(2) Odszkodowanie to obciąża ogół właścicieli w stosunku do otrzymywanych przez nich przy scalaniu korzyści przy uwzględnieniu długości frontu, powierzchni, kształtu i położenia nowowydzielonych działek.

Art. 85. Przy obliczaniu dopłat i odszkodowań (art. art. 79, 83 i 84) nie może być brane pod uwagę ogólne powiększenie wartości gruntów na obszarze scalenia, które może nastąpić wskutek scalenia.

Art. 86. Służebności, ustanowione w myśl art. 81, powinny być wzięte pod uwagę przy ustalaniu dopłat i odszkodowań (art. 83 i 84).

Art. 87. Służebności, które wskutek scalenia stają się bezprzedmiotowymi, wygasają bez odszkodowania.

Art. 88 Za wkłady na roboty budowlane, urządzenie ogrodów, melioracje i tp., dokonane po wszczęciu postępowania scaleniowego przez właścicieli działek, włączonych do obszaru scalenia, odszkodowanie się nie należy.

Art. 89. Prawa do dopłat i odszkodowań, wynikające z mocy niniejszego rozporządzenia, mają pierwszeństwo hipoteczne przed wszelkimi obciążeniami odnośnych działek, którym

z mocy ustaw nie przysługuje uprzywilejowane pierwszeństwo.

Art. 90. Działki, utworzone wskutek scalenia, wolne są od podatków państwowych i samorządowych na przeciąg lat dwóch od daty zatwierdzenia projektu scalenia.

Rozdział 2.

Prawa osób trzecich.

Art. 91. Wszelkie prawa osób trzecich, którymi obciążone są działki, włączone do obszaru scalenia, jak służebności osobiste, prawa użytkowania, używania, zastawu, dzierżawy, najmu, wszelkie długi i zobowiązania hipoteczne itp., nie stanowiące przeszkody do przeprowadzenia scalenia, przechodzą na działki utworzone przy scaleniu, z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w art. 79.

Art. 92. (1) Spory, toczące się w sądach o własność i posiadanie gruntów, podlegających scaleniu, nie ulegają wstrzymaniu z powodu wdrożenia postępowania scaleniowego.

(2) O stanie sporów, dotyczących gruntów scalanych, sądy zawiadamiają z urzędu organa, przeprowadzające scalenie. Organa te powinny dążyć do załatwienia wymienionych sporów w drodze dobrowolnej ugody stron i są uprawnione zwracać się do sądów o dalsze wyjaśnienia co do stanu sporów. O ile dobrowolna ugoda nie nastąpi, należy w planie scalenia tak rozmieścić grunty sporne, aby wynik sporu nie sprzeciwiał się celom scalenia.

Art. 93. (1) Postępowanie egzekucyjne, w razie przymusowej sprzedaży gruntów, należących do obszaru scalenia, nie ma wpływu na postępowanie scaleniowe, może być wdrożone podczas tego postępowania i nie przerywa swego biegu.

(2) przedmiot postępowania egzekucyjnego (licytacyjnego) stanowią aż do chwili uprawomocnienia się orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, grunty posiadane przed scaleniem.

(3) O ile sprzedaż przymusowa zostanie dokonana przed uprawomocnieniem się orzeczenia w przedmiocie scalenia, nowonabywca wstępuje we wszystkie prawa dotychczasowego właściciela gruntów, które obejmuje w tym stanie, w jakim je nabył na licytacji.

(4) W razie uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie scalenia przed dokonaniem sprzedaży przymusowej, przedmiotem sprzedaży będą działki, wydzielone przy scaleniu, a ustanowione w tym orzeczeniu dopłaty i odszkodowania, przyznane właścicielowi działki, podlegającej przymusowej sprzedaży, mają być składane na rzecz masy egzekucyjnej do dyspozytu sądu. W razie niezłożenia tych dopłat i odszkodowań do depozytu sądu — sąd na żądanie osób uprawnionych ściąga je przymusowo na podstawie powyższego orzeczenia.

Art. 94. Postępowanie dobrowolnego przetargu (licytacji) gruntów, należących do obszaru scalenia, nie może być wdrożone podczas postępowania scaleniowego, a toczące się w chwili wdrożenia postępowania scaleniowego, może być przez sąd wstrzymane na żądanie któregokolwiek z uczestników postępowania licytacyjnego na czas, aż do uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie scalenia.

Art. 95. (1) Postępowanie sądowe o zniesieniu współwłasności przez podział w naturze oraz o wyznaczenie drogi koniecznej (o przyznanie prawa przechodu), o ile tyczy się gruntów, będących przedmiotem scalenia, nie może być wszczęte aż do chwili uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie scalenia.

(2) W razie, jeżeli takie postępowanie wszczęto przed wdrożeniem postępowania scalenia gruntów, właściwy sąd wstrzymuje je i zawiadamia o tym organa, przeprowadzające scalenie, które powinny załatwić sprawę, będącą przedmiotem postępowania sądowego.

(3) Wyjątek stanowi przymusowe ustanowienie służebności przeprowadzenia przewodów dla ropy, gazu, wody, kanalizacji, albo elektrycznych. Ustanowienie tych służebności następuje niezależnie od postępowania scaleniowego i musi być uwzględnione przy scaleniu, a ustalone za to służebności odszkodowania powinny być przyznane osobom, których grunty według orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, będą obciążone tymi służebnościami.

Art. 96. Dopłaty pieniężne, uiszczane właścicielom w razie zmniejszenia się wartości ich działek przy nowym podziale, oraz odszkodowania, uiszczane tymże właścicielom w razie zniesienia ich działek, tudzież w razie zburzenia lub zniesienia budynków albo urządzeń, znajdujących się na nich, — mają być obrócone w pierwszym rzędzie na zaspokojenie praw, obciążających te działki.

Art. 97. Wierzytelności z tytułu odszkodowań (art. 79) stanowią przedmiot zabezpieczenia dla należytości, ciężarów i praw, obciążających działkę zniesioną.

Rozdział 3.

Postępowanie.

Art. 98. Do wszczęcia postępowania scaleniowego i do przeprowadzenia scalenia działek budowlanych są powołane:

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w nie wydzielonych z tych związków

miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — zarządy miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej — wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych, bądź organa, którym wykonywanie powyższych czynności zostanie powierzone na mocy ustaw szczególnych;

c) w osiedlach nie wymienionych w pkt. a) i b). — wydziały powiatowe.

Art. 99. (1) Wszczęcie postępowania scaleniowego nastąpić może:

a) na złożony organom, wymienionym w art. 98, wniosek większości zainteresowanych właścicieli, do których należy więcej niż połowa powierzchni gruntów, mających ulec scaleniu, względnie po uzyskaniu przez te organa zgody większości właścicieli określonej wyżej,

b) z urzędu, gdy w obrębie bloku budowlanego, już istniejącego, lub który ma być utworzony na podstawie prawomocnego planu zabudowania, znajduje się jedna albo kilka działek, nie mających dostępu do żadnej z ulic, otaczających blok,

lub gdy powierzchnia działek, określonych w art. 68 ust. (1) bądź ust. (3) zdaniu końcowym, znajdujących się w obrębie bloku budowlanego, wynosi co najmniej jedną piątą powierzchni całego bloku,

lub gdy zgłoszono prośbę o pozwolenie na budowę na jednej z dwóch lub kilku przyległych do siebie działek budowlanych, określonych w art. 68 ust. (1) bądź ust. (3) zdaniu końcowym,

lub wreszcie, gdy osiedle, bądź jego część zostały zniszczone wskutek klęski żywiołowej, a odbudowa na dawnych działkach nie mogłaby być dokonana ze względu na małe rozmiary, wadliwy kształt lub nieodpowiednie położenie poszczególnych działek.

(2) W wypadku, przewidzianym w pkt. b), wszczęcie postępowania scaleniowego może również nastąpić:

w Warszawie wskutek zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych zaś miejscowościach — wojewody.

Art. 100. W wypadkach, gdy zaszły określone w art. 99 warunki wszczęcia postępowania scaleniowego, organa, wymienione w art. 98, sporządzają plan obszaru scalenia, uwidoczniający wielkość i położenie działek, oraz wykaz, wyszczególniający urządzenia, istniejące na działkach, sposób użytkowania działek, hipoteczne i katastralne ich określenie, gdy działki stanowią przedmiot ksiąg wieczystych, i nazwiska właścicieli.

Art. 101. (1) Na podstawie sporządzonych planu i wykazu o potrzebie i obszarze scalenia orzekają: w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewoda.

(2) O ile grunty, włączone do obszaru scalenia, stanowią przedmiot ksiąg wieczystych, w orzeczeniu powinno być wyszczególnione ich oznaczenie hipoteczne.

Art. 102. (1) O treści orzeczenia, które zostało wydane na podstawie art. 101, powinno nastąpić ogłoszenie w trybie, przewidzianym w art. 25.

(2) Ogłoszenie powinno zawierać:

a) podanie granic obszaru scalenia i

b) oznaczenie terminu i miejsca zgłaszania wniosków, dotyczących scalenia.

(3) Osoby interesowane powinny być o powyższym osobno powiadomione.

Art. 103. (1) Za interesowanych w scaleniu będą uważani wszyscy właściciele działek, włączonych do obszaru scalenia, tudzież wierzyciele hipoteczni i właściciele inych praw, hipotecznie zabezpieczonych, i w ogóle osoby, których prawa obciążają działki, włączone do obszaru scalenia.

(2) W wypadku toczących się sporów sądowych w przedmiocie praw do działki, za interesowanych uważa się obydwie strony.

Art. 104. Właścicieli działki lub działek, stanowiących wspólną własność, reprezentuje jeden z ich grona, wskazany przez pozostałych, a jeżeli zgoda w tej mierze nie nastąpi, jeden z współwłaścicieli, wyznaczony w tym celu przez organa, powołane do przeprowadzenia scalenia. Ma to zastosowanie przy wszystkich czynnościach, objętych postępowaniem scaleniowym.

Art.105. Dla właścicieli działek, których miejsce pobytu organom przeprowadzającym scalenie nie jest znane, — tudzież dla właścicieli niewłasnowolnych lub zaginionych, nie posiadających prawnych zastępców, sąd na wniosek tych organów wyznaczy kuratora.

Art. 106. Z dniem ogłoszenia w myśl art. 102 postępowanie scaleniowe będzie uważane za wszczęte.

Art. 107. Dla uzyskania funduszów, koniecznych na pokrycie kosztów postępowania, wszczętego na podstawie pkt. a) art. 99, organa przeprowadzające scalenie z chwilą wydania orzeczenia o potrzebie i obszarze scalenia (art. 101) mogą nakładać na właścicieli działek, włączonych do tego obszaru, opłaty w stosunku do powierzchni włączonych działek.

Art. 108. Na podstawie orzeczenia o potrzebie i obszarze scalenia (art. 101) sąd (wydział hipoteczny) na wniosek organów przeprowadzających scalenie, wpisuje do księgi wieczystej ostrzeżenie (adnotację) o wdrożeniu postępowania scaleniowego, które ma ten skutek, iż wszelkie późniejsze zmiany stanu hipo-

tecznego tak co do własności jak i obciążeń pozostają bez wpływu na przebieg postępowania scaleniowego i zachowuja moc o tyle, o ile nie sprzeciwiają się postanowieniom niniejszego rozporządzenia.

Art. 109. Osobom interesowanym przysługuje prawo zgłaszania organom przeprowadzającym scalenie wniosków co do sposobu scalenia w terminie dwóch tygodni od dnia powiadomienia, względnie ogłoszenia o wszczęciu postępowania scaleniowego (art. 102).

Art. 110. Dla oszacowania wartości zarówno działek, włączonych do obszaru scalenia, jak i nowoutworzonych działek i służebności tudzież dla ustalenia wysokości dopłat i odszkodowań, przyznanych przy scaleniu, organa, wymienione w art. 101, powołują komisję szacunkową spośród osób niezainteresowanych bezpośrednio ani pośrednio w sprawie danego scalenia.

Art. 111. (1) W skład komisji szacunkowej, powołanej w myśl art. 110, wchodzą:

a) przedstawiciel rządowej władzy administracyjnej jako przewodniczący,
b) przedstawiciel gminy, w której obrębie znajduje się obszar scalenia, jako zastępca przewodniczącego,
c) rzeczoznawca budowlany,
d) mierniczy przysięgły,
e) dwaj rzeczoznawcy spośród niezainteresowanych mieszkańców gminy.

(2) W wypadkach, gdy gmina jest właścicielką działki lub działek, włączonych do obszaru scalenia, zamiast przedstawiciela gminy w skład komisji wchodzi drugi przedstawiciel rządowej władzy administracyjnej, w charakterze zastępcy przewodniczącego.

(3) Oprócz członków mają być powołani zastępcy członków, wymienionych wyżej w pkt. c), d), e) o odpowiednich kwalifikacjach.

(4) W razie potrzeby komisji przysługuje prawo powoływania biegłych o specjalnych kwalifikacjach z głosem doradczym.

Art. 112. (1) Dla ważności uchwał komisji szacunkowej konieczna jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy oraz członków, wymienionych w pkt. c), d), i e) art. 111, lub ich zastępców.

(2) Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 113. Członkowie komisji i zaproszeni biegli otrzymują wynagrodzenie w wysokości, wyznaczonej przez wojewodę, względnie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 114. (1) Organa, przeprowadzające scalenie (art. 98), sporządzają wstępny projekt scalenia na podstawie zgłoszonych wniosków interesowanych (art. 109) i oszacowania, przyjętego przez komisję szacunkową (art. 110), i wyznaczają termin rozprawy.

(2) Gdy scalanie jest potrzebne dla odbudowania zniszczonego wskutek klęski żywiołowej osiedla albo jego części (art. 99 pkt b)), rozprawa powinna odbyć się najdalej w cztery tygodnie po wszczęciu postępowania (art. 106).

Art. 115. (1) Organa wymienione w art. 98 przeprowadzają rozprawę przez swego delegata, względnie delegatów.

(2) Interesowani powinni być wezwani do stawienia się na termin rozprawy, z podaniem w wezwaniu skutków niestawiennictwa.

Art. 116. Od dnia wezwania do dnia rozprawy przysługuje interesowanym prawo przeglądania wstępnego projektu scalenia.

Art. 117. (1) Niestawiennictwo osób interesowanych mimo doręczenia im wezwania nie powoduje odroczenia rozprawy.

(2) Właściciele działek nieobecni, mimo otrzymanego wezwania uważani będą za zgadzających się na przyjęcie przeznaczonych dla nich działek.

Art. 118. Przy rozprawie organa przeprowadzające scalenie powinny wysłuchać życzeń interesowanych i dążyć do polubownego załatwienia zachodzących sprzeczności.

Art. 119. Wszelkie wnioski i sprzeciwy, jako też wyniki ugód pomiędzy poszczególnymi interesowanymi, nie sprzeciwiające się celom scalenia, mają być wniesione do protokółu.

Art. 120. Ugody, spisane przed organami przeprowadzającymi scalenie, mają moc prawną ugód, zawartych wobec sądów.

Art. 121. Przed zamknięciem rozprawy podaje się do wiadomości interesowanych, kiedy i gdzie mogą oni zaznajomić się z mającym być sporządzonym projektem scalenia.

Art. 122. Na podstawie wyników rozprawy tudzież uchwały komisji szacunkowej (art. 110) — organa przeprowadzające scalenie sporządzają projekt scalenia.

Art. 123. Projekt scalenia powinien zawierać:

1) plan obszaru scalenia, uwidaczniający:
   a) ilość, wielkość i położenie działek, włączonych do obszaru scalenia,
   b) oznaczenie hipoteczne i katastralne działek, o ile te stanowią przedmiot ksiąg wieczystych,
   c) nazwiska właścicieli działek,
   d) budynki i urządzenia, znajdujące się na działkach,
   e) obciążenia, służebności, ciężary publiczne i w ogóle wszystkie stosunki, które mogą mieć znaczenie dla nowego podziału obszaru scalenia;
2) plan podziału obszaru scalenia, uwidoczniający zaprojektowany układ stosunków, wspomnianych wyżej w punkcie 1);
3) wykaz wartości wszystkich działek, włączonych do obszaru scalenia, oraz wartości znajdujących się na działkach budynków i urządzeń;

4) wykaz wartości wszystkich działek nowoutworzonych oraz wartości, mających na nich pozostać, względnie podlegających zburzeniu lub usunięciu, budynków i urządzeń lub ich części;
5) wykaz dopłat i odszkodowań, które mają być uiszczone przez poszczególnych właścicieli osobom, którym te dopłaty i odszkodowania mają być przyznane;
6) wykaz kosztów postępowania i ich rozkład na właścicieli poszczególnych działek.

Art. 124. (1) Osoby interesowane mogą przeglądać projekt scalenia w okresie czterech tygodni od daty, podanej na rozprawie.

(2) W razie, gdy scalenie dotyczy części osiedla, zniszczonej wskutek klęski żywiołowej, okres przeglądania projektu scalenia wynosi 7 dni.

Art. 125. W terminach, podanych w art. 124, interesowani mogą zgłaszać sprzeciwy przeciw projektowi scalenia na ręce organów, przeprowadzających scalenie.

Art. 126. Do rozpatrzenia sprzeciwów, zgłoszonych przeciw projektowi scalenia, i do zatwierdzenia tego projektu są powołani: w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewoda.

Art. 127. W wypadkach, gdy zachodzi potrzeba dokonania istotnych zmian projektu, wymienione w art. 126 władze przed powzięciem decyzji powinny zarządzić przesłuchanie interesowanych, których te zmiany mogą dotyczyć.

Art. 128. O zatwierdzeniu projektu scalenia interesowani powinni być zawiadomieni.

Art. 129. Zaniechanie wdrożonego postępowania scaleniowego może nastąpić w drodze orzeczenia: w Warszawie — Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewody:
a) na wniosek co najmniej dwóch trzecich właścicieli działek, włączonych do obszaru scalenia;
b) z urzędu, gdyby po sporządzeniu wstępnego projektu scalenia i po rozprawie okazało się, że przeprowadzenie scalenia ze względu na wysokość koniecznych dopłat i odszkodowań byłoby dla interesowanych zbyt uciążliwym.

Art. 130. Zgłoszenie wniosku o zaniechanie postępowania (art. 129 pkt a)) powinno nastąpić przed zatwierdzeniem projektu scalenia.

Art. 131. W wypadkach, gdy dla dokonania scalenia konieczne jest przeprowadzenie nowych ulic lub dróg albo zmiana linij ulic lub dróg istniejących (art. 74), postępowanie scaleniowe do czasu uprawomocnienia się planu zabudowania powinno być zawieszone: w Warszawie — orzeczeniem Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych zaś miejscowościach — orzeczeniem wojewody.

Art. 132. (1) Koszty postępowania ponoszą:
a) ogół właścicieli działek, włączonych do obszaru scalenia, gdy postępowanie zostało wszczęte na podstawie pkt a) art. 99,
b) gmina, gdy postępowanie wszczęte zostało na podstawie pkt b) art. 99.

(2) W wypadku, przewidzianym wyżej w pkt a), koszty postępowania podlegają podziałowi według zasad art. 84.

(3) Koszty postępowania, wszczętego na podstawie art. 99 pkt b), poniesione przez gminę, mogą być przełożone decyzją władzy, powołanej do zatwierdzenia projektu scalenia (art. 126) na właścicieli działek, utworzonych przy scaleniu, stosownie do otrzymanych przez nich wskutek scalenia korzyści, jednak w wysokości nie przekraczającej tych korzyści. Na żądanie interesowanych ściągnięcie przełożonych na podstawie ustępu niniejszego kosztów powinno być odroczone do czasu sprzedaży odnośnych działek lub ukończenia na nich budowy. Przepisy ustępu niniejszego nie dotyczą przypadków, gdy scalenie obejmuje osiedle, lub jego część, zniszczone wskutek klęski żywiołowej.

Art. 133. Do kosztów postępowania scaleniowego zalicza się:
a) wynagrodzenie członków komisji szacunkowej i powołanych przez komisję biegłych (art. 113),
b) koszty technicznego sporządzenia wstępnego projektu i projektu scalenia (art. art. 114 i 123),
c) należytości pisarzy hipotecznych (art. art. 108 i 137).

Art. 134. W razie zaniechania postępowania scaleniowego (art. 129), wszczętego na podstawie pkt a) art. 99, koszty postępowania ponoszą:
a) osoby, które spowodowały zaniechanie postępowania, w razie gdy postępowanie zostało zaniechane na podstawie pkt a) art. 129,
b) wszyscy właściciele działek, gdy postępowanie zostało zaniechane na podstawie pkt. b) art. 129.

Art. 135. Zarówno opłaty na pokrycie kosztów wszczętego postępowania (art. 107), jak i koszty zaniechanego (art. 134) lub dokonanego scalenia (art. 132) mogą być ściągnięte w drodze administracyjnej przez organa gminy.

Art. 136. O ile interesowani nie zadowolą się wysokością dopłat i odszkodowań, przyznanych przez władze, wymienione w art. 126, mogą w ciągu trzech miesięcy od dnia zawiadomienia o zatwierdzeniu projektu scalenia udać się do właściwego sądu o ustalenie tego wymiaru w drodze postępowania sądowego.

Art. 137. (1) Niezwłocznie po uprawomocnieniu się projektu scalenia organa przeprowa-

dzające scalenie powinny zgłosić do sądu (wydziału hipotecznego) z załączeniem jednego egzemplarza projektu wniosek o wpisanie do ksiąg wieczystych nowego stanu własności działek, które były przedmiotem tych ksiąg.

(2) Sąd wskutek wymienionego w ust. (1) wniosku skreśli ostrzeżenie (adnotację) o wdrożeniu postępowania scaleniowego (art. 108) i zarządzi wpisanie do ksiąg wieczystych nowego stanu własności działek.

Art. 138. Uzgodnienie dokumentów katastralnych z wynikiem scalenia należy do władz katastralnych.

Art. 139. (1) O dokonanym sprostowaniu wpisów w księgach wieczystych sądy zawiadamiają właścicieli działek oraz osoby trzecie, na rzecz których są zahipotekowane prawa i wierzytelności.

(2) Wierzyciele hipoteczni mogą żądać natychmiastowego zaspokojenia swych roszczeń z sum, przyznanych właścicielom z tytułu ustalonej projektem scalenia dopłaty do przydzielonej działki (art. 83) albo z tytułu odszkodowania za zburzone budynki lub zniesione urządzenia, bądź za działkę zniesioną (art. art. 84 i 79).

(3) Żądanie to zgłosić należy w ciągu dni czternastu od dnia doręczenia zawiadomienia o sprostowaniu wpisu do tego sądu, który jest właściwy do przeprowadzenia przymusowej sprzedaży danego gruntu. O przyznaniu wierzycielom wymienionych wyżej sum orzekają sądy przy odpowiednim zastosowaniu przepisów, dotyczących podziału licytacyjnej ceny kupna.

Art. 140. (1) Na podstawie prawomocnego projektu scalenia organa, przeprowadzające scalenie, przekażą właścicielom wydzielone działki na gruncie.

(2) Zwrócenie się osób interesowanych do sądu w myśl art. 136 lub 139 nie wstrzymuje przekazania działek.

Art. 141. (1) Osoby, które w myśl zatwierdzonego projektu scalenia zobowiązane zostały do uiszczenia dopłat i odszkodowań, powinny uiścić te dopłaty i odszkodowania w terminie trzech miesięcy od dnia zawiadomienia o sprostowaniu wpisów w księgach wieczystych, gdy działki stanowią przedmiot tych ksiąg, od dnia zaś przekazania im nowoutworzonych działek, gdy działki urządzonej hipoteki nie posiadają, — o ile między interesowanymi nie nastąpiła dobrowolna ugoda co do terminu uiszczenia dopłat i odszkodowań.

(2) Uiszczenie dopłat i odszkodowań polega na:

a) wniesieniu odnośnych kwot do depozytu sądowego, gdy działki, których właścicielom zostały przyznane dopłaty i odszkodowania, są obciążone na rzecz osób trzecich,

b) wypłaceniu odnośnych kwot osobom, którym zostały przyznane, gdy nie zachodzą warunki, podane w pkt. a).

Art. 142. Odpisy orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, tudzież odpisy projektu scalenia oraz odrysy planu podziału obszaru scalenia, tak w całości jako też w częściowych wyciągach, powinny być wydawane osobom interesowanych na ich żądanie za zwrotem kosztów sporządzania tych odpisów i odrysów..

Art. 143. Pisma, stwierdzające tytuł przejścia własności nieruchomości, przewidziany w art. art. 76, 78, 79, 83, 120 i 126, są wolne od opłaty stemplowej. Wpis nowego stanu własności działek w księdze hipotecznej (art. 137) wolny jest od opłat hipotecznych.

P. odsyłacz przy art. 170.

TYTUŁ IV.

PRZEKSZTAŁCENIE DZIAŁEK ZABUDOWANYCH WADLIWIE.

Rozdział 1.

Istota przekształcenia.

Art. 144. (1) W wypadkach, gdy na dwóch lub kilku przyległych działkach znajdują się budynki, wzniesione w sposób wyraźnie sprzeczny z wymogami bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego i nie czyniące zadość wymogom niniejszego rozporządzenia, przepisów miejscowych lub zatwierdzonego planu zabudowania, a rozmiary albo kształt każdej z poszczególnych działek, czynią niemożliwym takie jej zabudowanie, któreby czyniło zadość tym wymogom, działki powinny być przekształcone w trybie, przewidzianym niżej w art. art. 145 — 170.

(2) Znajdujące się pomiędzy niezdatnymi w myśl ust. (1) do zabudowania działkami zabudowanymi lub przylegające do takich działek nie nadające się do zabudowania działki niezabudowane mogą również ulec przekształceniu.

(3) Działki niezabudowane, a nadające się do zabudowania zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i zatwierdzonego planu zabudowania, mogą w całości lub w części ulec przekształceniu, o ile to jest konieczne dla dokonania przekształcenia przyległych działek, niezdatnych do zabudowania z powodów, podanych w ust. (1) lub (2).

Art. 145. Działki, podlegające przekształceniu, powinny być nabyte przez gminę. Gminie przysługuje w takim razie prawo przymusowego opróżnienia lokali w budynkach znajdujących się na działkach, w drodze administracyjnej za pośrednictwem władz, powołanych do sprawowania nadzoru nad utrzymaniem budynków (art. 380), po dostarczeniu przez gminę osobom zajmującym te lokale, odpowiednich pomieszczeń zastępczych.

Art. 146. (1) Przekształcenie polega na:

a) zburzeniu budynków i zniesieniu urządzeń, znajdujących się na działkach i

b) na połączeniu działek w jedną całość i takim podziale utworzonego w ten sposób obszaru, ażeby nowoutworzone działki nadawały się do zgodnego z przepisami obowiązującymi i planem zabudowania oraz ekonomicznego i celowego zabudowania.

(2) Znajdujące się na działkach budynki i urządzenia w całości lub w części mogą być pozostawione na nowoutworzonych działkach, tylko o tyle, o ile mogą być wykorzystane przy ich zabudowaniu.

Art. 147. (1) Nowoutworzone działki obowiązana jest gmina odsprzedać byłym właścicielom na ich żądanie.

(2) Pierwszeństwo do nabycia działek, na których w całości lub w części pozostają budynki lub urządzenia, zdatne do użytkowania przy zabudowaniu nowoutworzonych działek, przysługuje byłym właścicielom tych działek, na których znajdowały się wspomniane budynki albo urządzenia.

(3) W wypadku, gdy nie zachodzą warunki, podane w ust. (2), a działka jednego właściciela, włączona do nowoutworzonej działki, stanowi więcej niż połowę tejże, pierwszeństwo do nabycia przysługuje byłemu właścicielowi tej działki.

(4) W wypadkach, gdy nie zachodzą warunki, przytoczone w ust. (2) i (3) lub, gdy osoby, podane w cytowanych ustępach, z prawa pierwszeństwa nie korzystają, pierwszeństwo i prawo wyboru przy nabywaniu nowoutworzonych działek przysługuje byłym właścicielom w kolejności, która odpowiada wysokości otrzymanych przez nich za odnośne działki kwot.

(5) O ile prawo do nabycia jednej działki w myśl zasad, podanych w ust. (2) lub (4), przysługuje kilku osobom, wówczas o pierwszeństwie w braku dobrowolnej ugody decyduje los.

Art. 148. (1) Cena sprzedażna nowoutworzonych działek dla osób, wspomnianych w art. 147, powinna odpowiadać cenie obliczonej według norm oszacowania, zastosowanych przy nabyciu przez gminę gruntu i pozostałych zdatnych do zużytkowania budynków lub ich części.

(2) O ile przekształcenie działek powoduje podniesienie się wartości gruntu, wówczas cena sprzedażna, podana w ust. (1), może być odpowiednio podniesiona, nadwyżka ta jednak dla wszystkich działek nie może przekraczać ceny nabycia budynków i urządzeń i kosztów robót około ich zburzenia albo zniesienia.

(3) W cenie sprzedażnej w wypadkach, przewidzianych w ust. (2), mogą być również uwzględnione koszty postępowania.

Art. 149. O ile osoby, wspomniane w art, 147, z prawa pierwszeństwa do kupna nowoutworzonych działek nie skorzystają, gminie przysługuje prawo pozostawienia odnośnych działek w swojej własności lub odprzedania ich osobom postronnym w drodze publicznego przetargu.

Rozdział 2.

Postępowanie.

Art. 150. Postępowanie o przekształceniu działek, zabudowanych wadliwie, wszczynają i projekt przekształcenia sporządzają:

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w nie wydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — zarządy miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych, bądź organa, którym wykonywanie powyższych czynności zostanie powierzone na podstawie ustaw szczegółowych;

c) w osiedlach, nie wymienionych w pkt. a) i b) — wydziały powiatowe.

Art. 151. (1) O zamierzonym przekształceniu działek powinno nastąpić ogłoszenie w trybie, przewidzianym w art. 25.

(2) Ogłoszenie powinno zawierać:

a) podanie granic obszaru, podlegającego przekształceniu,

b) oznaczenie terminu i miejsca zgłaszania wniosków, dotyczących przkształcenia.

(3) Właściciele odnośnych działek tudzież osoby, których prawa obciążają te działki, powinni być o powyższym osobno powiadomione, o ile miejsce ich pobytu znane jest organom, przeprowadzającym przekształcenie działek.

Art. 152. W razie, gdy podlegają przekształceniu działki, stanowiące własność Skarbu Państwa, o wszczęciu postępowania powinny być powiadomione władze, w których zarządzie znajdują się te działki.

Art. 153. Interesowanym w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia powiadomienia, względnie od dnia podania do publicznej wiadomości o zamierzonym przekształceniu działek, przysługuje prawo zgłaszania na ręce organów, wymienionych w art. 150, wniosków o potrzebie, obszarze i sposobie przkształcenia. Zgłoszone wnioski powinny być rozpatrzone przez organa, powołane do sporządzenia projektu przekształcenia.

Art. 154. Projekt przekształcenia powinien zawierać:

1) plan obszaru, na którym mają być przekształcone działki, uwidoczniający:

a) ilość, wielkość i położenie działek, podlegających przkształceniu,

b) oznaczenie hipoteczne i katastralne działek, o ile te stanowią przedmiot ksiąg wieczystych,
c) nazwiska właścicieli działek,
d) budynki i urządzenia, znajdujące się na działkach;

2) plan podziału obszaru, wymienionego w pkt. 1) na działki zdatne do zabudowania, uwidoczniający:
a) ilość, wielkość i położenie zaprojektowanych nowych działek,
b) budynki i urządznia, względnie ich części, mogące być wykorzystanymi przy zabudowaniu działek.

Art. 155. W razie gdy projekt dotyczy działek, stanowiących własność Skarbu Państwa, należy przesłać go władzom, w których zarządzie znajdują się te działki, w celu wypowiedzenia się przed jego uchwaleniem w myśl art. 156.

Art. 156. Projekt przekształcenia działek uchwala:
a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w niewydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — rady miejskie;
b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych, po wypowiedzeniu się organu stanowiącego gminy, bądź organa, którym uchwalanie projektów przekształcenia działek zostanie powierzone na podstawie ustaw szczególnych;
c) w osiedlach, nie wymienionych w pkt. a) i b), — wydziały powiatowe, po wypowiedzeniu się organu stanowiącego gminy.

Art. 157. (1) Uchwalony projekt przkształcenia podaje się w odnośnej gminie do przeglądu interesowanych na przeciąg dwóch tygodni.

(2) O terminie podania projektu do przeglądu intersowani powinni być powiadomieni.

Art. 158. W okresie, podanym w art. 157, interesowanym przysługuje prawo zgłaszania na ręce organów, wymienionych w art. 150, zarzutów co do potrzeby, granic i zaprojektowanego sposobu przekształcenia działek.

Art. 159. (1) W razie, gdy projekt przekształcenia dotyczy działek, stanowiących własność Skarbu Państwa, odpis uchwalongo projektu powinien być przesłany władzom, w których zarządzie znajdują się te działki.

(2) Wspomnianym władzom przysługuje prawo zgłoszenia przeciw projektowi zarzutów w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania odpisu projektu.

Art. 160. Rozpoznanie zarzutów, zgłoszonych przeciw uchwalonemu projektowi przekształcenia, oraz zatwierdzenie tego projektu należy:
a) w Warszawie — do Ministra Spraw Wewnętrznych,
b) w wypadkach, nie objętych pkt a) — do wojewody.

Art. 161. O zatwierdzeniu projektu przekształcenia działek interesowani powinni być powiadomieni.

Art. 162. Po uprawomocnieniu się orzeczenia, którym został zatwierdzony projekt przekształcenia działek, przysługuje gminie prawo nabycia działek, objętych projektem, w drodze wywłaszczenia.

Art. 163. O dokonanym na gruncie przez gminę przekształceniu działek powinni być powiadomieni byli właściciele.

Art.164. Byli właściciele działek, którzy zechcą skorzystać z prawa przysługującego im w myśl art. 147, powinni w terminie trzech miesięcy od dnia powiadomienia w myśl art. 163 zgłosić na ręce organów, wymienionych w art. 150, żądanie nabycia nowoutworzonych działek.

Art. 165. O ile przez jednego lub kilku byłych właścicieli działek w terminie, przewidzianym w art. 164, zostało zgłoszone żądanie nabycia nowoutworzonych działek, organa, wymienione w art. 150, obowiązane są:
a) ustalić przydział działek tym byłym właścicielom, którzy zgłosili takie żądanie i
b) ustalić cenę sprzedażną nowoutworzonych działek w myśl zasad, podanych w art. 148.

Art. 166. Postanowienia, powzięte w myśl art. 165, powinny być uchwalone w trybie, przewidzianym w art. 156.

Art. 167. O treści uchwały w sprawie przydziału i cen sprzedażnych nowoutworzonych działek, powinny być powiadomione osoby, które w myśl art. 164 zgłosiły żądanie nabycia nowoutworzonych działek.

Art. 168. Od uchwał o przydziale i cenie sprzedażnej nowoutworzonych działek przysługuje interesowanym w terminie dwóch tygodni od dnia powiadomienia (art. 167) prawo odwołania do władz, wymienionych w art. 160.

Art. 169. O ile w terminie trzech miesięcy od dnia powiadomienia o przekształceniu działek na gruncie byli właściciele nie zgłoszą żądania nabycia nowoutworzonych działek, lub o ile w terminie sześciu miesięcy od dnia powiadomienia w myśl art. 167 o przydziale i cenie sprzedażnej nowoutworzonych działek nie wniosą kwoty, odpowiadającej cenie odnośnych działek, do kasy gminnej, — gmina korzysta z praw, przysługujących jej w myśl art. 149.

Art. 170. Pisma, stwierdzające nabycie przez gminę drogą umowy lub wywłaszczenia działek, podlegających przekształceniu (art. 145 i 162), lub nabycie od gminy przez byłych wła-

ścicieli działek nowoutworzonych (art. 147), są wolne od opłaty stemplowej*). Wpis do księgi hipotecznej, dokonany na podstawie pisma, wymienionego w zdaniu poprzedzającym wolny jest od opłaty hipotecznej.

TYTUŁ V.

WYWŁASZCZENIE NIERUCHOMOŚCI.

Art. 171. Wywłaszczenie w wypadkach, przewidzianych w rozporządzeniu niniejszym, następuje w trybie, określonym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r., zawierającym prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 776).

CZĘŚĆ II.

PRZEPISY POLICYJNO - BUDOWLANE.

TYTUŁ I.

PRZEPISY DLA GMIN MIEJSKICH I UZDROWISK, UZNANYCH ZA POSIADAJĄCE CHARAKTER UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.

Rozdział 1.

Ulice.

Art. 172. (1) Jezdnie ulic powinny posiadać trwałą nawierzchnię, pochyłą ku ściekom.

(2) Wszystkie ulice powinny posiadać ścieki do odprowadzania wody.

(3) Wzdłuż ulic powinny być urządzone chodniki, o ile plan zabudowania nie dopuszcza dla pewnych ulic wyjątków.

Art. 173. Ulice jako też i place, przeznaczone do użytku publicznego, powinny być według możności zadrzewione.

Art. 174. (1) Urządzanie i utrzymywanie ulic i placów należy do gminy, z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w art. 64 i 66. Jeżeli w myśl przepisów o budowie i utrzymaniu dróg publicznych, do budowy i utrzymania odcinków dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych w obrębie osiedla jest obowiązany Skarb Państwa albo wojewódzki lub powiatowy związek samorządowy, koszty urządzenia i utrzymania tych odcinków obciążają Skarb Państwa, wojewódzki lub powiatowy związek samorządowy tylko w wysokości przeciętnych kosztów budowy lub utrzymania tych dróg poza granicami osiedli.

*) P. art. 13 ust. 2 dekretu z dnia 3 lutego 1947 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. R. P. z dnia 22 marca 1947 r. Nr 27, poz. 107).

(2) Koszty pierwszego urządzenia ulic i placów komunikacyjnych do szerokości 20 metrów mogą być na podstawie uchwały organu stanowiącego gminy, zatwierdzonej przez rządową władzę nadzorczą, przekładane przez gminę w całości lub w części:

a) na właścicieli działek, przyległych do tych ulic lub placów, z uwzględnieniem osiąganych przez nich wskutek urządzenia ulicy lub placu korzyści, uwarunkowanych między innymi sposobem i gęstością zabudowania oraz charakterem ulicy lub placu;
b) na właścicieli działek, nie przylegających do urządzonych ulic lub placów, lub właścicieli przedsiębiorstw, albo urządzeń, znajdujących się na tych działkach, gdy wskutek urządzenia ulicy, lub ulic, placu albo placów osiągają szczególne korzyści.

(3) Oprócz zwrotu wartości gruntów, stanowiących własność gminy, lub przez nią nabytych, mogą być przekładane na podstawie ust. (2) na interesowanych właścicieli dizałek:

a) koszty budowy jezdni i chodników, urządzonych w sposób, stosowany w danej miejscowości, w wysokości jednak nie przekraczającej: w miastach powyżej 75.000 mieszkańców — kosztów wybudowania jezdni z bazaltowej drobnej kostki (półbruczku), z zalaniem spoin masą bitumiczną i kosztów ułożenia chodnika z płyt betonowych na piasku, z zalaniem spoin cementem, i z ułożeniem krawężnika betonowego, lecz bez kosztów urządzenia podłoża jezdni; w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, i w miastach od 25.000 do 75.000 mieszkańców — dwóch trzecich, w innych osiedlach — połowy kosztów, obliczonych w sposób określony wyżej;
b) koszty ułożenia przewodu wodociągowego w wysokości, nie przekraczającej kosztów założenia przewodu o średnicy 10 cm i przewodu kanalizacyjnego w wysokości, nie przekraczającej kosztów założenia przewodu kamionkowego o średnicy 30 cm, oraz koszty urządzenia oświetlenia ulicznego wzdłuż działki.

(4) Pierwszym urządzeniem w rozumieniu niniejszego artykułu jest zaopatrzenie ulicy lub placu w jezdnię i chodniki o trwałej lub utrwalonej nawierzchni, odpowiadającej wymaganiom art. 172, i w urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne, oraz w urządzenia oświetleniowe, lub w niektóre z tych urządzeń, gdy ulica lub plac wszystkich wymienionych urządzeń jeszcze nie posiada.

(5) Przepisy miejscowe mogą dopuszczać przekładanie na interesowanych właścicieli działek kosztów zamiany trwałej lub utrwalonej

nawierzchni ulicy lub placu jak: nawierzchnia szosowana z kamienia polnego itp., gdy ulica lub plac taką nawierzchnię już posiada, na nawierzchnię trwałą z ulepszonego materiału, jak: kostka, klinkier, beton, asfalt itp. Koszty takiej zamiany mogą być przekładane tylko wtedy, gdy koszty już istniejącej nawierzchni nie były przekładane na właścicieli tych działek. Wysokość przekładanych kosztów nie może przekraczać norm, ustalonych w ust. (3) pkt. a) i nie może być wyższa od różnicy pomiędzy kosztem urządzenia nowej nawierzchni a kosztem urządzenia nawierzchni istniejącej.

(6) Koszty urządzenia ulicy lub placu mogą być przekładane jednorazowo po zaopatrzeniu ich we wszystkie urządzenia, wymienione w ust. (3), lub też stopniowo, w miarę zaopatrywania ulicy lub placu w poszczególne z tych urządzeń.

(7) Po zatwierdzeniu uchwały organu stanowiącego o przełożeniu kosztów zamierzonego urządzenia ulicy lub placu, jeżeli urządzenie takie jest przewidziane w preliminarzu budżetowym, zarząd gminy przed przystąpieniem do urządzenia ulicy lub placu może żądać od właścicieli działek, na których koszty te mają być przełożone, wniesienia do kasy gminnej, odpowiednio do udziału tych właścicmieli w pokryciu wspomnianych kosztów, zaliczki w wysokości, nie przekraczającej wartości gruntu potrzebnego dla urządzenia ulicy. Odstąpienie na rzecz gminy w stanie wolnym od obciążeń hipotecznych i długów, gruntu o obszarze, odpowiadającym udziałowi w pokryciu kosztów urządzenia ulicy lub placu, zwalnia właściciela działki od obowiązku wpłacenia zaliczki. W razie nieprzystąpienia przez gminę do urządzenia ulicy lub placu w ciągu roku, albo niezakończenia urządzenia ich w ciągu trzech lat od pobrania zaliczki, interesowani mogą żądać zwrotu wpłaconej zaliczki.

(8) Zarówno koszty dokonanego urządzenia ulic lub placów, przełożone na właścicieli działek, jak i przypadające od nich zaliczki na zamierzone urządzenie mogą być ściągnięte w drodze administracyjnej.

(9) Koszty urządzenia ulic i placów, przekładane na właścicieli działek na podstawie niniejszego artykułu, nie mogą być nakładane na tych właścicieli działek, których obowiązujące ograniczenia ustawowe pozbawiają całkowicie korzyści, wypływających z urządzenia ulic i placów, dla tych zaś właścicieli działek, których obowiązujące ograniczenia ustawowe pozbawiają częściowo lub czasowo korzyści, wypływających z urządzenia ulic i placów, koszty powyższe powinny być odpowiednio obniżone lub uiszczenie ich odroczone.

(10) Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia określi, jakie ustawowe ograniczenia, oparte na niniejszym rozporządzeniu lub na innych przepisach prawnych, powodują zwolnienie od obowiązku ponoszenia powyższych kosztów bądź też powodują i w jakim stopniu zmniejszenie lub odroczenie uiszczenia odnośnych wpłat.

(11) Na zasadach niniejszego artykułu mogą być przełożone na właścicieli działek koszty nabycia po 1 sierpnia 1936 roku przez gminę gruntów pod ulicami i placami, chociażby te ulice i place zostały urządzone przez gminę przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

P. rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 czerwca 1937 r. o zwolnieniu od obowiązku ponoszenia kosztów urządzenia ulic i placów, oraz zmniejszeniu i odroczeniu uiszczenia wpłat z tego tytułu — poz. 12 niniejszego zbioru.

W kwestii jaka władza ma być władzą odwoławczą od decyzyj władz gminnych, zawierających obciążenie właścicieli działek obowiązkiem zwrotu kosztów, prawo budowlane nie zawiera żadnych postanowień, przepisy bowiem objęte art. 394—398 tego prawa nie dotyczą orzecznictwa w tym przedmiocie. Wobec tego należy kwestię właściwości władzy odwoławczej rozpatrzyć na tle postanowień art. 174 prawa budowlanego przy uwzględnieniu cech specjalnego trybu postępowania, z przepisów tych wynikającego. W tym względzie należy w pierwszym rzędzie przyjąć pod uwagę okoliczność, że decyzja rządowej władzy nadzorczej, zatwierdzająca uchwałę, dotyczącą przełożenia kosztów pierwszego urządzenia ulicy, nie mieści w sobie indywidualnych obciążeń wchodzących w rachubę właścicieli działek, zawiera bowiem w sobie tylko stwierdzenie wobec gminy dopuszczalności projektowanego przełożenia kosztów, nie wdaje się natomiast w rozstrzyganie o tym, jakie osoby i w jakiej wysokości mają być odnośnym obowiązkiem obciążone. Decyzje w tym ostatnim kierunku zawierają dopiero skierowane do odnośnych osób zarządzenia władz gminnych, mieszczące w sobie, z powołaniem się na stosowne postanowienia rządowej władzy nadzorczej, nałożenie na dane osoby obowiązku zwrotu przypadających na nie części wspomnianych kosztów oraz określenie odpowiadających temu obowiązkowi kwot pieniężnych. W związku z powyższym obciążeni omawianym obowiązkiem właściciele działek nie mają legitymacji do kwestionowania w drodze środków prawnych decyzji rządowych władz nadzorczych, zatwierdzających odnośne uchwały organów stanowiących gmin. Ponieważ jednak dopuszczalność przełożenia na właścicieli działek kosztów pierwszego urządzenia ulic i placów komunikacyjnych nie została pozostawiona swobodnemu uznaniu władzy, lecz uzależniona jest od istnienia przewidzianych w art. 174 warunków, należy przyjąć, że osoby obciążone będącym

w mowie obowiązkiem mogą w odwołaniach od skierowanych do nich zarządzeń czynników gminnych podnosić zarzuty nie tylko co do wysokości żądanych od nich kwot, lecz także co do zasady nałożonego na nich obowiązku, a więc kwestionować mogą istnienie w ogóle przewidzianych w powołanym ostatnio przepisie warunków przełożenia kosztów. W tym stanie rzeczy władze powołane do rozpatrywania wspomnianych odwołań orzeczeniami swymi obejmować muszą w razie podniesienia stosownych zarzutów także kwestie, które były już przedmiotem decyzji zatwierdzającej uchwałę organu stanowiącego gminy. Moment ten stanowi decydującą wskazówkę w tym względzie, jaka władza powołana jest do rozstrzygania odwołań, władzą tą bowiem może być tylko ta rządowa władza nadzorcza, która właściwa była do zatwierdzania wzmiankowanej uchwały i która zatwierdzenia takie udzieliła, tylko bowiem ta władza, przekonana ewentualnie wywodami odwołania, może w stosunku do odwoławcy zmienić swe pierwotne stanowisko co do istnienia w danym wypadku warunków przełożenia kosztów. (z motywów wyroku N.T.A. z 8.X. 1938 r. 1 rej. 701/37. O.P.A 1939 r. 11A/39).

Rozdział 2.

Zabudowanie działek.

Art. 175. (1) Zabrania się wznoszenia budynków:

a) na terenach usuwistych,

b) na terenach bagnistych przed ich osuszeniem,

c) na terenach zanieczyszczonych w sposób szkodliwy dla zdrowia, przed usunięciem tych zanieczyszczeń.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może pozwolić na zabudowanie wymienionych wyżej terenów przy zastosowaniu odpowiednich środków zabezpieczających.

Art. 176. Na każdej działce, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych niżej w art. 177, powinna być pozostawiona niezabudowana przestrzeń, wynosząca co najmniej 25% powierzchni całej działki, zapewniająca dostęp powietrza i światła i czyniąca zadość wymogom bezpieczeństwa od ognia.

Art. 177. Działki specjalnie przy placach i ulicach usytuowane, szczególnie działki narożne, mogą być zabudowane całkowicie, o ile wznoszone budynki mają zapewniony dostateczny dostęp powietrza i światła i o ile względy bezpieczeństwa od ognia nie stoją na przeszkodzie.

Art. 178. Budynki powinny być wznoszone bezpośrednio przy granicy działki, albo w odległości co najmniej trzech metrów od granicy.

Wynikające z art. 178 prawa budowlanego alternatywne uprawnienie właściciela działki wybudowania bądź na granicy swej działki, bądź co najmniej w trzechmetrowym od granicy tej odstępie, nie doznaje ze stanowiska wspomnianego przepisu ograniczenia przez fakt postawienia na działce sąsiedniej budynku nie na granicy, lecz w głębi działki. (Teza z wyroku N. T. A. z 26.XI. 1936 r. 1. rej. 8562/34 Z. W. Nr 1251 A/36).

Art. 179. (1) Budynki, w których mają być urządzone lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, a które posiadają jedynie dostęp z podwórza, powinny mieć zapewnione połączenie z ulicą.

a) za pomocą bram, o szerokości co najmniej 2,3 metra i wysokości 2,85 metra w świetle otworu, albo przejazdów, o szerokości 3 metrów, jeżeli znajdują się w odległości powyżej 30 metrów od ulicy, lub

b) za pomocą sieni na wylot domu, o szerokości co najmniej 1,5 metra w świetle otworu, jeżeli znajdują się w odległości mniejszej od 30 metrów od ulicy.

(2) Ściany i stropy bram i sieni, wymienionych w ust. (1) powinny być zabudowane ogniotrwale.

(3) Jeżeli na działce istnieje kilka podwórzy, podwórza te powinny być połączone pomiędzy sobą i z ulicą za pomocą bram, urządzonych zgodnie z wymogami ust. (1), lub przejazdów o szerokości co najmniej 3 metrów.

1) Postanowienia objęte art. 179 ust. 1 p. a) prawa budowlanego, mają zastosowanie także w przypadku, w którym poza budynkiem frontowym, położonym przy ulicy, znajduje się przeznaczony na pobyt ludzi budynek oficynowy, położony całkowicie czy częściowo w odległości powyżej 30 metrów od ulicy.

2) Zasadę powyższą przy pasażu stosować należy w ten sposób, że decydować winna odległość środka pasażu od obu ulic. (Tezy wyroku N. T. A. z 24.IX. 1937 r. 1. rej. 4706/34 Z. W. Nr 1409 A/37).

Art. 180. W podwórzach powinny być urządzone ścieki do odprowadzania wody deszczowej.

Rozdział 3.

Wysokość budynków.

Art. 181. Wysokość budynków nie powinna być większa od 22 metrów.

Art. 182. (1) Wysokość budynków nie powinna przekraczać od strony ulicy jej szerokości albo odległości pomiędzy liniami zabudowania, gdy te ostatnie ustalone zostały prawomocnym planem zabudowania.

(2) Budynki, znajdujące się na rogu ulic różnej szerokości, mogą mieć wysokość, dozwolo-

ną od strony ulicy szerszej, lecz w tej wysokości sięgać mogą w ulicę węższą, mierząc od rogu, na odległość, nie przekraczającą półtorakrotnej jej szerokości albo odległości pomiędzy liniami zabudowania tej ulicy.

(3)Wysokość budynków od strony ulicy mierzy się w połowie długości przedniej ściany frontowej od chodnika do górnej krawędzi gzymsu wieńczącego, albo do podłogi mansardu, w razie zaś, gdy budynek posiada attykę, do górnej krawędzi attyki albo do średniej wysokości szczytu.

Art. 183. (1) Wysokość budynków od strony podwórza nie powinna przekraczać półtorakrotnej odległości od przeciwnej granicy działki, wysokość zaś każdej z przeciwległych ścian w podwórzu nie powinna przekraczać półtorakrotnej odległości między nimi.

(2) Wysokość budynków mieszkalnych jednotraktowych (otrzymujących światło z jednej strony) w podwórzu nie powinna przekraczać odległości ich od granic, względnie odległości pomiędzy przeciwległymi ścianami.

(3) Wysokość budynków od strony podwórza mierzy się w połowie długości każdej ściany w myśl zasad ust. (3) art. 182.

(4) O ile działka ma prawnie zapewnione korzystanie ze światła na przyległej działce sąsiada, wysokość budynków oblicza się według odległości od przeciwległej ściany sąsiada.

Art. 184. Nachylenie dachu przy całkowitym wyzyskaniu dozwolonej wysokości nie powinno przekraczać 60 stopni, suma zaś występów mansardowych — połowy długości frontu budynku.

Art. 185. Do czasu wydania przepisów miejscowych pozostają w mocy przepisy o wysokości budynków, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Art. 186. (1) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, szczególniej, gdy wznoszony budynek może przyczynić się do upiększenia ulicy lub placu, władza II instancji może pozwolić na przekroczenie przepisanej wysokości.

(2) W wypadkach, usprawiedliwionych warunkami miejscowymi, szczególnie w dzielnicach zabudowanych, właściwe władze mogą zezwolić na zastosowanie do budynków mieszkalnych, wskazanych w ust. (2) art. 183. przepisu ust. (1) cytowanego artykułu.

Art. 187. Zabrania się urządzania balkonów i wykuszów przy ulicach na wysokości mniejszej od 3 metrów nad poziomem chodnika.

Rozdział 4.

Budynki ogniotrwałe i nieogniotrwałe.

Art. 188. Za ogniotrwałe uważa się budynki, których ściany zewnętrzne, ściany nośne (kapitalne), filary nośne i pokrycie dachu są wykonane z materiałów niezapalnych, a mianowicie: ściany i filary z kamienia, betonu, cegły i tym podobnych materiałów, a pokrycie dachu — z dachówki, blachy, papy, szkła, kamienia, łupku, cementu itp.

Art. 189. (1) Wznoszenie budynków nieogniotrwałych jest wzbronione, o ile przepisy miejscowe nie postanowią o dopuszczalności wznoszenia w poszczególnych dzielnicach osiedli budynków o ścianach z materiałów niezapalnych w szkielecie drewnianym (np. mur pruski) lub budynków drewnianych.

(2) Do czasu wydania przepisów miejscowych budynki, wspomniane w ust. (1), mogą być wznoszone w tych osiedlach bądź w tych dzielnicach osiedli, w których w myśl przepisów, obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, wznoszenie takich budynków było dozwolone.

Art. 190. (1) Pokrywanie dachów materiałem nieogniotrwałym jest wzbronione.

(2) Na okres lat 5 od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, o ile nie chodzi o miasta, wydzielone z powiatowych związków samorządowych, wojewoda na wniosek wydziału powiatowego, oparty na uchwale rady miejskiej bądź gminnej, może zwolnić od obowiązku pokrywania materiałem ogniotrwałym dachów budynków nieogniotrwałych w tych dzielnicach osiedli, w których w myśl przepisów, obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, pokrywanie materiałem nieogniotrwałym było dozwolone.

Art. 191. Ograniczenia, ustanowione w art. 189 i 190, nie mają zastosowania do wolno stojących drobnych budynków, jak wychodki, altany, gołębniki itp., o ile przepisy miejscowe nie postanowią inaczej.

Art. 192. (1) Na okres lat 10 od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zezwala się na nieogniotrwałą naprawę dachów — nieogniotrwałych w tych dzielnicach osiedli, w których w myśl przepisów, obowiązujących w dniu wejścia tego rozporządzenia, naprawa taka była dozwolona.

(2) Wojewoda, gdy chodzi o miasta, wydzielone z powiatowych związków samorządowych, lub miasta, których zarządom miejskim na podstawie art. 386 zostało przekazane wydawanie pozwoleń na budowę, a wydział powiatowy — gdy chodzi o inne osiedla, na wniosek zarządu miejskiego lub gminnego, oparty na uchwale rady miejskiej lub gminnej, może zabronić nieogniotrwałej naprawy dachów nieogniotrwałych.

Art. 193. Odległość budynków nieogniotrwałych, nie posiadających murów ogniotrwałych od strony granicy działki sąsiada lub od innego budynku na tej samej działce, powinna wynosić co najmniej: od granicy działki sąsiada — 4 metry, od budynku — 8 metrów i od stodoły — 20 metrów.

Trybunał uznał za nieuzasadniony i następny zarzut skargi, dotyczący mylnego, zdaniem skarżącego, zastosowania przez władzę pozwaną w niniejszym przypadku przepisów art. 193, 196 i 256 prawa budowlanego poz. 202/1928 Dz. Ust., albowiem w sprawach, których przedmiotem jest udzielenie zezwolenia na urządzenie zakładu przemysłowego w trybie art. 14 i nast. prawa przemysłowego z dnia 7 czerwca 1927 r. poz. 468 Dz. Ust. w brzmieniu, ustalonym ustawą z 10 marca 1934 r. poz. 350 Dz. Ust., władza, powołana do orzekania, uprawniona jest, o ile w grę wchodzą względy bezpieczeństwa pożarowego, oceniać kwestię tego bezpieczeństwa według kryteriów, wynikających z odpowiednich przepisów obowiązującego w tym czasie prawa budowlanego, chociaż przepisy te nie mają zastosowania do budynku jako takiego z powodu, iż wzniesiony on został przed wejściem w życie pomienionego prawa budowlanego. Skoro bowiem prawodawca, stwarzając pewne normy dla zapewnienia bezpieczeństwa budynku, zamieścił w nich stosowne minimalne warunki, co do materiałów zabudowania i odległości budynków od siebie, to z tego wynika, że stan, nie odpowiadający tym warunkom, uważa za stan, niezapewniający dostatecznego bezpieczeństwa pożarowego. Jeżeli więc taki stan zostanie przez władzę stwierdzony, to władza ma podstawę do uznania, że zagraża on bezpieczeństwu pożarowemu, i jakkolwiek nie ma podstawy do wydania żadnych zarządzeń wobec właściciela domu w odniesieniu do samego budynku, to niewątpliwie może z tego powodu odmówić zatwierdzenia urządzenia w takim domu nowego zakładu przemysłowego, którego czynności mogłyby stan bezpieczeństwa pożarowego, już w danej chwili niedostatecznego, pogorszyć. (Z motywów wyroku N. T. A. z dnia 28.IX 1937 r. l. rej. 5210/35 Z. W. Nr 1405 A/37).

Art. 194. (1) Budynki nieogniotrwałe nie mogą posiadać więcej od dwóch kondygnacji (parter i jedno piętro), z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

(2) Urządzanie w budynkach nieogniotrwałych nad piętrem poddaszy mieszkalnych jest zabronione.

Art. 195. Przepisy art. 189, 190 i 194 nie dotyczą budynków tymczasowych jak szopy dla widowisk, składy materiałów przy budowie itp. Przy wznoszeniu budynków tego rodzaju właściwe władze są upoważnione do określenia w każdym poszczególnym wypadku warunków, którym te budynki powinny czynić zadość.

Rozdział 5.

Mury ogniochronne.

Art. 196. Budynki ogniotrwałe, wznoszone bezpośrednio przy granicy sąsiadów, jako też budynki nieogniotrwałe, wznoszone w odległości mniejszej od 4 metrów od tej granicy, powinny być zaopatrzone od strony granicy w mur ogniochronny bez otworów i próżni, grubości równającej się conajmniej długości jednej cegły, wykonany z cegły palonej lub innego materiału ogniotrwałego, wyprowadzony od fundamentów przez wszystkie kondygnacje, a wystający 30 centymetrów ponad dach.

Art. 197. W razie, gdy zachodzi potrzeba wpuszczenia do muru ogniochronnego drewnianych konstrukcyjnych części, wówczas grubość muru powinna być taka, ażeby od drzewa do zewnętrznej powierzchni muru pozostawał pełny mur grubości co najmniej połowy długości cegły, w wypadkach zaś wspólnej ściany — mur do jej środka również grubości co najmniej połowy długości cegły.

Art. 198. Urządzenie w murze ogniochronnym otworów, zamurowanych szkłem drutowym, albo szklanymi cegłami, jest uzależnione od uznania właściwej władzy.

Art. 199. (1) Budynki ogniotrwałe, dłuższe od 25 metrów, powinny być poprzedzielane murami ogniochronnymi w odstępach co najmniej 25-metrowych przy stropach nieogniotrwałych, w odstępach zaś 40-metrowych, przy stropach ogniotrwałych, — z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

(2) W wypadkach, podanych w ust. (1), właściwa władza może pozwolić na urządzenie w murze ogniochronnym drzwi. Gdy drzwi te znajdują się na strychu, powinny być żelazne, lub drewniane, obite z wszystkich stron blachą — i tak urządzone, aby się samoczynnie szczelnie zamykały.

Art. 200. W budynkach, które ze względu na ich przeznaczenie, jak teatry, kinematografy itp. nie mogą być poprzedzielane na całej wysokości murami ogniochronnymi w odstępach w myśl art. 199, mury ogniochronne powinny być urządzone przynajmniej w obrębie strychów.

Art. 201. W razie, gdy budynek ma być wykonany wyłącznie z materiałów niezapalnych, a nie mają być w nim przechowywane materiały palne, wznoszenie wewnętrznych murów ogniochronnych nie jest wymagane.

Art. 202. (1) Budynki nieogniotrwałe, dłuższe od 25 metrów, powinny być — z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 325 — poprzedzielane w odstępach 25-metrowych murami ogniochronnymi, urządzonymi zgodnie z wymogami art. 196 i 197.

(2) Przepis ust. (1) nie ma zastosowania do budynków tymczasowych, wspomnianych w art. 195.

Art. 203. Gdy w części budynku mieszkalnego znajdują się składy materiałów łatwopalnych, albo zakłady, używające większych palenisk, a mogące zagrażać wznieceniem pożaru z powodu sposobu dokonywania w nich pro-

dukcji lub z powodu materiałów, używanych przy produkcji, — zakłady te i składy powinny być odgraniczone ogniotrwale od pozostałej części budynku.

Art. 204. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania przepisów ulgowych co do budowy murów ogniochronnych w domach szeregowych co najwyżej o dwóch kondygnacjach (jednopiętrowych z mieszkalnym poddaszem).

Rozdział 6.

Fundamenty i ściany.

Art. 205. Wszystkie budynki ogniotrwałe tudzież przeznaczone na pobyt ludzi budynki nieogniotrwałe powinny być stawiane na fundamentach z muru, betonu lub innego trwałego materiału na stałym lub odpowiednio wzmocnionym gruncie.

Art. 206. Ściany budynku powinny być w sposób skuteczny izolowane od wilgoci.

Art. 207. Ściany budynków powinny czynić zadość wymogom statycznym. Grubość zewnętrznych ścian budynków, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna być dostosowana do warunków klimatycznych.

Rozdział 7.

Schody.

Art. 208. W budynkach, w których ponad parterem znajdują się lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone schody wewnętrzne, bezpośrednio łączące wszystkie kondygnacje z ulicą lub podwórzem.

Art. 209. Schody powinny mieć zapewnione na wszystkich kodygnacjach bezpośrednie oświetlenie światłem dziennym. Dopuszczalne jest oświetlenie schodów za pomocą górnego światła; w tym wypadku jednak:

a) wielkość otworu świetlnego powinna wynosić co najmniej trzy czwartych części rzutu klatki schodowej oraz
b) przestrzeń pomiędzy biegami schodów, mierzona w rzucie poziomym, powinna wynosić na pierwsze 8 metrów wysokości co najmniej 2 metry kwadratowe, na każdy zaś dalszy metr wysokości przestrzeń ta powinna być powiększona o 0,25 metra kwadratowego.

Art. 210. (1) Użytkowa szerokość schodów, prowadzących do pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna wynosić co najmniej jeden metr.

(2) Wzniesienie stopni schodów nie powinno przekraczać 19 centymetrów, a szerokość podnóżka powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

(3) Szerokość stopni klinowych, mierzona w odległości 50 centymetrów od ich zewnętrznej krawędzi, powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

(4) Wysokość sufitów nad schodami i spocznikami powinna wynosić co najmniej 2 metry w świetle.

(5) W domach, przeznaczonych na mieszkania dla jednej rodziny, przepis ust. (1) nie ma zastosowania.

Art. 211. Urządzanie ognisk i otworów kominowych pod schodami jest zabronione.

Art. 212. W budynkach o dwu lub więcej kondygnacjach co najmniej jedne schody powinny prowadzić bezpośrednio do strychu.

Art. 213. (1) W budynkach o trzech i więcej kondygnacjach (parter i dwa piętra) co najmniej jedne schody, bezpośrednio łączące wszystkie lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone ogniotrwale.

(2) Również ogniotrwale powinny być urządzone schody w budynkach o dwóch kondygnacjach (parter i jedno piętro), o ile odległość tych schodów od środka najdalszego przeznaczonego na pobyt ludzi pomieszczenia (pokoju), znajdującego się powyżej parteru, przekracza 20 metrów.

(3) W wypadkach, przewidzianych w ust. (2) ogniotrwale urządzone schody mogą być zastąpione przez dwoje schodów nieogniotrwałych.

Art. 214. Schody ogniotrwałe, których urządzenie jest nakazane w wypadkach, przewidzianych w art. 213, powinny być zbudowane w sposób następujący:

a) konstrukcja schodów i spoczników powinna być wykonana z materiałów ogniotrwałych, żelazne zaś części konstrukcji powinny być należycie zabezpieczone od bezpośredniego działania ognia; stopnie schodów mogą być wyłożone drzewem, szczelnie przylegającym do podłoża z materiału ogniotrwałego;
b) schody powinny być otoczone ścianami ogniotrwałymi grubości co najmniej jednej cegły; urządzanie w tych ścianach otworów, prowadzących bezpośrednio na jakiekolwiek inne schody, jest zabronione;
c) schody powinny łączyć bezpośrednio wszystkie piętra; bezpośrednie połączenie schodów z piwnicami jest zabronione;
d) o ile schody nie prowadzą bezpośrednio na zewnątrz, dostęp do nich powinien być otoczony ścianami ogniotrwałymi grubości co najmniej jednej cegły;
e) zarówno nad schodami jak i nad dostępem do nich powinny być urządzone stropy ogniotrwałe;
f) schody nie powinny znajdować się dalej, jak w odległości 25 metrów od środka najdalszego pomieszczenia (pokoju) przeznaczonego na pobyt ludzi.

Art. 215. W wypadkach wznoszenia budynków większych, szczególnie przeznaczonych na mieszkania, właściwa władza może

żądać urządzenia większej ilości schodów, niżby wynikało z postanowień art. 213 i art. 214 pkt. f).

Art. 216. Właściwa władza może żądać urządzenia schodów ogniotrwałych w budynkach, nie objętych art. 213, a posiadających nad parterem lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, o ile bezpieczeństwo od ognia wymaga urządzenia takich schodów ze względu na sposób użytkowania pomieszczeń, znajdujących się w budynkach.

Rozdział 8.

Świetliki.

Art. 217. Pomieszczenia, nie przeznaczone na pobyt ludzi, jak śpiżarki, przedpokoje, korytarze, schody, ustępy spłukiwane wodą i tym podobne, mogą być oświetlane za pomocą świetlików.

Art. 218. (1) Przekrój poziomy świetlika, o ile świetlik nie jest przeznaczony do oświetlenia schodów, powinien wynosić co najmniej 4 metry kwadratowe, a odległość przeciwległych ścian — co najmniej 2 metry.

(2) W wypadku wypuszczenia na świetlik okien schodów, przekrój poziomy świetlika powinien zawierać co najmniej tyle metrów kwadratowych, ile metrów bieżących wynosi wysokość murów okalających świetlik, licząc tę wysokość od poziomu pierwszego stopnia schodów.

Art. 219. Ściany świetlików powinny być wyprowadzone ponad pokrycie dachów i powinny być wykonane z materiałów ogniotrwałych.

Art. 220. Świetliki mogą być pokrywane szklanym dachem. W tym wypadku powinno być zapewnione należyte ich przewietrzanie.

Art. 221. Otwory do przepuszczania światła na poddasza powinny być zaopatrzone w szyby ze szła drutowego, głęboko osadzone w ścianach świetlika.

Art. 222. W dolnej kondygnacji świetlików powinien być urządzony dostęp do czyszczenia; dno świetlika powinno być zaopatrzone w urządzenie, odprowadzające opady atmosferyczne.

Rozdział 9.

Piece i kominy.

Art. 223. Piece powinny być budowane z materiałów niezapalnych.

Art. 224. (1) Większe piece i paleniska pod kotłami powinny być zakładane bezpośrednio na fundamentach lub na sklepieniach ogniotrwałych.

(2) Piece, wznoszone na pokładzie nieogniotrwałym, powinny być izolowane od niego warstwą ogniotrwałą grubości co najmniej 15 centymetrów, a piece żelazne bez nóżek — takąż warstwą grubości co najmniej 30 centymetrów.

Art. 225. Nieogniotrwała podłoga przed ogniskami pieców, jako też pod piecami na nóżkach powinna być w skuteczny sposób zabezpieczona od ognia.

Art. 226. (1) Nad ogniskami otwartymi, znajdującymi się w lokalach, nie posiadających stropów ogniotrwałych, powinny być urządzone kominki lub ogniotrwałe kapy, wystające co najmniej 30 centymetrów poza krawędzie ogniska.

(2) Ognisk otwartych nie wolno urządzać w odległości mniejszej niż 60 cm od drewnianych konstrukcyjnych części budynku.

Art. 227. Najmniejsza odległość pieców od drewnianych konstrukcyjnych części budynków powinna wynosić:

a) przy piecach żelaznych — od drewnianych części otynkowanych lub w inny sposób zabezpieczonych od ognia — 25 centymetrów, od niezabezpieczonych od ognia — 50 centymetrów,
b) przy piecach z kamienia, cegły, lub kafli od drewnianych części zabezpieczonych od ognia — 15 centymetrów, od niezabezpieczonych od ognia — 25 centymetrów.

Art. 228. (1) Połączenia palenisk z kanałami dymowymi powinny być szczelnie wykonane z materiałów niezapalnych.

(2) Przy włączaniu kilku palenisk do jednego kanału dymowego połączenia nie powinny być urządzane w jednej wysokości.

(3) Do jednego kanału dymowego mogą być przyłączone co najwyżej trzy piece.

(4) Każde palenisko kuchenne powinno mieć osobny przewód kominowy.

(5) W miejscowościach, gdzie do opału jest używany węgiel, zabrania się urządzania przy piecach przyrządów do zatykania wlotów do kominów.

Art. 229. (1) Żelazne rury, przeznaczone do połączenia palenisk z kanałami dymowymi, powinny być oddalone od drewnianych konstrukcyjnych części budynków, o ile te części nie są otynkowane lub w inny sposób zabezpieczone od ognia, — o 50 centymetrów, w przeciwnym razie — o 25 centymetrów, w wypadkach zaś, gdy rury są zaopatrzone w pokrycia niezapalne — o 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(2) Również przy przepuszczaniu rur przez ściany nieogniotrwałe izolacja z cegły na glinie lub z innego odpowiedniego materiału powinna wynosić co najmniej 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(3) Rury w miejscach załamania powinny być zaopatrzone w szczelnie zasuwane drzwiczki do czyszczenia.

Art. 230. Kominy powinny być wznoszone na fundamentach albo na murowanych filarach, arkadach, sklepieniach lub żelaznych podporach i budowane z cegły palonej.

Art. 231. Kominy powinny być tak urządzone, aby należyte oczyszczenie we wszystkich ich częściach było zapewnione.

Art. 232. Wszystkie kanały dymowe powinny sięgać poniżej połączenia najniżej położonego paleniska i być zaopatrzone na dole w miejscu łatwo dostępnym w żelazne drzwiczki.

Art. 233. Grubość ścian kominów powinna wynosić: w kominach zwykłych — co najmniej pół cegły, w kominach zaś większych palenisk — jedną cegłę. Również w wypadkach, gdy przewody kominowe są urządzone w zewnętrznych ścianach budynku, w ścianach otaczających schody, albo w ścianach pomieszczeń, w których znajdują się łatwopalne materiały, — grubość zewnętrznych ścian tych przewodów powinna wynosić co najmniej 1 cegłę.

Art. 234. Przekrój poprzeczny kanału dymowego powinien być jednakowy na całej wysokości i wynosić co najmniej 13 x 13 centymetrów w kominach kwadratowych i 15 centymetrów średnicy w kominach okrągłych.

Art. 235. (1) Kanały dymowe powinny być prowadzone w miarę możności pionowo. Dopuszczalne odchylenie kanałów dymowych od pionu nie powinno przekraczać 30 stopni.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może pozwolić na większe odchylenie kanału dymowego od pionu.

(3) W miejscach zmiany nachylenia należy urządzić otwory do czyszczenia.

Art. 236. Kominy wewnątrz, a na strychach również i zewnątrz powinny być wyprawione.

Art. 237. Wszelkie konstrukcyjne części budynku z drzewa lub innych materiałów niepogniotrwałych powinny być oddalone od wewnętrznej powierzchni ścian kominowych co najmniej o 25 centymetrów, a od otworów do oczyszczania — o 50 centymetrów.

Art. 238. (1) Kominy powinny być wyprowadzone ponad powierzchnię dachu.

(2) Przy pokryciu dachu materiałem ogniotrwałym wysokość komina ponad powierzchnię dachu powinna wynosić co najmniej 30 centymetrów, a odległość górnej krawędzi komina w kierunku poziomym od powierzchni dachu — co najmniej 1 metr.

(3) Przy pokryciu dachu materiałem niepogniotrwałym komin powinien być wyprowadzony do wysokości 60 centymetrów ponad kalenicę.

Art. 239. Na dachach stromych, jeżeli czyszczenie komina ma być dokonywane z dachu, powinny być urządzone ławy kominiarskie.

Art. 240. W wypadkach urządzania większych pieców i kominów, jako też w wypadkach urządzania palenisk w lokalach, w których są wyrabiane lub przechowywane materiały łatwopalne, właściwa władza w każdym poszczególnym wypadku określi warunki, którym te piece, kominy i paleniska powinny czynić zadość.

Rozdział 10.

Lokale przeznaczone na pobyt ludzi.

Art. 241. (1) Lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, a w szczególności: pomieszczenia (pokoje) mieszkalne, kuchnie, pokoje dla służby, pracownie, kantyny robotnicze, biura, lokale handlowe, lokale dla zebrań itp., powinny być w skuteczny sposób zabezpieczone od wilgoci i ujemnych wpływów atmosferycznych i posiadać należyte urządzenia do ogrzewania i wentylacji.

(2) Lokale te powinny być zaopatrzone w dostateczną ilość okien, wychodzących bezpośrednio na wolną przestrzeń a zapewniających wystarczający dopływ światła i należyte przewietrzanie odnośnych pomieszczeń.

(3) Łączna powierzchnia okien w pomieszczeniach, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna wynosić co najmniej jedną dziesiątą część powierzchni podłogi, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

Art. 242. Wysokość pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, przewidzianych w art. 325, powinna wynosić w świetle co najmniej:

a) w domach parterowych i jednopiętrowych — 2,50 metra,
b) w domach o więcej niż dwóch kondygnacjach — 2,75 metra,
c) na poddaszach — 2,30 metra.

Art. 243. (1) Podłoga w pomieszczeniach, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna być wzniesiona co najmniej 40 centymetrów ponad najwyższy znany poziom wody zaskórnej.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwe władze mogą zezwolić na urządzenie podłogi na wysokości od 25 centymetrów ponad najwyższym znanym poziomem wody zaskórnej, przy zastosowaniu środków, zapewniających odnośnym pomieszczeniom odpowiednie warunki zdrowotne.

Art. 244. (1) O ile pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, mają być urządzone nad lokalami fabrycznymi i składami, w których mają być wyrabiane lub przechowywane materiały łatwopalne, — wówczas lokale, znajdujące się pod pomieszczeniami, przeznaczonymi na pobyt ludzi, powinny posiadać niepalne stropy.

(2) Gdy pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, mają być urządzone nad stajniami albo lokalami, w których mają być wyrabiane albo przechowywane materiały, wydzielające szkodliwe wyziewy, wówczas stropy tych lokali powinny być zbudowane w sposób zabezpieczający skutecznie wspomniane pomieszczenia od wyziewów.

Art. 245. (1) Urządzanie lokali, przeznaczonych na pobyt ludzi, w suterenach jest dozwolone tylko o tyle, o ile to jest przewidziane w przepisach miejscowych.

(2) Mieszkania w suterenach mogą być urządzane tylko w wypadkach, gdy przepisy miejscowe na to zezwolą, ze względu na wyjątkowe warunki miejscowe.

(3) Podłoga w suterenach, przeznaczonych na pobyt ludzi, przy zachowaniu warunków, wymienionych w art. 243, powinna znajdować się nie niżej 1,5 metra od poziomu chodnika, okna zaś — wystawać co najmniej 3/4 metra ponad ten poziom.

Rozdział 11.

Studnie.

Art. 246. Osiedla, nie posiadające wodociągów gminnych, powinny być zaopatrzone w dostateczną ilość studzien.

Art. 247. (1) Odległość studzien od granic sąsiadów powinna wynosić co najmniej 5 metrów, zaś od dóbr, stajen, chlewów itp. oraz od gnojowników i dołów ustępowych — co najmniej 10 metrów.

(2) Studnie wspólne mogą być urządzane na granicy działki.

Art. 248. (1) Studnie i zbiorniki wody, przeznaczonej do picia, powinny być zabezpieczone od zanieczyszczenia.

(2) Przy budowie i przebudowie studzien, mających dostarczyć wody do picia, ściany studni, o ile nie są wykonane z muru na zaprawie cementowej, albo z kręgów betonowych, powinny być obłożone warstwą gliny co najmniej 15 centymetrów grubości, do głębokości półtora metra pod powierzchnią ziemi, przy wyższym zaś stanie powierzchni wody, do głębokości 30 centymetrów poniżej zwierciadła wody.

(3) Ocembrowanie studni otwartej powinno się wznosić nad poziomem otaczającego terenu co najmniej o 1 metr.

Art. 249. Grunt naokoło studni powinien być wybrukowany lub pokryty ubitą gliną grubości 20 centymetrów do odległości 1 metra od ocembrowania studni i posiadać spadek, zapewniający odpływ od studni.

Art. 250. (1) Studnie zaopatrzone w pompę, powinny być nakryte.

(2) Ocembrowanie tych studzien powinno być wzniesione co najmniej o 10 centymetrów ponad poziom otaczającego terenu.

Rozdział 12.

Ustępy.

Art. 251. (1) W dzielnicach skanalizowanych dla każdego mieszkania powinien być urządzony wewnątrz budynku łatwo dostępny ustęp o wymiarach co najmniej 0.85 × 1.15 m.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, szczególnie, gdy chodzi o mieszkania jedno i dwuizbowe, właściwa władza może pozwolić na urządzenie wspólnego ustępu dla dwóch lub większej ilości mieszkań z ewentualnym zastrzeżeniem warunków, jakim taki ustęp powinien odpowiadać.

Art. 252. (1) W dzielnicach nieskanalizowanych na każdej działce powinny być urządzone osobne ustępy dla każdego mieszkania.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może pozwolić na urządzenie wspólnych ustępów dla kilku mieszkań.

Art. 253. (1) Każdy ustęp powinien być dostatecznie oświetlony za pomocą okna w ścianie zewnętrznej i zaopatrzony w odpowiednie urządzenie wentylacyjne, wyprowadzone ponad dach.

(2) Powyższy przepis o oświetleniu ustępów za pomocą okien nie ma zastosowania do ustępów, spłukiwanych wodą.

Art. 254. Przy wznoszeniu budynków, w których mają być urządzone pomieszczenia, przeznaczone na pobyt większej ilości ludzi, jak teatry, sale koncertowe, sale dla zebrań itp., właściwa władza w każdym poszczególnym wypadku określi potrzebną ilość i sposób urządzenia ustępów.

Art. 255. Urządzane w dzielnicach nieskanalizowanych doły ustępowe powinny posiadać ściany i dno nieprzepuszczalne i być należycie odwietrzane.

Art. 256. (1) Doły ustępowe powinny być urządzone oddzielnie i izolowane od ścian budynku. Odległość dołu ustępowego od studni powinna wynosić co najmniej 10 metrów, a od granic sąsiada — co najmniej 2 metry.

(2) Dopuszcza się urządzenie na sąsiednich działkach bezpośrednio przy wspólnej granicy tych działek dołów ustępowych, położonych obok siebie.

(3) Doły ustępowe powinny być szczelnie zakryte z pozostawieniem odpowiedniego otworu do czyszczenia, zaopatrzonego w podwójne szczelne zamknięcie.

Art. 257. Zabrania się urządzania na prywatnych posiadłościach dołów ustępowych przy ulicy lub placu publicznym.

Rozdział 13.

Obory, stajnie i chlewy.

Art. 258. Obory, stajnie i chlewy powinny być dostatecznie oświetlone i posiadać nieprzepuszczalną podłogę.

Art. 259. (1) Dla odprowadzania gnojówek (cieczy) do urządzeń oczyszczających, kompostarni, studzienek gnojówkowych lub dołów kloacznych powinny być urządzone kryte ścieki, o ile gnojówka nie może być usuwana za pomocą odpowiednich urządzeń kanalizacyjnych, zabezpieczających sieć kanalizacyjną miejską od zanieczyszczenia.

(2) Ścieki powinny być urządzone w ten sposób, by nie zanieczyszczały gruntu i nie zawilgocały murów.

Art. 260. (1) Zbiorniki do składania obornika należy urządzać w ten sposób, ażeby teren i powietrze były zabezpieczone od zanieczyszczenia.

(2) Gdy zbiorniki te są zagłębione w ziemi, powinny być nakryte i czynić zadość wymogom art. 255 i 256.

Art. 261. Przy budowie większych obór, stajen i chlewów właściwe władze w każdym poszczególnym wypadku określą warunki, którym budynki te powinny czynić zadość.

Rozdział 14.

Zewnętrzny wygląd budynków.

Art. 262. (1) Lica budynków powinny być tak wykonane, iżby nie powodowały zeszpecenia placu, ulicy albo podwórza.

(2) W podobny sposób powinny być wykonane również wszelkie powierzchnie murów, widoczne z wszelkich dróg komunikacji publicznej.

Art. 263. (1) Budynki nie powinny być malowane w kolorach jaskrawych lub w ogóle rażących.

(2) Do malowania należy używać materiałów nieszkodliwych dla zdrowia.

TYTUŁ II.

PRZEPISY DLA GMIN WIEJSKICH.

Rozdział 1.

Budynki przy drogach publicznych.

Art. 264. W osiedlach, posiadających prawomocne plany zabudowania albo linie regulacyjne, nowe budynki frontowe powinny być wznoszone w linii zabudowania.

Art. 265. (1) W osiedlach, nie posiadających prawomocnych planów albo linii zabudowania (regulacyjnych), nowe budynki powinny być wznoszone w odległości co najmniej 3,5 metra, ogrodzenia zaś co najmniej 75 centymetrów od dróg publicznych.

(2) Odległość ta powinna być obliczana:

a) od górnej zewnętrznej krawędzi rowu, ścieku lub wykopu, — gdy droga posiada rowy boczne lub płaskie ścieki, albo znajduje się w wykopie;

b) od stopy nasypu drogowego, — gdy droga posiada nasyp bez rowów bocznych;

c) od linii odległej o 2 metry od brzegu drogi, — gdy droga położona jest w poziomie gruntów przyległych.

(3) W dzielnicach istniejących o zwartym charakterze zabudowania właściwe władze mogą pozwolić na wznoszenie budynków w odległości, mniejszej o 3,5 metra od drogi publicznej, o ile budynki te mają być stawiane w linii istniejących budynków.

Art. 266. (1) Przestrzeń pomiędzy budynkami frontowymi a drogą nie może być użyta na podrzędne budynki gospodarskie, lecz powinna być zużytkowana na ogródki.

(2) Ogródki przed domami powinny być odpowiednio odgraniczone od ulicy.

(3) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może zwolnić od obowiązku urządzania ogródków.

Rozdział 2.

Zabudowanie działek.

Art. 267. Każda działka, na której mają być wzniesione budynki mieszkalne lub przeznaczone na pobyt ludzi, powinna posiadać dostęp od ulicy lub drogi.

Art. 268. (1) Każda działka, na której mają być wzniesione, oprócz zabudowań frontowych, również budynki boczne lub tylne w odległości ponad 30 metrów od ulicy lub drogi, powinna posiadać dojazd do podwórza o szerokości co najmniej 3 metrów.

(2) Urządzenie dojazdu, wspomnianego w ust. (1) nie jest wymagane, jeżeli budynki tylne i boczne są łatwo dostępne w wypadku pożaru.

Art. 269. Pomiędzy budynkami, wznoszonymi na tej samej działce, powinno być pozostawione podwórze o powierzchni co najmniej 36 metrów kwadratowych i o szerokości conajmniej 6 metrów.

Rozdział 3.

Budynki ogniotrwałe i nieogniotrwałe.

Art. 270. (1) Za ogniotrwałe uważa się budynki, których ściany zewnętrzne, ściany nośne (kapitalne), filary nośne i pokrycie dachu są wykonane z materiałów niezapalnych, a mianowicie: ściany i filary — z kamienia, betonu, cegły, gliny itp. materiałów, a pokrycie dachu — z dachówki, blachy, papy, szkła, kamienia, łupku, cementu itp.

(2) Budynki o obustronnie otynkowanych ścianach z materiałów niezapalnych w szkielecie drewnianym (np. mur pruski) i o pokryciu ogniotrwałym uważa się za ogniotrwałe.

Art. 271. Wydział powiatowy na wniosek zarządu gminy, oparty na uchwale jej organu

stanowiącego, może zabronić wznoszenia budynków nieogniotrwałych na obszarze całego osiedla lub jego części.

Art. 272. Zabrania się pokrywania dachów materiałem nieogniotrwałym w gminach, w których było to zabronione, w myśl przepisów obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Art. 273. Wydział powiatowy na wniosek zarządu gminy, oparty na uchwale jej organu stanowiącego, może zabronić pokrywania dachów materiałem nieogniotrwałym w osiedlach, w których w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego pokrywanie takie było dozwolone.

Art. 274. W gminach, w których pokrywanie dachów materiałem nieogniotrwałym jest lub będzie zabronione, wydział powiatowy może w wyjątkowych wypadkach na wniosek organu stanowiącego gminy pozwolić na pokrycie materiałem nieogniotrwałym parterowego budynku nieogniotrwałego.

Art. 275. Pokrywanie i naprawa dachów budynków piętrowych materiałem nieogniotrwałym są zabronione.

Art. 276. Zabroniona jest naprawa nieogniotrwałego pokrycia materiałem nieogniotrwałym:

a) budynków istniejących, a znajdujących się w gminach, w których pokrywanie dachów materiałem nieogniotrwałym jest zabronione i
b) budynków, które nie czynią zadość przepisom o odległościach od granic sąsiadów i od innych budynków.

Rozdział 4.

Odległość budynków od granic i innych budynków.

Art. 277. (1) Nowe budynki powinny być wznoszone z zachowaniem co najmniej niżej podanych odległości od granic sąsiadów:

a) budynki nieogniotrwałe — 6 metrów,
b) budynki ogniotrwałe, posiadające od strony granicy otwory, prowadzące do pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, — 4 metrów,
c) budynki ogniotrwałe, nie posiadające od strony granicy otworów, wspomnianych w pkt. b), — 3 metrów.

(2) Przepisy ust. (1) nie będą stosowane w wypadkach, gdy jest prawnie zapewnione niezabudowanie przyległej działki do odległości, wymaganych dla poszczególnych rodzajów budynków w myśl art. 279 i 280.

(3) Przy zakładaniu nowych osiedli odległość wszelkich nieogniotrwałe krytych budynków od granic sąsiadów tudzież od środka przyległej drogi powinna wynosić co najmniej 15 metrów.

(4) Przepis ustępu poprzedniego nie ma zastosowania w wypadkach, gdy w związku z przebudową ustroju rolnego właściwe władze orzekną o konieczności zastosowania ze względu na warunki miejscowe, zasługujące na uwzględnienie, — mniejszej odległości, niż wskazana w powołanym ustępie i określą tę odległość.

Art. 278. W wypadkach, gdy szczupłe rozmiary poszczególnych działek stoją na przeszkodzie zachowaniu odległości, wymienionych w art. 277, budynki mogą być wznoszone bezpośrednio przy granicy sąsiadów pod następującymi warunkami:

a) o ile budynki są wznoszone jednocześnie przez właścicieli przyległych działek, mogą być zbudowane jako bliźniacze i mają być uważane za jedną całość;
b) o ile budynki nie są wznoszone jednocześnie przez właścicieli przyległych działek, budynek, wznoszony przy granicy, powinien posiadać pokrycie ogniotrwałe i powinien być zaopatrzony od strony granicy w mur ogniochronny bez otworów i próżni o grubości, równej conajmniej długości jednej cegły, wyprowadzony 30 centymetrów ponad dach, przy czym, o ile zachodzi potrzeba wpuszczenia do muru ogniochronnego drewnianych konstrukcyjnych części, ma pozostawać od drzewa do zewnętrznej powierzchni muru co najmniej pół długości cegły pełnego muru.

Art. 279. Odległość zwykłych budynków nieogniotrwałych od wszelkich innych budynków na tej samej działce powinna wynosić co najmniej 12 metrów, odległość zaś budynków otwartych, nie posiadających ścian a przeznaczonych do przechowywania siana, słomy i tym podobnych materiałów łatwopalnych — co najmniej 30 metrów od wszelkich innych budynków zarówno na tej samej działce, jak i na działkach sąsiadów.

Art. 280. Budynki ogniotrwałe powinny być wznoszone w odległości co najmniej 3 metrów od innych budynków ogniotrwałych, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 278.

Art. 281. (1) Budynki nieogniotrwałe, w których mają być urządzane kuźnie, suszarnie na owoce, len, konopie, jako też nie czyniące zadość wymogom art. 302 wędzarnie i w ogóle budynki nieogniotrwałe o większych paleniskach, powinny być wznoszone w odległości co najmniej 30 metrów zarówno od granicy sąsiadów, jak i od wszelkich innych budynków.

(2) Budynki, wspomniane w ust. (1), mogą być wznoszone w odległości mniejszej niż 30 metrów od granicy w razie, gdy jest prawnie zapewnione niezabudowanie przyległego do granicy terenu do odległości 30 metrów od projektowanego budynku.

Art. 282. (1) Cegielnie i piece do wypalania wapna powinny być urządzane jedynie poza obrębem zabudowanego obszaru osiedla, w odległości co najmniej 60 metrów od budynków mieszkalnych i od granic sąsiadów.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, szczególniej w miejscowościach, posiadających większą ilość zakładów przemysłowych, właściwa władza może — ewentualnie z zastrzeżeniem pewnych warunków — zezwolić na złagodzenie wymogów, zawartych w ust. (1), gdy względy bezpieczeństwa publicznego nie stoją temu na przeszkodzie.

Rozdział 5.

Fundamenty.

Art. 283. (1) Wszystkie budynki ogniotrwałe powinny być stawiane na fundamentach.

(2) Fundamenty powinny być pokryte tekturą smołowcową lub innym materiałem izolacyjnym na wysokości 20 centymetrów poniżej podłogi.

Rozdział 6.

Schody.

Art. 284. (1) W budynkach, posiadających nad parterem pomieszczenia (pokoje), przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone schody.

(2) W domach o dwóch kondygnacjach (parter i jedno piętro) powinny być urządzone schody ogniotrwałe, czyniące zadość wymogom art. 214, o ile odległość tych schodów od środka najdalszego, przeznaczonego na pobyt ludzi pomieszczenia (pokoju), znajdującego się powyżej parteru, przekracza 20 metrów. Schody ogniotrwałe mogą być zastąpione przez dwoje schodów nieogniotrwałych.

Art. 285. (1) Użytkowa szerokość biegów schodów powinna wynosić co najmniej 80 centymetrów.

(2) Wzniesienie schodów nie powinno przekraczać 19 centymetrów, a szerokość podnóżka powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

(3) Szerokość stopni klinowych, mierzona w odległości 40 centymetrów od ich zewnętrznej krawędzi, powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

Art. 286. Wysokość sufitów nad schodami i spocznikami powinna wynosić co najmniej 2 metry.

Art. 287. Urządzanie ognisk i otworów kominowych pod schodami jest zabronione.

Rozdział 7.

Piece i kominy.

Art. 288. (1) Piece powinny być budowane z materiałów niezapalnych.

(2) Piece wznoszone na pokładzie nieogniotrwałym, powinny być izolowane od niego warstwą ogniotrwałą grubości co najmniej 15 centymetrów, a piece żelazne bez nóżek — takąż warstwą grubości co najmniej 30 centymetrów.

Art. 289. (1) Nieogniotrwała podłoga przed ogniskami pieców powinna być pokryta blachą o wymiarach co najmniej 40 × 50 centymetrów.

(2) Również za pomocą blachy lub w inny skuteczny sposób powinna być zabezpieczona od ognia nieogniotrwała podłoga pod piecami żelaznymi na nóżkach, do odległości co najmniej 40 centymetrów od nóżek pieca.

Art. 290. Nad ogniskami otwartymi, znajdującymi się w lokalach, nie posiadających stropów ogniotrwałych, powinny być urządzone kominki lub ogniotrwałe kapy, wystające o 30 centymetrów poza krawędzie ogniska.

Art. 291. Zabrania się urządzania pieców żelaznych i otwartych palenisk w znajdujących się w obrębie osiedli pomieszczeniach, w których są wyrabiane lub przechowywane materiały łatwopalne.

Art. 292. Najmniejsza odległość pieców od drewnianych konstrukcyjnych części budynków powinna wynosić:

a) przy piecach żelaznych, od drewnianych ścian, sufitów i innych drewnianych części budynku, o ile te ściany, sufity i części są otynkowane lub w inny sposób zabezpieczone od ognia — 25 centymetrów, w przeciwnym razie — 50 centymetrów;
b) przy piecach z kamienia, cegły lub kafli od wymienionych w pkt. a) otynkowanych lub w inny sposób zabezpieczonych od ognia drewnianych części budynku — 15 centymetrów, od nieotynkowanych zaś 25 centymetrów.

Art. 293. W miejscowościach, gdzie do opału jest używany węgiel, zabrania się urządzania przy piecach przyrządów do zatykania wylotów do kominów.

Art. 294. W budynkach, posiadających paleniska, muszą być zbudowane kominy. Kominy powinny być stawiane na fundamentach i budowane z cegły palonej.

Art. 295. Połączenia palenisk z kanałami dymowymi powinny być szczelnie wykonane z materiałów niezapalnych.

Art. 296. (1) Żelazne rury, przeznaczone do połączenia palenisk z kanałami dymowymi, powinny być oddalone od drewnianych ścian, sufitów i innych drewnianych części budynku, o ile te ściany, sufity i części są otynkowane lub w inny sposób zabezpieczone od ognia — o 25 centymetrów, w przeciwnym razie — o 50 centymetrów, w wypadku zaś, gdy rury są zaopatrzone w pokrycie niezapalne — o 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(2) Również przy przepuszczaniu rur przez ściany nieogniotrwałe, izolacja z cegły na gli-

nie lub z innego ogniotrwałego materiału powinna wynosić co najmniej 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(3) Rury w miejscach załamania powinny być zaopatrzone w szczelnie zasuwane drzwiczki dla oczyszczania.

Art. 297. Grubość ścian kominów powinna wynosić co najmniej pół cegły. Przekrój poprzeczny kanału dymowego powinien być jednakowy na całej wysokości i wynosić co najmniej 13 × 13 centymetrów w kominach kwadratowych i 15 centymetrów średnicy w kominach okrągłych.

Art. 298. Kanały dymowe powinny być prowadzone w miarę możności pionowo. Dopuszczalne odchylenie kanałów dymowych od pionu nie powinno przekraczać 30 stopni.

Art. 299. Kominy wewnątrz, a na strychu i zewnątrz, powinny być wyprawione.

Art. 300. Wszelkie konstrukcyjne części budynków z drzewa, słomy i tym podobnych materiałów niepogniotrwałych powinny być oddalone: od wewnętrznej powierzchni ścian kominowych — co najmniej o 25 centymetrów, od otworów do czyszczenia o 50 centymetrów.

Art. 301. (1) Kominy powinny być wyprowadzone ponad powierzchnię dachu.

(2) Przy pokryciu dachu materiałem ogniotrwałym wysokość komina ponad powierzchnią dachu powinna wynosić co najmniej 30 centymetrów, a odległość górnej krawędzi komina w kierunku poziomym od powierzchni dachu co najmniej 1 metr.

(3) Przy pokryciu dachu materiałem niepogniotrwałym, komin powinien być wyprowadzny do wysokości 60 centymetrów ponad kalenicę.

Art. 302. (1) Ściany, podłogi i sufity w wędzarniach, urządzanych w budynkach, znajdujących się w odległości mniejszej niż 30 metrów od innych budynków i od granic sąsiadów, powinny być zbudowane z materiału ogniotrwałego: drzwi zaś powinny być żelazne lub drewniane, obite blachą.

(2) Zabrania się urządzania wędzarni w poddaszach i w budynkach o pokryciu dachu niepogniotrwałym.

Art. 303. Przy urządzaniu większych palenisk i kominów mają zastosowanie prócz art. art. 288 — 302 także przepisy ust. (1) art. 224 i art. art. 230, 233, 239 i 240.

Rozdział 8.

Lokale przeznaczone na pobyt ludzi.

Art. 304. Wysokość pomieszczeń mieszkalnych w budynkach parterowych powinna wynosić co najmniej 2,2 m., wysokość zaś pomieszczeń mieszkalnych w domach o dwóch i więcej kondygnacjach oraz wysokość wszelkich innych pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, — co najmniej 2,5 m., a na poddaszach 2,2 m.

Art. 305. (1) Okna pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinny być zaopatrzone w odpowiednie urządzenia do otwierania.

(2) W każdym takim pomieszczeniu (pokoju) co najmniej jedno okno powinno posiadać lufcik.

(3) Powierzchnia okien powinna wynosić co najmniej jedną dziesiątą część powierzchni podłogi lokalu.

(4) Przepisy artykułu niniejszego nie mają zastosowania w wypadkach przewidzianych w art. 325.

Art. 306. Podłoga we wszystkich budynkach, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna być wzniesiona co najmniej 30 centymetrów nad powierzchnią otaczającego terenu.

Art. 307. W razie, gdy pomieszczenie dla żywego inwentarza ma być urządzone pod jednym dachem z domem mieszkalnym, pomieszczenie to powinno być oddzielone od pomieszczeń mieszkalnych wyprawioną wapnem albo gliną szczelną ścianą i powinno posiadać podłogę z materiału nieprzepuszczalnego, z odpowiednio urządzonymi ściekami do odprowadzenia nieczystości, szczelny strop, uniemożliwiający przenikanie wyziewów na poddasze, tudzież należytą wentylację.

Rozdział 9.

Studnie.

Art. 308. Każde osiedle powinno posiadać dostateczną ilość studzien, o ile w inny sposób nie jest zaopatrzone w wystarczającą ilość wody, zdatnej do picia.

Art. 309. (1) Odległość studzien od granic sąsiadów powinna wynosić co najmniej 5 metrów, a od obór, stajen, chlewów itp., oraz od gnojowników i dołów ustępowych — co najmniej 10 metrów.

(2) Studnie wspólne mogą być urządzane na granicy działki.

Art. 310. (1) Studnie i zbiorniki wody, przeznaczonej do picia, powinny być zabezpieczone od zanieczyszczenia.

(2) Przy budowie i przebudowie studzien, mających dostarczać wody do picia, ściany studni, o ile nie są wykonane z muru na zaprawie cementowej albo z kręgów betonowych, powinny być obłożone warstwą gliny co najmniej 15 centymetrów grubości, do głębokości 1½ metra pod powierzchnią ziemi, przy wyższym zaś stanie powierzchni wody, do głębokości 30 centymetrów poniżej zwierciadła wody.

(3) Ocembrowanie studni otwartej powinno się wznosić nad poziom otaczającego terenu co najmniej o 1 metr.

Art. 311. Grunt naokoło studni powinien być wybrukowany lub pokryty ubitą gliną grubości 20 cm. do odległości 1 metra od ocembrowania studni i posiadać spadek, zapewniający odpływ od studni.

Art. 312. (1) Studnie zaopatrzone w pompę powinny być nakryte.

(2) Ocembrowanie tych studzien powinno być wzniesione co najmniej o 10 centymetrów ponad poziom otaczającego terenu.

Rozdział 10.

Ustępy, gnojowniki i odprowadzanie nieczystości.

Art. 313. Na każdej działce, na której znajdują się budynki, przeznaczone na pobyt ludzi, powinien być urządzony ustęp.

Art. 314. Doły ustępowe powinny być urządzone na zewnątrz budynków, przeznaczonych na pobyt ludzi i stale nakryte.

Art. 315. (1) Doły ustępowe i gnojowniki powinny być urządzone co najmniej w odległości:

a) od studzien — 10 metrów,
b) od granic sąsiadów — 2 metrów,
c) od dróg publicznych — 5 metrów, licząc odległość od drogi w myśl zasad, podanych w art. 265.

(2) Dopuszcza się urządzenie na sąsiednich działkach bezpośrednio przy wspólnej granicy tych działek dołów ustępowych, położonych obok siebie.

(3) Spód i ściany tych dołów i gnojowników powinny być wykonane nieprzepuszczalnie dla cieczy i izolowane od ścian budynków, przeznaczonych na pobyt ludzi.

Art. 316. Zabrania się urządzania odpływów lub ścieków płynów cuchnących bądź szkodliwych tudzież wszelkich nieczystości na ulice i drogi albo do rowów ulicznych i drogowych.

Rozdział 11.

Większe budynki.

Art. 317. Wznoszone w obrębie osiedli budynki dłuższe od 25 metrów, w których mają być urządzane pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być poprzedzielane murami ogniochronnymi w myśl art. 199 — 202 z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

Art. 318. (1) Budynki niegniotrwałe nie mogą posiadać więcej od dwóch kondygnacyj (parter i jedno piętro) z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

(2) Urządzanie w budynkach niegniotrwałych nad piętrem poddaszy mieszkalnych jest zabronione.

Art. 319. W budynkach o więcej niż dwóch kondygnacjach, mieszczących lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone schody ogniotrwałe, czyniące zadość wymogom art. 214.

TYTUŁ III.

BUDYNKI PRZEZNACZONE NA SZCZEGÓLNE CELE.

Rozdział 1.

Budynki przeznaczone do użytku publicznego.

Art. 320. (1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w drodze rozporządzeń w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami szczegółowych przepisów o budowie: świątyń, teatrów, kinematografów, strzelnic, cyrków, szkół, hoteli, hal targowych, szpitali, budynków, przeznaczonych na zebrania publiczne, i w ogóle budynków, przeznaczonych do użytku publicznego.

(2) Do czasu wydania w myśl ust. (1) odnośnych przepisów właściwe władze w każdym poszczególnym wypadku określą warunki, którym powinny czynić zadość wspomniane wyżej budynki.

Rozdział 2.

Budynki przemysłowe.

Art. 321. Zakłady, podlegające przepisom prawnym o prawie przemysłowym (zakłady przemysłowe), które z powodu wykonywanego w nich przemysłu mogą zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, a przede wszystkim życiu i zdrowiu sąsiadów, lub też mogą ich narazić na szkody i specjalne uciążliwości z powodu hałasu, wyziewów itp., powinny być wznoszone w przeznaczonych na ten cel dzielnicach lub poza obrębem osiedli.

Art. 322. W miastach, nie posiadających prawomocnych planów zabudowania, wznoszenie zakładów, wymienionych w art. 321, jest dopuszczalne w dzielnicach, przeznaczonych na ten cel w drodze uchwały rady miejskiej, zatwierdzonej przez władzę, powołaną do zatwierdzania planu zabudowania. W braku takiej uchwały o dopuszczalności wzniesienia wymienionych zakładów w dzielnicach miejskich orzekają władze, właściwe do wydawania odnośnych pozwoleń.

Art. 323. Przebudowa i rozszerzanie zakładów, określonych w art. 321, istniejących w mieszkalnych dzielnicach, są zabronione, o ile mogłyby pogorszyć dotychczasowy stan rzeczy pod względem bezpieczeństwa i zdrowia publicznego lub uciążliwości dla sąsiadów.

Art. 324. (1) Wykaz rodzajów zakładów przemysłowych, które należy uważać za szkodliwe w myśl art. 321, zostanie ustalony w drodze rozporządzenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu i Opieki Społecznej.

(2) czasu wydania i wejścia w życie rozporządzenia, wspomnianego w ust. (1), do orzekania o szkodliwości zakładów przemysłowych w myśl art. 321 są upoważnione władze, właściwe do wydawania odnośnych pozwoleń.

Kompetencje Ministra Opieki Społecznej w zakresie administracji zdrowia publicznego przeszły na Ministra Zdrowia.

Art. 325. (1) Przepisy, zawarte w art. 194 ust. (1), 199, 202, 241 ust. (3), 242, 245, 279, 317 i 318 ust. (1), nie mają zastosowania do budynków przemysłowych, o ile zachowanie przytoczonych przepisów jest niemożliwe lub zbyt uciążliwe ze względu na przeznaczenie odnośnych budynków.

(2) Wypadki, w których stosowanie przepisów, zawartych w artykułach, wyszczególnionych w ust. (1), będzie uważane za niemożliwe albo zbyt uciążliwe, określi rozporządzenie, wydane na podstawie art. 327.

Art. 326. (1) W ogniotrwałych budynkach przemysłowych, w których nie są wyrabiane albo przechowywane materiały łatwopalne, ogniotrwałe schody, wymagane w myśl art. 213, 214, 284 i 319, mogą być zastąpione przez zbudowane z materiałów niezapalnych schody otwarte.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwe władze mogą zwolnić budującego od obowiązku urządzenia w budynku przemysłowym o więcej niż dwóch kondygnacjach schodów ogniotrwałych, wymaganych w myśl. art. art. 213, 214, 284 i 319, o ile w budynku ma być zatrudniona niewielka ilość ludzi, — pod warunkiem jednak urządzenia, niezależnie od schodów niеogniotrwałych, również otwartych schodów zewnętrznych, zbudowanych z materiałów niezapalnych, a znajdujących się conajwyżej w odległości 20 metrów od najdalszego punktu każdego piętra.

Art. 327. Ministrowie Spraw Wewnętrznych, Przemysłu i Handlu oraz Opieki Społecznej są łącznie upoważnieni do wydawania w drodze rozporządzeń szczegółowych przepisów o sposobie budowy i przebudowy budynków przemysłowych.

Kompetencje Ministra Opieki Społecznej przewidziane w tym art. przeszły na Ministra Pracy i Opieki Społecznej i Ministra Zdrowia we właściwym każdemu z nich zakresie działania wobec podziału Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej i Zdrowia (Dz. U. R. P. z 11 kwietnia 1945 r. Nr 12, poz. 63), które było odpowiednikiem dawnego Ministerstwa Opieki Społecznej.

Rozdział 3.

Budynki państwowe i kolejowe.

Art. 328. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami w drodze rozporządzeń szczegółowych przepisów o budowie budynków państwowych, z wyjątkiem budynków strategicznych, kolejowych, lotniczych, pocztowo-telegraficznych i górniczych.

Art. 329. (1) Szczegółowe przepisy o budowie budynków kolejowych państwowych i budynków kolei prywatnych użyteczności publicznej zostaną wydane w drodze rozporządzenia przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(2) Za budynki kolejowe w myśl niniejszego rozporządzenia uważa się:

a) wszelkie budynki, znajdujące się lub wznoszone na terenie, przeznaczonym do utrzymania ruchu kolejowego,
b) kolejowe budynki administracyjne tudzież budynki, w których znajdują się kolejowe zakłady pomocnicze, jak warsztaty, parowozownie, elektrownie itp., niezależnie od okoliczności, czy budynki te znajdują się na terenie, przeznaczonym do utrzymania ruchu kolejowego.

P. rozp. Ministra Komunikacji z dnia 13 maja 1937 roku w sprawie przepisów szczegółowych o budowie państwowych budynków kolejowych i budynków kolei prywatnych użyteczności publicznej — poz. 13 niniejszego zbioru.

(3) Szczegółowe przepisy o budowie państwowych budynków pocztowo-telegraficznych wydane zostaną w drodze rozporządzenia przez Ministra Poczt i Telegrafów w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(4) Za budynki pocztowo-telegraficzne, w myśl niniejszego rozporządzenia, uważa się wszelkie budynki, pzeznaczone do utrzymania i obsługi ruchu pocztowego, telegraficznego, telefonicznego i radiowego.

(5) Szczegółowe przepisy o budowie budynków i urządzeń lotniczych zostaną wydane przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Spraw Wojskowych.

(6) Za budynki i urządzenia lotnicze w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważa się

a) wszelkie budynki, znajdujące się lub wznoszone na terenie lotnisk;
b) urządzenia, potrzebne dla utrzymania ruchu lotniczego, niezależnie od tego, czy znajdują się one na terenie lotnisk, czy poza tym terenem.

Kompetencje Ministra Spraw Wojskowych przeszły na Ministra Obrony Narodowej.

TYTUŁ IV.

PRZEPISY SANITARNE.

Art. 330. Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami przysługuje prawo wydawa-

nia w drodze rozporządzeń szczegółowych przepisów, określających wymogi sanitarne, które powinny być przestrzegane przy wykonywaniu postanowień niniejszego rozporządzenia.

TUTUŁ V.

BUDYNKI PODLEGAJĄCE ODRĘBNYM PRZEPISOM.

Art. 331. (1) Przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków w granicach obszarów warownych i w rejonach umocnionych, tudzież w strefie nadgranicznej, określonej w przepisach o granicach Państwa oraz w pobliżu lotnisk, powinny być zachowane specjalne obowiązujące na wspomnianych obszarach przepisy.

(2) Przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach urządzeń i budynków, potrzebnych dla ruchu zakładów, podlegających władzom górniczym, obowiązują postanowienia ustaw górniczych, naftowych i o władzach górniczych oraz wydanych na podstawie tych ustaw rozporządzeń władz górniczych.

(3) Przepisy o wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków i urządzeń w pobliżu lotnisk wydają w drodze rozporządzenia Ministrowie: Spraw Wewnętrznych, Komunikacji i Spraw Wojskowych.

(4) Przepisy rozporządzenia niniejszego tudzież przepisy miejscowe nie mają zastosowania do urządzeń i budynków, podpadających pod postanowienia ustępów poprzedzających, o ile są sprzeczne ze specjalnymi przepisami, o których mowa w tych ustępach.

Art. 331-a. (1) Wznoszenie, przebudowa i zmiana wszelkich budynków w pobliżu wytwórni, zakładów oraz składów amunicji i materiałów wybuchowych są dopuszczalne po uprzednim uzyskaniu pozwolenia właściwej władzy, wydanego na podstawie wiążącej opinii władzy wojskowej.

(2) Właściciele nieruchomości lub prawa z nieruchomością stale związanego, którzy z powodu odmowy pozwolenia na wzniesienie, przebudowę lub zmianę budynku ponoszą rzeczywistą szkodę, mają prawo do odszkodowania ze Skarbu Państwa. Roszczenie o odszkodowanie należy zgłosić w terminie 1 roku od dnia doręczenia decyzji o odmowie pozwolenia do władzy, która wydała decyzję.

W sprawie rozpoznania roszczenia stosuje się odpowiednio przepisy art. 49 i 50.

(3) Pozwolenie na wzniesienie, przebudowę lub zmianę budynku jest warunkowe; w szczególności może być ono uzależnione od zrzeczenia się przez interesowanego prawa do odszkodowania z tytułu szkód i strat, powstałych skutkiem wybuchu amunicji lub materiałów wybuchowych.

(4) Prawo do odszkodowania nie służy w przypadkach, gdy szkody i straty wywołane wybuchem dotyczą budynku, położonego w promieniu 100 metrów od ogrodzenia wytwórni, zakładu i składu amunicji lub materiałów wybuchowych.

TYTUŁ VI.

PRZYSTĄPIENIE DO BUDOWY I ODDANIE BUDYNKÓW DO UŻYTKU.

Rozdział 1.

Pozwolenie na budowę.

Art. 332. Na wykonanie robót, wyszczególnionych niżej w art. 333 i 334, o ile roboty te nie dotyczą budynków państwowych, wymagane jest uzyskanie pozwolenia właściwej władzy.

Art. 333. Dla uzyskania pozwolenia na wykonanie niżej wymienionych robót konieczne jest przedstawienie przez budującego właściwej władzy projektu (planu) do zatwierdzenia:

a) na wzniesienie nowych budynków stałych i tymczasowych, tudzież na nadbudowę ich i powiększenie, z wyjątkiem budynków, podanych niżej w pkt. a) i d) art. 334 i w pkt. a) i c) art. 335,

b) na przebudowę, przeróbki i w ogóle takie zmiany wspomnianych w pkt. a) istniejących budynków, przy których zostają zmieniane, dodawane lub usuwane, części nośne lub konstrukcyjne tych budynków, bądź części, wpływające na bezpieczeństwo budynków od ognia lub stan zdrowotny, wreszcie, gdy ulega zmianie wygląd zewnętrzny budynków, ich części lub szczegółów architektonicznych,

c) na zmianę przeznaczenia wspomnianych w pkt. a) budynków lub ich części, a w szczególności na przeróbkę na pomieszczenia dla pobytu ludzi takich lokali, które uprzednio miały inne przeznaczenie lub były budowane dla innego celu,

d) na ustawienie silników mechanicznych o sile powyżej 2 koni mechanicznych, tudzież na wykonanie i gruntowne zmiany urządzeń pomocniczych, związanych z budynkami, a mianowicie: dźwigów wszelkiego rodzaju, ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, ogólnych urządzeń centralnego ogrzewania, dołów kloacznych itp., z wyjątkiem urządzeń wspomnianych w pkt. c) art. 334 i w pkt. d) art. 335,

e) na wykonanie stałych ogrodzeń murowanych i w ogóle z trwałego materiału, wzniesionych od strony ulic i placów publicznych, wszelkich innych stałych ogro-

dzeń o wysokości, przekraczającej 3 metry, robót ziemnych o stałym technicznym przeznaczeniu, tudzież murów oporowych o wysokości powyżej 80 centymetrów, z wyjątkiem urządzeń wspomnianych w pkt. d) art. 335.

Art. 334. Przedstawienie projektu (planu) nie jest wymagane dla uzyskania pozwolenia na wykonanie niżej wymienionych robót:

a) na wzniesienie nowych parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich, na ich powiększenie oraz na przeróbkę parterowych budynków gospodarskich na mieszkalne w miejscowościach wiejskich poza obszarem województw: poznańskiego i pomorskiego,

b) na rozebranie budynków albo ich części, nie wpływających na moc, trwałość, zdrowotność, bezpieczeństwo od ognia lub wygląd pozostałych części budynków, z wyjątkiem rozebrania w miejscowościach wiejskich parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich,

c) na ustawienie silników mechanicznych o sile do 2 koni mechanicznych, przewodów gazowych i stałych przewodów elektrycznych dla prądów o wysokim napięciu, piorunochronów, studzien, ustępów i gnojników, z wyjątkiem urządzeń, wspomnianych w pkt. d) art. 335,

d) na urządzenie ogrodzeń, wznoszonych od strony ulic i placów publicznych, a nie podpadających pod postanowienia pkt. c) art. 333 i rusztowań od strony ulic i placów publicznych tudzież na wzniesienie wykraczających poza linię regulacyjną tymczasowych budynków, niezbędnych przy budowie, z wyjątkiem ogrodzeń w miejscowościach wiejskich.

Art. 335. (1) Przed przystąpieniem do wykonania niżej wymienionych robót, wymagane jest uprzednio zgłoszenie ich do właściwej władzy:

a) wzniesienia i powiększenia parterowych, nie położonych od strony ulicy altan, szop, składzików i tym podobnych budynków bez palenisk i o powierzchni, nie przekraczającej 12 metrów kwadratowych i nie wyższych od 3 metrów, — z wyjątkiem podrzędnych budynków gospodarskich, wznoszonych w miejscowościach wiejskich, jak kurniki, budki i tym podobne;

b) wykonanie robót, wyszczególnionych w art. 333 pkt. b) i c), a dotyczących parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich w miejscowościach wiejskich, poza obszarem województw poznańskiego i pomorskiego, z wyjątkiem przeróbek budynków gospodarskich na mieszkalne;

c) urządzenie ogrodzeń i rusztowań, tudzież tymczasowych budynków, niezbędnych przy budowie, o ile urządzenie tych ogrodzeń, rusztowań lub budynków nie wymaga uzyskania pozwolenia w myśl pkt. e) art. 333 lub pkt. d) art. 334 — z wyjątkiem ogrodzeń, wznoszonych w miejscowościach wiejskich;

d) wykonanie robót, wyszczególnionych w pkt. d) i e) art. 333 i w pkt. c) art. 334, a dotyczących zwykłych gospodarskich urządzeń wiejskich.

(2) Wykonanie wyżej wyszczególnionych robót jest dozwolone, o ile w terminie dni siedmiu od dnia zgłoszenia właściwa władza nie zakaże ich wykonania.

(3) W miejscowościach wiejskich przebudowa budynków wymienionych w ust. (1) pkt. a) nie połączona z ich powiększeniem, wznoszenie, powiększenie i zmiany podrzędnych budynków gospodarskich, jak kurniki, budki itp. o rozmiarach nie przekraczających norm, podanych w ust. (1) pkt. a), wznoszenie i zmiana ogrodzeń, nie podpadających pod przepisy art. 333 pkt. e) oraz rozebranie parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich nie wymagają ani pozwolenia ani zgłoszenia.

Art. 336. Udzielenie pozwolenia na budowę nie może być uzależnione od uprzedniego uiszczenia gminie przez właściciela działki należności tytułem zwrotu kosztów urządzenia ulicy.

Art. 337. (1) W miejscowościach, w których krajobraz zasługuje na ochronę, właściwa władza może odmówić pozwolenia na budowę, przebudowę lub zmianę budynków, o ile by te roboty spowodowały zeszpecenie krajobrazu, a dałoby się tego uniknąć przez wybór innego miejsca lub też przez inne ukształtowanie budynku albo jego części.

(2) Określenie miejscowości, w których ma być stosowany przepis tego artykułu, przysługuje właściwemu wojewodzie.

Art. 338. (1) Właściwa władza może zakazać dokonywania wszelkich zmian w zewnętrznym wyglądzie budynków i ich części lub otoczenia, szczególnie przez umieszczenie szyldów reklamowych, jako też napisów, plakatów, obrazów, malowideł, szafek wystawowych itp., o ile te zmiany mogą spowodować zniekształcenie lub zeszpecenie ulicy, placu, wyglądu miejscowości albo krajobrazu.

(2) Z tych samych względów władza może nakazać usunięcie urządzeń, wymienionych w ust. (1).

Art. 339. Pozwolenie na roboty, dotyczące budynków, a wymagające uzyskania pozwolenia także w myśl ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr 62, poz. 574), nie może być udzielone przed uzy-

skaniem przez osoby interesowane pozwolenia w myśl wymienionej ustawy.

Art. 340. Pozwolenie na wzniesienie w miejscu publicznym pomnika lub figury albo na wmurowanie lub zawieszenie tablicy pamiątkowej, jako też na roboty, związane ze wzniesieniem, zawieszeniem lub zmianą tego rodzaju pomników, figur lub tablic — o ile roboty te wymagają pozwolenia w myśl rozporządzenia niniejszego, — może być udzielone tylko po uprzednim uzyskaniu przez osobę interesowaną pozwolenia w myśl obowiązujących przepisów o zatwierdzaniu projektów pomników ze stanowiska artystycznego.

Art. 341. (1) Pozwolenie na roboty, polegające na burzeniu, przerabianiu, odnawianiu, rekonstruowaniu, zdobieniu lub uzupełnianiu budynków zabytkowych, jako też na roboty, powodujące zmiany w najbliższym otoczeniu tych budynków, może być udzielone tylko po uprzednim uzyskaniu przez osoby interesowane pozwolenia, wymaganego w myśl obowiązujących przepisów o opiece nad zabytkami sztuki i kultury.

(2) Odnosi się to także do nowych budynków, wznoszonych przy ulicach i placach, uznanych za zabytkowe.

Art. 342. Pozwolenie na wzniesienie, przebudowę, albo zmianę budynku w granicach obszarów warownych, bądź w rejonie umocnionym (art. 331) może być udzielone tylko po uprzednim uzyskaniu przez osoby interesowane pozwolenia władzy wojskowej.

Art. 343. (1) Po rozpatrzeniu zgłoszonej prośby o pozwolenie na budowę (art. 333, 334) właściwa władza:

a) udziela pozwolenia, ewentualnie po zatwierdzeniu złożonego projektu (art. 333), uzależniając w razie potrzeby wykonanie robót budowlanych od zachowania pewnych warunków, wynikających z postanowień niniejszego rozporządzenia, przepisów, wydanych na jego podstawie, oraz ze względów bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego, — albo
b) odmawia pozwolenia, podając powody takiej odmowy.

(2) Przy budowie budynków, pomieszczeń i urządzeń, przeznaczonych na specjalne cele, związane z obronnością Państwa, władza może zezwolić na niestosowanie niektórych przepisów rozporządzenia niniejszego a także przepisów wydanych na jego podstawie, jeżeli tego wymaga przeznaczenie wspomnianych budynków, pomieszczeń lub urządzeń. Odstępstwa od przepisów, dotyczących wykonywania robót budowlanych są niedopuszczalne.

Art. 344. (1) Prośba o udzielenie pozwolenia na budowę, przebudowę lub zmianę budynku powinna być rozpatrzona przez właściwą władzę w terminie:

a) trzech tygodni, gdy chodzi o parterowe budynki mieszkalne i gospodarskie w miejscowościach wiejskich,
b) sześciu tygodni, gdy chodzi o budynki, nie wymienione w pkt. a), na których budowę, przebudowę i zmianę udzielają pozwoleń starostowie, zarządy miejskie, wydziały powiatowe i wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych,
c) dziesięć tygodni, gdy chodzi o budynki, na których budowę, przebudowę i zmianę udzielają pozwoleń wojewodowie,

(2) Przepis ustępu pierwszego nie ma zastosowania:

a) w wypadkach, gdy dla udzielenia pozwolenia wymagane jest zasięgnięcie opinii innych władz (art. 345, 346, 347 i 349);
b) w wypadkach, przewidzianych w art. 337 i 338;
c) w wypadkach, gdy zostało zarządzone sporządzenie planu zabudowania danej miejscowości.

Art. 345. (1) Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku lub urządzenia w pobliżu istniejącej lub będącej w budowie kolei żelaznej na obszarze, ustanowionym w specjalnych w tej mierze przepisach, władza powinna zasięgnąć opinii właściwej dyrekcji kolei państwowej lub zarządu kolei prywatnej.

(2) Jeżeli kolej jest dopiero w budowie, należy zasięgnąć opinii zarządu kolei państwowej, względnie kolei prywatnej.

Art. 346. Przed wydaniem pozwolenia na budowę lub przebudowę w miejscowości wiejskiej, nie posiadającej prawomocnego planu zabudowania, budynku w odległości mniejszej od 3 i pół metrów od drogi publicznej, władza powinna zasięgnąć opinii właściwego zarządu drogowego.

Art. 347. Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku, przeznaczonego na pomieszczenie szkoły powszechnej, powinna właściwa władza zasięgnąć opinii władzy szkolnej.

Art. 348. (1) Przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków o specjalnym charakterze technicznym i urządzeń technicznych w zakładach, podlegających władzom górniczym, jako też przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków pomocniczych, potrzebnych dla ruchu tych zakładów, uzyskanie przewidzianego w rozporządzeniu niniejszym pozwolenia nie jest wymagane.

(2) Władzą, powołaną do udzielania pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budynków i urządzeń, wskazanych w ust. (1), jest właściwa władza górnicza, stosownie do przepisów ustaw górniczych, naftowych i ustaw o władzach górniczych oraz wydanych na ich podstawie rozporządzeń.

Ustanowiony w art. 348 prawa budowlanego (poz. 202/28 Dz. Ust.) dla przedsiębiorstw górniczych wyjątek od ogólnej zasady kompetencyjnej tego prawa nie odnosi się do budowy domów przeznaczonych na mieszkania robotnicze. (Teza z wyroku N. T. A. z 17.II. 1939 r. 1. rej. 4842/37. O. P. A. 93A/39).

Art. 349. Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku, nie podpadającego pod postanowienie art. 348, a znajdującego się albo wznoszonego na terenie zakładów, wymienionych w tym artykule, lub na terenie objętym polami górniczymi, polami naftowymi lub kopalnianymi, prowadzonymi na podstawie regalu górniczego, właściwa władza powinna uprzednio zasięgnąć opinii władzy górniczej.

Art. 350. Udzielenie pozwolenia na budowę nie narusza praw osób trzecich, które im służą w zakresie prawa prywatnego i dochodzenia ich praw na drodze sądowej.

Art. 351. Udzielone pozwolenie traci swoją ważność, jeżeli w ciągu dwóch lat od udzielenia pozwolenia roboty nie zostały rozpoczęte lub po rozpoczęciu przez dwa lata były zawieszone.

Rozdział 2.

Zmiana warunków pozwolenia.

Art. 352. Od postanowień i warunków udzielonego pozwolenia, jako też zatwierdzonego projektu, odstępować nie wolno.

Art. 353. W wypadkach, gdy zachodzi potrzeba wykonania robót, nie przewidzianych w udzielonym pozwoleniu, wymagających uzyskania pozwolenia w drodze zatwierdzenia projektu w myśl art. 333, lub uzyskania pozwolenia w myśl art. 334 — roboty te mogą być wykonane tylko po uzyskaniu pozwolenia odnośnej władzy.

Art. 354. O ile chodzi o roboty, wymagające zgłoszenia, roboty te powinny być zgłoszone do właściwej władzy.

Rozdział 3.

Zatwierdzanie projektów budynków państwowych.

Art. 355. Roboty, wymienione w art. 333, a dotyczące budynków państwowych, mogą być wykonywane tylko po sporządzeniu, względnie zatwierdzeniu odnośnych projektów przez właściwe władze.

Art. 356. (1) Przy wznoszeniu nowych tudzież powiększaniu istniejących budynków państwowych w miastach, z wyjątkiem budynków strategicznych, właściwe władze przed zatwierdzeniem projektu, powinny zasięgnąć opinii odnośnych zarządów miejskich.

(2) W razie nieuwzględnienia takiej opinii gminie przysługuje prawo odwołania do władzy wyższej.

Rozdział 4.

Pozwolenie na użytkowanie budynków.

Art. 357. Bez uprzedniego uzyskania pozwolenia właściwej władzy zabronione jest użytkowanie budynków i urządzeń, wymagających uzyskania pozwolenia w myśl art. 333 niniejszego rozporządzenia.

TYTUŁ VII.

WYKONYWANIE ROBÓT BUDOWLANYCH I UTRZYMYWANIE ISTNIEJĄCYCH BUDYNKÓW.

Rozdział 1.

Plany budynków i kierowanie robotami budowlanymi.

Art. 358. (1) Roboty, wymienione w art. 333, powinny być wykonywane pod nadzorem technicznego kierownika.

(2) Roboty, dotyczące budynków większych o skomplikowanych konstrukcjach żelaznych, żelazo-betonowych i innych, które w razie potrzeby określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, powinny być wykonywane pod nadzorem kierownika architektonicznego, posiadającego uprawnienia, przewidziane w art. 361 i kierownika robót konstrukcyjnych, posiadającego uprawnienie, przewidziane w art. 362, albo uprawnienie do kierowania robotami konstrukcyjnymi, uzyskane na podstawie art. 361 ust. (2). Ogólne kierownictwo sprawuje wówczas kierownik architektoniczny. Osoby posiadające uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi z mocy art. 369 lub 370, mogą być kierownikami architektonicznymi lub kierownikami robót konstrukcyjnych, gdy wykażą się wyższym wykształceniem technicznym, zakończonym przepisanymi egzaminami, nabytym w uczelniach, odpowiadających uczelniom, określonym odpowiednio w art. 361 lub w art. 362.

P. rozp. Ministra Odbudowy z dnia 11 grudnia 1947 r. o skomplikowanych konstrukcjach stosowanych w budynkach — poz. 17 niniejszego zbioru.

Art. 359. (1) Właściwe władze mogą żądać ustanowienia technicznego kierownika robót budowlanych również w wypadkach, gdy te roboty wymagają uzyskania pozwolenia w myśl art. 334 niniejszego rozporządzenia, — o ile jest to konieczne ze względu na bezpieczeństwo publiczne.

(2) W wypadkach, gdy roboty budowlane, wymagające pozwolenia w myśl art. 333, do-

tyczą budynków parterowych, mieszkalnych i gospodarskich, przeznaczonych na własny użytek właścicieli, — właściwe władze mogą zwolnić budującego od obowiązku ustanowienia technicznego kierownika, o ile w danej miejscowości daje się odczuwać brak osób, uprawnionych do kierowania robotami.

(3) W czasie wojny w razie braku osób uprawnionych do technicznego kierowania robotami budowlanymi, władze mogą zezwolić na kierowanie poszczególnymi robotami osobom, nie posiadającym uprawnień do takiego kierowania, lecz mogącym wykazać się wykształceniem technicznym, określonym w art. 361 ust. (1) pkt. a), 362 ust. (1) pkt. a), 363 i 364 ust. (1) pkt. 1.

Art. 360. (1) Projekty (plany), wymagane dla uzyskania pozwolenia na budowę w myśl art. 333, z wyjątkiem projektów budynków, wspomnianych w ust. (2) art. 359, wznoszonych poza obrębem granic administracyjnych miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, mogą sporządzać tylko osoby do tego uprawnione.

(2) W czasie wojny projekty (plany) robót budowlanych, określonych w ust. (1), mogą sporządzać osoby, którym właściwe władze zezwolą na kierowanie robotami budowlanymi na podstawie art. 359 ust. (3).

Art. 361. (1) Do kierowania robotami budowlanymi, z wyjątkiem kierowania robotami konstrukcyjnymi, dotyczącymi budynków, określonych w art. 358 ust. (2), są uprawnione osoby, które:

a) posiadają wyższe wykształcenie techniczne, zakończone przepisanymi egzaminami, nabyte w jednej z państwowych politechnik w kraju na wydziale architektonicznym albo na odpowiadającym mu wydziale uczelni zagranicznych,
b) wykażą się dostateczną, co najmniej trzyletnią praktyką, przy robotach budowlanych w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez odnośny urząd lub przez osoby, uprawnione do kierowania robotami, i
c) złożą egzamin z ustawodawstwa budowlanego i z tych przepisów ustawodawstwa administracyjnego, których znajomość przy wykonywaniu zawodu jest potrzebna.

(2) Wspomnianym osobom przysługuje prawo do sporządzania projektów robót, do kierowania którymi są upoważnione.

(3) Osoby te mogą uzyskać uprawnienie do kierowania robotami konstrukcyjnymi, dotyczącymi budynków, określonych w art. 358 ust. (2), po wykazaniu się praktyczną umiejętnością kierowania takimi robotami.

Art. 362. (1) Do kierowania robotami budowlanymi z wyjątkiem architektonicznego kierowania robotami, dotyczącymi budynków zabytkowych, pomników, budynków monumentalnych i budynków, określonych w art. 358 ust. (2), są uprawnione osoby, które:

a) posiadają wyższe wykształcenie techniczne, zakończone przepisanymi egzaminami, nabyte w jednej z państwowych politechnik w krajach na wydziałach inżynierii lądowej lub wodnej, z wyjątkiem oddziałów mierniczego (geodezyjnego) i melioracyjnego, albo na odpowiadających im wydziałach uczelni zagranicznych,
b) wykażą się dostateczną praktyką, określoną w pkt. b) artykułu 361 i
c) złożą egzamin, określony w pkt. c) art. 361.

(2) Wspomnianym osobom przysługuje uprawnienie do sporządzania projektów (planów) robót konstrukcyjnych i instalacyjnych. Osoby te mogą uzyskać uprawnienie do sporządzania projektów architektonicznych dla robót, do kierowania którymi są uprawnione, po wykazaniu się praktyczną umiejętnością sporządzania takich projektów.

Art. 363. (1) Osoby, posiadające wyższe wykształcenie techniczne, zakończone przepisanymi egzaminami, a uzyskane w jednej z państwowych politechnik w kraju na wydziale mechanicznym tudzież w akademii górniczej, albo na odpowiadających im wydziałach uczelni zagranicznych, uprawnione są do kierowania robotami budowlanymi w takim zakresie, w jakim roboty te wchodzą, jako czynności pomocnicze, w zakres głównego ich zawodu, o ile nie chodzi o roboty dotyczące budynków większych o skomplikowanych konstrukcjach żelaznych, żelazo-betonowych i innych, które w razie potrzeby określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Osoby te poza tym powinny posiadać dostateczną, conajmniej trzyletnią, praktykę budowlaną przy budowie fabryk i zakładów przemysłowych, związaną z wykonywaniem głównego zawodu w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez odnośny urząd lub przez osoby, uprawnione do kierowania robotami, tudzież powinny złożyć egzamin, określony w pkt. c) art. 361.

(3) Osoby, określone w ust. (1), są również uprawnione do kierowania robotami budowlanymi przy budowie ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, ogólnych urządzeń centralnego ogrzewania, wreszcie ogólnej domowej instalacji gazowej, o ile wykażą się odpowiednią, co najmniej trzyletnią praktyką budowlaną przy tych robotach w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez właściwy urząd

lub przez osoby, uprawnione do kierowania robotami budowlanymi i złożą egzamin, określony w art. 361 pkt. c).

(4) Wymienionym osobom przysługuje również uprawnienie do sporządzania projektów (planów) według zasad i na warunkach określonych w ust. (2) art. 362.

Art. 364. (1) Do kierowania robotami budowlanymi — z wyjątkiem robót, dotyczących budynków zabytkowych, pomników i budynków monumentalnych, jak również budynków większych o skomplikowanych konstrukcjach żelaznych, żelazo-betonowych i innych, które w razie potrzeby określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych — są uprawnione osoby, które:

1) ukończyły w kraju państwową lub prywatną, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędną: a) średnią szkołę budowlaną, albo b) wydział budowlany innej średniej szkoły zawodowej, lub c) szkołę budownictwa naziemnego stopnia licealnego, zorganizowaną na podstawie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389),
2) mają dostateczną, co najmniej pięcioletnią, praktykę przy robotach budowlanych w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez właściwy urząd lub przez osoby, upoważnione do kierowania robotami, i
3) złożą egzamin, określony w art. 361 pkt. c).

(2) Osoby, wymienione w tym artykule, otrzymują razem z odnośnymi uprawnieniam tytuł budowniczego.

(3) Osoby te uprawnione są do sporządzania projektów (planów) robót budowlanych, do kierowania którymi są one uprawnione, z wyjątkiem planów robót budowlanych w miastach: Warszawie, Bydgoszczy, Częstochowie, Grudziądzu, Krakowie, Lublinie, ..., Łodzi, Poznaniu, Toruniu, ...

(4) Wykaz miast, w których nie mogą sporządzać projektów (planów) osoby, uzyskujące uprawnienia na podstawie artykułu niniejszego może być uzupełniony w drodze rozporządzenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

(5) Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w drodze rozporządzenia może uznać, iż ukończenie określonej średniej szkoły budowlanej lub szkoły stopnia licealnego, upoważnia do uzyskania na podstawie niniejszego artykułu prawa sporządzania projektów bez ograniczeń, o których mowa wyżej w ust. (3) i (4).

Kompetencje Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w zakresie oświecenia publicznego, a więc i nadzoru nad szkolnictwem oraz oceny wartości świadectw szkolnych, egzaminów itp. przeszły na Ministra Oświaty.

Na podstawie pełnomocnictwa zawartego w ust. 4 wykaz miast z ust. 3 został uzupełniony przez dodanie Gdyni (Rozp. Min. Spr. Wewn. z 23.III.1948 r. Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 185).

Według postanowień, objętych art. 364 prawa budowlanego (poz. 202/28 Dz. Ust.), wymienione w nim osoby otrzymują tytuł budowniczego razem z uprawnieniami, określonymi tym przepisem, a więc równocześnie z przyznaniem prawa do kierowania robotami budowlanymi z wyjątkiem robót dotyczących budynków, określonych w ust. 1, — z czego wynika, że prawo do tytułu budowniczego mogą mieć tylko osoby, które otrzymały pełnię uprawnień, tym artykułem określoną. (wniosek z wyroku N. T. A. z 8.II.1938 r. L. rej. 5784/36. O. P. A. 94A/39).

Art. 365. (1) Do kierowania robotami budowlanymi przy budowie, przebudowie i zmianach budynków, określonych w art. 348, i do sporządzania projektów tych robót są uprawnione osoby, które:

a) uzyskały prawo kierowania robotami budowlanymi i sporządzania projektów tych robót na podstawie art. 361, 362, 363 lub 364 w zakresie, przewidzianym w tych artykułach, lub
b) ukończyły akademicką szkołę górniczą i posiadają kwalifikacje na kierownika ruchu zakładu górniczego.

(2) Minister Przemysłu i Handlu może wyjątkowo udzielić uprawnień do kierowania robotami, o których mowa w ust. (1), i do sporządzania projektów tych robót, w zakresie przezeń dozwolonym, osobom, które ukończyły z ostatecznym świadectwem średnią szkołę górniczą lub szkołę górniczą stopnia gimnazjalnego.

Art. 366. (1) Uprawnień do kierowania robotami budowlanymi, przewidzianych w art. 361 — 365, nie mogą otrzymać osoby, które:

a) nie władają językiem polskim w słowie i piśmie,
b) były sądownie karane za czyny, wynikające z chęci zysku, lub
c) utraciły prawo kierowania robotami budowlanymi na mocy obowiązujących ustaw.

(2) Cudzoziemcom uprawnienia przewidziane w art. 361 — 365, mogą być udzielone tylko w wypadkach, gdy w państwie, którego są obywatelami, obywatele polscy — w zakresie tych uprawnień — traktowani są na równi z obywatelami tego państwa.

(3) Dyplomy uczelni zagranicznych, o których mowa w art. 361, 362 i 363, powinny być nostryfikowane w Państwie Polskim.

(4) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać świadectwa szkół zagranicznych za rów-

norzędne ze świadectwami szkół, wymienionych w rat. 364.

Art. 367. Uprawnień wymienionych w art. 361, 362, 363 i 364, udziela Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 368. (1) Egzamin, przewidziany w art. 361, 362, 363 i 364, odbywa się w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może upoważnić wojewodę do przeprowadzenia egzaminu, wymienionego w ustępie pierwszym.

(3) Egzamin powyższy można składać tylko po ukończeniu studiów i po upływie przepisanej praktyki przy robotach budowlanych.

(4) Szczegółowe postanowienia co do sposobu przeprowadzenia i terminów egzaminu, wysokości taksy egzaminacyjnej, składu komisji egzaminacyjnej, okresów, po upływie których można ponawiać egzamin, zostaną wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia.

(5) Stwierdzenie praktycznej umiejętności w projektowaniu i wykonywaniu robót konstrukcyjnych, przewidzianej w art. 361 ust. (3) i praktycznej umiejętności sporządzania projektów (planów) architektonicznych, przewidzianej w art. 362 ust. (2) będzie uskuteczniane przez komisję kwalifikacyjną, powołaną przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

(6) Szczegółowe przepisy co do sposobu stwierdzania praktycznej umiejętności, o której mowa w ustępie poprzedzającym, składu komisji i wysokości opłat na rzecz komisji, zostaną wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

P. rozp. Ministra Odbudowy z dnia 18 sierpnia 1945 r. o egzaminach wymaganych do uzyskania prawa kierowania robotami budowlanymi i wykonywania projektów (planów) tych robót — poz. 18 nin. zbioru.

Art. 369. (1) Osoby, które uzyskały prawo kierowania robotami budowlanymi przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, zachowują nadal w dotychczasowych granicach zarówno to prawo, jak i prawo sporządzania projektów (planów) robót budowlanych.

(2) W razie, gdy osoby, o których mowa w ust. (1), razem z prawem kierowania robotami budowlanymi otrzymały właściwe tytuły, wówczas zachowują również prawo do używania tych tytułów z tym zastrzeżeniem, że osoby, które na podstawie przepisów b. państwa rosyjskiego nabyły tytuł „architekta", „architekta-artysty" lub „architekta-akademika", korzystają z tytułu „architekta", a osoby, które nabyły tytuł „technika budowlanego ministerstwa spraw wewnętrznych" korzystają z tytułu „budowniczego".

Przez prawo do kierowania robotami budowlanymi, o których mówi art. 369 prawa budowlanego z 16 lutego 1928 poz. 202 Dz. Ust., rozumieć należy odnośnie do osób, do których przed wejściem w życie cyt. prawa miały zastosowanie dekret Naczelnika Państwa z 7 lutego 1919 w przedmiocie tymczasowych przepisów budowlanych na obszarze b. zaboru rosyjskiego poz. 176 Dz. Pr. oraz rozporządzenie Ministra Robót Publ. z 12 kwietnia 1927 poz. 386 Dz. Ust., uzyskanie uprawnienia do prowadzenia robót budowlanych na zasadzie stosownej decyzji wymienionego wyżej Ministra. (Teza z wyroku N.T.A. z 14 V 1937 r. L. rej. 6300/35 O.P.A. 95A/39).

Przez prawo kierowania robotami budowlanymi, o których mówi art. 369 prawa budowlanego z 16 lutego 1928 r. poz. 202 Dz. Ust., rozumieć należy odnośnie do osób, do których przed wejściem w życie cyt. prawa miały zastosowanie przepisy austr. ustawy przemysłowej z 15 marca 1883 Dz. u. p. nr 39 i ustawy z 26 grudnia 1893 Dz. u. p. nr 193, uzyskanie koncesji na wykonywanie przemysłu budowlanego. (Teza z wyroku N.T.A. z 5 IV 1937 r. l. rej. 2143/35. O.P.A. 96A/39).

Art. 370. Osobom, które w okresie co najmniej 3 lat przed dniem 5 marca 1928 r. wykonywały zawód kierowników robót budowlanych na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego, a które mogą wykazać się zakończonym wykształceniem, uzyskanym na uczelniach, odpowiadających uczelniom wyszczególnionym w art. 361. (1) pkt. a), art. 362 ust. (1) pkt. a), art. 363 ust. (1) i art. 364 ust. (1) pkt. 1), służą uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi i sporządzania projektów (planów) tych robót, określone w jednym z wymienionych artykułów, odpowiednio do otrzymanego wykształcenia.

Art. 371. (1) W wypadkach wyjątkowych w okresie lat 10 od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, Minister Spraw Wewnętrznych może wydać uprawnienia, określone art. 361, 362, 363 i 364 osobom, które nie posiadają kwalifikacyj, wymaganych w myśl przytoczonych artykułów, a które wykażą się praktyką i umiejętnością oraz złożą egzamin, przepisany w pkt. c) art. 361.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych w okresie do dnia 5 marca 1940 r. może ponadto wydawać uprawnienia, określone w ust. 1 na zasadach w tym ustępie wyłuszczonych osobom, nie czyniącym zadość art. 370, które w okresie conajmniej 6 lat wykonywały zawód kierowników robót na obszarze województw poznańskiego lub pomorskiego.

Rozdział 2.

Wykonywanie budowy i zachowanie warunków bezpieczeństwa.

Art. 372. Rusztowania, potrzebne dla wykonywania budowy, powinny być tak urządzone, iżby nie narażały na niebezpieczeństwo życia i zdrowia osób, pracujących przy budowie lub mających dostęp do niej, bądź osób, które mogą znajdować się w pobliżu budowy, oraz nie tamowały ruchu na przyległej ulicy lub drodze.

Art. 373. Wykopy, doły i wszelkie urządzenia przy budowie, które ze względu na ich charakter albo na rodzaj wykonywanych robót mogą narazić na niebezpieczeństwo życie lub zdrowie ludzkie, powinny być w sposób należyty zabezpieczone lub zaopatrzone w zrozumiałe dla wszystkich znaki ostrzegawcze.

Art. 374. Zabrania się wykonywania robót murarskich i betoniarskich w czasie mrozów poniżej 5 stopni C, o ile przy wspomnianych robotach nie są zastosowane środki, przy których użyciu zaprawa murarska i beton nie tracą wskutek mrozu własności spajania.

Art. 375. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w drodze rozporządzeń:

a) przepisów o materiałach zastępczych, używanych przy budowie,

b) przepisów o granicach wytrzymałości materiałów i konstrukcyj budowlanych,

c) przepisów o budowie i utrzymywaniu osobowych i ciężarowych dźwigów, ogrzewania centralnego, piorunochronów itp. urządzeń, o ile do wydawania przepisów o tych lub innych urządzeniach nie są upoważnione w myśl obowiązujących ustaw inne władze.

P. rozp. Ministra Odbudowy z dnia 3 września 1946 r. o używaniu przy budowie wapna pokarbidowego — poz. 21 niniejszego zbioru.

Art. 376. (1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania szczegółowych przepisów, zapewniających bezpieczeństwo osobom, mającym dostęp do budowy bądź znajdującym się w jej pobliżu.

(2) Ministrowie Spraw Wewnętrznych oraz Opieki Społecznej wydadzą łącznie w drodze rozporządzeń przepisy, zapewniające bezpieczeństwo i higieniczne warunki pracy osobom, zatrudnionym przy budowie, oraz przepisy o używanych przy budowie dźwigach i maszynach.

(3) Sprawę uprawnień do samoistnego wykonywania rzemiosła, wchodzącego w zakres robót, podpadających pod postanowienie niniejszego rozporządzenia, regulują przepisy prawa przemysłowego.

Kompetencje Ministra Opieki Społecznej przewidziane w tym artykule przeszły na Ministara Pracy i Opieki Społecznej.

P. rozp. Ministrów Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej z dnia 23 maja 1935 r. Przepisy dotyczące przestrzegania warunków bezpieczeństwa i higieny przy robotach budowlanych — poz. 22 nin. zbioru a także rozp. Ministrów Odbudowy oraz Pracy i Opieki Społecznej z dnia 21 marca 1947 r. o warunkach bezpieczeństwa przy robotach rozbiórkowych — poz 23 niniejszego zbioru.

Rozdział 3.

Utrzymywanie budynków.

Art. 377. Właściciele budynków lub osoby, w ich imieniu działające, obowiązani są utrzymywać budynki w stanie dobrym, czysto i porządnie i nie powinni dopuszczać, aby budynki wskutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu osobistemu lub publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców lub szpeciły ulice i place publiczne.

Z przepisu art. 377 prawa budowlanego wynika, że momentem decydującym o należytym czy nienależytym utrzymaniu budynku, jest to, czy stwierdzono zaniedbania w utrzymaniu budynku, a więc w zakresie dostępnym wpływom właściciela, czyli zależnym od jego woli. (wniosek z wyroku N.T.A. z 2 marca 1938 r. L. rej. 3652/36. O.P.A. 97A/39).

TYTUŁ VIII.

NADZÓR NAD WYKONYWANIEM ROBÓT I UTRZYMANIEM BUDYNKÓW.

Art. 378. Władze, powołane do wykonywania nadzoru policyjno-budowlanego, powinny czuwać nad tym, aby roboty budowlane były wykonywane zgodnie z obowiązującymi przepisami tudzież z ogólnie uznanymi zasadami sztuki budowalnej i by przy wykonywaniu tych robót nie było narażone na niebezpieczeństwo życie i zdrowie ludzkie.

Art. 379. (1) Właściwe władze, niezależnie od prawa pociągnięcia winnych do odpowiedzialności, mają prawo wstrzymać roboty budowlane, o ile te roboty:

a) są prowadzone bez uzyskania przepisanego pozwolenia,

b) są prowadzone ze zmianami, nie przewidzianymi w udzielonym pozwoleniu, a polegającymi na wykonaniu robót, wymagających uzyskania pozwolenia w drodze zatwierdzenia projektu w myśl art. 333, lub

c) są prowadzone w sposób, mogący spowodować niebezpieczeństwo dla życia albo zdrowia ludzkiego.

(2) O ile roboty zostały wstrzymane w myśl pkt. a) lub b) ust. (1), dalsze ich wykonywanie uzależnione jest od uzyskania pozwolenia wła-

ściwej władzy. W wypadku wstrzymania robót w myśl pkt. c) tegoż ustępu władza określa warunki, od których dalsze wykonywanie robót jest uzależnione.

Art. 380. (1) Jeżeli wzniesiono nowe budynki lub urządzenia, związane z budynkami albo dokonano nadbudowy, powiększenia lub przebudowy budynków i urządzeń istniejących — bez wymaganego pozwolenia, względnie niezgodnie z udzielonym pozwoleniem i jeżeli ponadto budynki te:

a) zostały wzniesione niezgodnie z istniejącymi przepisami lub planem zabudowania osiedla, albo
b) zagrażają bezpieczeństwu osobistemu lub publicznemu, albo
c) oddziaływują szkodliwie na zdrowie mieszkańców, bądź wreszcie
d) zniekształcają lub szpecą ulice, place, wygląd miejscowości lub krajobrazu — właściwe władze, niezależnie od wstrzymania robót budowlanych w myśl art. 379 i pociągnięcia winnych do odpowiedzialności karnej, są upoważnione zawezwać właściciela do dokonania zmian lub przeróbek w celu doprowadzenia budynków do stanu, zgodnego z planem zabudowania i przepisami obowiązującymi, względnie w celu usunięcia niebezpieczeństwa albo zniekształcenia lub zeszpecenia, o których wyżej mowa, o ile zaś bezpieczeństwo nie może być zapewnione, albo zniekształcenie lub zeszpecenie nie może być usunięte w drodze dokonania zmian lub przeróbek, lub wreszcie, gdy nowowzniesiony budynek lub urządzenie wykracza poza linię regulacyjną, ustaloną w prawomocnym planie zabudowania, — do rozebrania budynku albo urządzenia w całości lub w części.

(2) W wypadkach uchybień w utrzymaniu budynków i urządzeń związanych z budynkami, zarówno istniejących, jak i nowowznoszonych, właściwe władze są upoważnione zawezwać właściciela do dokonania robót, mających na celu doprowadzenie budynku do stanu należytego, o ile zaś bezpieczeństwo osobiste lub publiczne nie może być zapewnione w drodze przeróbek lub użycia środków zapobiegawczych, — do rozebrania budynku albo urządzenia w całości lub części.

(3) Gdy zachodzi potrzeba niezwłocznego zastosowania środków, mających na celu usunięcie niebezpieczeństwa, zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzkiemu, właściwe władze upoważnione są przedsięwziąć na koszt właściciela potrzebne środki, jak opróżnienie, ogrodzenie lub uniedostępnienie budynku, albo urządzenia, w całości lub części, itp.

(4) W wypadkach niecierpiących zwłoki do przedsięwzięcia kosztem właściciela środków, przewidzianych w ustępie poprzednim niniejszego artykułu, upoważnione są również organa wykonawcze, powołane do utrzymania publicznego bezpieczeństwa, spokoju i porządku. Organa te działają na zasadach postępowania przymusowego w administracji i o czynnościach swych powiadomią natychmiast właściwe władze budowlane, celem ewentualnego wydania dalszych zarządeń.

(5) W wypadkach niezastosowania się właściciela do zarządzenia władzy, wydanego w myśl ust. (1) albo (2) niniejszego artykułu, w terminie przez nią wyznaczonym, władza jest upoważniona do wykonania potrzebnych napraw, albo rozbiórki budynku lub urządzenia, w całości lub części, kosztem właściciela.

(6) Koszty robót, wykonywanych i środków stosowanych w myśl niniejszego artykułu przez władzę, podlegają egzekucji w trybie postępowania przymusowego w administracji.

(7) Przepisy ust. (2) — (6) stosuje się również w przypadku uszkodzenia budynku lub urządzeń związanych z budynkiem wskutek działań wojennych. Od obowiązku naprawy właściciel będzie zwolniony w razie udowodnienia braku środków materialnych.

1. Władza budowlana, wydając na podstawie art. 377 i 380 prawa budowlanego (poz. 202/28 i 663/30 Dz. Ust.) zarządzenie, mające na celu ochronę zdrowia i bezpieczeństwa publicznego, powinna to zarządzenie kierować bezpośrednio do wiadomych jej jednego lub więcej właścicieli danej nieruchomości, wzgl. do osoby, która ich reprezentuje, i nie ma obowiązku dociekania stosunku prawnego innych osób do danej nieruchomości.

2. Skierowanie przez władzę do właściciela budynku nakazu wyremontowania ściany szczytowej, wychodzącej na sąsiednią posesję i będącej wspólną własnością właścicieli przylegających do niej posesji, nie naruszą powołanych wyżej przepisów prawa budowlanego. (wnioski z wyroku N.T.A. z 18.III.1938 r. l. rej. 103/35. O.P.A. 159A/39).

Skierowanie przez władzę do właściciela budynku, w skład którego de facto wchodzi ściana szczytowa, będąca we wspólnym użytkowaniu właścicieli sąsiednich posesji, nakazu otynkowania tej ściany, mającego na celu ochronę bezpieczeństwa publicznego, nie narusza przepisów art. 377 i 380 prawa budowlanego (poz. 202/28 i 663/30 Dz. Ust.). (wniosek z wyroku N.T.A. z 5.I.1939 r. l. rej 6466/37. O.P.A. 160A/39).

Uchybienia w utrzymaniu budynków już istniejących, o których mówi art. 380 ust. 2 prawa budowlanego, mogą mieć miejsce nie tylko w wypadkach pewnych zaniedbań ze strony właściciela domu, lecz także w wypadkach dokonania przez niego w odniesieniu do stanu ich budynków pewnych czynności, koli-

dujących z obowiązującymi przepisami, przy czym w grę wchodzą te przepisy, które w danym czasie obowiązywały. (wniosek z wyroku N.T.A. z 3.II.1939 r. l. rej. 400/37 O.P.A. Nr. 161A/39).

Nakazać rozebranie nielegalnie wzniesionych budynków lub urządzeń władza policyjno-budowlana może tylko wtedy, gdy... zachodzą jeszcze specjalne warunki, przewidziane w art. 380 ust. 1 prawa budowlanego, — w szczególności, gdy chodzi o wygląd estetyczny miejscowości lub krajobrazu, — w p. d) powołanego przepisu, mianowicie: 1) jeżeli nowowybudowane, bądź nadbudowane lub przebudowane budynki rzeczywiście zniekształcają lub szpecą wygląd ulicy, placu, miejscowości lub krajobrazu i 2) jeżeli te zniekształcenia lub zeszpecenia nie dadzą się usunąć przez dokonanie odpowiednich zmian lub przeróbek. O przyjęciu za udowodnione lub nieudowodnione istnienia wymienionych warunków, które przy tym muszą istnieć łącznie, w myśl ogólnej zasady, wyrażonej w art. 50 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu administracyjnym z 22 marca 1928 r. poz. 341 Dz. Ust., decyduje w każdym poszczególnym wypadku władza policyjno-budowlana na podstawie swobodnej oceny wyników postępowania wyjaśniającego. Ocena ta jednakowoż nie może być dowolną, lecz musi opierać się na stosownych ustaleniach faktycznych. (Z motywów wyroku N.T.A. z 7.XII.1936 r. l. rej. 3956/33 Z.W. Nr 1258A/36).

Pominięcie przez władzę prośby o dyspensę od przepisów o wysokości pomieszczeń, zawartej w odwołaniu od orzeczenia, nakazującego na podstawie art. 380 prawa budowlanego zlikwidowanie lokalu mieszkalnego na poddaszu, i umieszczenie odpowiednich wywodów dopiero w odpowiedzi na skargę — stanowi naruszenie form postępowania administracyjnego ze szkodą dla strony. (Wniosek z wyroku N.T.A. z 9.XII.1938 r. l. rej. 4899/36. O.P.A. 56A/39).

Prawodawca, rozszerzając pojęcie budynku w art. 380 również na związane z budynkiem urządzenia, nie podał definicji takiego urządzenia, a wobec tego ocena, jakie obiekty należy zaliczyć do urządzeń, związanych z budynkiem, pozostawiona jest władzy. Z uwagi zaś na to, że prawo budowlane zawiera szczegółowe przepisy co do części składowych budynku, których utrzymanie w należytym stanie jest ze stanowiska bezpieczeństwa konieczne, a między nimi zajmuje się także piecami, przeto Trybunał nie dopatrzył się ani naruszenia jakichkolwiek przepisów prawnych, ani dowolności w tym, że władza pozwana zaliczyła piece do urządzeń, związanych z budynkiem, o których mowa w art. 380.

Skoro więc dochodzenie urzędowe stwierdziło, że piece quaestionis wskutek złego stanu zagrażały bezpieczeństwu osobistemu mieszkańców odnośnego lokalu, Trybunał uznał, że w tym stanie faktycznym władza pozwana miała dostateczną podstawę do podtrzymania w zaskarżonym orzeczeniu zarządzenia Zarządu Miejskiego w Inowrocławiu z 8 października 1935 r., wydanego w oparciu się m. in. na art. 380 prawa budowlanego. (z motywów wyroku N.T.A. z 28.VI.1937 r. l. rej. 1564/36 Z.W. Nr 1396A/37).

Władza, orzekająca na podstawie art. 380 prawa budowlanego o konieczności rozbiórki budynku mieszkalnego i zamieszkałego, winna w wypadku, jeśli właściciel domu nie ma możności rozwiązania umów najmu i opróżnienia budynku przed wyznaczonym terminem, traktować swą decyzję jako zawierającą takie nałożenie na mieszkańców budynku publicznoprawnego obowiązku opróżnienia przed terminem rozbiórki zajmowanych przez nich pomieszczeń; w tym zaś wypadku mieszkańcom odnośnego budynku przysługują uprawnienia stron w postępowaniu administracyjnym. (Teza z wyroku N.T.A. z 7.V.1938 r. l. rej. 5083/36. O.P.A. 99A/39).

Kwestię właściwości władzy policyjno-budowlanej do nkazywania remontu poszczególnych mieszkań N.T.A. rozważał niejednokrotnie i m. i. w wyroku z 10 maja 1933 r. l. rej. 8532/30 wypowiedział, że art. 28 ustawy z 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów poz. 406 Dz. Ust., który nakazuje właścicielowi utrzymywać przedmiot najmu w stanie zdatnym do użytku i wykonywać właściwe zarządzenia władzy policyjno-budowlanej, harmonizuje z art. 377 i 380 prawa budowlanego z 16 lutego 1928 poz. 202 Dz. Ust., który powierza władzy budowlanej pieczę nad stanem budynków i upoważnia ją do zawezwania właściciela budynku do doprowadzenia go do stanu należytego, a w razie niewykonania tego wezwania — do dokonania napraw kosztem właściciela. Przepisy obu tych ustaw mają na względzie interes publiczny i z tego stanowiska nakazują utrzymanie lokali mieszkalnych w stanie należytym. Dziedzina ta za tym nie należy wyłącznie do stosunków prywatnych pomiędzy lokatorami i właścicielami domów. Skoro władza policyjno-budowlana stwierdzi nienależyty stan bądź budynku całego, bądź poszczególnego mieszkania, ma ona prawo wydać na podstawie cyt. przepisów budowlanych odpowiednie zarządzenie, które jednak nie przesądza, kto mianowicie, właściciel czy lokator, pokryje koszty, związane z dokonaniem poleconych przez władzę napraw. Ta ostatnia kwestia należy niewątpliwie do kompetencji sądów powszechnych. Niesłuszne więc jest zapatrywanie skarżącego, jakoby władza policyjno-budowlana nie była kompetentna nakazywać właścicielowi jakichkolwiek napraw w mieszkaniach prywatnych, za-

jętych przez lokatorów,względnie miała prawo zarządzić tylko roboty dotyczące elewacji budynku, dachów, klatek schodowych itp. Zapatrywanie to nie znajduje żadnego oparcia w przepisach ustawy, nie zawiera bowiem ona powyższego zróżniczkowania. Władza policyjno-budowlana ma obowiązek dbać o zdrowie i bezpieczeństwo zarówno publiczne jak i osób znajdujących się w mieszkaniu. (Z motywów wyroku N.T.A. z 11.II.1938 r. l. rej. 6032/35 O.P.A. 37A/39).

Art. 381. (1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania szczegółowych przepisów o sporządzaniu i zatwierdzaniu projektów (planów), o trybie postępowania przy wydawaniu pozwoleń na budowę i na użytkowanie budynków, tudzież o nadzorze policyjno-budowlanym zarówno nad wykonywanymi robotami budowlanymi, jak i nad istniejącymi budynkami.

(2) W stosunku do budynków i urządzeń, wymienionych w art. 348, uprawnienia z art. 378 — 381 przysługują Ministrowi Przemysłu i Handlu i właściwym władzom górniczym.

P. rozp. Ministra Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 2 lipca 1929 r. o sporządzaniu i zatwierdzaniu projektów (planów) robót budowlanych i o trybie postępowania przy wydawaniu pozwoleń na budowę i na użytkowanie budynków — poz. 24 niniejszego zbioru, a także rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 września 1935 r. o nadzorze policyjno-budowlanym nad wykonywanymi robotami budowlanymi — poz. 25 niniejszego zbioru.

TYTUŁ IX.

WŁADZE.

Rozdział 1.

Właściwość władz.

Art. 382. (1) Do Ministra Spraw Wewnętrznych należy sporządzanie, względnie zatwierdzanie, projektów budynków państwowych:

a) wznoszonych według projektów, sporządzonych przez władze centralne,

b) wznoszonych na obszarze miasta Warszawy.

(2) Przepisu powyższego nie stosuje się do budynków strategicznych, kolejowych, lotniczych, portowych, wznoszonych na terenach handlowych portów morskich i budynków, związanych z żeglugą morską, jak latarnie morskie itp.

Art. 383. (1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do zarządzenia, aby projekty większych budynków, zarówno państwowych, jak i niepaństwowych, nie zastrzeżonych do zatwierdzenia Ministrowi Spraw Wewnętrznych, były przez odnośne władze przesyłane temu Ministrowi do zatwierdzenia.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do przekazywania Komisarzowi Rządu na m. st. Warszawę zatwierdzenia projektów budynków podpadających pod postanowienia pkt. b) art. 382.

Kompetencje Komisarza Rządu na m. st. Warszawę przeszły na Prezydenta m. st. Warszawy. Jednakże w zakresie budowlanym w związku z odbudową stolicy kompetencje te uległy zmianom wprowadzonym normami o charkterze specjalnym, w szczególności: dekretem z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz.U.R.P. Nr. 50 poz. 279) p. poz. 43 niniejszego zbioru oraz ustawę z dn. 3 lipca 1947 r. o odbudowie m. st. Warszawy (Dz.U.R.P. Nr. 52 poz. 268) p. poz. 46 niniejszego zbioru.

Art. 384. (1) Do wojewody należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany świątyń, pomników wznoszonych i tablic pamiątkowych, przeznaczonych do zawieszania w miejscach publicznych, tudzież wszelkich budynków, przeznaczonych do użytku publicznego, jak teatry, kinematografy, cyrki, szkoły, hotele, hale targowe, szpitale, strzelnice itp., z wyjątkiem wypadków, przewidzianych niżej w art. 386,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt. a),

c) zatwierdzanie projektów budynków państwowych, z wyjątkiem budynków strategicznych, górniczych, kolejowych, lotniczych, portowych, wznoszonych na terenie handlowych portów morskich i budynków, związanych z żeglugą morską, jak latarnie morskie itp. tudzież wypadków, gdy projekt budynku został sporządzony przez władzę naczelną.

(2) Wojewoda jest upoważniony do przekazania staroście wydawania pozwoleń na budowę, przebudowę, zmiany i użytkowanie budynków, wspomnianych w pkt. a).

Art. 385. Do zarządów miast, nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę budynków prywatnych i samorządowych w miastach, z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wymienione w pkt. a) art. 384 i w art. 390 i 392;

b) udzielanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt. a);

c) wykonywanie w miastach nadzoru nad wszelkimi budynkami zarówno nowowznoszonymi, jak i istniejącymi z wyjątkiem budynków państwowych;

d) wykonywanie w miastach czynności, poprzedzających udzielenie pozwoleń przez wojewodę w myśl art. 384 i 392.

1. Postanowienia art. 385 prawa budowlanego (poz. 202/28 Dz. Ust.), mieszczące w sobie

powierzenie zarządom miejskim orzecznictwa w sprawach pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę oraz użytkowanie budynków prywatnych i samorządowych w miastach, jako też też wykonywania nadzoru nad wszelkimi budynkami zarówno nowowznoszonymi jak i istniejącymi, z wyjątkiem budynków państwowych, dotyczą także budynków będących własnością odnośnych gmin.

2. Oparte na art. 380 prawa budowlanego w brzmieniu noweli z 3 grudnia 1930 poz. 663 Dz. Ust. nakazy opróżnienia budynku lub jego części w celu rozbiórki, o ile w budynku tym znajdują się lokatorzy, mają także co do nich skuteczność prawną, stwarzając dla nich publiczno-prawny obowiązek opuszczenia zajmowanych lokali bez względu na ich prywatno-prawne roszczenia wobec właścicieli budynków, wynikające z umów o najem.

3. W razie stwierdzenia konieczności opróżnienia i rozbiórki budynku ze względu na to, że bezpieczeństwo osobiste lub publiczne nie może być zapewnione w drodze przeróbek lub użycia środków zapobiegawczych, nie ma istotnego znaczenia ze stanowiska art. 380 prawa budowlanego okoliczność, iż zniszczenie budynku jest wynikiem zaniedbania ze strony właściciela obowiązku jego konserwacji. (Wnioski z wyroku N.T.A. z 21.IX.1937 r. l. rej. 2168/35. O.P.A. 164A/39).

Art. 386. (1) Do zarządów miejskich miast: Warszawy, Bydgoszczy, Częstochowy, Grudziądza, Krakowa, Lublina, ... , Łodzi, Poznania, Torunia, ... poza czynnościami, wyszczególnionymi w art. 385, należy wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmiany i użytkowanie świątyń, pomników wznoszonych i tablic pamiątkowych, przeznaczonych do zawieszenia w miejscach publicznych, tudzież wszelkich budynków, przeznaczonych do użytku publicznego (art. 384 pkt. a)).

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może przekazać załatwianie czynności, przewidzianych w ust. (1), zarządom nie wymienionych w tym ustępie miast, posiadającym należycie zorganizowaną służbę techniczną.

Art. 387. (1) Zarządzenia i orzeczenia, wydawane na podstawie art. 385 i 386, powinny być oparte na opinii rzeczoznawców budowlanych, posiadających uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi.

(2) Rzeczoznawcami budowlanymi w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, mogą być tylko osoby, które uzyskały uprawnienia na podstawie art. 361 lub 362, bądź też posiadają uprawnienia z mocy art. 369, a mogą wykazać się wyższym wykształceniem technicznym, zakończonym przepisanymi egzaminami, nabytym w uczelniach, określonych w art. 361 i 362.

(3) Rzeczoznawców budowlanych zatwierdza na wniosek odnośnych zarządów miejskich, po swierdzeniu należytych kwalifikacyj zawodowych, w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych zaś miejscowościach — właściwa rządowa władza nadzorcza.

(4) W czasie wojny, w razie braku osób uprawnionych do technicznego kierowania robotami budowlanymi, rzeczoznawcami budowlanymi mogą być osoby nie posiadające wspomnianych uprawnień, lecz mogące wykazać się wykształceniem technicznym określonym w art. 361, 362 lub 364. Do tych osób warunek zatwierdzenia przez władze wymienione w ust. (3) nie odnosi się, władze te jednak mogą nie dopuścić wymienionych osób do pełnienia obowiązków rzeczoznawców.

Art. 388. (1) W uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, załatwianie czynności, wymienionych wyżej w art. 385, należy do wydziałów wykonawczych komisyj uzdrowiskowych.

(2) Zarządzenia i orzeczenia, wydawane na podstawie ust. (1), powinny być oparte na opinii rzeczoznawców, czyniących zadość wymaganiom, określonym w art. 387 ust. (2), i zatwierdzonych przez wojewodę.

(3) Art. 387 ust. (4) stosuje się odpowiednio.

Art. 389. (1) Do wydziałów powiatowych należy:

- **a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budynków prywatnych i samorządowych w miejscowościach wiejskich, z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wspomniane w pkt. a) art. 384, w pkt. a) art. 391 i w art. 390 i 392,**
- **b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt. a),**
- **c) wykonywanie w miejscowościach wiejskich nadzoru nad budową i utrzymaniem budynków szkół powszechnych,**
- **d) wydawanie w miejscowościach wiejskich zarządzeń na podstawie art. 337, 338 i 380 oraz zarządzeń, dotyczących wstrzymywania robót, prowadzonych w sposób, mogący spowodować niebezpieczeństwo dla życia albo zdrowia ludzkiego (art. 379 ust. (1) pkt. c)),**
- **e) wykonywanie czynności, poprzedzających udzielenie pozwolenia przez wojewodę w myśl art. 384 i 392, a dotyczących budynków, znajdujących się lub wznoszonych poza obrębem miast i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej.**

(2) Zarządzenia i orzeczenia, wydawane na podstawie ust. (1), powinny być oparte na opiniach rzeczoznawców, czyniących zadość wymaganiom, określonym w art. 387 ust. (2), i za-

twierdzonych w sposób, przewidziany w tymże art. 387. W przypadkach, usprawiedliwionych warunkami miejscowymi, rzeczoznawcami budowlanymi mogą być za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych osoby, posiadające uprawnienia, przewidziane w art. 364.

(3) Art. 387 ust. (4) stosuje się odpowiednio.

Art. 390. Do starosty należy wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę budynków prywatnych, znajdujących się w strefie nadgranicznej, określonej w przepisach o granicach Państwa, tudzież na użytkowanie tych budynków.

Art. 391. Do zarządów gmin wiejskich należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany parterowych budynków mieszkalnych i budynków gospodarskich z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wspomniane w art. 390,
b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt. a), o ile takie pozwolenia wymagane są w myśl przepisów obowiązujących,
c) wykonywanie nadzoru, o ile nie chodzi o zarządzenia wymienione w pkt. d) art. 389, nad wszelkimi budynkami zarówno istniejącymi, jak i nowowznoszonymi z wyjątkiem budynków państwowych, tudzież szkół powszechnych.

Art. 392. (1) Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmianę i użytkowanie budynków, przeznaczonych na zakłady przemysłowe, których urządzenie wymaga zatwierdzenia w myśl przepisów o prawie przemysłowym, należy do władz, powołanych w charakterze władz przemysłowych, do zatwierdzania projektów urządzenia tych zakładów przemysłowych.

(2) Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmianę i użytkowanie budynków portowych, bezpośrednio związanych z eksploatacją portów i położonych na terenach handlowych portów morskich, należy do urzędu morskiego.

(3) Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmianę i użytkowanie budynków, przeznaczonych na zakłady elektryczne, należy do wojewody, a w m. st. Warszawie — do Komisarza Rządu.

(4) Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie w mieście nowego budynku lub powiększenie bądź zmianę zewnętrznego wyglądu istniejącego budynku, gdy udzielenie takiego pozwolenia nie należy do zarządu miejskiego, władze, określone w ust. (1), (2) i (3) powinny zasięgnąć opinii właściwego zarządu miejskiego.

Art. 393. Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budynków kolejowych (art. 329) kolei prywatnych użyteczności publicznej tudzież na użytkowanie tych budynków należy do Ministra Komunikacji i do organów przezeń upoważnionych.

Art. 393-a. (1) Przewidziane przez niniejsze rozporządzenie uprawnienia władz i organów samorządu terytorialnego oraz wydziałów wykonawczych komisji uzdrowiskowych służą im odwołalnie.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzenia w całości lub w części wszystkim lub niektórym władzom i organom samorządu terytorialnego, jak również wydziałom wykonawczym komisyj uzdrowiskowych odjąć funkcje, powierzone im mocą postanowień niniejszego rozporządzenia.

(3) Minister Spraw Wewnętrznych może przy tym bądź to zastrzec funkcje powyższe wyłącznej kompetencji władz administracyji ogólnej, albo przekazać je władzom i organom samorządowym wyższego rzędu, bądź to funkcje te odpowiednio podzielić pomiędzy rządowe władze administracji ogólnej a organa samorządowe, względnie wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych.

Rozdział 2.

Odwołania.

Art. 394. Od orzeczeń, wydanych przez zarządy gmin wiejskich w myśl art. 391, jako też od orzeczeń zarządów miejskich, wydanych w myśl art. 385, o ile nie chodzi o miasta wydzielone z powiatowych związków samorządowych, przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do wydziału powiatowego.

Art. 395. Od orzeczeń:

a) starosty, wydanych w myśl art. 390;
b) wydziału powiatowego, wydanych w myśl art. 389 w pierwszej instancji, lub w myśl art. 394 w instancji drugiej;
c) zarządów miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, z wyjątkiem miasta Warszawy, wydanych w myśl art. 385 i 386, wreszcie
d) wydziałów wykonawczych komisyj uzdrowiskowych, wydanych w myśl art. 388,—

przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do wojewody.

Art. 396. (1) Od orzeczeń zarządu miejskiego miasta Warszawy, wydanych w myśl art. 385 pkt. a) i art. 386, oraz od orzeczeń wojewody, wydanych w myśl art. 384, przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Od orzeczeń zarządu miejskiego m. st. Warszawy wydanych w myśl art. 385 ukt. b) i c) służy osobom interesowanym prawo odwołania do Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

Art. 397. Od orzeczeń, wydanych w myśl art. 392 przez wojewodę, Komisarza Rzą-

du **lub przez urząd morski, osobom interesowanym służy prawo odwołania do Ministra** Przemysłu i Handlu, **który rozstrzyga je w porozumieniu z Ministrem** Spraw Wewnętrznych.

Kompetencje Ministra Przemysłu i Handlu w stosunku do urzędów morskich przejął Minister Żeglugi.

Art. 398. Nieaktualny.

Art. 398-a. Minister Spraw Wewnętrznych **przy wykonywaniu art. 393-a może w granicach jego postanowień odpowiednio zmienić właściwość władz, powołanych do rozstrzygania odwołań.**

TYTUŁ X.

POSTANOWIENIA KARNE.

Stosownie do art. 1 dekretu z dnia 26 kwietnia 1948 r. o podwyższeniu grzywien, kar pieniężnych, kar porządkowych i nawiązek (Dz.U.R.P. Nr. 24, poz. 161) górna granica grzywien przewidzianych w tym Tytule została podniesiona pięćdziesięciokrotnie tzn. do 150.000 zł. — z art. 399 i do 25.000 zł. — z art. 400.

Art. 399. (1) Kto:

1) wznosi, przebudowuje, użytkuje lub znosi budynek albo inne urządzenie bez pozwolenia, wymaganego przez przepisy rozporządzenia niniejszego lub przepisy, wydane na jego podstawie;

2) nie stosuje się przy prowadzeniu robót budowlanych do przepisów rozporządzenia niniejszego lub przepisów, wydanych na jego podstawie;

3) nie stosuje się do zarządzeń władzy, wydanych na podstawie art. 338, 379 i 380, — podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 złotych.

(2) Jeżeli sprawca jest kierownikiem robót lub przedsiębiorcą, prowadzącym roboty budowlane, można w razie powtórnego skazania na karę pozbawienia wolności orzec nadto utratę prawa do wykonywania robót budowlanych lub kierowania nimi na czas, nie przekraczający lat pięciu.

1. Kasacja oskarżonego zarzuca obrazę art. 399 rozp. Prez. z dnia 16 lutego 1928 oraz art. 1 i 28 k. k. przez uznanie go winnym samowolnego przystąpienia do robót budowlanych bez uprzedniego zezwolenia władz, mimo że w myśl kontraktu najmu, jaki został zawarty pomiędzy nim jako właścicielem domu a lokatorami, przeróbek w wynajętym pomieszczeniu mieli dokonać i dokonywali małżonkowie L., oskarżony zaś wyraził na to zgodę, a zatem nie może ponosić odpowiedzialności za czyn, którego nie popełnił.

SN zważył co następuje:

Przepisy rozp. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli mają przede wszystkim na względzie zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom; odpowiedzialność na niestosowanie się do tych przepisów w myśl tegoż rozp. ciąży na właścicielu budynków albo na ustanowionym przez niego pełnomocniku, który obowiązany jest czuwać nad ich całością i porządkiem w nich pod kątem widzenia przede wszystkim interesów bezpieczeństwa. Tej odpowiedzialności właściciel domu nie może przerzucić na lokatora, zezwolenie zaś lokatorowi na dokonanie pewnych przeróbek w zajmowanym przezeń pomieszczeniu nie zwalnia właściciela domu od obowiązku dopilnowania, aby na dokonanie tych przeróbek lokator uzyskał zezwolenie od władz budowlanych, o ile wymaga tego charakter przeróbek z uwagi na obowiązujące przepisy w tym zakresie. (z motywów wyroku Izby Karnej (S. 1) SN. z 21.XI.1938 r. 1.K.1024/38 O.P.A. 167A/39).

2. Wbrew twierdzeniu również kasacji, przepis art. 399 prawa budowlanego zawiera sankcję karną do wszelkich zarządzeń władzy opartych na zasadzie art. 380 tego prawa, a nie tylko na zasadzie ustępu pierwszego tego artykułu. Odpowiedzialność karna z ar. 399 prawa budowlanego grozi nie tylko za niewykonanie zarządzeń władzy przy stawianiu nowych budynków, lecz także za niewykonanie takich zarządeń odnośnie do budynków istniejących, o których wyraźnie mówi ust. 2 art. 380 w brzmieniu nadanym mu rozp. Prez. z 3 grudnia 1930 poz. 663 Dz. Ust. i ustawą z 4 lipca 1936 poz. 405 Dz. Ust. (z motywów wyroku Izby Karnej (S. 1.) S. N. z 7.II.1939 1.K.2203/38. O.P.A. 165A/39)

Art. 400. Kto wykracza przeciw przepisowi art. 377 podlega, jeżeli nie ma zastosowania art. 36 prawa o wykroczeniach, karze aresztu do 2 tygodni lub grzywny do 500 złotych.

Art. 401. Sprawy o przestępstwa, określone w rozporządzeniu niniejszym, należą do właściwości powiatowej władzy administracji ogólnej, a co do budynków i urządzeń, przewidzianych w art. 348, — do właściwości odpowiednich władz górniczych.

Art. 402. (1) Niezależnie od ewentualnego pociągnięcia do odpowiedzialności karnej, na na podstawie art. 399 — 401, Minister Spraw Wewnętrznych **może udzielać upomnień osobom, uprawnionym do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót, gdy osoby te przy kierowaniu robotami budowlanymi lub przy sporządzaniu projektów:**

a) nie stosują się do przepisów obowiązujących, bądź

b) nie stosują się do ogólnie uznanych zasad sztuki budowlanej, albo do zasad wiedzy technicznej.

(2) W razie, gdy pomimo dwukrotnie udzielonych upomnień osoba, uprawniona do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót, ponownie dopuściła się naruszenia określonego w ust. (1), albo gdy

wskutek takiego naruszenia, popełnionego chociażby po raz pierwszy, zostało narażone na niebezpieczeństwo życie i zdrowie ludzkie, Minister Spraw Wewnętrznych może orzec odebranie na czas do lat trzech odnośnych uprawnień, przy czym może uzależnić ponowne udzielenie uprawnienia od złożenia egzaminu, przewidzianego w art. 361 ust. (1) pkt. c), albo od stwierdzenia praktycznej umiejętności fachowej przez komisję kwalifikacyjną (art. 368 ust. (5) i (6)).

(3) Decyzje, określone w ustępach poprzedzających, będą wydawane po wysłuchaniu opinii uczelni, instytucji lub organizacji fachowych, które określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

P. rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 października 1936 r. o zasięgnięciu opinii w sprawach odpowiedzialności osób, uprawnionych do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót — poz. 27 niniejszego zbioru.

Art. 403 — 407. Uchylone.

TYTUŁ XI.

PRZEPISY MIEJSCOWE.

Art. 408. W ramach niniejszego roporządzenia przepisy miejscowe mają uregulować:

1) szerokość i sposób urządzenia ulic, placów i dróg w osiedlach tudzież zasady przełożenia kosztów urządzenia ulic na właścicieli działek;
2) najmniejsze dopuszczalne rozmiary działek budowlanych i sposób połączenia działek z ulicą lub drogą;
3) najmniejsze dopuszczalne rozmiary niezabudowanej przestrzeni i podwórzy na poszczególnych działkach budowlanych, sposób zabudowania działek, sposób urządzenia podwórzy;
4) sprawę dopuszczalności wznoszenia i naprawy budynków nicogniotrwałych w miastach tudzież warunki, którym takie budynki powinny czynić zadość;
5) sposób budowy fundamentów, ścian i innych części budynków;
6) sposób budowy wystających przed lico wszelkich części budynków, jak ganki, wykusze, balkony itp., sposób urządzenia otworów w ścianach zewnętrznych i sposób zawieszania i wystawiania szyldów, witryn, napisów reklamowych itp.;
7) szczegółowe warunki, którym powinny czynić zadość budynki, wznoszone przy ulicach, drogach i placach, tudzież sposób wykonywania części budynków, widocznych z ulic, dróg i placów;
8) sposób krycia dachów tudzież urządzanie okapów i rynien;
9) warunki, którym powinny czynić zadość pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi;
10) sprawę dopuszczalności budowy suteren, przeznaczonych na pobyt ludzi, granice dopuszczalności w drodze wyjątku urządzania mieszkań w suterenach i sposób budowy suteren i piwnic;
11) sposób urządzania obór, stajen, chlewów, składów na drzewo itp. budynków gospodarskich;
12) sposób urządzania łazienek, ustępów, dołów ustępowych, gnojowników itp. urządzeń;
13) sposób odgradzania posiadłości i działek od stronu ulic i placów tudzież od przyległych posiadłości i działek;
14) sposób budowy studzien tudzież urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na poszczególnych działkach;
15) warunki należytego utrzymywania budynków ze względu na bezpieczeństwo od ognia oraz warunki czyszczenia kominów;
16) warunki zajęcia w czasie wykonywania robót budowlanych części ulic i dróg, przyległych do budowy.

P. rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16 marca 1938 r. o sposobie odgradzania posiadłości i działek — poz. 28 niniejszego zbioru.

Art. 409. (1) W drodze przepisów miejscowych mogą być ustawione obostrzenia przepisów niniejszego rozporządzenia, które normują:

1) odległość budynków od ulic, tudzież dróg, od granic sąsiednich i od innych budynków (art. 178, 193, 265, 277, 279, 280, 281, 282);
2) połączenie podwórzy i budynków z ulicą lub drogą (art. 179, 268);
3) rozmiary niezabudowanej przestrzeni i podwórzy (art. 176, 269);
4) wysokość budynków (art. 181 — 184);
5) długość i wysokość budynków nicogniotrwałych tudzież inne warunki, którym budynki te powinny czynić zadość (art. 191, 194, 195, 318);
6) budowę schodów i świetlików (art. 208 — 213, 217 — 222, 284 — 286);
7) budowę fundamentów (art. 205, 283);
8) budowę pieców i kominów (art. 223 — 239, 288 — 302);
9) budowę pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi (art. 241 — 245, 304 — 307);
10) budowę studzien, ustępów, dołów ustępowych, gnojowników (art. 246 — 250, 251 — 256, 308 — 312, 313 — 315);
11) budowę obór, stajen i chlewów (art. 258 — 260).

(2) Przepisy miejscowe ze względu na specjalne warunki miejscowe mogą zezwolić na przekroczenie w pewnych dzielnicach miast ustanowionych w art. 181 — 183 wysokości budynków, o ile względy bezpieczeństwa od ognia i względy zdrowotne nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 410. W drodze przepisów miejscowych mogą być ustanowione:

1) zakaz wznoszenia budynków mieszkalnych przy ulicach nieurządzonych;
2) zakaz wznoszenia przy pewnych ulicach i placach o historycznym lub artystycznym znaczeniu takich budynków, które mogłyby zmienić odrębny charakter miejscowości, ulicy i placu;
3) najmniejsza dopuszczalna wysokość budynków w pewnych dzielnicach lub przy pewnych ulicach miast;
4) warunki, którym powinny odpowiadać budynki, cofnięte od zatwierdzonej linii zabudowania, tudzież budynki, przekraczające normalną wysokość;
5) obowiązek udziału właścicieli działek w pokryciu kosztów zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów na nawierzchnię z ulepszonego materiału, jak: kostka, klinkier, beton, asfalt itp.;
6) obowiązek urządzania dźwigów w domach o większej ilości kondygnacyj i obowiązek urządzania w domach o więcej niż dwóch kondygnacjach na parterze skrzynek listowych dla doręczenia mieszkańcom korespondencji pocztowej;
7) zakaz pokrywania dachów materiałem nieogniotrwałym w miejscowościach wiejskich;
8) zakaz wznoszenia obór, stajen i chlewów w pewnych dzielnicach osiedli;
9) obowiązek przyłączenia poszczególnych działek do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej gminnej, uzdrowiskowej albo państwowej, sposób pokrycia kosztów takiego przyłączenia, zasady i warunki ogólne i techniczne takiego przyłączenia, opłaty za pobór wody z wodociągu i za korzystanie z kanalizacji, względnie opłaty za prawo przyłączenia działek do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej i za prawo pobierania wody z wodociągu i korzystania z kanałów, a gdy nie ma wodociągu — obowiązek urządzenia studzien;
10) obowiązek uzyskiwania pozwolenia w sposób, przewidziany w art. 333 lub w art. 334, na wykonanie robót, nie wymienionych odpowiednio w jednym z tych artykułów, obowiązek zgłaszania do właściwej władzy w sposób przewidziany w art. 335 robót, nie wymienionych w tym artykule, i obowiązek wykonywania pod nadzorem technicznego kierownika robót, nie wymienionych w art. 333;
11) obowiązek poddania budynków w czasie budowy sprawdzeniu w surowym stanie;
12) opłaty za czynności, wykonywane przez organa samorządowe przy wydawaniu pozwoleń na roboty budowlane i na użytkowanie budynków oraz przy zatwierdzaniu planów parcelacji;
13) obowiązek urządzania i utrzymywania na działkach skarp i rowów, potrzebnych ze względu na spadzistość lub odwodnienie terenu i sposób ich urządzania oraz obowiązek urządzania i utrzymywania ogródków przed domami;
14) obowiązek urządzania w budynkach, na podwórzach oraz na innych miejscach niezabudowanej prezstrzeni działki schronów przeciwlotniczych, obowiązek udziału właścicieli działek w budowie i pokryciu kosztów budowy wspólnych schronów przeciwlotniczych dla sąsiednich posiadłości, warunki jakim schrony przeciwlotnicze powinny odpowiadać i w ogóle warunki, jakim powinny odpowiadać budynki i urządzenia z nimi związane ze względu na obronność Państwa, a w szczególności ze względów obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, wreszcie obowiązek i sposób maskowania budynków oraz urządzania dzwonków i innych urządzeń alarmowych.
15) odmienne od określonych w art. 196 warunki, jakim powinny odpowiadać mury ogniochronne przy wznoszeniu przy granicy działek budynków szczytem do ulicy w dzielnicach istniejących, zabudowanych domami, położonymi w opisany sposób;
16) zmniejszenie do 21 cm przewidzianych w art. 237 i 300 odległości nieogniotrwałych konstrukcyjnych części od wewnętrznej powierzchni ścian kominów, z równoczesnym określeniem odpowiedniego sposobu oddzielania tych konstrukcji od kominów;
17) sposób wykonywania robót budowlanych, mogących narazić sąsiadów na uciążliwości z powodu hałasu, przykrych wyziewów itp.;
18) Najmniejszą dopuszczalną odległość budynków od ulic i dróg.

P. rozp. Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 15 lipca 1937 r. o obowiązku udziału właścicieli działek w pokryciu kosztów zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów na nawierzchnię z ulepszonego materiału — poz. 29 niniejszego zbioru, a także rozp. Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 14 czerwca 1937 r. o obowiązku urządzania w domach skrzynek listowych dla doręczania mieszkańcom korespondencji pocztowej — poz. 30 niniejszego zbioru.

Art. 411. Przepisy miejscowe mogą uznać za ogniotrwałe: drzewo, słomę, trzcinę, szuwar i tym podobne materiały nieogniotrwałe, używane do krycia dachów, po stosownym uodpornieniu ich przeciw pożarowi.

Art. 412. Przepisy miejscowe mogą przewidywać możność stosowania ulg od wymogów, ustanowionych w tychże przepisach.

Art. 413. Przepisy miejscowe nie mogą być sprzeczne z przepisami wydanymi w drodze

rozporządzeń na mocy niniejszego rozporządzenia.

Art. 414. (1) Przepisy miejscowe, wydane dla odznaczających się odrębnym charakterem zabudowania osiedli, położonych w obrębie gmin wiejskich, jak osady fabryczne, osiedla robotnicze, uzdrowiska, nie uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej, letniska, osady podmiejskie i tym podobne, mogą postanowić o rozciągnięciu na wspomniane osiedla w całości lub w części przepisów dla gmin miejskich (art. 172 — 263).

(2) Do czasu wydania przepisów miejscowych przepisy dla gmin miejskich mogą być rozciągnięte na osiedla, wspomniane w ustępie pierwszym, w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 415. (1) Przepisy miejscowe wydaje Minister Spraw Wewnętrznych, — w Warszawie na wniosek zarządu miejskiego, oparty na uchwale rady miejskiej, w innych zaś miejscowościach na wniosek wojewody, oparty:

a) na uchwale rady miejskiej, gdy chodzi o przepisy dla miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych;
b) na uchwale komisji uzdrowiskowej, gdy chodzi o przepisy dla uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej;
c) na uchwale organu stanowiącego powiatowego związku samorządowego, gdy chodzi o przepisy dla miast, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych i gmin wiejskich, nie będących uzdrowiskami, określonymi w pkt. b).

(2) Przepisy miejscowe o szerokości i urządzaniu ulic, dróg i placów komunikacyjnych wydaje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Komunikacji.

(3) Przepisy miejscowe dla miasta Warszawy będą ogłaszane w „Monitorze Polskim", zaś dla innych miejscowości — we właściwym „Dzienniku Wojewódzkim".

(4) Przed ogłoszeniem w sposób wyżej podany, przepisy miejscowe nie mają mocy obowiązującej.

Art. 416. (1) W razie, gdy zachodzi potrzeba wydania przepisów miejscowych, a organa stanowiące, wymienione w art. 415, w terminie, wyznaczonym przez rządową władzę nadzorczą, uchwał w sprawie wspomnianych przepisów nie powezmą, przepisy miejscowe może wydać Minister Spraw Wewnętrznych, nie oczekując powzięcia takich uchwał.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może regulować w drodze rozporządzeń poszczególne zagadnienia spośród wymienionych w art. 408 — 411.

(3) Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Opieki Społecznej może wydawać w drodze rozporządzeń dla całego Państwa lub jego części ulgowe przepisy policyjno-budowlane dla wsi, dopuszczające odchylenia od wymagań, zawartych w art. 264 — 316 oraz ulgowe przepisy dla obszarów rolnych, znajdujących się w granicach administracyjnych miast, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, dopuszczające odchylenia od wymagań, zawartych w art. 172 — 263.

Art. 417. Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzenia przekazać wojewodom uprawnienia, przysługujące w myśl art. 415 i 416.

CZĘŚĆ III.

PRZEPISY KOŃCOWE.

Art. 418. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa Śląskiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów, zawartych w art. 1 pkt. 1), w art. 2 i w art. od 172 do 407 oraz art. 421, które wchodzą w życie:

a) przepisy, zawarte w art. 1 pkt. 1), w art. 2 i art. od 172 do 357, od 372 do 407 oraz 421 — w trzy miesiące od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządpenia;
b) przepisy, zawarte w art. od 358 do 371 — z wyjątkiem przepisu o ograniczeniu prawa do sporządzania projektów (planów), zawartego w ust. (3) art 364, — na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego — po upływie lat 10, na pozostałych zaś obszarach — w trzy miesięce od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia;
c) przepis o ograniczeniu prawa do sporządzania projektów (planów), zawartych w ust. (3) art. 364, na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego — po upływie lat 10, na pozostałych zaś obszarach po upływie lat 5 od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

Przepisy tego prawa zostały z pewnymi odchyleniami rozciągnięte na obszar województwa śląskiego, w jego granicach przedwojennych, Ustawą Śląską z dnia 10 marca 1938 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. Ust. Śl. z dnia 31 marca 1938 r. Nr 7, poz. 17).

Art. 419. Z dniem wejścia w życie przepisów niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą przepisy z nimi sprzeczne, wydane zarówno w drodze ustaw jak i rozporządzeń. W szczególności tracą moc następujące przepisy:

1) Ustawy budowlanej rosyjskiej (Zbiór praw ces. ros tom XII część I według wydania 1900 r. i uzupełnień z 1906, 1908, 1909, 1910 i 1912 r.). z wyjątkiem artykułów

165, 170, 174, 176, 194 zdania pierwszego, 195, 196, 200 zdania pierwszego, 201 i 205;

2) *)

3) Ustawy budowniczej dla królewskiego stołecznego miasta Krakowa z dnia 18 lipca 1883 r. w brzmieniu ustaw z dnia 28 marca 1905 r. i z dnia 28 marca 1910 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. ks. Kr. Nr 63 z 1883 r., Nr 57 z 1905 r. i Nr 89 z 1910 r.);
§§ 1, 2, 3; § 7 ustęp 1 wyrazy „a najdalej w dnach 30", ustęp 5; § 8 ustęp 1, ustęp 2 zdanie 2 i ustępy 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12; §§ 9, 10, 12; § 13 z wyjątkiem zdania ostatniego; § 16; § 16 — a), ustępy 1, 2, 4, 7; § 16 — b) ustępy 2, 5, ustęp 7, w odniesieniu do zmian chodników istniejących, ustęp 8 w części, dotyczącej powołania się na ustęp przedostatni paragrafu 16 — a), § 16 — d) z wyjątkiem ustępu 1, zdania trzeciego; § 16 — e) wyrazy o „zezwolenie na otwarcie ulic względnie", „regulacji ulicy i", „ulic i", punkty c) i d) i zdanie końcowe; § 16 — f) wyrazy „otwarcie ulicy względnie" tudzież punkt b); § 16 — g); § 16 — h) ustęp 1 wyrazy „otwarcie ulicy względnie" i zdanie drugie, ustęp 4 wyrazy „i 16 — g)"; § 16 — i); § 18 ustęp 6; §§ 30, 31; § 33 z wyjątkiem ustępów 1 i 2; § 34; § 36 ustęp 3; § 37 ustęp 3; § 38 ustęp 5 i w ustępie 9 wyrazy „lub blachą obite"; § 42; § 47 ustęp 1 zdanie drugie i ustęp 9; §48 ustęp 3; § 50 punkt i) zdanie pierwsze; § 52 ustęp 3; §§ 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67;

4) Ustawy z dnia 28 kwietnia 1882 r., zawierającej przepisy budowlane dla gmin miejskich w brzmieniu ustawy z dnia 15 maja 1907 r. (Dz. Ust i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 77 z 1882 r. i Nr 55 z 1907 r.):
§§ 1, 2, 3, 4; § 5 z wyjątkiem ustępu 7; § 8 ustęp 1 wyrazy „w przeciągu ośmiu dni", ustęp 2 zdanie pierwsze; § 9 ustęp 3, ustęp 4 zdanie końcowe; § 10 ustępy 2 i 3; §§ 11, 12, 13, §§ 14, 15, 16, 17; § 18 z wyjątkiem ustępu 2 zdania 1 i 2; § 21 z wyjątkiem ustępu 5; § 22 z wyjątkiem ustępu 1; § 23, § 24 w części, dotyczącej wysokości pokoi; § 27; § 28 ustęp 2; §§ 30, 34, 39; § 40 ustęp 1 zdanie 1; §§ 44, 45, 46, 47, 48; § 50 ustępy 1, 2, ustęp 4 zdanie 1; §§55, 57; § 61 ustęp 1 od wyrazów „a spisany protokół", ustępy 2, 3, 4, 5; §§ 62, 63; § 66 ustęp 1; §§ 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83;

5) Ustawy budowniczej dla znaczniejszych miejscowości w Królestwie Galicji i Lodomerii wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim z dnia 4 kwietnia 1889 r. w brzmieniu ustaw z dnia 14 lipca 1898 r i z dnia 15 maja 1907 r. (Dz. Ust. i Rozp. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr Nr 31 z 1889 r., Nr 70 z 1898 r. i Nr 56 z 1907 r.):
§§ 1, 2, 3, 4, 5, 6; § 7 ustęp końcowy; § 8 ustęp 1 wyrazy „w przeciągu ośmiu dni", ustęp 2 zdanie 1; § 9 ustęp 5 i końcowy; § 10 ustęp 1 zdanie końcowe, ustęp 2; §§ 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17; § 18 ustęp 1 od wyrazów „a spisany protokół...", ustępy 2, 3, 4; §§ 19, 20; § 21 ustępy 1, 2, 4, 5; § 24; § 25 ustępy 3, 4, 5, 6; § 26; § 27 w części, dotyczącej wysokości pokoi; § 30; § 31, ustęp 4; § 33; § 37 zdanie końcowe; §§ 42, 47, 48, 49, 50; § 52 ustępy 1, 2, 4; §§ 57, 59; § 63 w odniesieniu do wysokości ocembrowania studzien; §§ 66 ustęp 1; §§ 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85; § 86 punkty a), b), e), f), g);

6) Ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z dnia 13 października 1899 r. w brzmieniu ustaw z dnia 15 maja 1907 r. i z dnia 22 czerwca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 133 z 1899 r., Nr 57 z 1907 r. i Nr 91 z 1909 r.):
§§ 1, 2; § 3 trzy ustępy końcowe w odniesieniu do gmin miejskich; § 4 ustęp 1 od wyrazów w „przeciągu sześciu..." do wyrazów „prośby (§ 3)" włącznie ustępy 4 i 7, ustęp 8 od wyrazów „w wypadkach zaś..."; § 5 ustępy 1 i 2; § 6 ustępy 2 i 3; §§ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18; § 19 z wyjątkiem ustępu 4; § 20 z wyjątkiem punktów 10 i 11; § 21 ustępy 4, 5, 6 i końcowy; §§ 22, 23; § 24 ustępy 6, 7; § 25 ustępy 1 i 2 w części, dotyczącej wysokości izb mieszkalnych; § 28 ustępy 2 i 4; § 32 ustępy 2, 3 i 7; § 35 z wyjątkiem ustępu 5; § 36 ustęp 1 wyrazy „cegielnie i piece do wypalania wapna"; §§ 37, 39 w części, dotyczącej wysokości ocembrowania studzien; § 41 ustęp 1, ustęp 3 od wyrazów: „w przeciągu trzech dni", ustępy 5, 6, 7; §§ 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57;

7) Dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów budowlanych na obszarach byłego zaboru rosyjskiego (Dz. P. P. P. Nr 14, poz. 176):
art. 1 ust (1) odnośnie do: a) rozporządzenia z dnia 29 listopada 1916 r. dotyczącego sporządzania planów zabudowy (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr 58), b) rozporządzenia budowlano-policyjnego dla wsi z dnia 20 listopada 1917 r. (Dz. Rozp. dla Gen. Gub. Warsz. Nr 99), z wyjątkiem

*) pkt. 2 jest bezprzedmiotowy z uwagi na obecny obszar Państwa Polskiego.

§§ 6, 7, 8, 9, 10 tego rozporządzenia; artykuł 2;

8) Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 kwietnia 1924 r. w sprawie przekazania zarządom gmin miejskich i wiejskich zatwierdzania projektów budowli i wydawania pozwoleń na budowę na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, lubelskiego, kieleckiego, białostockiego, ..., ..., ..., ..., i miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 383), z wyjątkiem § 5;

9) Ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w sprawie zmiany niektórych przepisów budowlanych na obszarze b. zaboru rosyjskiego (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 715);

10) Ustawy, dotyczącej zakładania i zmiany ulic i placów w miastach i miejscowościach wiejskich z dnia 2 lipca 1875 r. (Zbiór Ust. Kr. Prus. str. 561) w brzmieniu artykułu 1) ustawy mieszkaniowej z dnia 28 marca 1918 r. (Zbiór Ustaw Prus. str. 23);

11) Ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr 89, poz. 656):
art. 15 ust. 2 w odniesieniu do gmin miejskich i uzdrowisk użyteczności publicznej;

12) Ustawy z dnia 30 maja 1897 r. o obowiązku właścicieli domów w mieście Białej wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi publicznymi i prawach gminy miasta Białej pobierania taksy za połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 33):
§ 3 ustęp 2 i § 13;

13) *)
§ 3 ustęp 2, § 13;

14) Ustawy z dnia 19 lipca 1908 r., o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Bochni wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi i zezwalająca gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 81):
§ 3 ustęp 2;

15) Ustawy z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Nowego Sącza wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi i zezwalająca tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 119):
§ 3 ustęp 2;

16) Ustawy z dnia 11 lipca 1914 r. o bowiązku właścicieli domów w stoł. Król. m. Krakowie wybudowania kanałów domowych, połączenia tychże z miejskimi kanałami ulicznymi oraz o płatach gminnych za to połączenie (Dz. Ust. i Rozp. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 2 z 1915 r.) w brzmieniu ustawy z dnia 26 października 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 103, poz. 683):
§ 10;

17) Ustawy z dnia 26 grudnia 1893 r., tyczącej się uregulowania koncesjonowanego przemysłu budowlanego (Dz. Ust. P. austr. Nr 193);

18) Kodeksu karnego z 1903 r.:
art. 37, o ile dotyczy tetgo, co zbudowano i przebudowano, art. 230 p. 5, o ile dotyczy budowy lub studni art. art. 378, 379 i 381;
art. 382, o ile dotyczy robót budowlanych i budownictwa; art. 561;

19) Ustawy karnej o zbrodniach, występkach i przekroczeniach z dnia 27 maja 1852 r.:
§§ 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 435, 436, 437, 438, 439, 440 i 441;

20) Kodeksu karnego z 1871 r.:
§ 367 p. 13, p. 14, o ile dotyczy budynków, oraz p. 15; § 330;

21) Ustawy z dnia 1 sierpnia 1895 r., zaprowadzającej ustawę o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (Dz. U. P. austr. Nr 112):
art. XXXVII;

22) Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr 42, poz. 372):
art. 30 ust. (2).

Art. 420. (1) Do czasu wydania w myśl art. 408 — 417 przepisów miejscowych zachowują moc obowiązującą w charakterze takich przepisów, przepisy, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a regulujące kwestie, wyszczególnione w tych artykułach w sposób w nich podany.

(2) Również zachowują moc obowiązującą w charakterze rozporządzeń, do czasu wydania w myśl niniejszego rozporządzenia powszechnie obowiązujących rozporządzeń, przepisy, regulujące kwestie, których uregulowanie w myśl tego rozporządzenia powinno nastąpić w drodze rozporządzeń władz administracyjnych.

(3) W szczególności zachowują moc obowiązującą na zasadach podanych w ust. (1) i (2):

1) nieuchylone przepisy ustaw i rozporządzeń, wymienionych wyżej w art. 419 pkt. 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 12), 13), 14), 15) i 16);

2) *)

3) Ustawa z dnia 6 listopada 1900 r. obowiązująca w gminie miasta Białej o obowiąz-

* pkt. 13 jest bezprzedmiotowy z uwagi na obecny obszar Państwa Polskiego.

ku właścicieli połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 7 1901 r.);

4) **)

5) Usawa z dnia 19 lipca 1908 r. obowiązująca właścicieli domów w gminie miasta Bochni połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 80);

6) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Nowego Sącza połączenia swych domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór gminnego podatku od czynszów najmu oraz opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i odnowienie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 120);

7) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Tarnowa połączenia swych domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór gminnego podatku od czynszów najmu oraz opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dlaKr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 121);

8) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w Król. Woln. mieście Rzeszowie połączenia swych domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 122).

Art. 421. Na obszar Spisza i Orawy, należący do Rzeczypospolitej Polskiej, rozciąga się do czasu wydania przepisów miejscowych tudzież odnośnych rozporządzeń moc obowiązującą nieuchylonych przepisów ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z dnia 13 października 1899 r. w brzmieniu ustaw z dnia 15 maja 1907 r. i z dnia 22 czerwca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 133 z 1899 r., Nr 57 z 1907 r. i Nr 91 z 1909 r.).

Art. 422. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami tudzież innym ministrom stosownie do zakresu ich działania.

*) **) pkt. 2) i 4) są bezprzedmiotowe z uwagi na obecny obszar Państwa.

11.

USTAWA

z dnia 3 lipca 1947 r.

o normach i standartach budowlanych.

(Dz. U. R. P. z dnia 8 sierpnia 1947 r. Nr 52, poz. 269)

Art. 1. Dla zapewnienia celowości technicznej, gospodarczej i społecznej budownictwa mogą być w miarę potrzeby ustanawiane normy i standarty budowlane w zakresie wytwórczości materiałów i elementów budowlanych oraz projektowania i budowy budynków.

Art. 2. 1. Normy budowlane mogą określać:

a) kształt, wymiary, części składowe, konstrukcję, granice wytrzymałości oraz warunki produkcji, odbioru i zastosowania materiałów i elementów budowlanych lub ich zespołów;

b) technikę wykonania projektów robót budowlanych.

2. Standarty budowlane mogą określać minimalny i maksymalny poziom zaspokajania potrzeb w zakresie przestrzeni mieszkalnej i użytkowej oraz wyposażenia budynków.

Art. 3. 1. Normy i standarty budowlane ustanawia Minister Odbudowy.

2. Normy dla wytwórczości, znajdującej się w zakresie działania innego ministra, jak również normy i standarty dla budynków użytkowych, które mają służyć specjalnemu celowi w dziedzinie administrowanej przez innego ministra, ustanawia Minister Odbudowy w porozumieniu z właściwym ministrem.

Art. 4. 1. Normy i standarty ogłasza się w Monitorze Polskim.

2. Ogłoszenie zawierać będzie określenie rodzaju i zakresu zastosowania normy lub standartu oraz termin, od którego norma lub standart obowiązuje.

Art. 5. 1. W razie ustanowienia normy lub standartu do stosowania ich obowiązani są:

a) w zakresie wytwórczości — wszystkie zakłady, wytwarzające wyroby, których norma dotyczy;

b) w zakresie budownictwa — budujący oraz kierownicy budowy i wykonawcy robót budowlanych.

2. Projekty budowli powinny uwzględniać obowiązujące normy i standarty budowlane.

Art. 6. 1. Władze budowlane nadzorują stosowanie obowiązujących norm i standartów w budownictwie.

2. W szczególności władze budowlane nie pozwolą na budowę oraz wstrzymają roboty budowlane w przypadku niezastosowania obowiązujących norm i standartów.

3. Minister Odbudowy może zezwolić na podjęcie wstrzymywanych robót z jednocze-

snym pozbawieniem budującego prawa do ulg, wynikających w art. 7, 8 i 9 ustawy o popieraniu budownictwa.

Art. 7. 1. Prócz norm obowiązujących mogą być wydawane normy zalecone, których stosowanie będzie wskazane dla ułatwienia celowej zabudowy kraju.

2. Normy te zawierać mogą wzorowe projekty budynków, w szczególności dla osiedli wiejskich i pracowniczych.

3. Art. 3. stosuje się odpowiednio.

4. Złożenie projektu, określonego w ust. 2, wraz ze szkicem sytuacyjnym wystarcza przy ubieganiu się o pozwolenie na budowę.

Art. 8. 1. Kto buduje, kieruje budową, wykonywa roboty budowlane lub wytwarza wyroby bez zastosowania obowiązujących w tym zakresie norm lub standartów budowlanych, ulega w trybie administracyjnym karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do 300.000 zł albo obu tym karom łącznie.

2. Zasądzone kary pieniężne przypadają na rzecz budżetów inwestycyjnych gminy lub związków samorządowych, orzekających karę.

Art. 9. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 10. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

12.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 10 czerwca 1937 r.

o zwolnieniu od obowiązku ponoszenia kosztów urządzenia ulic i placów, oraz zmniejszeniu i odroczeniu uiszczenia wpłat z tego tytułu.

(Dz. U. R. P. z dnia 23 czerwca 1937 r. Nr 46, poz. 351).

Na podstawie art. 174 ust. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405) zarządzam co następuje:

§ 1. Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają artykuły rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i budowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663) i z dnia 28 grudnia 1934 roku (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976) oraz ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405).

§ 2. (1) Intensywność (gęstość) zabudowania określa się iloczynem liczby, oznaczającej w m^2 powierzchnię, która może być zabudowana w myśl zatwierdzonego albo prawomocnego planu zabudowania (art. 10 pkt. 2 i art. 11 pkt. d), i liczby kondygnacyj, podzielonych przez liczbę, oznaczającą w m^2 całą powierzchnię działek do głębokości 70 m od linii regulacyjnej ulicy. Kondygnację suterenową i poddaszną przy obliczaniu intensywności zabudowania traktuje się, jako połowę kondygnacji.

(2) Przeciętną intensywność zabudowania oblicza się osobno dla terenów, przyległych do każdej ulicy lub placu komunikacyjnego, gdy przekłada się koszty urządzenia ulicy lub placu na całej ich długości, albo osobno dla terenów przyległych do każdego ich odcinka, gdy przekłada się koszty urządzenia ulicy lub placu nie na całej ich długości, lecz na długości pewnego odcinka.

§ 3. Od ponoszenia kosztów urządzenia ulic i placów komunikacyjnych, przekładanych na podstawie art. 174, zwolnieni są:

a) właściciele działek lub nieruchomości, na których w myśl prawomocnego planu zabudowania wznoszenie budynków jest zabronione (art. 46 ust. 1 pkt a) i b) lub ograniczone (art. 46 ust. 3) w ten sposób, iż intensywność ich zabudowania ma być mniejsza od 0,10;

b) właściciele działek lub nieruchomości, na których na podstawie ustawy z dnia 28 stycznia 1932 r. o stosunkach prawnych w obszarach warownych i rejonach umocnionych (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 124) lub na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 marca 1928 r. o prawie lotniczym (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 69, poz. 437) wznoszenie budynków jest zabronione lub ograniczone w stopniu określonym wyżej w punkcie a).

§ 4. (1) Wysokość wpłat, przypadających do uiszczenia przez właścicieli działek lub nieruchomości, przyległych do ulic i placów komunikacyjnych, z tytułu urządzenia nawierzchni tych ulic i placów, łącznie z wartością gruntów nie może przekroczyć w stosunku do kosztów urządzenia ulicy o szerokości 20 m, licząc 10 m na jezdnię i 10 m na oba chodniki, części kosztów takiego urządzenia, wyrażonej procentowo liczbą, określającą przeciętną intensywność zabudowania, pomnożoną przez 2.

(2) W razie, gdy prawomocny plan zabudowania dopuszcza przy ulicy lub placu o zabudowaniu zwartym urządzenie pomieszczeń na zakłady handlowe, rzemieślnicze i drobne zakłady przemysłowe (art. 11 pkt. d), procentowe określenie tej części kosztów urządzenia nawierzchni ulicy 20-metrowej szerokości, której nie mogą przekraczać przekładane koszty, podwyższa się o 10%.

(3) Ograniczenia wysokości przekładanych kosztów urządzenia ulic i placów komunikacyjnych, określone wyżej w ust. (1) i (2), nie mają zastosowania:

a) gdy na działkach lub nieruchomościach, przyległych do ulicy lub placu, dopuszcza się wznoszenie zakładów przemysłowych w myśl art. 10 pkt 1 lit. f) i g);
b) gdy działki, przyległe do ulicy lub placu, przeznaczone są do zabudowania luźnego budynkami, zawierającymi chociażby po jednym mieszkaniu o 5 izbach lub większym.

§ 5. Właścicielom działek, niezdatnych do zabudowania z powodów, określonych w art. 175 uiszczenie przełożonych kosztów urządzenia ulic i placów komunikacyjnych odracza się bez doliczenia procentów zwłoki do czasu usunięcia wad, czyniących działki niezdatnymi do zabudowania, bądź do czasu wzniesienia na nich budynków na podstawie pozwolenia władzy, udzielonego w myśl art. 175 ust. 2.

§ 6. (1) W razie, gdy na działkach znajdują się budynki, podlegające przepisom ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 39, poz. 297), uiszczenie opłat z tytułu urządzenia ulicy lub placu komunikacyjnego, przypadających od właścicieli tych działek, odracza się na ich prośbę w całości lub w części, bez doliczenia procentów zwłoki, na zasadach niżej wyłuszczonych.

(2) Uiszczenie opłat, wspomnianych w ust. (1), odracza się w całości, gdy:

a) budynki, podlegające przepisom ustawy o ochronie lokatorów zajmują więcej niż połowę powierzchni, przeznaczonej do zabudowania w zatwierdzonym albo prawomocnym planie zabudowania, a w braku planu zabudowania — więcej niż 1/4 powierzchni działki przy zabudowaniu zwartym i 1/6 tejże powierzchni przy zabudowaniu luźnym i gdy ponadto
b) więcej niż połowa, licząc według kubatury, pomieszczeń w budynkach podlega przepisom ustawy o ochronie lokatorów.

(3) Odroczenie powyższe jest ważne do czasu zwolnienia spod działania przepisów ustawy o ochronie lokatorów co najmniej połowy pomieszczeń, licząc według kubatury; w razie, gdy to nastąpi, właściciele odnośnych działek obowiązani są uiścić połowę przypadających na nich kosztów urządzenia ulicy lub placu komunikacyjnego. Drugą połowę tych kosztów wspomniani właściciele obowiązani są uiścić po całkowitym zwolnieniu wszystkich pomieszczeń w budynkach spod działania ustawy o ochronie lokatorów.

(4) Właściciele działek, na których znajdują się budynki, podlegające przepisom ustawy o ochronie lokatorów, gdy nie zachodzą warunki, określone w ustępie (2), obowiązani są uiścić połowę kosztów urządzenia ulicy lub placu komunikacyjnego. Uiszczenie drugiej połowy tej kwoty odracza się na ich prośbę na warunkach podanych w ustępie (3), do czasu zwolnienia spod działania cytowanej ustawy wszystkich pomieszczeń w budynkach.

(5) W razie sprzedaży działek, określonych wyżej w ustępie (1) i (2), przełożone koszty urządzenia ulicy lub placu komunikacyjnego, których spłata została odroczona, powinny być uiszczone przed przeniesieniem prawa własności na nowonabywców.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

13.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KOMUNIKACJI

z dnia 13 maja 1937 .

wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie przepisów szczegółowych o budowie państwowych budynków kolejowych i budynków kolei prywatnych użyteczności publicznej.

(Dz. U. R. P. z 18 czerwca 1937 r. Nr 45, poz. 346).

Na podstawie art. 329 ust. 1 i 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) zarządzam co następuje:

Rozdział I.

Przepisy ogólne dotyczące budynków kolejowych.

§ 1. Przy projektowaniu budynków kolejowych na terenie kolejowym, jak dworców, warsztatów, parowozowni, magazynów, nastawni, domów mieszkalnych dla pracowników kolejowych i innych, należy stosować się do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202), zmienionego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663), art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976) i ustawą z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405), i do przepisów miejscowych, wydanych na podstawie prawa budowlanego, oraz do szczegółowych przepisów projektowania i budowy kolei, zatwierdzonych przez Ministra Komunikacji.

Jeżeli budynki kolejowe projektowane są w granicach miast i sfery ich interesów mieszkaniowych, należy nadto zasięgnąć opinii właściwych władz miejskich, zgodnie z art. 356 wyżej powołanego prawa budowlanego.

§ 2. Budynki na stacjach powinny być tak rozmieszczone, aby nie utrudniały w przyszłości rozwoju stacyj i ich urządzeń.

§ 3. W zależności od przeznaczenia budynku, należy przewidzieć łatwy dojazd do niego i odpowiednią komunikację na terytorium przeznaczonym do zabudowania. Domy mieszkalne, zwłaszcza na większych stacjach, należy umieszczać tak, aby połączenie ich z miastem nie prowadziło przez tory stacyjne.

§ 4. Teren przeznaczony pod budynki powinien być uprzednio zbadany co do jakości gruntu, obecności wody zaskórnej, odwodnienia oraz możności doprowadzenia wody i urządzenia kanalizacji.

§ 5. Stacyjne budynki kolejowe, mające związek z utrzymaniem ruchu, powinny posiadać wewnątrz, lub przynajmniej w sąsiedztwie, odpowiednie urządzenia przeciwogniowe. Pokrycie dachów wszystkich budynków kolejowych powinno być wykonane z materiałów ogniotrwałych.

§ 6. Architektura budynków powinna być utrzymana w formach prostych bez zbędnych wyskoków i ornamentacyj. Otwory okienne i drzwiowe powinny być projektowane bez zbędnej różnorodności wymiarów i kształtu. Należ yunikać skomplikowanych form dachów.

W budownictwie kolejowym należy dążyć do ułatwienia i potanienia koniecznej periodycznej konserwacji budynków; dotyczy to zwłaszcza tych wszystkich budynków, które służą do stałego użytku, jak dworce, parowozownie, magazyny itp. W tym celu elewacje tych budynków oraz inne zasadnicze ich części, jak podłogi, ściany wewnętrzne itp. należy wykonywać z materiałów, nie wymagających stałej konserwacji i łatwych do naprawy w razie uszkodzeń.

§ 7. Normy, wydane przez Polski Komitet Normalizacyjny i zatwierdzone przez Ministra Komunikacji, powinny być ściśle stosowane.

§ 8. Przy projektowaniu i wznoszeniu nowych budynków kolejowych należy się stosować do przepisów obrony przeciwlotniczej.

§ 9. Należy przewidzieć odpowiednie zadrzewienie terytorium stacyjnego. Zadrzewienie nie powinno utrudniać eksploatacji lub wpływać szkodliwie na trwałość budynków i urządzeń stacyjnych.

Rozdział II

Dworce.

§ 10. Ilość i wielkość pomieszczeń dworca przeznaczonych dla podróżnych powinna odpowiadać rozmiarom ruchu osobowego stacji, ilość zaś i wielkość pomieszczeń służbowych — zakresowi technicznych i handlowych czynności, które mają się odbywać na stacji. Przy planowaniu dworca odpowiednio do potrzeb początkowych, należy przewidzieć możność i sposób jego rozszerzenia. Ilość, wielkość i umieszczenie lokali dla poczty, policji i innych urzędów, które mają znajdować się w dworcu, określają właściwe władze kolejowe w porozumieniu z władzami interesowanymi. Na stacjach, posiadających wodociąg, powinny być urządzone zdroje do pobierania wody w miejscach łatwo dostępnych dla podróżnych. Wewnątrz dworców należy urządzić hydranty pożarowe w miejscach widocznych. W razie braku wodociągu należy zaopatrzyć dworzec w gaśnice lub hydronetki.

§ 11. Układ pomieszczeń i urządzeń, przeznaczonych dla podróżnych, powinien być taki, aby załatwianie czynności biletowych, bagażowych i innych zabierało podróżnym jak najmniej czasu, połączenia zaś tych pomieszczeń ze sobą i z peronami były możliwie krótkie i nie krzyżujące się. Poczekalnie powinny mieć łatwy dostęp z peronów. Dostęp do lokali służbowych dworca powinien być dogodny i krótki. Ekspedycja bagażu powinna posiadać bezpośrednie połączenie z peronami. Kasy i ekspedycje bagażu należy projektować z prawej strony od wejścia na dworzec z zajazdu.

§ 12. Ilość przejść, przy których odbywa się kontrola biletów (przepustów biletowych), powinna być dostosowana do natężenia ruchu na dworcu, przy czym dążyć należy do ograniczenia ilości tych przejść do niezbędnego minimum.

§ 13. Wielkość poczekalni należy obliczyć z uwzględnieniem maksymalnych wahań ruchu. Jeżeli wzmożony ruch osobowy jest spodziewany tylko w miesiącach letnich, mogą być projektowane poczekalnie otwarte, dostosowane do potrzeb tego ruchu. Na stacjach większych powinny być przewidziane, stosownie do potrzeb, poczekalnie I i II klasy oraz oddzielne poczekalnie III klasy, sale restauracyjne, pomieszczenia na bufety stacyjne i kuchnie restauracyjne, fryzjernie, umywalnie i inne pomieszczenia, niezbędne do obsługi podróżnych.

§ 14. Na większych dworcach pomieszczenia i urządzenia ruchu podmiejskiego powinny być w miarę możności oddzielone od pomieszczeń i urządzeń dla ruchu dalekobieżnego.

§ 15. Pomieszczenia służbowe w dworcach powinny być dobrze ze sobą połączone i zgrupowane w jednym miejscu. Pomieszczenie przeznaczone dla dyżurnego ruchu powinno posiadać bezpośrednie wyjście na peron. Na małych stacjach pomieszczenia służbowe powinny być tak rozmieszczone, aby dyżurny ruchu mógł obsłużyć kasę biletową i ekspedycję bagażu. Jeżeli w dworcu projektowane są mieszkania służbowe, to wejście do nich powinno być niezależnie od wejścia głównego i powinno znajdować się od strony dojazdu kołowego.

§ 16. Ilość okienek kasowych oraz wielkość pomieszczeń na kasy powinny odpowiadać potrzebom największego spodziewanego ruchu. Pomieszczenia te powinny być należycie zabezpieczone od ognia i włamania. Zewnętrzne okna pomieszczeń kasowych powinny być okratowane, drzwi zaś opancerzone i opatrzone odpowiednimi zamkami.

Pomieszczenia kasowe nie powinny mieć pieców wspólnych z sąsiednimi pomieszczeniami niezabezpieczonymi.

Okienka kasowe powinny być tak urządzone, aby kasjer miał dogodny widok na miejsce wypłaty i mógł łatwo porozumiewać się z publicznością. W tym celu środkowa część kasowego okienka powinna być oszklona na odpowiednią szerokość i wysokość szybami przezroczystymi i mieć górne okienko otwierane na zawiasach lub obracane na osi oraz dolne okienko podnoszone do wydawania pieniędzy i biletów na deskę parapetową z szufladką wysuwaną lub talerzem obracanym, przy czym deska parapetowa powinna się znajdować na wysokości 1,10 m od poziomu podłogi.

Pozostałe części okien kasowych mogą mieć szyby nieprzezroczyste.

Przed okienkami kasowymi powinny być ustawione bariery dla kierowania ruchu podróżnych i uniknięcia tłoku przy okienkach. Pomieszczenia przeznaczone na kasy stacyjne powinny być tak umieszczone, aby z zachowaniem warunków bezpieczeństwa od ognia i kradzieży dostęp do nich publiczności był dogodny i niezależny.

§ 17. W pomieszczeniach bagażowych podłoga powinna być jednolita i trwała. Ława bagażowa powinna być okuta sztabami żelaznymi i nie powinna być wyższa niż 0,6 m, licząc od poziomu podłogi. Bagażownia powinna być zabezpieczona od kradzieży.

§ 18. W dworcach położonych na równym terenie podłoga pomieszczeń parterowych dworca powinna być wykonana w poziomie peronu i w połączeniu z nim nie powinna mieć progów lub stopni. W dworcach murowanych podłogi pomieszczeń przeznaczonych dla publiczności powinny być wykonane z materiałów trwałych i łatwych do utrzymania w czystości.

§ 19. Pomieszczenia nastawni w dworcach powinny być wysunięte w stronę torów przynajmniej na 1,50 m poza lice frontu i posiadać okna z trzech stron w części wysuniętej dla łatwej obserwacji torów.

§ 20. Przy każdym dworcu osobowym powinny się znajdować ustępy dla podróżnych z przedziałami dla kobiet i mężczyzn. Dworce na terytorum skanalizowanym powinny mieć wewnętrzne ustępy spłukiwane. Na stacjach nieskanalizowanych ustępy zewnętrzne powinny być odsunięte od budynku dworca o 25 metrów.

§ 21. Każdy większy dworzec osobowy powinien mieć zegar zewnętrzny, umieszczony od strony torów i widoczny dla podróżnych, a w porze nocnej odpowiednio oświetlany.

§ 22. Budynek dworca powinien posiadać trzy napisy nazwy stacji od strony torów, jeden na froncie i dwa z boków. Zewnątrz i wewnątrz dworca należy umieścić napisy orientacyjne dla podróżnych, wskazujące przeznaczenie pomieszczeń.

Małe budynki dworców na mijankach mogą posiadać tylko jeden napis na froncie z nazwą stacji.

§ 23. Dworce powinny posiadać urządzenia potrzebne do należytego oświetlenia pomieszczeń wewnętrznych, peronów oraz nazw stacji i napisów orientacyjnych.

Rozdział III.

Wieże ciśnień.

§ 24. Wysokość wieży ciśnień powinna być określona na podstawie projektu wodociągu stacyjnego, opracowanego według największego zapotrzebowania wody. Przy określeniu wysokości wieży ciśnień decyduje różnica poziomów dna zbiornika i sieci rozprowadzającej. Wieża ciśnień ma na celu dostarczenie wody przede wszystkim na potrzeby trakcji i urządzeń przeciwogniowych, następnie zaś na użytek stacji i jej personelu. Wysokość wieży ciśnień nie powinna przewyższać 25 m, licząc od główki szyny do dna zbiornika. Jeżeli wymagane jest większe ciśnienie, należy budować wyłącznie wodociągi pneumatyczne.

Wieże ciśnień mogą być budowane ze zbiornikami żelazobetonowymi lub żelaznymi.

§ 25. Pojemność zbiorników powinna być taka, aby podczas największego przewidywanego rozchodu wody zapas wody w zbiornikach pokrywał całkowicie zapotrzebowanie jej w ciągu przerwy pracy pomp.

§ 26. Ściany zbiornika należy obliczyć w zależności od przyjętej konstrukcji. W zbiornikach żelaznych do grubości ścian według obliczenia należy dodać około 3 mm na rdzewienie żelaza.

§ 27. Zbiornik powinien być podzielony na dwie części dla możności oczyszczenia go bez przerwy w pracy wodociągu.

§ 28. Pomieszczenie na zbiornik powinno być dobrze wentylowane i posiadać okna, których łączna powierzchnia powinna wynosić co najmniej 1/12 część powierzchni podłogi. Zbiornik powinien być należycie zabezpieczony od zamarzania w nim wody.

§ 29. Obejście między zbiornikiem a ścianą zewnętrzną wieży ciśnień powinno mieć najmniej 0,60 m szerokości. Ściana zewnętrzna powinna posiadać okienka dla należytego oświetlenia zbiornika i obejścia.

§ 30. Pod zbiornikiem żelaznym w poziomie przynajmniej o 0,5 m niżej od dna zbiornika, powinien być zrobiony strop z odpowiednim urządzeniem do odprowadzenia skraplającej się wody. Strop powinien posiadać izolację.

§ 31. W wieży ciśnień konstrukcje dachu i zbiornika powinny być niezależne od siebie.

§ 32. Wieża ciśnień powinna być opatrzona piorunochronem.

Rozdział IV.

Parowozownie i urządzenia trakcyjne.

§ 33. Budynek parowozowni powinien posiadać urządzenia do ogrzewania zapewniające zachowanie temperatury co najmniej + 2°C, powinien być dobrze oświetlony w porze dziennej i nocnej, posiadać odpowiednie urządzenia do odprowadzenia dymu z kominów parowozowych oraz na każdym stanowisku kanały rewizyjne należycie odwodnione. Prócz tego budynek parowozowni powinien być zaopatrzony w hydranty i urządzenia do mycia kotłów gorącą wodą oraz potrzebną ilość stołów ślusarskich do drobnej naprawy.

Łączna powierzchnia otworów świetlnych powinna wynosić co najmniej 1/10 część powierzchni podłogi parowozowni.

§ 34. W parowozowniach długość każdego stanowiska powinna być taka, aby w parowozowniach prostokątnych odstęp pomiędzy zderzakami dwóch parowozów, stojących na jednym torze, jako też odstępy pomiędzy zderzakami parowozu, a bramą w ścianie czołowej oraz pomiędzy zderzakami, a ścianą zewnętrzną wynosił najmniej 1,5 m. Długość stanowisk, przeznaczonych na postój porowozów tendrzaków, może być zmniejszona odpowiednio do ich wymiarów.

§ 35. Odległość między osiami torów w parowozowniach prostokątnych powinna wynosić najmniej 5,75 m, odległość zaś ścian bocznych od osi najbliższego toru najmniej 4,5 m. W parowozowniach wachlarzowych powyżej wskazane wymiary odległości między osiami torów oraz odległości między ścianami bocznymi, a osią najbliższego toru powinny być rozumiane jako średnie pomiędzy najmniejszymi odległościami u wrót i największymi u ścian zewnętrznych parowozowni.

§ 36. W parowozowniach zwrotnych, podane w § 34 i 35 normy mogą być zmniejszone jak następuje:

1) odległość między osiami dwóch torów sąsiednich w parowozowni — do 5,0 m;
2) odległość ścian bocznych od osi najbliższego toru w parowozowni — do 3,5 m;
3) odstęp między zderzakami dwóch parowozów, stojących na tym samym torze w parowozowni, oraz odstępy między zderzakami a ścianą zewnętrzną parowozowni — do 1,0 m.

§ 37. Parowozownie typu schodkowego powinny składać się z budynków długości na dwa lub trzy stanowiska parowozowe na każdym torze i szerokości na trzy stanowiska.

§ 38. Na wszystkich torach w budynku parowozowni powinny być urządzone kanały rewizyjne dla możności wejścia pod parowóz oraz dokonania oględzin i naprawy uszkodzeń powstałych w dolnych i wewnętrznych częściach parowozu. Długość kanału rewizyjnego, łącznie ze schodkami, powinna odpowiadać długości parowozu z tendrem wraz ze zderzakami. Głębokość kanału rewizyjnego powinna wynosić 1,2 m od poziomu główek szyn. Woda z kanałów powinna być odprowadzona do kanalizacji z zastosowaniem w miarę potrzeby odtłuszczaczy.

§ 39. W celu należytego oddymiania parowozów różnych typów, w budynkach parowozowni i warsztatów powinny być urządzone nad każdym stanowiskiem kaptury żelazne, zabezpieczone od działania dymu, z rurami wyciągowymi odpowiedniej średnicy, wyprowadzonymi ponad dach na taką wysokość, aby dobry wyciąg dymu był zapewniony.

§ 40. Dla należytej wentylacji parowozowni i odprowadzenia dymu, wydobywającego się z parowozów podczas ich wjazdu lub wyjazdu, należy zaopatrzyć okna parowozowni w odpowiednią ilość nadślemion lub wietrzników (luficików) do otwierania w miarę potrzeby, w najwyżej zaś położonej części dachu należy przewidzieć osobno odwietrzniki stale działające.

Sprawność wentylacji powinna odpowiadać co najmniej dwukrotnej na godzinę wymianie powietrza w parowozowni.

§ 41. Bramy parowozowni powinny mieć szerokość w świetle najmniej 3,8 m i wysokość najmniej 4,8 m oraz powinny być należycie usztywnione.

§ 42. Okna w parowozowni powinny być dobrze zabezpieczone od działania rdzy i gazów gryzących.

Okna przy stołach ślusarskich powinny być opatrzone od wewnątrz do odpowiedniej wysokości siatkami dla zabezpieczenia szyb od rozbijania odpryskami rąbanego żelaza. Okna żelazne powinny być umocowane tak, aby nie ulegały odkształceniom od zmian temperatury t.j. nie powinny być przytwierdzone nieruchomo do ramownic.

§ 43. Podłoga w budynku parowozowni powinna być ułożona na wysokości główki szyny i mieć ściek do kanałów odwadniających. Najwłaściwszym materiałem na podłogę w tych budynkach jest kostka drewniana.

§ 44. Spód kanału rewizyjnego w budynku parowozowni powinien mieć odpowiednie spadki, tak w przekroju poprzecznym jak i podłużnym, i posiadać rynnę odprowadzającą, połączoną z kanalizacją.

§ 45. W parowozowniach i warsztatach naprawy bieżącej, w konstrukcji dachowej nad stanowiskami i do poziomu 5,8 m, licząc od poziomu główki szyn, nie powinno być używane drzewo.

§ 46. Urządzenie do zewnętrznego czyszczenia parowozów wodą z olejem pod ciśnieniem, sposobem mechanicznym, powinno być położone przy torze, posiadającym odwodnienie.

§ 47. Warsztat bieżącej naprawy parowozów powinien być tak umieszczony, aby parowóz, po dokonaniu oględzin, mógł być do niego podstawiony na stanowisko postojowe lub do naprawy bez ruchów wstecznych lub krzyżujących się z ruchem parowozów, które wchodzą do parowozowni.

Budynek warsztatu powinien być takiej wysokości, aby parowóz mógł być podniesiony na dźwigach dla wytoczenia zestawów kołowych bez zdjęcia budki i komina.

Prócz tego, w warsztatach bieżącej naprawy należy przewidzieć jedno stanowisko z zapadnią do wytaczania oddzielnych zestawów kół bez podnoszenia parowozu i tendra.

§ 48. Przy warsztacie bieżącej naprawy powinna znajdować się kuźnia z piecem do cementowania, o powierzchni liczącej po 25 m² na jedno ognisko, z wentylacją, obliczoną co najmniej na 5-ciokrotną wymianę powietrza na godzinę. Wysokość kuźni w świetle powinna wynosić najmniej 4,00 m.

Stosunek powierzchni okien do powierzchni podłogi powinien wynosić najmniej 1 : 10.

§ 49. Warsztaty powinny posiadać urządzenia do ogrzewania, zapewniające zachowanie temperatury najmniej +8°C.

Stosunek powierzchni okien we wszelkich pomieszczeniach warsztatowych do powierzchni podłogi tychże powinien wynosić co najmniej 1 : 10.

Sprawność wentylacji powinna odpowiadać co najmniej dwukrotnej wymianie powietrza na godzinę.

§ 50. W obrębie porowozowni i warsztatów powinny być pobudowane ustępy zewnętrzne w stosunku jeden otwór na 25 pracowników, wewnątrz zaś parowozowni i warsztatów powinny być urządzone umywalnie z kurkami po jednym na 10 pracowników i szatnie o powierzchni w stosunku 1,20 m² na osobę.

§ 51. Terytorium stacji parowozowej powinno być w miarę potrzeby ogrodzone i zamykane bramami.

Rozdział V.

Pomosty ładunkowe, rampy i magazyny towarowe.

§ 52. Przy określaniu powierzchni magazynów towarowych, pomostów ładunkowych i placów ładunkowych oraz długości torów ładunkowych należy kierować się danymi co do oczekiwanego obrotu towarowego projektowanej stacji, określając wielkość tych budowli i urządzeń, według wielkości innych składów, będących w użyciu, przy czym należy przewidzieć możność ich późniejszego rozwoju.

§ 53. Długość magazynów i pomostów przeładunkowych powinna być określona według ilości wagonów, które trzeba równocześnie obsłużyć.

§ 54. Szerokość składów, pomostów ładunkowych i ramp w zależności od ich długości powinna odpowiadać wymaganej powierzchni. Pomosty ładunkowe, położone między torami, należy projektować tak, aby się mieściły w odstępie wielokrotnym od normalnego odstępu między torami.

§ 55. Odległość między środkami bram magazynów towarowych od strony torów należy określać w zależności od długości wagonów towarowych, przyjmując średnio długość jednego wagonu na 9 m.

§ 56. Szerokość bram w magazynach towarowych powinna wynosić najmniej 2,5 m, wysokość zaś najmniej 2,8 m. W mniejszych magazynach wymiary te mogą wynosić odpowiednio 2,00 i 2,50 m. Skrzydła bram powinny być przesuwane.

§ 57. Ściany zewnętrzne magazynów towarowych murowanych powinny mieć co najmniej 0,27 m grubości (1 cegła).

§ 58. W magazynach towarowych okna powinny być okratowane. Łączna powierzchnia tych okien nie może być mniejsza niż 1/20 powierzchni podłogi.

§ 59. Podłoga magazynów towarowych, pomostów ładunkowych i ramp nie powinna się wznosić wyżej niż na 1,10 m nad poziom górnej krawędzi szyn. Krawędź pomostów i ramp powinna być oddalona od osi toru o 1,65 m.

§ 60. W magazynach towarowych, podłoga powinna być trwała, odporna na jazdę wózków i nie krusząca się pod kołami. W miejscach, gdzie podłoga jest narażona na działanie olejów, zabrania się używać asfaltu.

§ 61. Podłoga w składach z materiałem łatwopalnym lub wybuchowym powinna być nieprzepuszczalna i wykonana z materiałów niezapalnych.

§ 62. Okap w magazynach towarowych powinien wystawać od lica budynku co najmniej na 1,0 m, odległość zaś okapu od osi toru powinna wynosić co najmniej 2,20 m.

§ 63. W składach z materiałem łatwopalnym wybuchowym, nie zagłębionych w grunt, konstrukcja dachu powinna być lekka drewniana, pokrycie zaś ogniotrwałe.

§ 64. Stacje, na których odbywa się większy przewóz bydła, powinny posiadać do przeładowywania bydła rampy stałe, jeżeli zaś przewóz jest mniejszy — rampy ruchome.

§ 65. Na stacjach masowego wyładunku bydła należy, oprócz specjalnych urządzeń wyładunkowych, przewidzieć również rampy przenośne do ładowania na piętra i urządzenia do oczyszczania, a w miarę potrzeby i odkażania wagonów. Na stacjach, gdzie przewiduje się wyładunek dużych maszyn rolniczych, wozów meblowych itp., powinny być urządzone czołowe pomosty ładunkowe.

§ 66. Magazyny towarowe, stosownie do potrzeb, powinny być zaopatrzone w skutecznie działające urządzenia wentylacyjne.

§ 67. Magazyny towarowe, wznoszone na terenie, gdzie jest wodociąg, powinny być zaopatrzone w hydranty pożarowe, a gdzie nie ma wodociągu — w gaśnice, hydronetki itp.

§ 68. Na magazynach z materiałem łatwopalnym powinien być umieszczony napis: „palić nie wolno" i urządzony piorunochron, jeżeli nie ma go obok, w wystarczającej odległości, na innym wyższym budynku.

Rozdział VI.

Perony, tunele, wiadukty.

§ 69. Szerokość użytkowa peronów głównych (przylegających bezpośrednio do dworca) powinna być przed budynkiem osobowym nie mniejsza jak 8,0 m, na pozostałej zaś przestrzeni nie mniejsza jak 3,0 m.

Dla urządzenia peronu międzytorowego o jednej krawędzi użytkowej rozstaw przyległych torów powinien wynosić najmniej 6,0 m między osiami, dla urządzenia zaś peronu międzytorowego o dwu krawędziach użytkowych rozstaw powinien wynosić najmniej 9,0 m. Szerokość peronów zewnętrznych powinna być nie mniejsza jak 3,0 m, peronów zaś obniżonych do poziomu główek szyn nie mniejsza jak 2,0 m.

§ 70. W razie potrzeby urządzenia prócz peronów osobowych, osobnych peronów bagażowych, rozstaw (oś od osi) torów przyległych do peronów bagażowych powinien wynosić co najmniej 7,0 m.

§ 71. Krawędzie peronów osobowych powinny wznosić się nad górną krawędzią szyny na 38 cm lub 76 cm. Na kolejach ze słabym ruchem mogą być dozwolone perony niższe.

§ 72. Odległość krawędzi peronu od przyległego toru powinna wynosić: peronów wysokości do 0,38 m — 1,52 m, peronów zaś wysokości 0,76 — 1,65 m.

§ 73. Tunele pod torami powinny być w miarę możności oświetlone górnym światłem pomiędzy torami, a gdzie zachodzi potrzeba — to i światłem z peronu.

§74. Szerokość tunelu powinna być dostosowana do potrzeb i wynosić co najmniej 3,00 m, wysokość zaś najmniej 2,40 m w świetle. Schody do tuneli, podobnie jak i schody przejść górą, nie powinny być węższe niż 2,50 m, szerokość (b) stopni schodów należy określać ze wzoru $b + 2h = 60$ cm, przyjmując wysokość stopni od 14 do 16 cm. W odstępach najmniej co 14 stopni powinny być urządzone spoczynki.

§ 75. Odległość od osi najbliższego toru do obudowania otworu schodów tuneli powinna wynosić najmniej 3,0 m. Jeżeli obok schodów wzdłuż peronu ma się przewozić bagaż, odległość powyższa powinna być przynajmniej z jednej strony schodów odpowiednio zwiększona. Jeżeli schody są położone na końcu peronu i nie przewiduje się przewozu bagażu, odległość ta może być zmniejszona do 2,20 m.

§ 76. Słupy, latarnie itp. przedmioty, stojące na peronie, powinny być oddalone do wysokości 3,05 m nad poziomem górnej krawędzi szyn najmniej o 3,0 m od osi toru.

§ 77. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1937 r.

14.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 9 maja 1936 r.

o zakładach kąpielowych

(Dz. U.R.P. z dnia 8 czerwca 1936 r. Nr 44, poz. 327).

Na podstawie art. 11 ust. 1 pkt e) ustawy z dnia 21 lutego 1935 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym i ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 198) oraz art. 2 pkt 2 i art. 10 zasadniczej ustawy sanitarnej z dnia 19 lipca 1919 r. (Dz. P.P.P. Nr 63, poz. 371), zarządzam co następuje:

§ 1. (1) Przepisom niniejszego rozporządzenia podlegają wszelkie zakłady kąpielowe, przeznaczone do publicznego użytku dla celów higienicznych, sportowych i rytualnych.

(2) W rozumieniu niniejszego rozporządzenia zakładami kąpielowymi są: urządzenia natryskowe, urządzenia wannowe, parnie, kąpiele rytualne, pływalnie w zbiornikach sztucznych oraz kąpieliska w zbiornikach naturalnych.

(3) Rozporządzenie niniejsze nie narusza przepisów szczególnych, dotyczących uzdrowisk.

§ 2. (1) W zakładach kąpielowych, przeznaczonych do kąpieli indywidualnych (kabiny natryskowe, wanny), powinny być oddzielne pomieszczenia na szatnie i poczekalnie.

(2) W zakładach kąpielowych, przeznaczonych do kąpieli wspólnych, muszą być rozbieralnie z liczbą miejsc do rozbierania się i ubierania, dostosowaną do rozmiarów zakładu i do frekwencji. Rozbieralnie te powinny być zaopatrzone w urządzenia do przechowywania ubrań, uniemożliwiające stykanie się ubrań, należących do innych osób. Zakłady te powinny być zaopatrzone w dostateczną liczbę natrysków celem umycia się przed korzystaniem z kąpieli wspólnych.

(3) We wspólnych zakładach kąpielowych powiny znajdować się: a) ustępy tak urządzone, aby nieczystości nie zanieczyszczały wody, przeznaczonej do kąpieli, b) kosze na śmiecie, oraz c) spluwaczki wypełnione wodą.

§ 3. Zakłady kąpielowe nie mogą być połączone z mieszkaniami.

§ 4. Pomieszczenia zakładów kąpielowych powinny być dobrze oświetlone, przewietrzane, w zimie należycie ogrzane. Ściany pomieszczeń kąpielowych powinny mieć do wysokości 2 m powierzchnię gładką i łatwo zmywalną; podłogi pomieszczeń kąpielowych powinny być gładkie, szczelne, wykonane z materiału nieprzesiąkliwego i w sposób, umożliwiający odpływ wody i utrzymanie czystości.

§ 5. Sprzęty w zakładach kąpielowych powinny mieć powierzchnię gładką. Sprzęty wyścielane powinny być całkowicie pokryte materiałem, nieprzepuszczającym wody i niewchłaniającym kurzu.

§ 6. (1) Bielizna kąpielowa, wydawana przez zakład do użytku osób, z niego korzystających, powinna być uprzednio wyprana w gorącej wodzie z mydłem. Wydawanie już raz użytej bielizny przed jej wypraniem w gorącej wodzie z mydłem jest wzbronione.

(2) Przybory toaletowe, jak grzebienie, szczotki do włosów, miotełki, gąbki itp., nie mogą być trzymane w zakładach kąpielowych do użytku publicznego.

§ 7. (1) Zakłady kąpielowe powinny posiadać odpowiednie urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne, umożliwiające zaopatrzenie zakładu w dostateczną ilość wody i odprowadzenie wód ściekowych.

(2) Woda, używana do mycia ciała (natryski, wanny, parnie), powinna odpowiadać przepisom rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 sierpnia 1933 r. o wodzie do picia i potrzeb gospodarczych (Dz. U. R.P. Nr 79, poz 562).

(3) Woda w zbiornikach sztucznych, przeznaczonych do celów sportowych i rozrywkowych (pływalnie), powinna być przezroczysta, bezbarwna i bez zapachu, nie powinna zawierać bakteryj chorobowotwórczych i wykazywać więcej niż 200 kolonij bakteryjnych przy posiewie na pożywce agarowej przy 37°C po 24 godzinach. Woda w tych zbiornikach powinna być stale wymieniana na świeżą, odpowiednio oczyszczoną i dezynfekowaną.

(4) Woda w zbiornikach naturalnych nie może wykazywać cech zanieczyszczenia jej dopływami wód ściekowych lub innych nieczystości.

(5) Woda w zbiornikach do kąpieli rytualnych dla osób wyznania mojżeszowego powinna być przynajmniej raz na dzień całkowicie zmieniana, a zbiornik przed każdym napełnieniem go dokładnie oczyszczony.

(6) W każdym zakładzie kąpielowym powinna znajdować się apteczka, zawierająca: jodynę, wodę utlenioną, amoniak, krople walerjanowe, 1 paczkę gazy jałowej, watę i kilka bandaży.

§ 9. We wszystkich zakładach kąpielowych powinien znajdować się na widocznym miejscu egzemplarz rozporządzenia niniejszego oraz książka zażaleń o stronicach ponumerowanych i oparafowanych przez powiatową władzę administracji ogólnej.

§ 10. (1) W zakładach kąpielowych wolno zatrudniać tylko te osoby, które przedłożą świadectwo lekarza, stwierdzające, że nie są one dotknięte jedną z chorób, wymienionych w art. 2 pkt 1 — 28 ustawy z dnia 21 lutego 1935 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym i ich zwalczaniu, ani chorobą weneryczną albo zaraźliwą lub odrażającą chorobą skórną.

(2) Na teren kąpieli wspólnych nie mogą być dopuszczane osoby z chorobami wenerycznymi lub skórnymi, z otwartymi ranami, wrzodami, zapaleniem oczu.

§ 11. Obsługa w zakładach kąpielowych powinna nosić czyste, białe fartuchy (płaszcze).

§ 12. (1) Wanny powinny być wykonane z materiału gładkiego, nieporowatego. Używanie w zakładach kąpielowych wanien drewnianych jest niedopuszczalne.

(2) Dno wanny nieprzylegające bezpośrednio do podłogi powinno się znajdować na takiej wysokości nad podłogą ,aby możliwe było utrzymanie całej powierzchni podłogi w należytej czystości.

§ 13. Przy każdej wannie powinien znajdować się sygnał alarmowy. Ponadto w pomieszczeniach dla wanny powinien znajdować się termometr ścienny, naczynie nocne i spluwaczka z wodą. Zakłady kąpielowe powinny być również zaopatrzone w dostateczną liczbę termometrów kąpielowych.

§ 14. Miejsce na kąpiele w zbiornikach naturalnych powinny być tak obrane, aby powierzchnia i głębokość dna nie ulegały zmianom, a na terenie wyznaczonym nie było wirów. Dno zbiornika wodnego powinno być czyste, niezamulone, równe, bez dołów, kamieni, pni, korzeni drzewnych i innych przedmio-

tów, mogących spowodować uszkodzenie ciała kąpiących się.

§ 15. W zbiornikach naturalnych i sztucznych, przeznaczonych do kąpieli osób dorosłych, powinny być oznaczone w sposób widoczny miejsca głębsze od 1,50 m. zaś w miejscach, przeznaczonych dla dzieci, miejsca głębsze od 0,90 m. W zbiornikach sztucznych głębokość dna powinna być wykazana na ścianach zbiornika widocznymi znakami.

§ 16. We wszystkich pływalniach sztucznych i naturalnych powinny znajdować się w miejscach widocznych i łatwo dostępnych przyrządy ratownicze (koła, pasy, liny) oraz wskazówki o udzielaniu pierwszej pomocy w wypadkach utonięć. W kąpielach, urządzonych w naturalnych zbiornikach wody, powinny być ponadto łodzie ratunkowe.

§ 17. (1) Sztuczne zbiorniki powiny mieć wewnętrzne powierzchnie ścian i dno gładkie, aby oczyszczenie ich było łatwe.

Ściany boczne powinny być pionowe. Dno zbiorników do głębokości 1,50 m nie może mieć spadków większych, niż 1 : 15.

(2) Pływalnie w zbiornikach sztucznych powinny mieć dokoła zbiornika przelewy (żłobki) dla usuwania drobnych zawiesin z powierzchni wody. Przelewy powinny być tak urządzone, aby woda z nich nie mogła przedostać się spowrotem do zbiornika. Zbiornik powinien być stale wypełniony wodą do wysokości przelewów.

(3) Dokoła zbiornika powinny biec poręcze nie wyżej, niż 30 cm nad powierzchnią wody. Porecze mogą być zastąpione odpowiednio urządzonymi przelewami.

§ 18. Wejście do pływalni powinno prowadzić wyłącznie przez natryski i dopuszczalne jest tylko po umyciu całego ciała mydłem pod natryskiem.

§ 19. Przebywanie na terenie pływalni w miejscach przeznaczonych do plażowania, osób w innych ubraniach, niż w kostiumach kąpielowych lub plażowych jest wzbronione.

§ 20. (1) Nadzór nad zakładami, wymienionymi w § 1, oraz nad stanem zdrowotnym osób, zatrudnionych w tych zakładach, należy do powiatowej władzy administracji ogólnej.

(2) Jeżeli zakład nie jest dostosowany do wymagań rozporządzenia niniejszego, władza nadzorcza może zażądać usunięcia usterek i braków w terminie przez nią określonym a po bezskutecznym upływie tego terminu — zakład zamknąć; żądań tych jednak stawiać nie należy, jeżeli powyższe usterki i braki ze względu na szczególne warunki zakładu nie mają większego znaczenia, a usunięcie ich byłoby połączone ze zbyt wielkimi trudnościami lub kosztami. Jeżeli usterki i braki mogą przyczynić się do zachorowań na jedną z chorób, wymienionych w art. 2 pkt 1 — 28 ustawy z dnia 21 lutego 1935 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym i o ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 198), władza nadzorcza może zakład niezwłocznie zamknąć do czasu usunięcia tych usterek i braków.

§ 21. Winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia ponoszą odpowiedzialność w myśl art. 22 ustawy z dnia 21 lutego 1935 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym i o ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 198).

§ 22. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

(2) Jednocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy w sprawach, unormowanych rozporządzeniem niniejszym, a w szczególności rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 12 lipca 1922 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, o urządzeniu i utrzymaniu zakładów kąpielowych publicznych (Dz. U. R. P. Nr 77, poz. 698) i rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 5 lipca 1921 r. w przedmiocie urządzenia i utrzymywania zakładów kąpielowych rytualnych (t.zw. mykw) dla ludności wyznania mojżeszowego (Dz. U. R. P. Nr 65, poz 416).

15.

USTAWA

z dnia 13 marca 1934 r.

o oddaleniu budowli, składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linij kolejowych oraz o pasach ochronnych przeciwpożarowych i zasłonach odśnieżnych.

(Dz. U. R. P. z dnia 31 marca 1934 r. Nr 28, poz. 220).

Art. 1. (1) Budowle ogniotrwałe można wznosić lub przebudowywać w odległości nie mniej niż 4 m, budowle nieogniotrwałe o ogniotrwałym pokryciu dachów w odległości nie mniejszej niż 20 m, budowle nieogniotrwałe o nieogniotrwałym pokryciu dachów i budowle, przeznaczone na składy materiałów łatwopalnych, w odległości nie mniejszej niż 30 m od osi najbliższego toru kolejowego. Przepisu powyższego, o ile nie dotyczy on budowli ogniotrwałych, nie stosuje się, jeżeli tory kolejowe są położone w wykopie o głębokości ponad 7 m.

(2) Budowle ogniotrwałe, przeznaczone na zakłady o większych paleniskach, jak kuźnie, odlewnie, suszarnie itp., można wznosić lub przebudowywać w odległości nie mniejszej niż 8 m od osi najbliższego toru kolejowego.

(3) Składy materiałów łatwopalnych, nie zabezpieczone przed iskrami parowozów, jak również przedmioty łatwopalne, powinny być oddalone co najmniej o 40 m od osi najbliższego toru kolejowego. Postanowienie to nie dotyczy zbiorów ziemiopłodowych w czasie ich uprzątania z pola.

Art. 2. Przy stawianiu składów olejów mineralnych, niezależnie od postanowień prawa budowlanego i przemysłowego oraz wydanych na ich podstawie rozporządzeń, a w szczególności przepisów o przechowywaniu i magazynowaniu olejów mineralnych przez zakłady przemysłowe, obowiązują następujące postanowienia:

1) Składy olejów mineralnych I i II klasy niebezpieczeństwa, określonych w powołanych wyżej przepisach, o pojemności do 50 tonn, można stawiać w odległości nie mniejszej niż 30 m od osi najbliższego toru kolejowego lub od budowli, służących celom eksploatacji kolei; przy pojemności takich składów ponad 50 tonn wskazaną odległość należy zwiększyć co najmniej do 50 m.

2) Składy olejów mineralnych III klasy niebezpieczeństwa o pojemności do 50 tonn można stawiać w odległości nie mniejszej niż 10 m od osi najbliższego toru kolejowego lub od budowli, służących celom eksploatacji kolei; przy pojemności takich składów ponad 50 tonn wskazaną odległość należy zwiększyć co najmniej do 20 m.

Art. 3. Jeżeli tory kolejowe są położone na nasypach, odległość budowli nieogniotrwałych, składów materiałów łatwopalnych, jako też składów olejów mineralnych od osi najbliższego toru kolejowego należy zwiększyć o 1,5 h, przy czym „h" jest różnicą poziomów krawędzi torowiska i terenu budowli; zwiększenie takie nie powinno przekraczać dwukrotnych odległości, określonych w art. 1 i 2.

Art. 4. Właściwa władza może, w przypadkach wyjątkowych po uzgodnieniu warunków z zarządem kolei, udzielać pozwoleń na wzniesienie lub przebudowywanie budowli i składów w odległości mniejszej od ustalonej w artykułach poprzedzających.

Art. 5. (1) W odległości mniejszej niż 4 m od granicy gruntu, będącego w zarządzie kolei, nie wolno robić rowów i wykopów dla wydobywania gliny, piasku, żwiru, kamieni, torfu itp. lub dla innego celu.

(2) Zarządowi kolei służy prawo zwiększenia lub zmniejszenia wymienionej w ust. (1) odległości w przypadkach, uzasadnionych właściwościami geologicznymi gruntu.

(3) Jeżeli na roboty, wymienione w ust. (1), wykonywane w odległości 4 do 20 m od granicy gruntu, będącego w zarządzie kolei, wymagane jest zezwolenie władzy administracji ogólnej, ma ona przed wydaniem zezwolenia zasięgnąć opinii właściwego zarządu kolei.

(4) Ograniczenia prawa poszukiwania i robót górniczych w pobliżu torów kolejowych normuje prawo górnicze.

Art. 6. (1) Grunty można zadrzewiać (zakrzewiać) w odległości nie mniejszej niż 15 m od osi toru kolejowego.

(2) W przypadkach potrzeby usunięcia zadrzewienia (zakrzewienia), pogarszającego widzialność sygnałów i pociągów na przejazdach lub powodujące zaspy śnieżne, powiatowa władza administracji ogólnej na wniosek zarządu kolei — po wysłuchaniu stron co do celowości usunięcia zadrzewienia (zakrzewienia) — zarządzi usunięcie zadrzewienia (zakrzewienia) za odszkodowaniem, ustalonym w trybie określonym w art. 8.

(3) Jeżeli chodzi o usunięcie zadrzewienia (zakrzewienia) z państwowych gruntów leśnych dla celów kolei państwowych, zarząd kolei zwraca się bezpośrednio do władzy, pod której zarządem grunty te pozostają.

(4) Zarząd kolei może w przypadkach wyjątkowych zezwalać na zadrzewienie (zakrzewienie) gruntów oraz na pozostawienie zadrzewienia (zakrzewienia) w odległości mniejszej od wymienionej w ust. (1).

Art. 7. (1) Zarząd kolei ma prawo za odszkodowaniem ustalonym w trybie, określonym w art. 8, urządzać i utrzymywać na obcym gruncie pasy ochronne przeciwpożarowe i zasłony odśnieżne.

(2) Koszty urządzenia i utrzymywania pasów ochronych przeciwpożarowych i zasłon odśnieżnych ponosi zarząd kolei, jednakże w przypadkach, gdy zadrzewienia (zakrzewienia), powodujące potrzebę pasów ochronnych przeciwpożarowych, powstały po wybudowaniu kolei, urządzenie i utrzymanie tych pasów oraz związane z tym koszty obciążają właścicieli zadrzewionych (zakrzewionych) gruntów.

(3) Sposób urządzania i utrzymywania pasów ochronnych przeciwpożarowych i zasłon odśnieżnych określi rozporządzenie Ministra Komunikacji, wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Rolnictwa i Reform Rolnych.

(4) Właściciele , i użytkownicy gruntów przylegających do kolei, są obowiązani dozwolić organom kolejowym wstępu na te grunty dla urządzenia i utrzymywania na nich pasów ochronnych przeciwpożarowych i zasłon odśnieżnych.

Kompetencje Ministra Spraw Wewnętrznych w zakresie ochrony przed pożarami przejął Minister Administracji Publicznej, a w stosunku do obszaru Ziem Odzyskanych — Minister Ziem Odzyskanych.

Art. 8. (1) Wysokość odszkodowania (art. 6 ust. (2) i art. 7 ust. (1)) ustala zarząd kolei w drodze porozumienia z osobami interesowanymi. W razie niedojścia do porozumienia wysokość odszkodowania określa sąd.

(2) Wysokość odszkodowania za usunięcie zadrzewienia (zakrzewienia) z państwowych gruntów leśnych dla celów kolei państwowych (art. 6 ust. (3)) i za urządzanie pasów ochronnych przeciwpożarowych i zasłon odśnieżnych na tych gruntach (art. 7 ust. (1) ustala się według zasad, obowiązujących w administracji lasów państwowych.

(3) Ustalanie wysokości odszkodowania nie wstrzymuje wykonania zarządzeń i robót, przewidzianych w art. 6 ust. (2) i (3) oraz w art. 7 ust. (1) i (4).

(4) Osobom, które naruszyły przepisy art. 1, 2, 3, 5 ust. (1), art. 6 ust. (1), nie należy się odszkodowanie za szkody, powstałe z powodu naruszenia tych przepisów.

Art. 9. W razie wykonywania budowli lub jakichkolwiek urządzeń i robót wzdłuż linij kolejowych, wbrew przepisom ustawy niniejszej lub przepisom, na jej podstawie wydanym, właściwa władza na wniosek zarządu kolei zarządzi na koszt winnego doprowadzenie otoczenia kolei do stanu zgodnego z powyższymi przepisami.

Art. 10. Kto wznosi lub przebudowuje budowle lub składy, wykonywa roboty ziemne lub zadrzewia (zakrzewia) grunty wbrew przepisom ustawy niniejszej lub rozporządzeń wydanych na jej podstawie, karany będzie w drodze administracyjnej aresztem do dwóch tygodni lub grzywną do 500 złotych, jeżeli nie podlega ukaraniu w myśl art. 399 — 407 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202).

Stosownie do art. 1 dekretu z dnia 26 kwietnia 1948 r. o podwyższeniu grzywien, kar pieniężnych, kar porządkowych i nawiązek (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 161) górna granica grzywien, przewidzianych w art. 10 ustawy, została podwyższona pięćdziesięciokrotnie, t.zn. do wysokości 25.000 złotych.

Art. 11. (1) Przepisy ustawy niniejszej nie dotyczą torów, służących wyłącznie do użytku zakładów przemysłowych oraz do innego użytku prywatnego, kolei miejskich, jako też kolei użytku publicznego trakcji niemechanicznej (konnej).

(2) Przepisy art. 1 ust. (1) i (3) oraz art. 2 nie dotyczą kolei o silniku mechanicznym nieparownym.

(3) Przepisy art. 1, 2, 3, 5 i 6 nie dotyczą budowli, składów, zadrzewienia i robót ziemnych, wykonywanych przez zarząd kolei na terenach kolejowych, oraz składania materiałów teletechnicznych tudzież robót wykonywanych przez przedsiębiorstwo państwowe „Polska Poczta, Telegraf i Telefon".

Art. 12. (1) Przepisy ustawy niniejszej nie dotyczą budowli i urządzeń, istniejcych w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, nie odpowiadających jej przepisom, jeżeli budowle te i urządzenia powstały zgodnie z obowiązującymi dotychczas przepisami i nie zagrażają bezpieczeństwu ruchu kolejowego. Budowli tych nie można rozbudowywać i przebudowywać bez zezwolenia właściwej władzy, uzgodnionego z zarządem kolei.

(2) W przypadkach, gdy po wejściu w życie ustawy niniejszej zajdzie konieczność usunięcia istniejących budowli ze względów bezpieczeństwa ruchu kolejowego, usunięcie to może być dokonane w drodze przeprowadzenia postępowania wywłaszczeniowego na zasadach ogólnych.

Art. 13. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Komunikacji i Ministrowi Spraw Wewnętrznych stosownie do zakresu ich działania w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 14. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1934 r.

(2) Jednocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie dotychczasowe przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych ustawą niniejszą.

(3) W szczególności tracą moc obowiązującą:

1) dekret niemieckiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Robót Publicznych z dnia 23 lipca 1892 r. o zażegnywaniu niebezpieczeństwa pożaru przy wznoszeniu budowli i składaniu materiałów w pobliżu kolei (Ministerialblatt für die innere Verwaltung 351, EV, B 93 z 1892 r.).
2) §§ 99 — 101 rozporządzenia cesarskiego o porządku ruchu kolei żelaznych (Eisenbahnbetriebsordnung) z dnia 16 listopada 1851 r. (Dz. u. p. austr. z 1852 r. Nr 1);
3) §§ 25 — 27 rozporządzenia Ministerstwa Handlu z 25 stycznia 1879 r. (Dz. u. p. austr. Nr 19);
4) art. 153 ogólnej ustawy z 1906 r. o rosyjskich kolejach żelaznych i załączone doń przepisy o budowlach, składach, robotach ziemnych i zadrzewieniu w pobliżu linij dróg żelaznych wraz z późniejszymi zmianami;
5) art. 1 pkt 1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 października 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 76, poz 599) co do wydawania przez Ministra Komunikacji przepisów o oddaleniu od terytorium kolejowego budynków i składów materiałów oraz o szerokości pasa ogniochronnego.

16.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA KOMUNIKACJI

z dnia 7 września 1934 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych oraz Rolnictwa i Reform Rolnych o urządzeniu i utrzymywaniu pasów ochronnych przeciwpożarowych i zasłon odśnieżnych.

(Dz. U.R.P. z dnia 25 września 1934 r. Nr 84, poz. 759)

Na podstawie art. 7 ust. (3) ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o oddaleniu budowli, składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linij kolejowych oraz o pasach ochronnych przeciwpożarowych i zasłonach odśnieżnych (Dz. U. R. P. Nr 28, poz. 220) zarządza się, co następuje:

§ 1. W obrębie lasów powinny być urządzane z obu stron linij kolejowych pasy ochronne w celu zabezpieczenia lasów od pożarów, mogących powstawać od iskier przejeżdżających parowozów.

§ 2. Pasy ochronne powinny być zakładane tylko tam, gdzie koszty ich urządzenia pozostają w odpowiednim stosunku do strat, mogących powstawać wskutek pożaru.

§ 3. Służące do zabezpieczenia lasów przed pożarami pasy ochronne (§ 1) powinny składać się z dwóch dróżek o szerokości od 1 do 1,5 m każda, przeprowadzonych równolegle do linii kolejowej w odległości od 10 do 15 m jedna od drugiej i łączonych między sobą co 25 — 50 m dróżkami poprzecznymi tej samej szerokości co i podłużne.

Pierwsza równoległa do linii kolejowej dróżka powinna być założona w odległości od 2 do 5 m od dolnej krawędzi nasypu lub górnej krawędzi przekopu. Dróżki powinny być całkowicie oczyszczone od wszelkiej roślinności, na gruntach zaś torfiastych posypywane piaskiem.

Prostokąty między dróżkami powiny być zadrzewione; wybór gatunku drzew t.j. liściastych czy iglastych zależy od rodzaju gleby. Gałęzie drzew powinny być obcinane do wysokości 1,5 m od powierzchni ziemi, poza tym prostokąty należy oczyszczać z krzaków, suchych liści, gałęzi itp.

§ 4. Przy urządzaniu pasów ochronnych w lesie podczas budowy nowych kolei należy wycinać wzdłuż toru tylko tyle drzew, ile to będzie konieczne dla zachowania dobrej widzialności linii oraz dla zapewnienia bezpieczeństwa słupów, przewodów i torów w razie powalenia drzew przez burzę.

§ 5. W miejscowościach, gdzie panują silne wiatry, powinny być zakładane podwójne pasy ochronne.

§ 6. Zadrzewienie prostokątów pasów ochronnych nie jest konieczne, o ile szerokość ich zabezpiecza całkowicie od przelatywania iskier poza obręb, ograniczony dróżkami równoległymi do linii kolejowej.

§ 7. Dla zabezpieczenia toru od zasp śnieżnych powinny być urządzane zasłony odśnieżne:

a) w postaci ścian z brył śniegu o wysokości od 1,5 do 2,0 m;
b) w postaci parkanów ze starych podkładów, ułożonych zygzakowato lub zakopanych pionowo w wał śnieżny;
c) w postaci wałów śnieżnych o wysokości do 0,75 m z wetkniętymi w nie gałęziami drzew iglastych;
d) w postaci ogrodzenia drutami, rozpiętymi poziomo i przymocowanymi do słupów;
e) w postaci drewnianych tarcz przenośnych, mających kształt przęseł parkanu sztachetowego i przymocowanych do kołków wbitych w ziemię.

§ 8. Zasłony odśnieżne powinny być ustawiane od osi toru w takiej odległości, by tworzące się przy nich odkłady śnieżne nie przesuwały się na tor; przy określaniu odległości powinien być uwzględniony charakter techniczny linii kolejowej (głębokość przekopów) i warunki topograficzne oraz atmosferyczne (wielkość opadów śnieżnych, siła wiatrów) danej miejscowości.

§ 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

17.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ODBUDOWY

z dnia 11 grudnia 1947 r.

o skomplikowanych konstrukcjach, stosowanych w budynkach.

(Dz. U.R.P. z dnia 31 grudnia 1947 r. Nr 76, poz. 490).

Na podstawie art. 358 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216 i Nr 77, poz. 514 oraz z 1946 r. Nr 16, poz. 109) zarządzam, co następuje:

§ 1. Za skomplikowane konstrukcje w rozumieniu art. 358 ust. 2 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli uważa się:

1) wszelkie ustroje budowlane statycznie niewyznaczalne z wyjątkiem:
   a) belek ciągłych o jednakowym momencie bezwładności przęseł,
   b) ustrojów powszechnie stosowanych, które można obliczać jako statycznie wyznaczalne, lub też takich, których obliczenie następuje przy użyciu tablic ogólnie stosowanych;
2) belki następujących rodzajów o rozpiętości między podporami ponad 10 m:
   a) blachownice o przekroju złożonym,
   b) kratownice stalowe lub drewniane,
   c) belki żelbetowe;
3) ustroje łukowe i wiszące z wyjątkiem sklepień ceglanych o rozpiętości do 10 m;
4) ściany oporowe o wysokości ponad 5 m;
5) kominy fabryczne wolnostojące i maszyny o wysokości ponad 15 m;
6) wieże konstrukcji szkieletowej o wysokości ponad 15 m;
7) fundamenty z posadowieniem sposobami sztucznymi, wymagające obliczeń z zakresu teorii mechaniki gruntów;
8) ustroje podlegające obciążeniom użytkowym większym od 800 kg/m²;
9) ustroje podlegające obciążeniom dynamicznym;
10) ustroje, których konstrukcja oparta jest na zasadach odmienych od ogólnie stosowanych.

(Norma PN/B-2 Polskiego Komitetu Normalizacyjnego).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

18.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ODBUDOWY

z dnia 18 sierpnia 1945 r.

o egzaminach wymaganych do uzyskania prawa kierowania robotami budowlanymi i wykonywania projektów (planów) tych robót.

(Dz. U. R. P. z dnia 27 sierpnia 1945 r. Nr 29, poz. 175) w brzmieniu znowelizowanym rozporządzeniem z dnia 6 grudnia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 398).

Na podstawie art. 368 ust. (4) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216) zarządzam, co następuje:

§ 1. (1) Dla przeprowadzenia egzaminów, przewidzianych w art. 361, 362, 363 i 364 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216), ustanawia się przy Ministerstwie Odbudowy komisję egzaminacyjną, składającą się z przewodniczącego, jego zastępcy i potrzebnej ilości członków, mianowanych przez Ministra Odbudowy na okres trzyletni z grona lub też z poza grona urzędników Ministerstwa Odbudowy.

(2) Poszczególne egzaminy przeprowadza komisja w kompletach, które składają się z przewodniczącego, lub jego zastępcy, oraz z trzech członków egzaminatorów.

(3) Członków egzaminatorów wyznacza przewodniczący z ogólnej listy w ten sposób, aby w każdym komplecie trzy osoby posiadały wyższe studia. Na członka egzaminatora może być wyznaczony zastępca przewodniczącego komisji egzaminacyjnej, o ile nie przewodniczy w danym komplecie.

§ 2. (1) Egzamin jest ustny i polega na wykazaniu znajomości:
   a) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
   b) ustroju władz i urzędów państwowych i samorządowych oraz ich zakresu działania,
   c) przepisów prawa budowlanego,
   d) zasadniczych przepisów odnoszących się do odbudowy, budowy i przebudowy osiedli,
   e) tych przepisów prawa przemysłowego, sanitarnego, elektrycznego, wodnego i drogowego, które mogą mieć zastosowanie w związku z wykonaniem robót budowlanych,
   f) przepisów z dziedziny ubezpieczeń społecznych,
   g) przepisów o postępowaniu administracyjnym i wywłaszczeniu.

(2) Egzamin nie może trwać dłużej niż 90 minut.

§ 3. (1) Egzaminy odbywają się z każdym kandydatem osobno. Przewodniczący wyznacza kolejność i kieruje egzaminem.

(2) Niezwłocznie po egzaminie komisja egzaminacyjna powziśmie uchwałę co do jego wyniku.

(3) Uchwała komisji co do wyniku egzaminu winna wyrażać, że egzaminowany złożył egzamin „z wynikiem zadawalającym" lub „z wynikiem niezadawalającym".

(4) Uchwała komisji egzaminacyjnej zapada większością głosów i jest ostateczna. W razie równości głosów, licząc także głos przewodniczącego, uchwałą staje się ten wniosek, za którym oświadczył się przewodniczący.

(5) Uchwałę co do wyniku egzaminu ogłasza kandydatowi przewodniczący komisji egzaminacyjnej zaraz po egzaminie lub najdalej następnego dnia po ukończeniu egzaminu.

§ 4. (1) W razie niezadawalającego wyniku egzaminu kandydat może przystąpić powtórnie do egzaminu po upływie pół roku.

(2) W wypadku niezadawalającego wyniku powtórnego egzaminu dalsze przystąpienie do

egzaminu może mieć miejsce tylko za specjalnym zezwoleniem Ministra Odbudowy.

§ 5. (1) Z przebiegu egzaminu sporządza się protokół, do którego wpisuje się skład komisji egzaminacyjnej, pytania egzaminu i ocenę odpowiedzi na poszczególne pytania tudzież uchwałę komisji co do wyniku egzaminu.

(2) Akta z wyniku egzaminu przedkłada przewodniczący komisji egzaminacyjnej Ministerstwu Odbudowy.

§ 6. Egzaminy odbywają się w ciągu roku dwa razy, a to: w pierwszym półroczu w miesiącach styczniu — lutym, w drugim półroczu w miesiącach lipcu — sierpniu.

§ 7. (1) Osoby, ubiegające się o dopuszczenie do egzaminów, o których mowa w § 1, powinny wnieść stosowne podanie do Ministerstwa Odbudowy za pośrednictwem wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, właściwej według ostatniego faktycznego miejsca zamieszkania kandydatów. Na terenie miasta Warszawy i Łodzi należy wnieść podania za pośrednictwem prezydenta miasta.

(2) Do podania należy dołączyć w oryginałach lub w uwierzytelnionych odpisach:

1) a) gdy chodzi o uprawnienia, przewidziane w art. 361 — 363 powołanego na wstępie rozporządzenia, dyplom bądź świadectwo ukończenia wyższej technicznej uczelni krajowej lub zagranicznej,
   b) gdy chodzi o uprawnienia, przewidziane w art. 364 tego rozporządzenia — świadectwo ukończenia w kraju państwowej lub prywatnej, uznanej przez Ministra Oświaty za równorzędną, średniej szkoły budowlanej, albo wydziału budowlanego innej średniej szkoły zawodowej lub szkoły budownictwa nadziemnego stopnia licealnego, zorganizowanej na podstawie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389),
2) dowody odbycia praktyki przy robotach budowlanych, wymaganej powołanymi wyżej art. 361 — 364,
3) metrykę chrztu lub urodzenia,
4) dowód przynależności państwowej,
5) 2 fotografie, zaopatrzone własnoręcznymi podpisami.

(3) Osoby, które nabyły wyższe wykształcenie techniczne zagranicą, powinny przedstawić dowód nostryfikacji odnośnego dyplomu, bądź świadectwa.

(4) Cudzoziemcy winni udowodnić, że w państwie, którego są obywatelami, obywatele polscy w zakresie odnośnych uprawnień traktowani są na równi z obywatelami tego państwa.

(5) Powyższe dowody pozostają w aktach Ministerstwa Odbudowy.

§ 8. (1) Wojewódzka władza administracji ogólnej a na terenie m. st. Warszawy i m. Łodzi prezydent miasta — zarządzi niezwłocznie protokólarne przesłuchanie ubiegającego się o uprawnienie co do okoliczności, czy nie był on karany sądownie za czyny, wynikające z chęci zysku, oraz czy nie utracił prawa kierowania robotami budowlanymi na mocy obowiązujących przepisów; zbada w razie potrzeby z urzędu prawdziwość złożonych oświadczeń oraz stwierdzi przy tym, że ubiegający się o uprawnienia posiada znajomość języka polskiego w mowie i piśmie.

(2) Protokóły czynności dokonanych zgodnie z ust. (1) wojewódzka władza administracji ogólnej a na terenie m. st. Warszawy i m. Łodzi prezydent miasta — dołączy do podania osoby, ubiegającej się o dopuszczenie do egzaminu, i wraz z innymi załącznikami prześle do Ministerstwa Odbudowy.

§ 9. (1) Po ustaleniu, że do udzielenia uprawnienia nie zachodzą przeszkody, wymienione w art. 336 rozporządzenia o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli, oraz że ubiegający się o uprawnienie czyni zadość wymaganym warunkom co do wykształcenia i co do praktyki, Ministerstwo Odbudowy orzeka o dopuszczeniu kandydata do egzaminu i zawiadamia go o tym. O niedopuszczeniu do egzaminu Ministerstwo Odbudowy zawiadamia kandydata z podaniem motywów.

(2) Orzeczenie o dopuszczeniu jak również orzeczenie o złożeniu egzaminu może być z urzędu unieważnione, jeżeli okaże się, że dokumenty lub okoliczności faktyczne, które służyły za podstawę decyzji, wskazanej w ust. (1), są niezgodne z prawdą.

§ 10. (1) Ubiegający się o dopuszczenie do egzaminu powinien uiścić taksę egzaminacyjną w kwocie 1.500 zł.

(2) Wskazana wyżej kwota pieniężna, po pokryciu z niej wydatków, połączonych z przeprowadzeniem egzaminu, przypada przewodniczącemu komisji oraz członkom egzaminatorom w równych częściach.

(3) Taksę egzaminacyjną winien kandydat uiścić przed przystąpieniem do egzaminu w sposób wskazany w piśmie zawiadamiającym go o dopuszczeniu do egzaminu i dowód uiszczenia przedstawić przewodniczącemu komisji.

(4) Wpłacona taksa będzie zwrócona w przypadku usprawiedliwionego niestawienia się kandydata do egzaminu lub usprawiedliwionego odstąpienia od egzaminu, o ile zainteresowany zwróci się z prośbą o zwrot taksy w terminie 14 dni od daty wyznaczonego egzaminu.

§ 11. Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 22 marca 1929 r. o egzaminach wymaganych do uzyskania prawa kierowania robota-

mi budowlanymi i wykonywania projektów (planów) tych robót (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 182), zmienione rozporządzeniem Ministra Robót Publicznych z dnia 17 lipca 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 452), rozporządzeniem Ministra Robót Publicznych z dnia 16 stycznia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 8, poz. 54) i rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 września 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 545).

§ 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uwaga. W zbiorze niniejszym zostało pominięte rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 stycznia 1939 r. o egzaminach wymaganych do uzyskania prawa kierowania robotami budowlanymi i wykonywania projektów (planów) tych robót na obszarze województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr 4, poz. 22). Wprawdzie rozporządzenie to nie zostało uchylone expressis verbis rozporządzeniem Ministra Odbudowy z dnia 18 sierpnia 1945 r., jednakże ponieważ zawiera ono jedynie zmiany dla obszaru woj. śląskiego w uchylonym rozporządzeniu z dnia 22 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 182), przeto należy uznać, że przestało ono być aktualne wraz z tym ostatnim rozporządzeniem.

19.

DEKRET

z dnia 27 marca 1947 r.

o ulgowym nadawaniu uprawnień budowlanych w wyjątkowych przypadkach.

(Dz. U. R. P. z dnia 31 marca 1947 r. Nr 31, poz. 132).

Na podstawie art. 4 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej D(z. U. R. P. Nr 18, poz. 71) i ustawy z dnia 22 lutego 1947 r. o upoważnieniu Rządu do wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 20, poz. 79) — Rada Ministrów postanawia, a Rada Państwa zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Minister Odbudowy może w przypadkach wyjątkowych nadawać uprawnienia wymienione w art. 361 — 364 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216) osobom, które nie posiadają kwalifikacji, wymaganych w przepisach tych artykułów, a które wykażą się praktyką i umiejętnością oraz złożą egzamin, określony w art. 361 ust. (1) pkt c) tegoż rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Odbudowy.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i traci moc obowiązującą po upływie dwóch lat od tej daty.

20.

USTAWA

z dnia 15 lutego 1933 r.

o kierowaniu robotami budowlanymi i sporządzaniu projektów (planów) tych robót na obszarze m. Gdyni.

(Dz. U. R. P. z dnia 15 marca 1933 r. Nr 16, poz. 108).

Art. 1. Do kierowania robotami budowlanymi, wymienionymi w art. 333 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202), zmienionego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. Pł Nr 86, poz. 663), oraz do sporządzania projektów (planów) tych robót na obszarze m. Gdyni są uprawnione osoby, które:

a) otrzymały uprawnienia na podstawie art. 361, 362, 363, 366, 367 i 368 powołanego rozporządzenia, lub

b) posiadają uprawnienia z mocy art. 369 tegoż rozporządzenia, a mogą wykazać się wyższym wykształceniem technicznym, zakończonym przepisanymi egzaminami, nabytym w jednej w państwowych politechnik w kraju lub odpowiadających im uczelniach zagranicznych.

Art. 2. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Kompetencje Ministra Spraw Wewnętrznych przejął Minister Odbudowy.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje do chwili wejścia w życie na obszarach województwa poznańskiego i pomorskiego, zgodnie z art. 418 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202), przepisów, zawartych w art. 358 — 371 tegoż rozporządzenia.

21.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ODBUDOWY

z dnia 3 września 1946 r.

o używaniu przy budowie wapna pokarbidowego.

(Dz. U.R.P. z dnia 30 września 1946 r. Nr 46, poz. 262).

Na podstawie art. 375 lit. a rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216)

z późniejszymi zmianami (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 77, poz. 514 i z 1946 r. Nr 16, poz. 109) zarządzam, co następuje:

§ 1. Do robót murarskich i tynkarskich zamiast zwykłego wapna budowlanego można używać wapna pokarbidowego z zachowaniem następujących warunków:

1) wapno pokarbidowe powinno pochodzić z większych wytwórni acetylenu, a źródło pochodzenia powinno być udokumentowane;
2) wapno pokarbidowe powino być dostarczone w stanie wystarczającej wilgotności, przy zawartości wody powyżej 35%;
3) należy je starannie przechowywać, w szczególności zabezpieczyć od zanieczyszczeń, jak każde wapno gaszone, w dołach, pokrytych piaskiem lub w inny skuteczny sposób;
4) jeżeli przy powierzchni powstaje twarniejąca warstwa (t. zw. skórka), należy przed użyciem wapna ją usunąć;
5) ilość wapna pokarbidowego w stosunku do ilości piasku w zaprawie powinna być nieco większa, niż przy użyciu wapna zwykłego tłustego.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

22.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW SPRAW WEWNĘTRZNYCH I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 23 maja 1935 r.

Przepisy dotyczące przestrzegania warunków bezpieczeństwa i higieny przy robotach budowlanych.

(Dz. U. R. P. z dnia 17 lipca 1935 r. Nr 50, poz. 329), zmienione rozporządzeniem Ministrów Odbudowy oraz Pracy i Opieki Społecznej z dnia 21 marca 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 128).

Na podstawie art. 376 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w związku z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 lipca 1932 r. o wprowadzeniu nazwy „Minister Opieki Społecznej" i „Ministerstwo Opieki Społecznej" (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 597) oraz na podstawie art. 1 i 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. w sprawie zniesienia urzędu Ministra Robót Publicznych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 479) zarządza się co następuje:

I. PRZEPISY OGÓLNE.

§ 1. Przepisy rozporządzenia niniejszego mają zastosowanie przy wykonywaniu zarówno przez przedsiębiorców jak i sposobem gospodarczym robót budowlanych, o których mowa w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202).

§ 2. (1) Urządzenia pomocnicze, transportowe i ochronne przy budowie oraz podnośniki i materiały, używane do tych urządzeń, mają odpowiadać ogólnie uznanym wymaganiom co do ich jakości oraz przepisowym normom wytrzymałości. Stan urządzeń pomocniczych należy periodycznie — w zależności od ich przeznaczenia i warunków atmosferycznych — sprawdzać za pośrednictwem osób, posiadających kwalifikacje określone w art. 145 ust. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 468) w brzmieniu ustawy z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 350).

(2) Gdy przy budowie mają być używane urządzenia pomocnicze o skomplikowanej konstrukcji, w związku z przewidywanymi znacznymi obciążeniami, — należy na żądanie właściwej władzy budowlanej przedstawić projekt tych urządzeń razem z odpowiednim obliczeniem statycznym. Przy obliczeniu należy przyjąć obciążenia faktyczne, przewidywane w trakcie roboty. Wszystkie części ruchome podnośnika (np. koła zębate, bębny, wały) należy obliczać z 5-krotną, a łańcuchy i liny — z 10-krotną pewnością na wytrzymałość przy największym obciążeniu dla podnośnika.

(3) Do budowy urządzeń pomocniczych może być użyty stary materiał, będący w stanie zdatnym do użytku. Przy obliczeniu statycznym urządzeń pomocniczych ze starych materiałów, należy odpowiednio zmniejszyć naprężenia dopuszczalne.

§ 3. (1) Teren, bezpośrednio objęty wykonywaniem robót, należy oddzielić za pomocą ogrodzeń od miejsc, dostępnych dla osób, niezatrudnionych przy budowie. Ogrodzenia należy wykonywać w sposób, usuwający wszelkie niebezpieczeństwo, mogące powstać wskutek spadania jakichkolwiek przedmiotów. W podobny sposób należy zabezpieczyć przed spadaniem jakichkolwiek przedmiotów miejsca w obrębie budowy, dostępne dla pracowników.

(2) Wszelkie miejsca, niebezpieczne dla sporadycznych nocnych przechodniów (jak doły, wykopy), należy ogradzać na noc barierami o wysokości, wynoszącej co najmniej 1,25 m.

(3) W razie, gdy wskutek wykonywania robót został skasowany przejazd, przed tym używany, w miejscu byłego przejazdu należy umieścić barierę i czerwoną tarczę z napisem ostrzegamczym o skasowaniu przejazdu, a na noc zaopatrzyć barierę w czerwone światło.

§ 4. (1) Maszynowe urządzenia na miejscu robót budowlanych należy uniedostępnić dla osób, nie stanowiących bezpośredniej obsługi

tych urządzeń, za pomocą ogrodzeń, oszalowań, nakryć, dachów ochronnych, osiatkowań itp. urządzeń.

(2) Obsługę mechanizmów oraz wykonywanie czynności i robót niebezpiecznych należy powierzać pracownikom obeznanym z odnośnymi mechanizmami, bądź czynnościami. Przy tym należy zachować konieczne środki i sposoby zabezpieczenia pracowników od nieszczęśliwych wypadków.

(3) Miejsca magazynowania materiałów, niebezpieczne ze względu na charakter materiałów lub sposób ich magazynowania, należy ogrodzić i zaopatrzyć w odpowiednie urządzenia ostrzegawcze, w celu zamknięcia dostępu do nich osobom, niezatrudnionym bezpośrednio przy magazynowainu.

(4) Doły do wapna należy ogrodzić.

§ 5. (1) Miejsca pracy, dojścia i dojazdy do nich oraz urządzenia maszynowe powinny być w czasie wykonywania robót budowlanych dostatecznie oświetlone. Gdy światło dzienne jest niewystarczające, należy zaprowadzić oświetlenie sztuczne.

(2) W razie stosowania oświetlenia elektrycznego należy dodatkowo zaopatrzyć miejsca budowy w zastępcze środki oświetleniowe.

§ 6. W razie wykonywania robót budowlanych w czasie mrozu i gołoledzi, wszystkie przejścia, dojścia, kładki, stopnie, pomosty i wogóle miejsca, służące za połączenia komunikacyjne lub na których wykonywane są te roboty, powinny być posypywane piaskiem lub innym materiałem, zabezpieczającym od poślizgnięcia się.

II. URZĄDZENIA POMOCNICZE PRZY PROWADZENIU ROBÓT BUDOWLANYCH. OGÓLNE PRZEPISY O RUSZTOWANIACH, DRABINACH I DACHACH OCHRONNYCH

§ 7. (1) Rusztowania stojakowe i drabinowe należy okresowo badać dla stwierdzenia ich wytrzymałości. Okresy badań należy uzależnić od rodzaju konstrukcji rusztowań oraz od intensywności ich użytkowania i obciążenia. Niezależnie od powyższego badać należy rusztowania po każdej dłuższej przerwie w robotach, po każdej burzy, większej ulewie lub opadach śnieżnych. Umocowania rusztowań wiszących, same rusztowania wiszące i rusztowania na wysuwnicach należy badać codziennie przed przystąpieniem do robót. Zauważone usterki we wszystkich wyżej wymienionych rusztowaniach należy usunąć natychmiast, przed przystąpieniem do robót.

(2) Rusztowania należy utrzymywać w czystości. Gruz i śmiecie należy stale usuwać z rusztowań, a śnieg — nawet wtedy, gdy roboty nie są prowadzone.

(3) Zabrania się nagromadzania i pozostawiania na rusztowaniach na noc, dni świąteczne i dłuższe przerwy w robotach, materiałów lub przyrządów.

(4) Zabrania się używania jako materiału do budowy rusztowań drzewa nieokorowanego oraz desek zrzynkowych (oblader).

(5) W czasie budowy lub rozbiórki rusztowań wstęp na miejsce tych robót zabroniony jest osobom, niezatrudnionym przy nich.

(6) Zrzucanie materiału przy rozbiórce rusztowań jest zabronione.

§ 8. (1) Gdy przy wykonywaniu robót zewnętrznych, przy których są używane ciężkie materiały, jak np. ciosy, lub robót zewnętrznych przy budynkach o wysokości, przekraczającej 7 m, konieczne jest użycie rusztowania, — wymagane jest urządzenie rusztowania stojakowego. Przymocowanie rusztowania do budynków należy uskuteczniać za pomocą odpowiedniego zakotwienia; zakotwianie do niepewnie osadzonych części budynku, jak np. piorunochronów, rur spustowych, okien itp. jest zabronione.

(2) Gdy postawienie rusztowania stojakowego do wykonywania robót, o których mowa w ustępie poprzedzającym, jest technicznie utrudnione lub też wymaga znacznych kosztów, niewspółmiernych z wartością wykonywanych robót, wówczas można użyć innego systemu rusztowania za zgodą władzy budowlanej, która może żądać uzasadnienia racjonalności wybranego systemu z punktu widzenia bezpieczeństwa oraz sporządzenia i przedstawienia specjalnego projektu rusztowania wraz z obliczeniem statycznym.

(3) Gdy wysokość budynku nie przekracza 7 m i do budowy nie są używane ciężkie materiały, wówczas do robót zewnętrznych można używać poza stojakowymi rusztowania innych systemów, jak: rusztowania na kozłach, rusztowania wystrzałowe i inne.

§ 9. (1) Zabrania się używania beczek, skrzyń, stosów, cegieł i tym podobnych przedmiotów zamiast rusztowań lub w charakterze podpór dla rusztowań, jak np. dla podwyższania poziomu pomostu.

(2) Używanie więcej niż jednego rzędu kobyłek na pokładach rusztowaniowych jest zabronione.

(3) Deski pomostowe na rusztowaniach należy ułożyć dwiema warstwami szczelnie przy sobie i należycie umocować, w celu zapobieżenia ich kołysaniu i przeważaniu się. Wystające gwoździe należy usunąć.

Rusztowania stojakowe.

§ 10. (1) Stojaki należy posadowić w ten sposób, aby pod działaniem obciążenia nie mogły się przesunąć w kierunku pionowym.

(2) Przy wpuszczaniu stojaków w ziemię, najmniejsza głębokość wpustu powinna wynosić 0.80 m.

(3) Jeżeli pomiędzy stojakami istnieje przejazd, stojaki należy odpowiednio zabezpieczyć przed możliwymi uderzeniami pojazdów.

(4) Odstęp stojaków od murów nie może przewyższać 2,50 m.

(5) Przedłużenie stojaków przez połączenie dwóch słupów należy dokonywać zgodnie z normami Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

§ 11. (1) Grubość stojaków i odległość pomiędzy nimi należy dostosować do rodzaju wykonywanych robót oraz do przewidywanego obciążenia rusztowania.

(2) W przypadkach, gdy wysokość rusztowania stojakowego przekracza 22 m., lub gdy przewiduje się znaczniejsze obciążenie rusztowania, władza budowlana może zażądać, aby konstrukcja rusztowania była uzasadniona zapomocą obliczenia statycznego, w którym należy przyjąć parcie wiatru, jako równe 120 kgm/m² i działające w obydwóch kierunkach rusztowania. Ponadto władza budowlana może w razie potrzeby żądać skonstruowania poszczególnych węgłów zapomocą prawidłowego zaciosu ciesielskiego, przy użyciu śrub stężających o średnicy nie mniejszej niż 15 mm. Średnica śrub przy stosowaniu okrąglaków powina wynosić co najmniej 22 mm. W razie, gdy rusztowanie jest narażone na większe wstrząsy, śruby należy stale sprawdzać i należycie dokręcać.

(3) Wymiary poprzeczne stojaków nie mogą być mniejsze niż 0.12×0.12 m. przy drzewie kantowym i 0.15 m. w cieńszym końcu przy drzewie okrągłym.

§ 12. (1) Podłużnice (rygi) mają być przymocowane do stojaków. Sztukowanie podłużnic dopuszcza się tylko na stojakach.

(2) W razie, gdy przymocowanie podłużnicy jest dokonane nie za pomocą prawidłowego zaciosu ciesielskiego, lecz sposobem prowizorycznym za pomocą gwoździ, klamer itp., wówczas pod podłużnicą w charakterze jej podpory na stojakach powinna znajdować się poprzeczka tychże poprzecznych wymiarów i w tenże sposób przymocowana co i podłużnica.

(3) Wzbronione jest używanie podłużnic, działających wspornikowo.

§ 13. (1) Przekroje i rostawienie leżni (maculców) mają odpowiadać obciążeniu pomostów.

(2) Leżnie (maculce) należy pewnie ułożyć na podłużnicach, lub na oporach, i w ten sposób umocować, by nie mogły się przesunąć, wyciągnąć i skręcić.

(3) W razie wpuszczenia leżni (maculców) w mur, głębokość wpustu nie może być mniejszą niż pół długości cegły.

(4) Opieranie leżni (maculców) na wystających nienośnych częściach budynku jest wzbronione.

§ 14. (1) Każdy pokład rusztowania należy przykryć deskami aż do wewnętrznych stojaków, bądź aż do muru. Odległość ostatniej deski od muru nie może być większa niż 0.05 m.

(2) Deski pomostowe mają opierać się najmniej na 3 leżniach (maculcach).

(3) Sztukowanie desek pomostowych może być uskutecznione tylko na leżniach. Przy sztukowaniu na zakład długość zakładu ma wynosić co najmniej 0.20 m.

(4) Grubość desek pomostowych ma być dostosowana do obciążenia i nie może wynosić mniej niż 32 mm.

(5) Deski pomostowe należy ułożyć tak szczelnie, ażeby niemożliwe było spadanie jakichkolwiek przedmiotów na pomost leżący poniżej.

(6) Pomost, znajdujący się powyżej 2 m ponad terenem, należy zaopatrzyć od dołu w deskę krawędziową i w poręcz, umocowaną na wysokości 1 m nad pomostem, licząc od poziomu pokładu do wierzchu poręczy.

§ 15. (1) Rusztowanie stojakowe należy usztywnić zapomocą krzyżulców przynajmniej w końcowych przedziałach rusztowania.

(2) Krzyżulce należy przymocować bezpośrednio do stojaków.

(3) Na krzyżulce można używać deski półczyste (zrzyny). Krzyżulce należy przymocować co najmniej 2 gwoździami z obydwóch końców. Długość gwoździ ma się równać co najmniej 2½ grubości deski w miejscu przytwierdzenia.

§ 16. (1) Przy wznoszeniu nowych budynków za pomocą rusztowań zewnętrznych, rusztowania stojakowe należy pozostawiać aż do ukończenia robót przy konstrukcji i wykończeniu dachów.

(2) Najwyższy pomost należy umieścić nie niżej niż o 1,60 m poniżej gzymsu wieńczącego, szczelnie zasłać deskami pomostowymi i niezależnie od poręczy, o której mowa w § 14 ust. (6), zaopatrzyć w poręcz, wystającą przynajmniej na 0.60 m ponad rynnę dachową.

§ 17. (1) Pochyłość schodni nie może być większa od 1 : 2.

(2) Płaszczyznę schodni należy wyłożyć przymocowanymi listwami poprzecznymi w odstępach co najwyżej 0.40 m.

(3) Schodnie należy urządzić i utrzymywać w sposób, zabezpieczający korzystających z nich od poślizgnięcia się.

(4) Schodnie należy przytwierdzić do leżni i usztywnić w sposób, zapobiegający ich kołysaniu się.

(5) Grubość desek należy zastosować do obciążenia; w każdym razie zabronione jest używanie na pomost schodni desek cieńszych niż 38 mm.

Rusztowania drabinowe.

§ 18. (1) Zwykłe rusztowania drabinowe mogą być używane do robót, wymagających małej ilości materiałów (tynkowanie, mniejsze naprawy, malowanie itp.).

(2) Drabiny należy ustawić w ten sposób, ażeby było niemożliwe pionowe przesunięcie się obydwóch nóg, a tym bardziej wzajemne przesunięcie się jednej nogi względem drugiej.

(3) Odstęp pomiędzy drabinami nie może być większy, niż 2 m. Drabinowe rusztowanie z pojedyńczych drabin można wykonywać tylko do wysokości 16 m. Przy większych wysokościach należy od dołu stosować 2 drabiny obok stojące.

(4) Przy przedłużaniu drabiny zapomocą drugiej drabiny długość styku drabin powinna wynosić co najmniej 1.80 m. Połączenia należy dokonać zapomocą podwójnych klamer żelaznych, a ponadto żelaznych chomont (strzemion).

(5) Drabiny należy pewnie przymocować do budynku zapomocą drutu o średnicy, wynoszącej najmniej 2 mm, przez czterokrotne okręcenie dookoła haków o długości 0.20 m, wbitych najmniej na 0.15 m w mur. Przymocowanie drabin do muru w inny sposób jest dopuszczalne, o ile sposób taki daje dostateczną gwarancję bezpieczeństwa.

(6) W celu zapobieżenia bocznym przesunięciom się drabin należy rusztowania umocnić zapomocą krzyżulców. Krzyżulce należy umieszczać co najmniej co 2 kondygnacje i przybijać gwoździami lub przyśrubowywać do stojaków drabin.

(7) Grubość desek pokładowych ma wynosić 50 mm. Deski mogą być sztukowane tylko na szczeblach drabin z tym, że jedna deska musi zachodzić na drugą, co najmniej na 0.20 mm. Zabrania się zamiast szczebli przybijać łaty.

(8) Na międzypokładach, na których się odbywa praca, należy na wysokości 0.90 m od pokładu przybić gwoździami o długości 70 mm poręcze z desek o przekroju, wynoszącym co najmniej 32 × 150 mm. Zamiast przybicia gwoździami dopuszcza się umocowanie poręczy do drabin za pomocą ścisłego czterokrotnego krzyżowego okręcania drutem o grubości 4 mm lub zakładania na specjalnie przygotowane na drabinach łączniki.

Rusztowania wysuwane.

§ 19. (1) Na wysuwnice rusztowań należy używać kantówek o wymiarach, wynoszących co najmniej 0.14×0.14 m. Wysuwnice mają być nachylone ze spadkiem 1% w kierunku muru i nie mogą być wysunięte poza lice zewnętrzne muru więcej niż o 1.50 m. Wysuwnice muszą przechodzić przez mur lub otwory do wewnątrz budynku i wystawać poza lice wewnętrzne muru co najmniej na 2 m. Końce wysuwnic wewnątrz budynku należy zamocować do stropów. Pokłady, poręcze i dolne deski krawężnikowe mają odpowiadać warunkom, przepisanym wyżej w § 14 dla rusztowań stojakowych.

(2) Odstąpić od powyższych wymiarów można jedynie po uzyskaniu zatwierdzenia przez właściwą władzę budowlaną specjalnego projektu z obliczeniem statycznym.

Rusztowania na kozłach.

§ 20. (1) Kozły mają być mocno zbudowane i usztywnione. Kozły należy ustawiać na wytrzymałym pokładzie. Zabrania się ustawiania kozłów na luźnych pokładach z belek itp. niepewnych podstawach.

(2) Przy użyciu kozłów, wyższych niż 2 m, nogi należy związać krzyżowo deskami lub łatami.

(3) Na rusztowaniu na kozłach dopuszcza się ustawienie tylko jeszcze jednego rusztowania na kozłach.

(4) Pomost rusztowania na kozłach należy szczelnie ułożyć z desek; deski należy zaścielać podwójnie na zakład dla robót murarskich i pojedyńczo — dla robót tynkarskich.

Rusztowania wiszące.

§ 21. (1) Rusztowania wiszące mogą być stosowane tylko do robót, wymagających małej ilości materiałów.

(2) Wysuwnice, przeznaczone do zawieszenia rusztowania wiszącego należy odpowiednio umocować w stropach lub wiązaniach dachowych i zabezpieczyć przeciw przesunięciu, przechyleniu i przeważeniu się. Długość wysuwnic wewnątrz budynku ma przewyższać co najmniej dwukotnie zewnętrzną ich część. Zabrania się umocowywania wysuwnic w murze tylko zapomocą zaklinowania. Na wysuwnice należy używać żelazo o profilach dwuteowych, albo drzewo kantowe o wymiarach, wynoszących co najmniej 0.14×0.16 m, lub wreszcie drzewo okrągłe o średnicy, wynoszącej co najmniej 0,15 m. Największy rozstaw wysuwnic może wynosić co najwyżej 2,50 m.

(3) Dla podwieszania pomostów na wysuwnicach należy używać odpowiednio umocowane i odpowiedniej wytrzymałości wielokrążki z należycie dostosowanymi linami stalowymi lub konopnymi.

(4) Do podwieszania pomostów zabrania się używania lin konopnych o grubości mniejszej,

niż 38 mm. Liny mają być zupełnie zdrowe; zabronione jest używanie liny konopnej, gdy chociaż jeden skręt jest uszkodzony.

(5) Haki lin mają być tak połączone ze strzemionami, aby wysunięcie się ich ze strzemion było uniemożliwione. Połączenie lin z hakami i strzemionami powinno być pewne, np. uskutecznione przez wplecenie wolnych końców liny, a nie przez obwiązanie sznurkiem.

(6) Pomosty rusztowań mają być, o ile to jest możliwe, poziome. Pomosty należy szczelnie zasłać, a boki zabezpieczyć poręczą lub siatką. Szerokość pomostów ma wynosić co najmniej 0.50 m.

(7) Łączenie 2 rusztowań wiszących zapomocą tzw. mostku i używanie drabin i kozłów na tych rusztowaniach jest zabronione.

(8) Przeciwko wahaniom rusztowania należy zastosować środki zabezpieczające.

(9) Do umocowania rusztowania należy używać haków nośnych normalnych, zginanych na gorąco i obliczonych na dane obciążenie.

(10) Pracowników zatrudnionych przy ustawianiu i rozbieraniu rusztowania należy zabezpieczyć liną, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to niemożliwe ze względu na warunki miejscowe.

(11) Przy każdej dłuższej przerwie w robotach, np. na noc, należy rusztowania wiszące umocować na wysokości większej niż 2 m nad terenem i wszystkie liny i drabiny podnieść, jeżeli osoby, niezatrudnione przy budowie, mają dostęp do miejsca pracy.

(12) Rusztowania przed każdorazowym zastosowaniem muszą być zbadane na ich pewność.

(13) Do robót na rusztowaniach wiszących mogą być używani tylko pracownicy wykwalifikowani, którzy są dobrze obeznani z pracą i użyciem tego rodzaju rusztowań. Zmianę położenia rusztowania należy uskuteczniać zawsze przy pomocy co najmniej 4 pracowników, licząc po 2 pracowników do obsługi każdej z lin.

Inne rusztowania.

§ 22. Używanie rusztowań o typie, nieprzewidzianym w rozporządzeniu niniejszym, dopuszcza się, gdy według unania właściwej władzy budowlanej rusztowania te dają gwarancję bezpieczeństwa.

Dachy ochronne.

§ 23. (1) Przy użyciu rusztowań zewnętrznych bezpośrednio przy drogach komunikacyjnych, należy od strony drogi wykonać dach ochronny ze spadkiem pod kątem 45° do wewnątrz.

(2) Stosownie do rozmiarów i charakteru robót budowlanych dachy ochronne mogą stanowić oddzielną konstrukcję lub też mogą być wykonane na krokszynach, odpowiednio przytwierdzonych do stojaków lub drabin. Grubość desek oszalowania ma wynosić co najmniej 24 mm.

(3) Używanie dachów ochronnych jako rusztowań lub na skład materiałów jest zabronione.

Podnoszenie i opuszczanie ciężarów.

§ 24. (1) Każdy podnośnik należy zaopatrzyć na widocznym miejscu w czytelny napis, określający największe dopuszczalne obciążenie. Przy dźwigach i żórawiach obok powyższego napisu należy podać nazwę wytwórni i rok wykonania. Dźwigi ponadto należy zaopatrzyć w napis, wskazujący, czy przewóz ludzi na tych dźwigach jest lub nie jest dopuszczalny.

(2) Podnośnik należy przymocować do rusztowania w ten sposób, aby przy podnoszeniu i opuszczaniu ciężarów pracownikom, zatrudnionym przy podnoszeniu, nie groziło niebezpieczeństwo.

(3) Mechanizmy, służące do podnoszenia ciężarów, należy ustawić w takiej odległości od podnoszonego ciężaru, aby w razie zerwania się ciężar nie mógł spaść na zatrudnionych przy podnośniku pracowników.

(4) Zabrania się przeciążania podnośników, dźwigów i żórawi ponad dopuszczalną normę.

§ 25. (1) Podnośniki, z wyjątkiem krążków i wielokrążków, mają być zaopatrzone w hamulce ręczne albo samoczynne. Dostęp do hamulca ma być niekrępujący i nienarażający pracownika na skaleczenie obracającymi się częściami podnośnika.

(2) Podnośniki korbowe mają posiadać korby wolne, to znaczy pozostające w stanie nieruchomym przy opuszczaniu ciężaru, a ponadto zapadkę i koło zapadkowe.

(3) Koła cierne, zębate i pędne w miejscach grożących niebezpieczeństwem należy zabezpieczyć za pomocą osłon.

(4) Podnośniki elektryczne, albo poruszane za pośrednictwem pędni (transmisyjne) mają posiadać samoczynne wyłączniki, zatrzymujące je w skrajnych punktach zasięgu.

(5) Przyrządy do zmiany szybkości podnoszenia i opuszczania ciężarów mają być zbudowane w sposób, zabezpieczający od przypadkowych zmian szybkości.

(6) Czyszczenie i smarowanie podnośników podczas ich ruchu jest zabronione.

§ 26. Używane przy budowie podnośniki mają znajdować się pod stałym nadzorem fachowym. Co 2 tygodnie należy poddawać oględzinom wszystkie części podnośnika pod względ-

dem zdatności do użytku oraz zużycia części. Niezdatne części należy naprawić lub zastąpić nowymi.

§ 27. (1) Podnoszone materiały należy na haku podnośnika zawieszać tak, aby nie mogło nastąpić znaczniejsze przesunięcie się punktu zawieszenia lub ześlizgnięcie się zawieszonego ciężaru z haka.

(2) Naczynia do podnoszenia mas sypkich mają być tak napełnione, aby nie mogło następować wysypywanie się materiałów podczas podnoszenia.

(3) Pod liny i łańcuchy do wiązania i wieszania materiałów, należy dawać podkładki (np. klocki lub szmaty) celem przeciwdziałania uszkodzenia lin i łańcuchów podczas podnoszenia.

(4) Ustawienie i obsługę podnośników należy powierzać pracownikom, dobrze obeznanym z tego rodzaju maszynami.

(5) Wszystkie niebezpieczne miejsca w obrębie działania podnośników ręcznych lub maszynowych należy ogrodzić. Dostęp do nich jest dozwolony tylko osobom przy nich zatrudnionym. O powyższym należy podać do wiadomości zapomocą odpowiedniego napisu, umieszczonego na widocznym miejscu.

(6) Przebywanie i przechodzenie pod zawieszonym ciężarem jest wzbronione.

Przenoszenie i składanie materiałów.

§ 28. (1) Przy podawaniu ręcznym materiałów z poziomu niższego na poziom wyżej położony, zabronione jest ustawianie pracowników jednego nad drugim w jednej linii pionowej.

(2) Materiały budowlane i narzędzia należy składać na placu budowy w ten sposób, aby nie powodowały niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia ludzkiego przez możliwość wywracania lub staczania się.

Rowy i wykopy.

§ 29. (1) Rowy i wykopy, głębsze ponad 1 m, należy zabezpieczyć od osuwania się gruntu zapomocą stoków naturalnych, właściwych dla danego gruntu, lub też zapomocą odeskowań. Obowiązek odeskowania nie dotyczy wykonywanych w trwałym gruncie dołów drenowych o pochyłych bokach i o największej głębokości 1,75 m, gdy różnica pomiędzy poziomem, na którym stoją pracownicy przy kopaniu dołu, a poziomem otaczającego terenu nie przekracza 1 m, a rury drenowe są zakładane zapomocą haków.

(2) Składanie materiałów budowlanych na brzegu wykopu jest dozwolone, gdy stosownie do warunków miejscowych parcie na grunt tych materiałów nie wywoła osunięcia się ziemi, grożącego zasypaniem wykopu. Składanie materiałów w pobliżu wykopu bez pozwolenia kierownika budowy jest zabronione.

(3) Po większych deszczach lub mrozach przed wznowieniem robót w wykopach należy zbadać wykopy i usunąć ewentualne uszkodzenia.

(4) Jeżeli w ziemi znajdują się kable elektryczne, rury wodociągowe, gazowe lub inne podobne urządzenia, należy o zamierzonym rozkopywaniu ziemi zawiadomić instytucje, sprawujące nadzór nad tymi urządzeniami, a przy robotach ściśle zastosować się do wskazówek, przez te instytucje udzielonych.

(5) Przy zasypywaniu wykopów, urządzenia zapobiegające osuwaniu się gruntu można usuwać tylko stopniowo.

Studnie i szyby.

§ 30. (1) Budowę studzien i szybów należy wykonywać przez fachowe przedsiębiorstwa, zatrudniające fachowych pracowników, dobrze obeznanych z tego rodzaju robotami.

(2) Boczne ściany wykopów studziennych i szybów należy ująć w odeskowanie, zaopatrzone w poziome rozparcia, wyłączające możliwość obwalenia się gruntu i zasypania znajdujących się w wykopie robotników.

(3) Gdy pogłębienie studni lub szybu postępuje równocześnie z opuszczeniem płaszcza studziennego, odeskowania nie są konieczne. W tym przypadku zabronione jest dokonywanie głębszych podkopów, niż 0,50 m, licząc od dolnej krawędzi. Z chwilą, gdy dno wykopu, na którym znajdują się pracownicy, osiągnie głębokość większą niż 1,60 m od górnej krawędzi płaszcza, należy zapewnić środki, umożliwiające natychmiastowe i jednoczesne wydostanie się z wykopu każdemu pracownikowi oddzielnie.

Układanie belek stropowych, otwory w ścianach, stosowanie wiązań dachowych.

§ 31. (1) Gdy zachodzi potrzeba wykonywania pracy nad poziomem dźwigarów stropowych, nieprzekrytych stropem lub nieprzeskle-pionych natychmiast po ich ułożeniu, dźwigary należy zaopatrzyć w czasowe pokrycie przez szczelne i mocne ułożenie podkładu z desek o grubości, należycie zepewniającej bezpieczeństwo pracownikom.

(2) Na pokładzie zabronione jest urządzanie składów materiałów budowlanych. W razie potrzeby czasowego magazynowania materiałów budowlanych na pokładzie, należy go wzmocnić odpowiednio do przewidywanego obciążenia.

(3) Dźwigary stropowe, znajdujące się bezpośrednio niżej pod dźwigarami przykrytymi po-

kładem, o którym mowa w ust. (1) i (2), należy przekryć pojedyńczymi deskami w odstępach, wynoszących co najmniej 0,07 m.

(4) Wypełnianie stropów betonem, przekrywanie sklepieniem i materiałem stropowym ma się odbywać w zasadzie w kolejności od dolnych kondygnacyj do górnych. Odstępstwa od powyższej zasady są dopuszczalne, gdy względy bezpieczeństwa nie stoją na przeszkodzie, z tym jednak, że jeżeli robota odbywa się nad stropem, czasowo pokrytym deskami, wtedy następny niższy strop powinien być pokryty deskami.

(5) Otwory w ścianach, prowadzące na zewnątrz budynku, na niepokryte stropy oraz do szybów, świetlików itp. należy zagrodzić skrzyżowanymi deskami, gdy dolna krawędź otworu znajduje się niżej niż 0,50 m nad poziomem odnośnego pokładu.

(6) Pokrycie najwyższego pokładu może być usunięte tylko po ostatecznym wykończeniu robót dachowych.

Roboty dachowe.

§ 32. (1) Przy robotach dachowych należy używać rusztowań ochronnych dowolnego typu, zabezpieczających pracowników przed spadnięciem. Bez rusztowań mogą być wykonywane na dachach tylko roboty związane z naprawą.

(2) Przy prowadzeniu budowy za pomocą rusztowań zewnętrznych, rusztowanie ochronne należy urządzać nie niżej, niż o 1 m od dolnej krawędzi dachu. Na rogach budynku rusztowanie ochronne ma sięgać o 0,5 m poza skrajny obrys budynku.

(3) Przy wykonaniu na dachach bez rusztowań robót, związanych z naprawą, — gdy te roboty są wykonywane w pobliżu dolnej krawędzi dachu lub na dachach o nachyleniu powyżej 30^0 należy zaopatrzyć pracowników w pasy ochronne na linach. W razie użycia lin konopnych, grubość ich ma wynosić co najmniej 1,5 cm. Linę z pasem ochronnym należy połączyć za pomocą tzw. „karabinka".

(4) Użycie rusztowań, pasów ochronnych i lin przy robotach na dachu nie jest wymagane, gdy: a) dolna krawędź dachu znajduje się niżej niż 4 m nad poziomem terenu, lub jest zaopatrzona w urządzenie, zapobiegające spadnięciu z dachu, albo b) roboty są wykonywane przy użyciu drabin lub sanek.

(5) Przy wykonywaniu robót nad dachami szklannymi i nad oknami na dachach, dachy te i okna należy przykryć w sposób, zapobiegający możliwości wypadku z pracownikami.

Budowa kominów fabrycznych.

§ 33. (1) Budowę kominów należy wykonywać przez fachowe przedsiębiorstwa, zatrudniające pracowników fachowych, dobrze obeznanych z tego rodzaju robotami.

(2) Pod miejscem, w którym są podnoszone materiały, niezależnie od tego, czy odbywa się ono z zewnątrz, czy wewnątrz komina, należy urządzić dach ochronny, zabezpieczający pracowników, znajdujących się na dole, od spadających wypadkowo przedmiotów.

Rozbiórka budynków.

§ 34. *) . . . . . .

. . . . . .

Specjalne zabezpieczenia przy robotach z materiałami szkodliwymi i niebezpiecznymi.

§ 35. (1) W pomieszczeniach, w których są przechowywane materiały łatwopalne i w bezpośrednim sąsiedztwie takich pomieszczeń zabronione jest rozpalanie ognia, praca z otwartym ogniem i palenie tytoniu; odpowiedni zakaz należy uwidocznić przez wywieszenie stosownego napisu. W pomieszczeniach tych, jak również w pomieszczeniach, w których są wykonywane roboty z materiałami łatwopalnymi, należy, jako sztuczne oświetlenie, stosować lampy elektryczne żarowe lub lampy bezpieczeństwa.

(2) Kwasy, ługi, trucizny i gazy szkodliwe należy przechowywać w pomieszczeniach zamkniętych, specjalnie na ten cel przeznaczonych, w naczyniach, zaopatrzonych w wyraźne napisy, określające ich zawartość. Wypróżnianie balonów z kwasami należy uskuteczniać przy pomocy przyrządów, zapobiegających rozlaniu płynu. Przechowywanie tych materiałów w naczyniach do napojów i pokarmów, j. np. w butelkach od piwa — jest zabronione.

(3) Prowizoryczne piece stałe lub przenośne, do suszenia, lutowania, ogrzewania itp. umieszczane w wewnętrznych zamkniętych pomieszczeniach, w których znajdują się pracownicy, należy zaopatrzyć w rury do odprowadzania gazów lub w kaptury przeciwwyziewowe.

(4) Do gotowania asfaltu, smoły itp. materiałów należy używać kotły, zaopatrzone w szczelnie przylegające pokrywy. W pobliżu palenisk należy umieścić piasek do gaszenia.

(5) Przy przenoszeniu lub podnoszeniu materiałów gorących zabrania się napełniania naczyń po brzegi. Naczynia należy zaopatrzyć w uchwyty, zabezpieczające przenoszących lub podnoszących przed oparzeniem się.

(6) Przy robotach, wymagających użycia środków wybuchowych, mają zastosowanie przepisy, obowiązujące przy robotach górniczych.

*) Przepisy § 34 zostały uchylone § 35-ym rozp. Ministrów Odbudowy oraz Pracy i Opieki Społecznej z dnia 21 marca 1947 r. o warunkach bezpieczeństwa przy robotach rozbiórkowych (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 128), p. poz. 23 niniejszego zbioru.

Schrony i baraki dla pracowników.

§ 36. (1) Gdy na budowie jest zatrudnionych więcej niż 10 pracowników jednego pracodawcy, należy dla nich urządzić schron na wypadek niepogody, do spożywania posiłków, przechowywania ubrań na zmianę oraz pożywienia. Schron może być urządzony w budynku tymczasowym albo w budynku nowowznoszonym, powinien być zamykany, ogrzewany i posiadać drewnianą podłogę.

(2) Użytkową powierzchnię schronu należy obliczać w stosunku co najmniej 0.75 m² na 1 pracownika. Wysokość powinna wynosić w świetle co najmniej 2.30 m.

(3) Schrony należy zaopatrzyć w stoły, ławy, wieszadła i oddzielnie zamknięte środki opatrunkowe. Ponadto w widocznym miejscu należy wywiesić:

a) regulamin pracy lub obwieszczenie wewnętrzne, przewidziane przez obowiązujące przepisy,
b) wskazówki, dotyczące pierwszej pomocy w razie wypadków,
c) adresy posterunku policji i inspektora pracy.

(4) W przypadkach, gdy miejscowe warunki wymagają wybudowania baraków, przeznaczonych na zamieszkanie przez pracowników w czasie budowy, należy je urządzić w sposób następujący:

a) użytkowa powierzchnia baraków ma wynosić co najmniej 3,5 m² na osobę, a wysokość w świetle — 2,3 m;
b) powierzchnia okien ma wynosić co najmniej 1/10 powierzchni użytkowej podłogi;
c) podłoga ma być drewniana i szczelnie ułożona;
d) należy zapewnić zachowanie w czasie chłodów temperatury wewnętrznej wynoszącej co najmniej 15°;
e) należy zaopatrzyć barak w urządzenie do gotowania strawy i zapewnić dostarczanie wody zdatnej do picia.

(5) W razie zatrudnienia osób płci obojga, należy urządzić osobne baraki (pomieszczenia) dla mężczyzn i dla kobiet.

Woda do picia.

§ 37. (1) Miejsca, gdzie są wykonywane roboty, należy zaopatrzyć w wodę świeżą i zdatną do picia w dostatecznej ilości. Wodę należy dostarczać za pomocą wodociągu lub w naczyniach zamkniętych szczelną pokrywą i zaopatrzonych w krany.

(2) Naczynia z wodą i kubki należy tak rozmieścić, ażeby mogły korzystać z nich wszystkie bez wyjątku osoby, zatrudnione na budowie.

Ustępy.

§ 38. (1) W miejscach wykonywania robót budowlanych należy urządzić ustępy w takiej ilości, ażeby 1 otwór ustępowy przypadał na 25 pracowników.

(2) W razie zatrudnienia osób płci obojga, należy urządzić osobne ustępy dla mężczyzn i dla kobiet.

(3) Ustępy należy otoczyć ze wszystkich stron szczelnymi ścianami i zaopatrzyć w drzwi lub wejścia, zakryte zewnętrznym przepierzeniem, oraz w dach nieprzepuszczalny. Otwory ustępowe należy poprzedzielać ściankami. Gdy w ustępie są siedzenia, należy je zrobić z heblowanych desek. W celu wentylacji dołów ustępowych w ustępach należy urządzić kanały wentylacyjne, wyprowadzone ponad dach.

(4) Ustępy i ich najbliższe otoczenie należy stale utrzymywać w czystości. Zawartość dołów ustępowych należy przesypywać niegaszonym wapnem lub torfem.

Zachowanie się pracowników przy robotach budowlanych.

§ 39. (1) Pracownicy zatrudnieni przy robotach budowlanych powinni stosować się ściśle do przepisów rozporządzenia niniejszego.

(2) Zabronione jest samowolne obciążanie przez pracowników rusztowań i innych urządzeń pomocniczych i ochronnych przez umieszczanie na nich ciężarów.

(3) Zabronione jest samowolne usuwanie przez pracowników urządzeń pomocniczych i ochronnych na budowie, jako też dokonywanie jakichkolwiek zmian w tych urządzeniach.

(4) Przy podnoszeniu i opuszczaniu rusztowań wiszących należy przestrzegać, by pomosty nadmiernie się nie pochylały.

(5) Na rusztowaniach drabinowych oraz przy wykonywaniu robót na dachach zabronione jest noszenie obuwia drewnianego.

(6) Pozostawanie na rusztowaniach poza czasem pracy jest zabronione. Również zabronione jest sypianie na rusztowaniach lub w bezpośrednim sąsiedztwie rowów, dołów, ognisk itp.

(7) Przy wznoszeniu, rozbiórce i próbnym obciążaniu rusztowań i wszelkich urządzeń pomocniczych i ochronnych, zabrania się pracownikom przechodzić i zatrzymywać się przed tymi urządzeniami.

(8) Zabrania się pracownikom posługiwać tymi przyrządami do pracy, urządzeniami maszynowymi, przewodami elektrycznymi itp., których obsługiwanie i używanie do nich nie należy.

(9) O wszelkich uszkodzeniach urządzeń pomocniczych i ochronnych oraz urządzeń, przyrządów i narzędzi, używanych przy robotach, pracownicy obowiązani są niezwłocznie zawiadomić kierownika robót.

(10) W obrębie obszaru, na którym są wykonywane roboty budowlane, spożywanie posiłków dozwolone jest tylko w porze i miejscu, ustalonym przez kierownika robót.

(11) Spożycie napojów alkoholowych i pozostawanie w obrębie budowy w stanie nietrzeźwym jest zabronione.

III. PRZEPISY KOŃCOWE.

§ 40. Winni niestosowania się przy wykonywaniu robót budowlanych do przepisów rozporządzenia niniejszego podlegają karom, przewidzianym w tytule X części II rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202).

§ 41. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 3 miesiące po dniu ogłoszenia i obowiązuje na obszarze całego Państwa, z wyjątkiem obszaru województwa śląskiego.

Przepisy tego rozporządzenia zostały rozciągnięte na cały obszar Państwa Polskiego, t. zn. w tym wypadku na obszar woj. Śląskiego przepisem art. 1 pkt 39) dekretu z dnia 8 stycznia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 4, poz. 30), jakkolwiek obowiązywanie ich na tym obszarze zostało już stwierdzone rozp. Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 19.VIII.1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 494).

§ 42. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy, wydane w sprawach unormowanych w rozporządzeniu niniejszym.

23.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRÓW ODBUDOWY ORAZ PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 21 marca 1947 r.

o warunkach bezpieczeństwa przy robotach rozbiórkowych.

(Dz. U.R.P. z dnia 29 marca 1947 r. Nr 30, poz. 128).

Na podstawie art. 376 i 381 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216 i Nr 77, poz. 514) zarządza się, co następuje:

I. Przepisy ogólne.

§ 1. (1) Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia oznaczają artykuły rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216 i Nr 77, poz. 514).

(2) Paragrafy, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają paragrafy tegoż rozpozrądzenia.

§ 2. (1) Przepisy rozporządzenia niniejszego stosuje się zarówno do rozbiórek, dokonywanych na podstawie zezwolenia władzy, udzielonego stosownie do przepisów art. 332 i 334 lit. b), jak i rozbiórek dokonywanych na jej zarządzenie.

(2) Przez rozbiórkę należy rozumieć: ręczne rozbieranie budowli lub ich części, rozbieranie ich za pomocą odpowiednich maszyn, obalanie za pomocą siły ludzkiej, zwierząt lub siły mechanicznej, wreszcie rozsadzanie za pomocą materiałów wybuchowych.

II. Organizacja rozbiórki i nadzór.

§ 3. (1) Właściwa władza zgodnie z art. 359 ust. 1 zarządzi wykonanie niebezpiecznych robót rozbiórkowych pod nadzorem uprawnionego technicznego kierownika. Za niebezpieczne uważane są roboty mogące zagrażać życiu i zdrowiu ludzkiemu, ze względu na stan budynku, mającego być rozebranym, albo ze względu na sposób dokonywania rozbiórki.

(2) Nazwisko kierownika technicznego należy podać do wiadomości właściwego obwodowego inspektora pracy co najmniej na 3 dni przed rozpoczęciem robót rozbiórkowych.

§ 4. (1) Przed przystąpieniem do robót rozbiórkowych należy przedstawić właściwej władzy program robót, opracowany zgodnie z zasadami wiedzy technicznej i sztuki budowlanej, usuwający niebezpieczeństwo przy zawalaniu się ścian lub innych konstrukcyjnych części budynku.

(2) Jeżeli władza nie udzieliła odpowiedzi, do robót rozbiórkowych według przedstawionego programu można przystąpić:

1) gdy rozbiórka ma być dokonana w miejscu jej siedziby — po upływie 3 dni,
2) gdy rozbiórka ma być dokonana poza miejscem jej siedziby — po upływie 2 tygodni.

§ 5. Roboty rozbiórkowe niebezpieczne należy wykonywać przez fachowe przedsiębiorstwo, posiadające wykonawcę o odpowiednich kwalifikacjach technicznych i zatrudniające pracowników dobrze obeznanych z tego rodzaju robotami.

§ 6. Na tablicy, której wywieszenie w miejscu wykonywania niebezpiecznych robót rozbiórkowych jest wymagane stosownie do przepisu § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 września 1935 r. o nadzorze policyjno-budowlanym nad wykonywanymi robotami budowlanymi (Dz. U. R. P. Nr 70, poz. 438), należy obok danych, określonych w tym przepisie, umieścić nazwę firmy wykonującej roboty i jej adres.

§ 7. (1) W miejscu wykonywania robót rozbiórkowych powinny znajdować się: program robót oraz zarządzenie lub pozwolenie na rozbiórkę.

(2) W miejscu wykonywania niebezpiecznych robót rozbiórkowych ponadto powinien znajdować się dziennik rozbiórki.

§ 8. (1) Dziennik rozbiórki prowadzi techniczny kierownik robót w księdze, którą wydaje władza budowlana.

(2) Karty księgi powinny być kolejno ponumerowane i zeszyte sznurem, którego obydwa końce mają być przymocowane za pomocą urzędowej pieczęci lakowej do ostatniej strony księgi. Ilość kart księgi stwierdzi władza swym podpisem.

(3) Po ukończeniu rozbiórki techniczny kierownik robót powinien podpisać dziennik rozbiórki i przedstawić go właściwej władzy.

§ 9. Dziennik rozbiórki powinien zawierać:
1) oznaczenie numeru dziennika,
2) oznaczenie nieruchomości,
3) oznaczenie, kiedy i przez kogo zostało udzielone pozwolenie na rozbiórkę albo wydane zarządzenie rozbiórki,
4) wymienienie technicznego kierownika z podaniem jego adresu,
5) wymienienie przedsiębiorcy i wykonawcy rozbiórki z podaniem ich adresów,
6) oznaczenie dni i godzin, w których każda z osób określonych w pkt 4 i 5 ma znajdować się w miejscu rozbiórki.

§ 10. (1) Do dziennika rozbiórki należy wpisywać w szczególności:
1) kolejność i sposób wykonywania robót rozbiórkowych,
2) protokólarne stwierdzenie, czy mury, stropy i inne konstrukcyjne części, na których mają znajdować się pracownicy w czasie rozbiórki bądź na których mają być oparte drabiny lub inne urządzenia pomocnicze, posiadają dostateczną do tego wytrzymałość,
3) opisanie środków zabezpieczających użytych przy rozbiórce,
4) datę założenia i usunięcia urządzeń pomocniczych przy rozbiórce, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzkiego,
5) szczegółowe dane, dotyczące okresowego i doraźnego badania urządzeń, określonych w pkt 4,
6) okoliczności towarzyszące rozbiórce i mogące służyć za podstawę do opracowania nowych skutecznych metod zabezpieczenia przy rozbiórce,
7) wszelkie okoliczności, mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo życia lub zdrowia ludzkiego przy rozbiórce,
8) oznaczenie każdorazowej bytności kierownika technicznego,
9) zarządzenia technicznego kierownika,
10) oznaczenie każdorazowej bytności organów władzy oraz ich uwag i poleceń.

(2) Potokólarne stwierdzenia, określone w ust. 1 pkt 2), powinny być podpisane przez kierownika technicznego i wykonawcę rozbiórki.

(3) Przedsiębiorca, wykonawca i inne osoby, zatrudnione przy budowie, mogą wpisywać do dziennika rozbiórki swe uwagi w sprawach związanych z bezpieczeństwem robót rozbiórkowych.

(4) W dzienniku rozbiórki można umieszczać dane dotyczące gospodarczej strony dokonywanej rozbiórki.

§ 11. (1) W razie zarządzenia przez władze niezwłocznej rozbiórki w przypadkach niecierpiących zwłoki do rozbiórki można przystąpić przed dopełnieniem warunków, określonych w §§ 3 ust. (2), 4, 6 i 7, i przed wydaniem przez władze księgi dziennika rozbiórki.

(2) Jeżeli roboty rozbiórkowe zostaną ukończone przed upływem terminów, określonych w § 4 ust. (2), i przed otrzymaniem księgi dziennika rozbiórki, należy przedstawić władzy szczegółowe sprawozdanie o ich przebiegu.

III. Urządzenia zabezpieczające i ochronne.

§ 12. (1) Urządzenia pomocnicze, transportowe i ochronne oraz podnośniki i materiały używane do tych urządzeń powinny odpowiadać wymaganiom rozporządzenia Ministrów Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej z dnia 23 maja 1935 r. — Przepisy dotyczące przestrzegania warunków bezpieczeństwa i higieny przy robotach budowlanych (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 329).

(2) Przejścia, pomosty i inne niebezpieczne dla pracowników miejsca należy zabezpieczyć za pomocą odpowiednio umocowanych barier, a pomosty oprócz tego zaopatrzyć w obrzeżenia (listwy krawężnikowe).

§ 13. (1) Znajdujące się w pobliżu miejsca rozbiórki budowle, urządzenia użyteczności publicznej, latarnie, słupy, przewody i roślinność należy stosownie do potrzeby zabezpieczyć przed zniszczeniem lub uszkodzeniem.

(2) Jeżeli ze względu na stan budowli podlegającej rozbiórce, konieczność niezwłocznego przystąpienia do robót rozbiórkowych lub inne warunki lokalne nie można wystarczająco zabezpieczyć przedmiotów, określonych w ust. 1, właściwa władza zawiadomi o tym właścicieli lub organa, w których zarządzie znajdują się wspomniane przedmioty.

IV. Środki zabezpieczające pracowników i narzędzia.

§ 14. (1) W razie wytwarzania się przy rozbiórce większej ilości pyłu należy zaopatrzyć pracowników w okulary ochronne.

(2) Pracownicy, zatrudnieni bezpośrednio przy burzeniu ścian lub innych konstrukcyjnych części, powinni być zaopatrzeni w hełmy ochronne, jeżeli mogą być narażeni na spadanie na nich gruzu.

(3) Pracowników, ciągnących liny przy obalaniu ścian lub innych konstrukcyjnych części, należy zaopatrzyć w urządzenie zabezpieczające przed urazami rąk, jak: rękawice ochronne, pociągacze itd.

§ 15. Przed przystąpieniem do robót rozbiórkowych wykonawca powinien poinformować pracowników o sposobie wykonywania rozbiórki i pouczyć ich o zachowaniu się w miejscu rozbiórki, ze względu na bezpieczeństwo pracy.

§ 16. Miejsce i sposób ustawienia drabin w celu wejścia na mur powinny być wskazywane przez wykonawcę robót rozbiórkowych.

§ 17. Narzędzia ręczne powinny być mocno i pewnie osadzone na zdrowych i gładkich trzonach oraz utrzymane w stanie należytym.

V. Wpływy atmosferyczne.

§ 18. Przy wykonywaniu robót rozbiórkowych należy uwzględnić wpływ warunków atmosferycznych, jak deszczu, mrozu, odwilży.

§ 19. Podczas silnego wiatru nie należy prowadzić robót na ścianach lub innych konstrukcyjnych częściach albo pod nimi, jeżeli zachodzi możliwość ich obalenia przez wiatr.

VI. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.

§ 20. Jeżeli wskutek dokonywania rozbiórki zachodzi potrzeba czasowego skasowania lub ograniczenia przejazdu lub przejścia dla pieszych, należy stosownie do warunków lokalnych:

1) ustawić w odpowiednich mejscach przepisowe znaki ostrzegawcze i kierunkowe, wskazujące drogi okrężne, stosownie do wymagań przepisów o ruchu na drogach publicznych, albo
2) wystawić specjalnych wartowników, zaopatrzonych w odpowiednie przyrządy sygnalizacyjne, lub wreszcie
3) zastosować oba środki łącznie.

§ 21. Przed przystąpieniem do robót rozbiórkowych wykonawca powinien stwierdzić, czy na miejscu objętym robotami rozbiórkowymi albo w miejscach zagrożonych w czasie wykonywania tych robót nie ma osób postronnych.

VII. Rozbiórka ręczna.

§ 22. Jeżeli rozbiórka ręczna murów albo innych elementów budowlanych na wysokości powyżej 4 m ponad otaczającym terenem ma być dokonywana bez użycia rusztowań, należy zaopatrzyć pracowników w pasy ochronne na linach.

§ 23. Zrzucanie podczas rozbiórki wystających części budynku powinno być wykonywane w obecności wykonawcy robót rozbiórkowych z zastosowaniem środków ostrożności, wymaganych przy obalaniu ścian.

§ 24. Jeżeli w czasie pracy jeden pracownik ma znajdować się nad drugim, miejsce pracy tego ostatniego należy zabezpieczyć za pomocą daszku ochronnego.

§ 25. (1) Miejsce zrzucenia gruzu przy rozbiórce powinno być należycie zabezpieczone.

(2) Przy usuwaniu gruzu z większych płaszczyzn należy stosować zsuwnice pochyłe.

(3) Zsuwnice należy urządzić w sposób zapobiegający spadaniu lub wypadaniu gruzu na miejsca do tego nieprzeznaczone.

§ 26. (1) Spuszczać i gromadzić gruz należy, w miejscach wyznaczonych przez wykonawcę.

(2) Gromadzenie gruzu na stropach, balkonach, klatkach schodowych i innych konstrukcyjnych częściach budynku jest zabronione.

VIII. Obalanie ścian i innych elementów budowlanych.

§ 27. (1) Teren przy obalanej ścianie lub innej części budynku na odpowiedniej stosownie do potrzeby odległości powinien być ogrodzony lub uniedostępniony zarówno dla pracowników, jak i dla osób postronnych.

(2) Odległość, o której mowa w ust. 1, ustala wykonawca robót rozbiórkowych.

(3) Zabrania się obalania ścian lub innych części budynków przez podkopywanie i podcinanie.

§ 28. Przed przystąpieniem do obalania ściany wykonawca robót rozbiórkowych powinien sprawdzić stanowiska pracowników zatrudnionych przy obalaniu.

§ 29. (1) Przy zakładaniu liny powinien być zastosowany taki sposób jej dźwigania wzwyż, aby przypadkowo strącone cegły lub gruz nie spadały na pracowników.

(2) Umocowanie liny powinno być niezawodne.

(3) Przy ciągnięciu lin traktorami kontrola lin powina być dokonywana przed każdym użyciem.

IX. Rozbiórka przy użyciu materiałów wybuchowych.

§ 30. Obalanie lub rozsadzanie części budynków za pomocą materiałów wybuchowych powinno być dokonywane według zasad obowiązujących przy robotach górniczych, zgodnie z warunkami ustalonymi przez władzę i przy użyciu pracowników dobrze obeznanych z tego rodzaju robotami.

§ 31. O terminie rozbiórki z zastosowaniem materiałów wybuchowych należy zawiadomić otoczenie w promieniu działania wybuchu, a

na żądanie władzy ponadto ogłosić w codziennych pismach miejscowych, jeżeli takie istnieją.

§ 32. (1) Jeżeli w promieniu działania wybuchu znajdują się drogi publiczne, obalania lub rozsadzania należy dokonywać w takim czasie, gdy ruch na tych drogach jest najmniejszy.

(2) Na drogach i w innych miejscach, gdzie mogliby znaleźć się przypadkowi przechodnie w czasie stosowania rozbiórki za pomocą materiałów wybuchowych, należy na granicy promienia działania wybuchów ustawić wartowników, zaopatrzonych w odpowiednie przyrządy sygnalizacyjne.

§ 33. Zabrania się rozbiórki za pomocą materiałów wybuchowych w przypadkach, gdy wskutek wybuchów mogłyby doznać uszkodzenia znajdujące się w pobliżu zdatne do użytku budynki lub inne obiekty.

X. Przepisy końcowe.

§ 34. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

§ 35. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego traci moc obowiązującą § 34 rozporządzenia Ministrów Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej z dnia 23 maja 1935 r. o przepisach dotyczących przestrzegania warunków bezpieczeństwa i higieny przy robotach budowlanych (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 329).

24.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ROBÓT PUBLICZNYCH

W POROZUMIENIU Z MINISTREM SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 2 lipca 1929 r.

o sporządzaniu i zatwierdzaniu projektów (planów) robót budowlanych i o trybie postępowania przy wydawaniu pozwoleń na budowę i na użytkowanie budynków.

(Dz. U.R.P. z dnia 17 sierpnia 1929 r. Nr 58, poz. 456)*).

Na podstawie art. 381 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) zarządza się, co następuje:

§ 1. Projekty (plany) robót budowlanych, wyszczególnionych w art. 333 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli, składane władzom w celu uzyskania pozwolenia na wykonywanie tych robót mają dokładnie przedstawiać i określać rodzaj i zakres robót zamierzonych, konstrukcje przy nich stosowane, tudzież materiały, jakie mają być użyte, w szczególności powinny czynić zadość wymogom podanym niżej w §§ 2 — 9. Wszelkie wymiary w planach mają być podane w miarach metrycznych.

§ 2. Projekty robót, wymienionych w art. 333 punktach a), b) i c) rozporządzenia powołanego w § 1 powiny zawierać:

1) plan orientacyjny w skali nie mniejszej jak 1 : 10000 (1 cm = 100 mtr), zorientowany na północ, wykazujący położenie działki względem przyległych ulic;
2) plan sytuacyjny w skali nie mniejszej jak 1 : 500 (1 cm = 5 mtr), ze wskazaniem stron świata uwidoczniający:
   a) położenie, wymiary i granice działki względem ulicy i sąsiednich działek, z podaniem nazwisk właścicieli tych działek, względnie ich numerów hipotecznych,
   b) położenie i wymiary danego budynku,
   c) położenie, wymiary i odległość sąsiednich budynków na danej działce,
   d) położenie i odległość studzien, dołów kloacznych itp. urządzeń istniejących, względnie projektowanych na działce;
3) rzuty poziome wszystkich kondygnacyj, oraz rzut więźby dachowej w skali 1 : 100 (1 cm = 1 mtr), w wypadkach, przewidzianych w art. 333 pkt a) lub takież rzuty właściwych kondygnacyj względnie więźby dachowej, w wypadkach, przewidzianych w art. 333 pkt b) i c) rozporządzenia powołanego w § 1;
4) przekroje w skali 1 : 100 (1 cm = 1 mtr) w ilości dostatecznej dla wyjaśnienia układu pionowego budynku oraz wysokości poszczególnych jego kondygnacyj;
5) widoki (elewacje, fasady) od strony ulic oraz podwórzy w skali 1 : 100 (1 cm = 1 mtr) w wypadku przewidzianym w art. 333 pkt a) rozporządzenia powołanego w § 1 oraz w tych wypadkach, przewidzianych w art. 333 pkt b) i c) tegoż rozporządzenia, gdy wygląd zewnętrzny budynku, jego części lub szczegóły architektoniczne ulegają zmianie;
6) obliczenia statyczne wszelkich ważniejszych konstrukcyj.

§ 3. Projekty (plany) robót budowlanych wyszczególnionych w art. 333 pkt a), b, c) rozporządzenia powołanego w § 1, dotyczących parterowych budynków mieszkalnych, ewentualnie z mieszkalnym poddaszem tudzież budynków gospodarskich w dzielnicach miast,

*) Dz. U. R. P. z 1938 r. Nr 46, poz. 374, stwierdzono obowiązywanie tego rozporz. także na obszarze woj. Śląskiego.

które zachowały wiejski charakter zabudowania, określonych uchwałami rad miejskich względnie gminnych, powinny zawierać:

1) plan sytuacyjny czyniący zadość wymogom § 2 pkt 2) niniejszego rozporządzenia,
2) rzut poziomy parteru a ewentualnie i mieszkalnego poddasza w skali 1 : 100 (1 cm = 1 mtr)
3) przekrój budynku w skali 1 : 100,
4) widok od strony ulicy w skali 1 : 100.

Właściwe władze mogą jednak zażądać uzupełnienia powyższego projektu w myśl wymogów § 2 niniejszego rozporządzenia, o ile okaże się to konieczne ze względu na zdrowie lub bezpieczeństwo publiczne.

§ 4. Projekty robót, przewidziane w art. 333 pkt d) rozporządzenia powołanego w § 1, z wyjątkiem projektów ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, powinny zawierać plan sytuacyjny, czyniący zadość wymogom § 2 pkt 2) niniejszego rozporządzenia, oraz rysunki techniczne, niezbędne dla należytego wyjaśnienia zamierzonych urządzeń lub zmian w tych urządzeniach, w skali dostatecznej dla jasnego ich przedstawienia.

§ 5. Projekty robót, przewidzianych w art. 333 p. e) rozporządzenia powołanego w § 1 powinny zawierać plany orientacyjny i sytuacyjny, czyniące zadość wymogom § 2 p.p. 1) i 2) niniejszego rozporządzenia, oraz ponadto rzuty poziome i przekroje projektowanych ogrodzeń, względnie robót ziemnych lub murów oporowych oraz widoki ich od strony ulic, w skali 1 : 100.

§ 6. Projekty ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, wymagane w myśl art. 333 p. d) rozporządzenia powołanego w § 1, powinny obejmować:

1) plan orientacyjny dzielnicy, w której znajduje się dana działka, wykazujący położenie tej działki względem przyległych ulic, w skali nie mniejszej jak 1 : 2500 (1 cm = 25 mtr);
2) plan sytuacyjny w skali nie mniejszej, jak 1 : 250 (1 cm = 2,5 mtr), a dla większych działek w skali co najmniej 1 : 500 (1 cm = 5 mtr), uwidoczniający:
   a) położenie, wymiary i granice działki względem ulicy i sąsiednich działek,
   b) wszystkie znajdujące się na danej działce budynki, ustępy, doły ustępowe, studnie, pompy, gnojowniki, śmietniki itp.,
   c) linię regulacyjną, względnie z braku tejże istniejącą linię ulicy,
   d) położenie miejsca wprowadzenia wodociągu na działkę,
   e) położenie wejścia i wyjścia głównych przewodów kanalizacyjnych z działki i położenie złączeń z przewodami ulicznymi,
   f) położenie kanału ulicznego;
3) plany szczegółowe urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w skali co najmniej 1 : 100 (1 cm = 1 mtr), uwidoczniające w rzucie poziomym wszystkie szczegóły rozplanowania instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, mogące mieć znaczenie przy jej wykonywaniu a mianowicie:
   a) rzuty poziome suteren, parteru i w miarę potrzeby innych pięter istniejących na działce budynków,
   b) projektowaną na działce sieć kanalizacyjną ze wszystkimi przewodami odpływowymi, pionami spustowymi od wskazanych na planach waterklozetów, pisuarów, umywalni, zlewów, wanien i tp. urządzeń kanalizacyjnych, z rurami spustowymi wód deszczowych oraz wpustami projektowanymi w posadzkach i w podwórzach,
   c) główny przewód wodociągowy z wentylami do zamykania,
   d) przewody i wentyle wodociągowe, zbiorniki wody deszczowej, fontanny itp. wraz z projektowanymi rurami doprowadzającymi i odprowadzającymi,
   e) poszczególne urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne, zarówno domowe jak i podwórzowe, położenie osadników tłuszczu,
   f) położenie kanału ulicznego i wpustów bocznych kanałowych,
   g) kierunki kanałów otwartych, a także stare istniejące kanały,
   h) wszelkiego rodzaju kształtki (kolana itp.), zamknięcia wodne, otwory rewizyjne, całkowite uzbrojenie sieci wodociągowo-kanalizacyjnej,
   i) wszelkie inne szczegóły, mogące mieć wpływ na projektowaną instalację wodociągową i kanalizacyjną, a przede wszystkim właściwości gleby i stan wody gruntowej;
4) szczegółowe rozwinięcie i profile podłużne sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w skali 1 : 100, uwidoczniające w widokach i przekrojach pionowych:
   a) położenie pionów spustowych i profile podłużne wszystkich projektowanych rur odpływowych, z oznaczeniem poziomu terenów wzdłuż tych rur, ich spadków i wyliczonej głębokości tych miejsc, w których zajdzie potrzeba ułożenia kształtek,
   b) wysokość kondygnacyj i głębokość dna sąsiednich piwnic, głównie zaś dna naj-

niżej położonej sutereny, głębokość założenia fundamentów domu, poziom podwórza i chodnika,

c) wszelkiego rodzaju kształtki, zamknięcia wodne, otwory rewizyjne, redukcje itp. położenie i ewentualny poziom urządzeń kanalizacyjnych,

d) połączenia urządzeń kanalizacyjnych z pionami spustowymi i sposób wyprowadzenia pionów ponad dach, urządzenia wentylacyjnych rur odpływowych,

e) położenie przewodów wodociągowych,

f) formę i materiał przewodów wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w razie potrzeby detale tychże,

g) średnice i spadki poszczególnych przewodów, kąty załamań spadków i punktów węzłowych, miejsc połączenia przewodów, przecięcia się przewodów z rurarami budynku, umieszczenia poszczególnych urządzeń, uzbrojenia sieci, odległości odnośnych punktów od początkowego punktu spadku danego przewodu;

5) przy znacznych posesjach ponad 2000 m^2 zabudowanej powierzchni obliczenie przewidywanego przepływu wód domowych i opadowych w poszczególnych częściach sieci, oraz obliczenie na tej podstawie wymiarów i spadków przewodów podwórzowych, przy czym za podstawę do obliczenia odpływu wód opadowych, należy przyjmować opad:

a) dla dachów i powierzchni zabrukowanych — 150 litrów,

b) dla pozostałych powierzchni — 50 litrów wody z 1 ha w ciągu sekundy.

§ 7. W razie gdy roboty, wymienione w art. 333 p. p. a), b), c), d) i e) rozporządzenia powołanego w § 1, dotyczą budynków, położonych w terenie zalewowym rzeki — w projekcie tych robót ma być wykazany najwyższy i najniższy stan wody.

§ 8. Przy sporządzaniu projektów, wymienionych w §§ 2, 4 i 5 niniejszego rozporządzenia należy stosować oznaczenia materiałów barwami jak następuje:

a) przekroje murów istniejących z cegły, kamienia, żużla, gipsu itp. — jasnym karminem, murów istniejących z betonu, względnie z żelazobetonu — barwą jasnofioletową;

b) przekroje części istniejących z drzewa lub innych materiałów nieogniotrwałych, jako też widoki istniejących wiązań dachowych z drzewa — sieną;

c) przekroje części istniejących z żelaza — błękitem pruskim;

d) przekroje murów na zaprawie wapiennej, projektowanych z cegły i materiałów wymienionych wyżej w punkcie a) — cynobrem; murów na zaprawie cementowej — jak wyżej, z zakreskowaniem czarnym tuszem; murów z betonu lub żelazobetonu — barwą fioletową ciemną; murów z kamienia — neutraltiną;

e) przekroje części projektowanych z drzewa lub innych materiałów nieogniotrwałych — sieną paloną; widoki projektowanych wiązań dachowych z drzewa — gumigutą;

f) przekroje z części projektowanych z żelaza — błękitem pruskim, zakreskowanym niebieskim tuszem;

g) przekroje nasypów ziemnych — sepią.

Części budynku przeznaczone do zburzenia, oraz wykopy należy oznaczać tuszem czarnym, rozwodnionym.

W projekcie ma być umieszczone wyjaśnienie, podające zapomocą prostokątów wypełnionych odpowiednią barwą znaczenie danej barwy.

Przy sporządzaniu projektów, wymienionych w § 3 niniejszego rozporządzenia, stosować należy oznaczanie materiałów barwami w sposób analogiczny, z tym jednak, że zamiast farb wodnych mogą być użyte barwne ołówki.

§ 9. Przy sporządzaniu projektów, wymienionych w § 6 niniejszego rozporządzenia, materiały należy oznaczać zgodnie z postanowieniami zawartymi w § 8 tegoż rozporządzenia. Ponadto materiały poszczególnych projektowanych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych należy oznaczać jak następuje: kamionkę — sieną paloną, żeliwo — ultramaryną, przewody wodciągowe — kolorem zielonym.

Urządzenia istniejące wodociągowe i kanalizacyjne należy oznaczać kolorem czarnym.

Wody ściekowe, zanieczyszczone przy systemie rozdzielczym, należy znaczyć czerwono, wody zaś deszczowe — niebiesko.

Istniejące lub projektowane ścieki podwórzowe, oraz istniejące instalacje kanalizacyjne, które mają być zniesione, powinny być uwidocznione liniami przerywanymi, przy czym kierunki spływu powinny być oznaczone strzałką.

§ 10. Projekty (plany) wymienione w §§ 2 — 6 niniejszego rozporządzenia powinny być przedstawiane właściwej władzy I instancji, względnie właściwej władzy wyższej instancji za pośrednictwem władzy I instancji, w dwóch jednakowych egzemplarzach.

Projekty powiny być wykonane na trwałym papierze, trwałą techniką graficzną i składać się ze złączonych ze sobą arkuszy o wymiarze 21 × 33 cm naklejonych na sztywny (kartonowy) podkład.

Gdy chodzi o projekty ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, jeden egzemplarz projektu może być wykonany na kalce płóciennej.

Każdy egzemplarz projektu powinien być podpisany przez osobę, która go sporządziła, oraz przez ubiegającego się o pozwolenie.

Plany robót budowlanych wyszczególnione powyżej w § 3 niniejszego rozporządzenia, sporządzone być mogą także na kalce płóciennej.

§ 11. Rzeczoznawcy, których należy w myśl art. 387 i 388 rozporządzenia powołanego w § 1 powołać do wydawania opinii, mogą wydawać opinie tylko o projektach takich robót, względnie o takich robotach, którymi uprawnieni są kierować w myśl art. 361, 362, 363 i 364 tegoż rozporządzenia.

§ 12. Zatwierdzony projekt (plan) z adnotacją o zatwierdzeniu — otrzymuje wraz z pozwoleniem na budowę osoba, ubiegająca się o to pozwolenie, drugi egzemplarz pozostaje w aktach władzy, powołanej do sprawowania nadzoru policyjno-budowlanego.

Egzemplarz zatwierdzonego projektu, zwrócony ubiegającemu się o pozwolenie, powinien być przechowany na miejscu budowy w okresie jej wykonywania.

Przed przystąpieniem do wykonania robót wymagających wedle art. 358 i 359 rozporządzenia powołanego w § 1 technicznego kierownictwa, winien właściciel budowy spowodować złożenie władzom powołanym do sprawowania nadzoru policyjno - budowlanego deklaracji ustanowionego przezeń kierownika budowy, stwierdzającej objęcie przezeń obowiązku kierowania danymi robotami. Kierownik budowy musi mieć upoważnienie do kierowania odnośnymi robotami.

§ 13. Ubiegający się o pozwolenie na roboty, podpadające pod postanowienia art. 334 p. a) rozoprządzenia powołanego w § 1, powinien zgłosić na piśmie lub ustnie do zarządu gminy prośbę o pozwolenie na budowę, w której należy podać: a) położenie działki z podaniem jej oznaczenia hipotecznego, gdy działka posiada uządzoną hipotekę, względnie jej numeru katastralnego, gdy taki istnieje, obszar i wymiary działki; b) oznaczenie właściciela działki; c) szerokość przyległej ulicy; d) długość, szerokość i wysokość budynku; e) oznaczenie przeznaczenia pomieszczeń, które budynek ma zawierać, z podaniem ich powierzchni; f) odległość budynku od ulicy, z podaniem jego położenia w stosunku do kierunku ulicy, tudzież odległość od granic działki do sąsiednich istniejących budynków; g) materiały, z których mają być wykonane zewnętrzne ściany, fundamenty i dach budynku; h) wysokości poszczególnych pomieszczeń; i) ilości i wymiary okien i drzwi w poszczególnych pomieszczeniach; j) wzniesienie podłogi nad terenem; k) ilość i rodzaj palenisk.

§ 14. Poza przepisami, zawartymi wyżej w §§ 1 — 13 niniejszego rozporządzenia, przy wydawaniu pozwoleń na budowę i na użytkowanie budynków mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341).

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

25.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 14 września 1935 r.

o nadzorze policyjno-budowlanym nad wykonywanymi robotami budowlanymi.

(Dz. U. R. P. z dnia 25 września 1935 r. Nr 70, poz. 438).

Na podstawie art. 381 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) zarządzam, co następuje:

I. Objaśnienia wstępne.

§ 1. (1) Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają artykuły rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu rozporządzeń Prezydenta Rzeczyospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663) i z dnia 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976). Paragrafy, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają paragrafy niniejszego rozporządzenia.

(2) Wyrazem „władza" w niniejszym rozporządzeniu określa się właściwą władzę, powołaną do wykonywania nadzoru policyjno-budowlanego w myśl art. 385, 388, 389, 391 oraz 393-a, wyrazem zaś „budujący" — osobę, której udzielono pozwolenia na budowę.

II. Przystąpienie do robót.

§ 2. (1) O zamierzonym przystąpieniu do wykonywania robót budowlanych, wyszczególnionych w art. 333 i 334, na podstawie uzyskanego pozwolenia należy zawiadomić władzę na 14 dni przed rozpoczęciem odnośnych robót.

(2) Zawiadomienie, o którym mowa wyżej w ustępie (1), powinno być podpisane przez budującego, a gdy budowa w myśl art. 358 lub 359 ma być wykonywana pod nadzorem technicznego kierownika, — również i przez technicznego kierownika.

§ 3. (1) Gdy chodzi o wzniesienie nowego lub powiększenie istniejącego budynku, władza w okresie dni 14 od daty zawiadomienia, o którym mowa w § 2, wyznaczy na gruncie:

a) właściwy poziom chodnika istniejącego lub projektowanego, a w braku chodnika poziom powierzchni jezdni, i
b) linię zabudowania, o ile istnieje prawomocny plan zabudowania, a w braku takiego planu linię, określającą położenie przedniej ściany frontowego budynku względem ulicy.

(2) Ponadto władza może zażądać, gdy tego wymagają względy bezpieczeństwa zdrowia i życia ludzkiego albo względy trwałości wznoszonego lub przebudowywanego budynku:

a) każdodziennej obecności na budowie technicznego kierownika,
b) zastosowania przy robotach pewnych środków ochronnych lub zapobiegawczych lub też pewnego sposobu wykonywania robót,
c) przedstawiania jej do zaakceptowania odnośnych rysunków wykonawczych przed rozpoczęciem poszczególnych robót.

§ 4. Przy wykonywaniu robót pod nadzorem technicznego kierownika w myśl art. 358 lub 359 w miejscu widocznym przy ulicy, placu lub drodze należy umieścić tablicę z wyraźnym napisem, podającym imię, nazwisko i miejsce zamieszkania budującego oraz technicznego kierownika robót.

§ 5. W miejscu wykonywania robót, wyszczególnionych w art. 333, albo wymagających zatwierdzenia projektu w myśl przepisów miejscowych, wydanych na podstawie art. 410 pkt. 10, powinien znajdować się zatwierdzony projekt (plan) robót budowlanych, a gdy roboty w myśl art. 358 i 359 mają być wykonywane pod nadzorem technicznego kierownika, — również i dziennik budowy.

III. Dziennik budowy.

§ 6. (1) Dziennik budowy prowadzi techniczny kierownik budowy w księdze, którą wydaje władza.

(2) Karty księgi dziennika budowy powinny być kolejno ponumerowane i zeszyte sznurem, którego obydwa końce będą przymocowane za pomocą urzędowej pieczęci lakowej do ostatniej strony księgi. Ilość kart księgi stwierdzi władza swym podpisem.

(3) Dziennik budowy powinien stale znajdować się w miejscu budowy.

(4) Po ukończeniu robót techniczny kierownik budowy powinien podpisać dziennik budowy i przedstawić władzy.

§ 7. Dziennik budowy powinien zawierać:

a) oznaczenie numeru, pod którym dziennik został wydany przez władzę,
b) oznaczenie nieruchomości, na której roboty są wykonywane,
c) oznaczenie, kiedy i przez kogo został zatwierdzony projekt robót budowlanych,
d) wymienienie osoby, dla której roboty są wykonywane,
e) wymienienie technicznego kierownika robót, z podaniem jego miejsca zamieszkania,
f) wymienienie przedsiębiorcy lub przedsiębiorców budowlanych, a w braku przedsiębiorcy generalnego, wymienienie osoby, zarządzającej robotami w imieniu budującego, — z podaniem ich miejsc zamieszkania,
g) wymienienie osób, samodzielnie wykonywujących poszczególne roboty budowlane, a mianowicie: roboty murarskie, ciesielskie, instalacyjne itp., z podaniem ich miejsc zamieszkania,
h) oznaczenie dni i godzin, w których każda z osób, wymienionych wyżej w pkt. e), f), g), mają znajdować się na budowie,
i) szczegółowe dane, dotyczące przebiegu budowy.

§ 8. (1) W dzienniku budowy należy umieszczać następujące dane, dotyczące przebiegu budowy:

a) przy wznoszeniu lub powiększaniu budynków — oznaczenie, przez kogo i kiedy zostały wyznaczone na gruncie poziom chodnika lub jezdni i linia zabudowania, bądź linia określająca położenie przedniej ściany frontowego budynku;
b) przy zakładaniu fundamentów — protokularne stwierdzenie jakości gruntu pod fundamentami, głębokości założenia fundamentów i szerokości bankietów i czy zaprojektowany sposób posadowienia budynku zapewni mu statyczność;
c) przy nadbudowie budynków — protokólarne stwierdzenie jakości gruntu i wytrzymałości fundamentów oraz istniejących ścian, stropów i innych konstrukcyjnych części;
d) przy robotach, wymagających wykonania podkopów pod istniejącymi budynkami lub urządzeniami oraz przy robotach, polegających na przebiciu ścian nośnych, stropów itp. konstrukcyjnych części — stwierdzenie przez technicznego kierownika, że podkopy lub przebicia nie spowodują ujemnego wpływu na trwałość istniejących budynków, ścian, stropów i innych konstrukcyj i urządzeń, znajdujących się na danej nieruchomości albo na nieruchomościach sąsiednich;
e) zarządzenia technicznego kierownika, dotyczące jakości materiałów, używanych przy budowie i sposobu wykonywania robót budowlanych oraz wykonywania

i badania urządzeń technicznych przy budowie;

f) stwierdzenie przez technicznego kierownika dat rozpoczęcia i wykończenia poszczególnych robót, a mianowicie: założenia fundamentów, wzniesienia ścian i założenia kanałów dymowych oraz odprowadzających gazy spalinowe i kanałów wentylacyjnych, na wysokości każdej kondygnacji zosobna, ułożenia dźwigarów stropowych na każdej kondygnacji zosobna, założenia wiązania dachowego, pokrycia dachu, założenia instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, założenia instalacji gazowej, wreszcie innych robót, mających istotne znaczenie dla trwałości budynku, jako też stwierdzenie przez kierownika budowy prawidłowości wykonania kanałów dymowych oraz odprowadzających gazy spalinowe i kanałów wentylacyjnych;

g) datę założenia i usunięcia urządzeń pomocniczych przy budowie, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzkiego, jak ogrodzeń, rusztowań, dachów ochronnych, podnośników itp.;

h) szczegółowe dane, dotyczące okresowego i doraźnego badania urządzeń pomocniczych, wymienionych wyżej w pkt. g), w szczególności oznaczenie przez kogo, kiedy, z jakiego powodu i w jaki sposób zostało dokonane badanie tych urządzeń;

i) przy wykonywaniu robót murarskich i betoniarskich w chłodnych porach roku — najniższą temperaturę powietrza w ciągu każdego dnia i każdej nocy, a w razie zastosowania środków, zapobiegających ujemnemu oddziaływaniu mrozu na zaprawę murarską i beton — ponadto opisanie tych środków;

j) oznaczenie przerw w wykonywaniu robót, z podaniem dat początku i końca każdej przerwy;

k) dane, dotyczące wszelkich okoliczności, mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo życia lub zdrowia pracowników albo na trwałość budynku lub urządzenia, będącego w budowie;

l) oznaczenie każdorazowej bytności na budowie technicznego kierownika;

m) oznaczenie każdorazowej bytności na budowie organów władzy oraz ich uwagi i polecenia.

(2) Protokólarne stwierdzenia, o których mowa wyżej w ustępie (1) pkt. b) i c), powinny być podpisane przez osoby, wymienione w § 7 pkt. e), f) i g).

§ 9. (1) W dzienniku budowy można umieszczać dane, dotyczące gospodarczej strony wykonywanych robót, jak: co do ilości materiałów, użytych do budowy, ilości pracowników, zatrudnionych przy budowie, itp.

(2) Przedsiębiorca i wszystkie osoby, zatrudnione przy budowie, mogą zapisywać do dziennika budowy swe żądania i uwagi w sprawach, związanych z bezpieczeństwem wykonywanych robót.

IV. Zasypywanie i zakrywanie niewidocznych konstrukcyj.

§ 10. (1) Władza może zabronić zasypania lub zakrycia bez uprzedniego jej zawiadomienia fundamentów, kanałów i innych konstrukcyjnych części budynku, które następnie wskutek wykonania dalszych robót będą niewidoczne.

(2) W razie, gdy zarządzenie, o którym mowa w ustępie (1) zostało wydane, techniczny kierownik robót lub budujący, o ile roboty są wykonywane bez nadzoru technicznego kierownika, obowiązany jest na 3 dni przed zamierzonym zasypaniem lub zakryciem odnośnych konstrukcyjnych części budynku zawiadomić o tym władzę. Wykonanie odnośnych robót jest dozwolone po stwierdzeniu w dzienniku budowy przez organ władzy zadowalającego stanu konsrukcyjnych części, kóre mają być zakryte, w razie zaś niedokonania przez organ władzy w okresie trzech dni sprawdzenia robót — po upływie tego okresu.

V. Zmiany w osobie technicznego kierownika.

§ 11. Techniczny kierownik robót obowiązany jest zawiadomić władzę o zrzeczeniu się nadzoru nad wykonywaniem robót, jak również o objęciu nadzoru nad robotami, nad którymi uprzednio sprawował nadzór inny techniczny kierownik. Również obowiązany jest zawiadomić władzę o czasowym objęciu technicznego kierownictwa robót wskutek choroby technicznego kierownika lub z jakichkolwiek innych powodów zastępca technicznego kierownika, posiadający uprawnienie do sprawowania technicznego nadzoru nad robotami budowlanymi.

VI. Przerwy w robotach i ukończenie budowy.

§ 12. (1) O przerwie w wykonywaniu robót, trwającej dłużej, niż 3 tygodnie i o ukończeniu budowy techniczny kierownik robót, albo budujący, gdy roboty są wykonywane bez nadzoru technicznego kierownika, obowiązany jest zawiadomić władzę.

(2) Jeżeli chodzi o budowę nowych budynków albo powiększenie, nadbudowę lub przebudowę budynków istniejących, budowę uważa się za ukończoną w znaczeniu niniejszego paragrafu, o ile zostały wykonane wszystkie roboty, związane z budową, z wyjątkiem zewnętrznego tynkowania lub licowania.

VII. Roboty wykonane bez pozwolenia.

§ 13. W razie wzniesienia, nadbudowy, powiększenia lub przebudowy budynku lub urządzenia bez wymaganego pozwolenia albo niezgodnie z udzielonym pozwoleniem, władza w drodze oględzin powinna ustalić, czy nie zachodzi potrzeba wydania zarządzeń w myśl art. 380.

§ 14. (1) Jeżeli roboty, wymagające zatwierdzenia projektu (planu) w myśl art. 333 lub w myśl przepisów miejscowych, wydanych na podstawie art. 410 pkt. 10, zostały wykonane bez uprzedniego zatwierdzenia projektu, a nie zachodzi konieczność rozebrania budynku lub urządzenia ze względu na bezpieczeństwo życia lub zdrowia publicznego albo ze względu na zeszpecenie, władza może żądać przedstawienia projektu wykonanych robót dla ustalenia, czy nie zachodzi potrzeba wydania jakichkolwiek innych zarządzeń na podstawie art. 380.

(2) Przedstawienie projektu w myśl ustępu (1) niniejszego paragrafu nie upoważnia interesowanego do żądania zatwierdzenia projektu.

§ 15. W przypadkach, określonych w § 14 ust. (1), pozwolenie na użytkowanie, przewidziane w art. 357, może być udzielone tylko po przedstawieniu projektu (planu) robót, jeżeli władza zażądała przedstawienia projektu, i po wykonaniu zarządzeń, wydanych na podstawie art. 380, gdy zaszła potrzeba wydania takich zarządzeń.

VIII. Postanowienia końcowe.

§ 16. Winni naruszenia przepisów rozporządzenia niniejszego podlegają karom, przewidzianym w części II, tytule X rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202).

§ 17. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1936 r.

(2) Przepisów rozporządzenia niniejszego nie stosuje się przy wykonywaniu robót, dotyczących parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich w gminach wiejskich, na które nie zostały rozciągnięte na podstawie art. 414 przepisy dla gmin miejskich w całości lub w części.

26.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: SKARBU, PRZEMYSŁU I HANDLU ORAZ SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 25 października 1934 r.

o ograniczeniach, dotyczących uprawiania handlu i przemysłu, wznoszenia budowli i zamieszkiwania na terenie wolnych obszarów celnych w portach morskich, oraz ograniczeniach ruchu osobowego pomiędzy wolnymi obszarami celnymi w portach morskich a resztą polskiego obszaru celnego.

(Dz. U. R. P. z dnia 30 października 1934 r. Nr 97, poz. 888).

(Wyciąg).

§ 8. Wznoszenie budowli na terenie wolnego obszaru celnego może się odbywać na podstawie specjalnego zezwolenia, wydanego przez władze portowe i na warunkach w tym zezwoleniu ustalonych.

27.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 21 października 1936 r.

o zasięgnięciu opinii w sprawach odpowiedzialności osób, uprawnionych do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót.

(Dz. U. R. P. z dnia 31 października 1936 r. Nr 83, poz. 573).

Na podstawie art. 402 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405) zarządzam, co następuje:

§ 1. (1) Do udzielania opinii w sprawach odpowiedzialności osób uprawnionych do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót, w myśl art. 402 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405), gdy osoby te należą do izb inżynierskich, są powołane właściwe izby inżynierskie.

(2) Gdy chodzi o osoby, nie należące do izb inżynierskich, do udzielania wspomnianych opinii są powołane:

a) Stowarzyszenie Architektów Rzeczypospolitej Polskiej — co do osób posiadających wyższe wykształcenie techniczne, zakończone przepisanymi egzaminami, określone w art. 361 tegoż rozporządzenia;

b) Naczelna Organizacja Inżynierów Rzeczypospolitej Polskiej — co do osób, posiadających wyższe wykształcenie techniczne, zakończone przepisanymi egzaminami, nie odpowiadające wykształceniu określonemu w art. 361 tegoż rozporządzenia;

c) Naczelna Organizacja Stowarzyszeń Techników Rzeczypospolitej Polskiej — co do osób, nie posiadających wyższego wykształcenia technicznego, zakończonego przepisanymi egzaminami.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na obszarze całego Państwa z wyjątkiem województwa śląskiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem obszarów województwa poznańskiego i pomorskiego, na których wchodzi w życie z dniem 5 marca 1938 r.

28.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 16 marca 1938 r.

o sposobie odgradzania posiadłości i działek.

(Dz. U. R. P. z dnia 31 marca 1938 r. Nr 21, poz. 182) w brzmieniu rozp. z dnia 30 czerwca 1938 r. (Dz. U. R. P. z dnia 9 lipca 1938 r. Nr 46, poz. 373).

Na podstawie art. 408 pkt. 13 oraz art. 416 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202), w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405) zarządzam co następuje:

I. Ogrodzenia w miastach i osiedlach, w których obowiązują przepisy policyjno-budowlane dla gmin miejskich.

§ 1. (1) Poszczególne posiadłości i działki powinny być odgraniczone od ulic, dróg publicznych oraz placów publicznych ogrodzeniem przewiewnym o wysokości nie przekraczającej 2,5 m.

(2) Ogrodzenie, z wyjątkiem przypadków, przewidzianych niżej w § 2, może być wykonane w postaci niskiego krawężnika lub poziomych prętów metalowych, bądź barier drewnianych albo zastąpione przez żywopłot czy inne założenie ogrodnicze.

(3) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, władza, powołana do udzielenia pozwolenia na budowę, może zezwolić na zastosowanie ogrodzenia pełnego, o wysokości przez nią określonej.

§ 2. (1) Przy głównych arteriach komunikacyjnych, biegnących szlakiem dróg państwowych i wojewódzkich, powinno być stosowane lekkie ogrodzenie bez podmurówki, dające się łatwo usunąć.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, władza, powołana do udzielenia pozwolenia na budowę, może zezwolić na odstępstwa od przepisu zawartego w ust. (1).

§ 3. (1) Wysokość podmurówki ogrodzenia nie może przekraczać 1 m.

(2) Podmurówka i inne murowane części ogrodzenia powinny być wykonane z kamienia w stanie naturalnym lub obrobionym po kamieniarsku, z betonu, zacieranego na mokro i w ogóle z kamienia sztucznego albo cegły.

(3) Podmurówka i inne murowane części ogrodzenia z cegły powinny być wykonane z trwałej cegły lub otynkowane albo wyłożone kamieniem w stanie naturalnym, łupanym, bądź obrobionym po kamieniarsku, albo licówką.

(4) Malowanie podmurówki i innych części murowanych ogrodzenia, wykonanych z kamienia naturalnego lub wyłożonych trwałą licówką, jest zabronione.

(5) Przy zastosowaniu zabarwienia otynkowanych części ogrodzenia należy je uskuteczniać przez wmieszanie farby do zaprawy.

§ 4. (1) Metalowe części ogrodzenia należy grafitować lub malować w barwach ciemnych, jak kolor grafitu, ciemnogranatowy, ciemnozielony itp., — o ile te części nie są wykonane z metalu nierdzewiejącego, albo ich powierzchnie nie są utrwalone przez złocenie w ogniu lub w inny odpowiedni sposób.

(2) Ogrodzenie z drzewa powinno być wykonane ze sztachet heblowanych i pomalowane olejno lub inną trwałą farbą na kolor, harmonizujący z krajobrazem oraz z kolorem sąsiednich ogrodzeń i budynków, o ile kolor ten nie szpeci otoczenia.

(3) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, władza powołana do udzielenia pozwolenia na budowę, może pozwolić na odstępstwa od przepisów ust. (1) i (2), a w szczególności — na pozostawienie drzewa w ogrodzeniu w kolorze naturalnym, ewentualnie z zastrzeżeniem pewnych warunków.

§ 5. (1) Ogrodzenie i odgraniczenie, o których mowa w § 1 ust. (1) i (2), powinny być wykonane w jednakowej wysokości i o jednolitym typie dla ulicy, drogi lub placu albo ich części, przedstawiających element, wyraźnie wyodrębniający się z całości, poza tym powinny odpowiadać charakterowi otoczenia i nie powinny powodować zeszpecenia otoczenia albo krajobrazu.

(2) Sposób budowy, zarys, kolor oraz wysokość ogrodzenia, o ile nie zostały ustalone w prawomocnym planie zabudowania, ustala dla całej ulicy, drogi lub placu albo ich pewnego odcinka, właściwa władza policyjno-budowlana, określona w art. 385, 388 lub 389 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

§ 6. (1) Niezabudowane place budowlane za zgodą władzy, okeślonej w art. 385, 388 lub 389 powołanego w § 5 rozporządzenia Prezydenta

Rzeczypospolitej, mogą być odgraniczone od ulicy prowizorycznym pełnym ogrodzeniem z drzewa o wysokości, wynoszącej co najmniej 1,8 m i co najwyżej 2,5 m.

(2) Ogrodzenia, o których mowa wyżej w ust. (1), powinny odpowiadać warunkom, określonym w § 4.

(3) Nad ogrodzeniem może być zastosowane zabezpieczenie z drutu, umieszczone nie niżej, niż na wysokości 2 m ponad poziom chodnika, a gdy nie ma chodnika, ponad poziomem otaczającego terenu. Władza może zażądać umieszczenia takiego zabezpieczenia w sposób niewidoczny od strony arterii komunikacyjnej lub placu publicznego.

§ 7. Bramy i furtki w ogrodzeniach powinny być otwierane w kierunku nieruchomości lub działek.

§ 8. (1) Ogrodzenia pomiędzy poszczególnymi posiadłościami i działkami powinny być przewiewne, o wysokości, nie przekraczającej 2,50 m.

(2) W razie, gdy ogrodzenie jest wzniesione na podmurówce, wysokość podmurówki nie może przekraczać 1 m.

(3) Nad ogrodzeniem może być urządzone zabezpieczenie z drutu, umieszczone nie niżej, jak 2 m nad poziomem terenu.

(4) Części ogrodzenia, widoczne z ulic, dróg, placów publicznych i szlaków turystycznych, powiny być dostosowane pod względem konstrukcji i wyglądu do ogrodzenia przy tych ulicach, placach i drogach.

§ 9. Zabrania się budowania ogrodzeń w sposób, zagrażający bezpieczeństwu życia i zdrowia ludzkiego oraz zwierząt domowych. W szczególności, zabrania się pokrywania powierzchni murowanych części ogrodzeń — bitym szkłem.

II. Ogrodzenia w osiedlach, w których obowiązują przepisy policyjno-budowlane dla gmin wiejskich.

§ 10. Poszczególne posiadłości i działki, położone w obrębie osiedli, oraz zagrody, znajdujące się poza obrębem osiedli, mieszczące budynki mieszkalne lub gospodarskie, powinny być odgraniczone od dróg publicznych ogrodzeniem o wysokości, wynoszącej co najmniej 1 m i co najwyżej 2,5 m.

§ 11. (1) Ogrodzenia, o których mowa w § 10, powinny być wykonane ze sztachet metalowych lub drewnianych, z siatki drucianej, z plecionki drewnianej, w postaci barier poziomych, z muru wykonanego z kamienia naturalnego, łupanego lub obrobionego po kamieniarsku, z muru otynkowanego, wreszcie z betonu zacieranego na mokro. Ogrodzenia mogą być zastąpione przez żywopłot albo inne założenie ogrodnicze.

(2) Władza, określona w art. 389 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli, może zezwolić na zastosowanie ogrodzenia lub odgraniczenia, określonego w § 1 ust. (2).

§ 12. (1) Ogrodzenie w postaci muru z cegły powinno być otynkowane.

(2) Przepis ust. (1) nie ma zastosowania do ogrodzenia, wykonanego z trwałej cegły lub obłożonego kamieniem albo licówką.

§ 13. (1) Zebezpieczenie metalowych części ogrodzenia powinno być uskutecznione w sposób, określony w § 4 ust. (1).

(2) W razie użycia drzewa do ogrodzenia, drzewo może być pozostawione w kolorze naturalnym albo impregnowane (np. carbolineum) albo malowane farbą olejną lub inną trwałą farbą bez połysku.

(3) Do malowania nie wolno używać kolorów rażących i o barwie zimnej, a w szczególności — nie wolno używać barw: czerwonej, niebieskiej, jasnozielonej, jasnożółtej, białej.

§ 14. Przy malowaniu ogrodzeń z muru mają zastosowanie przepisy § 3 ust. (4) i (5).

§ 15. Sposób budowy i wygląd ogrodzeń w całym osiedlu powinien być jednolity dla ulicy, drogi lub placu albo ich części, przedstawiających element wyraźnie wyodrębniający się z całości; poza tym powinien odpowiadać otoczeniu i nie powinien powodować zeszpecenia otoczenia albo krajobrazu.

§ 16. Części ogrodzeń pomiędzy posiadłościami, widoczne z dróg publicznych i szlaków turystycznych, powinny być dostosowane pod względem konstrukcji i wyglądu do ogrodzeń przy drogach publicznych.

§ 17. Przy budowie ogrodzeń, przewidzianych w §§ 10 — 16, mają zastosowanie przepisy § 9.

III. Przepisy końcowe.

§ 18. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(2) Z dniem tym tracą moc obowiązującą przepisy sprzeczne z przepisami tego rozporządzenia.

(3) Przepisy niniejszego rozporządzenia nie mają zastosowania do nieruchomości państwowych, kolejowych oraz użytkowanych przez władze wojskowe.

§ 19. (1) Istniejące ogrodzenia z wyjątkiem przypadków, określonych niżej w ust. (2), powinny być dostosowane do przepisów rozporządzenia niniejszego:

a) ogrodzenia na posiadłościach i działkach zabudowanych: w gminach miejskich — w 2 lata, w gminach wiejskich — w 3 lata od dnia ogłoszenia rozporządzenia niniejszego;

b) ogrodzenia na posiadłościach i działkach niezabudowanych — w 3 lata od tejże daty.

(2) Ogrodzenia, wzniesione po dniu 1 stycznia 1935 r., powinny być dostosowane do przepisów rozporządzenia niniejszego w 5 lat od dnia jego ogłoszenia.

(3) W granicach okresów, wymienionych w ust. (1) i (2), władze określone w § 5 ust. (2) i w § 11 ust. (2) ustalą terminy dostosowania istniejących ogrodzeń do przepisów rozporządzenia niniejszego, uwzględniając w każdym przypadku warunki lokalne, a przede wszystkim stan ogrodzeń i warunki majątkowe zobowiązanych.

29.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 15 lipca 1937 r.

o obowiązku udziału właścicieli działek w pokryciu kosztów zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów na nawierzchnię z ulepszonego materiału.

(Dz. U. R. P. z dnia 22 lipca 1937 r. Nr 55, poz. 436).

Na podstawie art. 410 pkt. 5 oraz art. 416 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405), zarządzam co następuje:

§ 1. Koszty zamiany twałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów komunikacyjnych, jak: nawierzchnia szosowana, z kamienia polnego itp., na nawierzchnię trwałą z ulepszonego materiału, jak: kostka, klinkier, beton, asfalt itp., mogą być przekładane na właścicieli działek, położonych przy tych ulicach i placach, na zasadach, jakie będą stosowane przy przekładaniu kosztów pierwszego urządzenia ulic i placów komunikacyjnych (art. 174 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 r.) z zachowaniem przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 czerwca 1937 r. o zwolnieniu od obowiązku ponoszenia kosztów urządzenia ulic i placów oraz zmniejszeniu i odroczeniu uiszczenia wpłat z tego tytułu (Dz. U. R. P. Nr 46, poz 351) oraz przepisów niżej podanych.

§ 2. (1) Koszty, określone w § 1, mogą być przekładane:

a) w mieście stołecznym Warszawie, w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, oraz w uzdrowiskach ,uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — gdy chodzi o ulice i place komunikacyjne, które uznane zostaną za nie przeznaczone wyłącznie dla dojazdu i dojścia do działek budowlanych, przy nich położonych, uchwałą organu stanowiącego gminy, powziętą na podstawie art. 174 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405) i zatwierdzoną przez rządową władzę nadzorczą;

b) w miastach, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, — gdy chodzi o ulice i place komunikacyjne, biegnące szlakiem dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych, lub ulice i place, uznae za główne arterie komunikacyjne w zatwierdzonym ogólnym planie zabudowania, a w braku tego planu, uchwałą organu stanowiącego gminy, określoną wyżej w pkt. a).

(2) Gdy nie zachodzą warunki, określone wyżej w ust. (1), koszty zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów komunikacyjnych mogą być przekładane na właścicieli działek, pyległych do tych ulic i placów, tylko wówczas, gdy na takie przełożenie wyrażą zgodę właściciele, których działki łącznie posiadają co najmniej połowę frontu obu stron ulicy lub pewnego jej odcinka.

§ 3. (1) Przez koszty urządzenia ulepszonej nawierzchni należy rozumieć koszty usunięcia nawierzchni istniejącej i koszty budowy nowej nawierzchni.

(2) Koszty urządzenia nawierzchni istniejącej, podlegającej usunięciu, gdy nawierzchnia ta została urządzona w okresie trzech lat przed przystąpieniem do jej zamiany na ulepszoną, oblicza się według wydatków, rzeczywiście poniesionych przy jej urządzeniu, gdy zaś od jej urządzenia do zamiany minęło powyżej 3 lat, — według cen istniejących w czasie zamiany nawierzchni.

§ 4. Z tytułu zamierzonej zamiany nawierzchni trwałej lub utrwalonej na nawierzchnię ulepszoną nie mogą być pobierane zaliczki na rzecz gminy.

§ 5. Płatność kwot, przypadających gminie od poszczególnych właścicieli działek z tytułu zamiany nawierzchni ulic i placów na ulepszoną, powinna być na żądanie tych właścicieli rozłożona na raty miesięczne co najmniej na okres dwuletni od daty doręczenia nakazu płatniczego.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

30.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 14 czerwca 1937 r.

o obowiązku urządzania w domach skrzynek listowych dla doręczania mieszkańcom korespondencji pocztowej.

(Dz. U. R. P. z dnia 26 czerwca 1937 r. Nr 47, poz. 363).

Na podstawie art. 410 pkt. 6 oraz art. 416 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405) zarządzam co następuje:

§ 1. W domach o więcej niż dwóch kondygnacjach powinny być urządzone skrzynki listowe dla doręczania mieszkańcom korespondencji listowej.

W domach istniejących skrzynki listowe powinny być urządzone w razie nadbudowy, powiększenia lub przebudowy tych domów.

§ 2. Skrzynki listowe powinny być umieszczone na parterze w bramach lub sieniach, w miejscu łatwo dostępnym, oświetlonym i zabezpieczonym przed opadami atmosferycznymi.

§ 3. Skrzynki powinny być podzielone na skrytki o wymiarach, wynoszących co najmniej 30 × 23 × 8 cm.

Dla każdego samoistnego mieszkania powinna być urządzona osobno skrytka. Ponadto powinna być urządzona skrytka dla zwracanej korespondencji.

Każda skrytka powinna być zamykana oddzielnie i posiadać otwór do wrzucania korespondencji. Zamki skrytek w skrzynkach, znajdujących się na jednej działce lub nieruchomości powinny być różne. Drzwiczki skrytek powinny posiadać uchwyty, służące do założenia kartek z nazwiskami lokatorów.

§ 4. Skrytki powinny być utrzymywane w stanie zdatnym do użytku.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

C. ODBUDOWA.

31.

DEKRET

z dnia 24 maja 1945 r.

o utworzeniu Ministerstwa Odbudowy.

(Dz. U. R. P. z dnia 11 czerwca 1945 r. Nr 21, poz. 123).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Tworzy się Ministerstwo Odbudowy.

Art. 2. (1) Zakres działania Ministerstwa Odbudowy obejmuje sprawy:

1) **odbudowy, rozbudowy i budowy osiedli miejskich i wiejskich,**
2) **odbudowy, budowy i przebudowy gmachów państwowych z wyjątkiem wojskowych oraz ogólnego zarządu gmachami i placami państwowymi z wyjątkiem wojskowych,**
3) **polityki budowlanej,**
4) **polityki terenowej, osiedleńczej i mieszkaniowej,**
5) **państwowych zakładów wodociągowych i kanalizacyjnych,**
6) **grobownictwa wojennego,**
7) **nadzoru budowlanego,**
8) **nadzoru techniczno - budowlanego nad zakładami i urządzeniami użyteczności publicznej,**
9) **projektowania budynków typowych i normalizacji materiałów oraz części składowych budynków,**
10) **organizacji produkcji materiałów budowlanych i elementów budowlanych o znaczeniu miejscowym,**
11) **nadzoru nad przedsiębiorstwami budowlanymi i ich organizacjami oraz rzemiosłem budowlanym,**
12) **nadzoru nad wykonywaniem zawodu kierownika robót budowlanych.**

(2) Zwykły i bezpośredni zarząd nad poszczególnymi budynkami i placami państwowymi należy do władz, w których użytkowaniu obiekty te pozostają.

Art. 3. Ustalony przepisami prawnymi zakres działania poszczególnych Ministerstw w sprawach, objętych art. 2, przechodzi na Ministerstwo Odbudowy.

Art. 4. (1) Minister odbudowy jest władzą naczelną w zakresie planowego zagospodarowania przestrzennego kraju.

(2) Organem centralnym dla spraw planowego zagospodarowania przestrzennego kraju jest Główny Urząd Planowania Przestrzennego przy Ministerstwie Odbudowy.

(3) Organizację i zakres działania Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego i organów mu podległych regulują przepisy specjalne.

Art. 5. (1) Przy Ministerstwie Odbudowy powołuje się Instytut Badawczy Budownictwa, którego zadaniem jest opracowywanie zagadnień naukowo-badawczych z zakresu budownictwa.

(2) Statut Instytutu Badawczego Budownictwa ustalą Ministrowie: Odbudowy, Przemysłu i Komunikacji.

Kompetencje Ministra Przemysłu przejął Minister Przemysłu i Handlu stosownie do dekretu z dnia 27 marca 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 130).

Art. 6. (1) Właściwość władz podległych w sprawach, należących do zakresu działania Ministerstwa Odbudowy, określają przepisy szczególne.

(2) Dla wykonywania zadań o charakterze techniczno - budowlanym Minister Odbudowy, w porozumieniu z interesowanymi Ministrami, może powołać organy specjalne.

Art. 7. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Odbudowy.

Art. 8. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

32.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ODBUDOWY

z dnia 12 stycznia 1946 r.

o utworzeniu dyrekcyj odbudowy w Gdańsku, Poznaniu i Wrocławiu.

(Dz. U. R. P. z dnia 18 lutego 1946 r. Nr 5, poz. 48).

Na podstawie art. 6 ust. (2) dekretu z dnia 24 maja 1945 r. o utworzeniu Ministerstwa Odbudowy (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 123) w porozumieniu z Ministrami: Administracji Publicznej, Ziem Odzyskanych, Skarbu, Komunikacji oraz Poczt i Telegrafów zarządzam, co następuje:

§ 1. Tworzy się organy techniczno-budowlane:

1) w Gdańsku pod nazwą „Gdańska Dyrekcja Odbudowy",
2) w Poznaniu pod nazwą „Poznańska Dyrekcja Odbudowy",
3) we Wrocławiu pod nazwą „Wrocławska Dyrekcja Odbudowy".

§ 2. (1) Obszar działania Gdańskiej Dyrekcji Odbudowy obejmuje miasta: Gdańsk, Gdynię, Sopot i Elbląg, z wyłączeniem obszarów portowych tych miast.

(2) Obszar działania Poznańskiej Dyrekcji Odbudowy obejmuje miasto Poznań.

(3) Obszar działania Wrocławskiej Dyrekcji Odbudowy obejmuje miasto Wrocław.

(4) Minister Odbudowy może zlecić dyrekcji odbudowy wykonanie poszczególnych robót poza obszarem działania, określonym w ust. 1, 2 i 3, jednakże w granicach województwa, w którym znajduje się jej siedziba.

§ 3. (1) Do zakresu działania dyrekcji odbudowy należy:

1) budowa, odbudowa, rozbudowa:
   a) budynków państwowych i na wniosek organów samorządu — budynków samorządu terytorialnego,
   b) zakładów użyteczności publicznej, dróg i urządzeń komunikacji miejskiej;
2) wykonanie innych robót techniczno-budowlanych na zarządzenie Ministra Odbudowy.

(2) Czynności, określone w ust. 1, obejmują również projektowanie robót i zawieranie umów na dostawy i roboty, wstępne i przygotowawcze (rozbiórka, oczyszczanie terenu itp.) oraz administrację odnośnych robót.

§ 4. (1) Na czele dyrekcji odbudowy stoi dyrektor mianowany przez Ministra Odbudowy.

(2) Dyrektor podlega bezpośrednio Ministrowi Odbudowy.

(3) Powoływanie sił pomocniczych i kancelaryjnych należy do dyrektora.

§ 5. (1) W wykonywaniu swoich zadań dyrekcja odbudowy współpracuje z władzami i urzędami interesowanymi, a w szczególności z organami podległymi na danym terenie Ministerstwu Odbudowy oraz organami samorządu terytorialnego.

(2) Organem opiniodawczym, koordynującym działalność dyrekcji odbudowy w zakresie zamierzeń i ich realizacji, jest komisja programowa dyrekcji odbudowy.

(3) W skład komisji programowej dyrekcji odbudowy wchodzą:

a) wojewoda, jako przewodniczący,
b) dyrektor, jako zastępca przewodniczącego,
c) prezydenci miast i przedstawiciele miejskich rad narodowych,
d) naczelnik wojewódzkiego wydziału odbudowy,
e) dyrektor regionalnego urzędu planowania przestrzennego,
f) rzeczoznawcy i inne osoby, których udział ze względu na istotę rozpatrywanych zagadnień jest wskazany.

(4) Osoby wymienione w ust. 3 lit. c) — f) wchodzą w skład komisji programowej na zaproszenie przewodniczącego.

§ 6. Organizację wewnętrzną i tryb załatwiania spraw w dyrekcjach odbudowy określi zarządzenie Ministra Odbudowy.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

33.

OBWIESZCZENIE MINISTRA ODBUDOWY

z dnia 26 kwietnia 1947 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny.

(Dz. U. R. P. z dnia 9 maja 1947 r. Nr 37, poz. 181).

Na podstawie art. 2 dekretu z dnia 11 kwietnia 1947 r. w sprawie zmiany dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie

budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 145) ogłaszam w załączeniu jednolity tekst dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 281) z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych dekretem z dnia 11 kwietnia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 145) i zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów i ustępów.

Podany w załączniku do obwieszczenia niniejszego jednolity tekst dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny w brzmieniu obowiązującym od dnia 16 kwietnia 1947 r. nie obejmuje przepisu art. 3 dekretu z dnia 11 kwietnia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 145), którego brzmienie jest następujące:

„Art. 3. Przepisy dekretu niniejszego stosuje się również do budynków naprawionych przed wejściem w życie dekretu z tym, że w przypadku naprawy budynku, dokonanej przed tą datą przez instytucje społeczne, spółdzielnie mieszkaniowe oraz przez zrzeszenia najemców, stosuje się przepisy dekretu z dnia 26 października 1945 r. w pierwotnym jego brzmieniu (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 281).

W odniesieniu do budynków, których naprawa została rozpoczęta przed wejściem w życie dekretu niniejszego, procent uszkodzenia budynku powinien być ustalony, jeżeli to dotąd nie nastąpiło, przed ustaleniem okresu amortyzacji budynku (art. 8)" *).

Załącznik do obwieszczenia Ministra Odbudowy z dnia 26 kwietnia 1947 r. (poz. 181).

DEKRET

z dnia 26 października 1945 r.

o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

I. Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Dekret niniejszy dotyczy budynków, położonych na obszarze miast i osiedli o charakterze miejskim.

2. Ilekroć w dekrecie niniejszym użyto wyrażenia „właściciel budynku" należy przez nie rozumieć i również będących w posiadaniu budynku prawnych następców właściciela, osoby prawa jego reprezentujące, a jeżeli budynek oddany został na podstawie obowiązujących przepisów w zarząd i użytkowanie — użytkownika budynku.

3. Budynkiem zniszczonym w rozumieniu dekretu niniejszego jest budynek, znajdujący się wskutek działań wojennych albo niszczycielskiej działalności okupanta w takim stanie, że według orzeczenia władzy budowlanej powinien ulec rozbiórce.

4. Budynkiem uszkodzonym w rozumieniu niniejszego dekretu jest budynek, który wskutek przyczyn, o których mowa w ustępie poprzedzającym, znajduje się w stanie niezdatnym w całości lub części do użytkowania, może być jednak według orzeczenia władzy budowlanej doprowadzony do stanu używalności.

5. Przepisy, dotyczące budynków uszkodzonych, stosuje się odpowiednio do budynków niewykończonych.

II. Rozbiórka budynków zniszczonych.

Art. 2. Właściciel budynku zniszczonego obowiązany jest na wezwanie władzy budowlanej bądź organu powołanego do odbudowy miasta przystąpić bezzwłocznie do rozbiórki budynku i dokonać jej w terminie oznaczonym. Materiały uzyskane z rozbiórki powinny być usunięte z terenu, chyba że są potrzebne do odbudowy budynku.

Art. 3. 1. Jeżeli właściciel nie wykona obowiązku, przewidzianego w art. 2, władza budowlana albo organ powołany do odbudowy uprawnione są do wykonania powyższych czynności.

2. W tym przypadku materiały, uzyskane z rozbiórki, przechodzą na własność osoby prawnej, której organ przeprowadza rozbiórkę budynku.

Art. 4. 1. Władza budowlana bądź organ powołany do odbudowy uprawnione są do przeprowadzania zbiórki materiałów budowlanych z budynków zniszczonych, pozostających bez opieki.

2. Materiały te przechodzą na własność osoby pawnej, której organ zarządził zbiórkę — z przeznaczeniem na cele odbudowy. Właściciel budynku, z którego zabrano materiały, nie ma prawa do żądania zapłaty.

III. Naprawa budynków uszkodzonych.

Art. 5. 1. Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Skarbu ustala rodzaj i warunki pomocy Państwa na cele naprawy budynków dla właścicieli tych budynków oraz osób prawnych i fizycznych, dokonywujących napraw na podstawie art. 7.

2. Pożyczki (kapitał, odsetki i koszty) udzielane na ten cel z funduszów państwowych bądź

*) Dawny art. 8 uzyskał numerację „9" w obecnym brzmieniu.

z funduszów państwowych instytucji kredytowych obciążają z mocy prawa nieruchomość podlegającą naprawie, z ustawowym pierwszeństwem hipotecznym przed wszelkimi długami i prawami hipotecznymi bez względu na datę wpisu pożyczki, udzielonej na naprawę.

3. Odszkodowanie pogorzelowe od instytucji ubezpieczeniowej służyć będzie przede wszystkim na zaspokojenie należności instytucji, która udzieliła kredytu na naprawę, z pierwszeństwem hipotecznym przed innymi wierzycielami hipotecznymi.

4. Do ujawnienia hipotek (ust. 2) w księdze wieczystej uprawnione są narówni z właścicielem osoby, które zaciągnęły pożyczkę, oraz urzędy państwowe i państwowe instytucje kredytowe, które przyznały pożyczkę. Wpis hipoteki następuje na podstawie dokumentu, wystawionego przez urząd państwowy bądź przez państwową instytucję kredytową, stwierdzającego przyznanie pożyczki. W przypadkach przewidzianych w art. LVII i LVIII przepisów wprowadzających prawo o księgach wieczystych (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 57, poz. 321) ujawnienie następuje przez złożenie wniosku i dokumentu w sądzie do zbioru dokumentów i ma wszelkie skutki wpisu w księdze wieczystej.

Art. 6. 1. Lokale doprowadzone do stanu używalności wskutek gruntownej naprawy budynku uszkodzonego nie podlegają ograniczeniom przewidzianym w przepisach o gospodarce lokalami i w przepisach o wysokości komornego. Jednak udzielenie pożyczki z funduszów państwowych lub z funduszów państwowych instytucyj kredytowych na naprawę budynku może być uzależnione od przekazania do dyspozycji władzy mieszkaniowej określonej liczby lokali, które będą uzyskane po dokonania naprawy.

2. Jeżeli dla danego miasta ustalone zostaną przepisy o najmniejszej ilości mieszkańców na lokal bądź izbę, wówczas zwolnienie od ograniczeń wprowadzonych tymi przepisami dotyczy w lokalach objętych ust. 1 najwyżej 90 m² powierzchni użytkowej, nie więcej jednak niż 4 izb. Wskazanie izb ulegających wyłączeniu należy do właściciela. Izba, którąby w myśl powyższych zasad była częściowo wyłączona spod wspomnianych ograniczeń — podlega w całości tym ograniczeniom.

3. Minister Odbudowy może w drodze rozporządzeń wydanych w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej lub Ministrem Ziem Odzyskanych podwyższyć na poszczególnych obszarach Państwa określoną ust. 2 granicę powierzchni użytkowej.

4. Ministrowie Odbudowy i Administracji Publicznej ustalą w rozporządzeniu warunki i tryb zwalniania lokali od ograniczeń, wskazanych w ust. 1.

Art. 7. 1. Budynki uszkodzone, a nienaprawione przez właściciela mogą być naprawione przez:

1) Państwo;
2) związki samorządu terytorialnego;
3) państwowe instytucje i przedsiębiorstwa;
4) instytucje społeczne lub spółdzielnie mieszkaniowe, upoważnione do tego przez wojewódzką władzę administracji ogólnej;
5) zrzeszenia najemców, zorganizowane na podstawie przepisów, jakie wydadzą Ministrowie: Odbudowy, Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych, i upoważnione do dokonania naprawy danego budynku przez wojewódzką władzę administracji ogólnej.

2. Budynki nie naprawione przez właściciela, jeżeli o przydział ich do naprawy nie zabiegają osoby prawne, wymienione w ust. 1, budynki przydzielone do naprawy tym osobom, a przez nie nie naprawione, mogą być zarządzeniem wojewódzkiej władzy administracji ogólnej przekazane do naprawy osobom prawnym nie wymienionym w ust. 1, jak również osobom fizycznym.

3. Budynek uznany będzie za nie naprawiony, jeżeli właściciel bądź osoba, której w myśl ustępów poprzedzających przekazano budynek do naprawy, nie przystępuje do niej w terminie wyznaczonym przez władzę budowlaną albo prowadzi naprawę w sposób uznany przez władzę budowlaną za opieszały, lub nie wykonuje żądania władzy budowlanej co do zabezpieczenia pokrycia kosztów naprawy budynku. O uznaniu budynku za nie naprawiony orzeka władza budowlana.

Art. 8. 1. Zabezpieczenia pokrycia kosztów naprawy budynku można żądać wyłącznie, jeżeli naprawy podejmuje się właściciel, bądź osoby prawne i fizyczne, wymienione w art. 7 ust. 1 pkt 4 i 5 i w ust. 2, a zachodzi uzasadniona obawa, że naprawa nie będzie zakończona w wyznaczonym terminie.

2. Warunki i sposób tego zabezpieczenia określi rozporządzenie Ministra Odbudowy, wydane w porozumieniu z Ministrami: Administracji Publicznej, Ziem Odzyskanych i Skarbu.

Art. 9. 1. Osoba należąca do kategoryj, wymienionych w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 3, uzyskuje z tytułu naprawy po jej ukończeniu prawo użytkowania nieruchomości, której część składową stanowi naprawiony budynek, na taką część okresu amortyzacji budynku, która odpowiada procentowi jego uszkodzenia. Ograniczeń przewidzianych w art. 130 prawa rzeczowego co do zachowania dotychczasowego przeznaczenia oraz przepisów art. 133, 152 i 153 tegoż prawa nie stosuje się.

2. Okresy amortyzacji dla poszczególnych rodzajów budynków ustala Minister Odbudo-

wy w drodze zarządzeń, ogłaszanych w Monitorze Polskim. Procent uszkodzenia budynku powinien być ustalony przez władzę budowlaną przed przystąpieniem do naprawy.

3. O uzyskaniu prawa użytkowania i o terminie jego trwania orzeka władza budowlana z wyłączeniem zwykłej drogi sądowej. Prawo to korzysta z rzeczowego zabezpieczenia i pierwszeństwa przed hipotekami niezależnie od ujawnienia go w księdze wieczystej i bez względu na datę ujawnienia. Będzie ono utrzymane w mocy w przypadkach zmiany osoby właściciela, chociażby ujawnienie jeszcze nie nastąpiło.

4. Ujawnienie przewidziane w ustępie poprzedzającym może nastąpić na wniosek osoby interesowanej na podstawie urzędowego odpisu orzeczenia władzy budowlanej, przewidzianego w ustępie poprzedzającym. Przepis art. 5 ust. 4 zdanie ostatnie stosuje się odpowiednio.

5. Z chwilą wygaśnięcia użytkowania nieruchomość winna być zwrócona właścicielowi wolna od obciążeń z tytułu dokonanej naprawy.

6. Wygaśnięcie prawa użytkowania może za zgodą właściwej władzy nastąpić przed upływem terminu określonego w orzeczeniu przewidzianym w ust. 3, jeżeli właściciel uiści oznaczoną przez tę władzę kwotę. Kwota ta równać się winna przyrostowi wartości budynku osiągniętemu na skutek dokonanej naprawy, a zmniejszonemu w takim stosunku, w jakim pozostaje okres, który upłynął do chwili uiszczenia, do pewnego okresu użytkowania.

7. Władzą właściwą w rozumieniu ustępu poprzedzającego jest ta władza naczelna, której podlega urząd wykonywujący prawo użytkowania albo która sprawuje nadzór nad instytucją lub przedsiębiorstwem, którym prawo to zostało przyznane. Jeśli prawo użytkowania służy związkowi samorządu terytorialnego, władzą tą jest właściwa rada narodowa, której uchwała winna być zatwierdzona przez bezpośrednio wyższą radę narodową. Uchwały wojewódzkich rad narodowych w tym przedmiocie są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu. W przypadku dokonania naprawy z kredytów, objętych działem Ministerstwa Odbudowy, wymagana jest ponadto zgoda Ministerstwa Odbudowy.

8. Zasady ustalania kwot, od których uiszczenia uzależnia się wygaśnięcie użytkowania, określi Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrami: Administracji Publicznej, Ziem Odzyskanych i Skarbu w zarządzeniach ogłoszonych w Monitorze Polskim.

9. Wykonanie postanowienia o przywrócenie posiadania oraz orzeczenia o wydanie nieruchomości w rozumieniu dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 13, poz. 87, Nr 72, poz. 395 i z 1947 r. Nr 19, poz. 77) nie może nastąpić przed wygaśnięciem prawa użytkowania, a jeśli nie było ono ustanowione, przed stwierdzeniem przez właściwą władzę budowlaną, że nieruchomość (budynek) nie została przekazana do naprawy na podstawie art. 7.

Art. 10. Przepisy art. 9 ust. 1 — 9 stosuje się odpowiednio w przypadkach, w których naprawa budynków została przekazana osobom prawnym lub fizycznym, wymienionym w art. 7 ust. 1 pkt 4 i 5 oraz ust. 2 z następującymi zmianami:

1) okres użytkowania budynku nie może trwać dłużej niż 20 lat;
2) przedterminowe wygaśnięcie prawa użytkowania uzależnione jest wyłącznie od zgody osoby, której prawo to służy, oraz od uiszczenia kwoty, ustalonej według zasad, o których mowa w art. 9 ust. 6 i 8; po upływie dziesięciu lat od daty powstania prawa użytkowania zgoda tej osoby nie jest wymagana;
3) o wysokości kwoty, wymienionej w punkcie poprzedzającym, orzeka władza budowlana; w ciągu trzech miesięcy od daty doręczenia orzeczenia strony mogą wystąpić do sądu o ustalenie tej kwoty w trybie postępowania niespornego; ustalenie to nastąpi z zachowaniem zasad, o których mowa w art. 9 ust. 6 i 8.

Art. 11. Do czasu całkowitej spłaty pożyczki, udzielonej przez Skarb Państwa lub państwową instytucję kredytową na naprawę budynków, przez osoby wymienione w art. 7 ust. 1 pkt 4 i 5 i w ust. 2 czynsze należne z tytułu najmu lub dzierżawy naprawionego budynku albo jego części nie podlegają zajęciu przez osoby trzecie, a Skarbowi Państwa i państwowym instytucjom kredytowym służy na nich ustawowe prawo zastawu i ustawowe pierwszeństwo zaspokojenia dla należności z tytułu pożyczki (kapitału, odsetek i kosztów).

IV. Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 12. Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Kultury i Sztuki wyda w drodze rozporządzenia przepisy o dostosowaniu przepisów dekretu niniejszego do budynków zabytkowych.

Art. 13. Budynki naprawione lub których naprawa została rozpoczęta przed dniem 21 listopada 1945 r. przez osoby wymienione w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 przechodzą w użytkowanie tych osób. Przepisy art. 9 stosuje się odpowiednio. Jako datę powstania prawa użytkowania przyjmuje się datę ukończenia naprawy, a w razie wątpliwości dzień 21 listopada 1945 r.

Art. 14. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z Ministrami: Administracji Publicznej, Kultury i Sztuki, Skarbu, Sprawiedliwości oraz Ziem Odzyskanych.

Art. 15. 1. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednakże przepisy art. 5 stosuje się do kredytów na naprawę budynków udzielonych po dniu 1 sierpnia 1945 r.

2. Jednocześnie w zastosowaniu do lokali objętych niniejszym dekretem, a których remont został rozpoczęty po jego wejściu w życie, traci moc obowiązującą przepis art. 10 lit. c dekretu z dnia 7 września 1944 r. o komisjach mieszkaniowych (Dz. U. R. P. Nr 4, poz. 18).

34.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: ODBUDOWY, ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I ZIEM ODZYSKANYCH

z dnia 27 stycznia 1948 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w sprawie naprawy budynków uszkodzonych wskutek wojny.

(Dz. U. R. P. z dnia 6 lutego 1948 r. Nr 5, poz. 39).

Na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 14 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. z 1947 r. Nr 37, poz. 181) zarządza się, co następuje:

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Ilekroć w rozporządzeniu niniejszym użyto wyrażenia „dekret", należy przez nie rozumieć dekret z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. z 1947 r. Nr 37, poz. 181). Przez wyrażenie „właściciel budynku" rozumieć należy również osoby wyliczone w art. 1 ust. 2 dekretu.

2) Gruntowną naprawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 dekretu jest naprawa, która obejmuje co najmniej:

1) wymianę w całości lub w przeważającej części: podłóg, futryn, ram okiennych i drzwi z futrynami — na nowe oraz odbicie i uzupełnienie większości tynków albo
2) wymianę bądź uzupełnienie części konstrukcyjnych budynku lub jego części, albo
3) całkowitą naprawę budynku lub jego części, uszkodzonych co najmniej w 20%.

Tryb i warunki zwalniania lokali od ograniczeń.

§ 2. 1. Właściciel budynku uszkodzonego wskutek wojny, który zamierza przystąpić do gruntownej naprawy budynku w celu doprowadzenia go w całości lub w części do stanu używalności, zwraca się do władzy budowlanej I instancji o stwierdzenie, że projektowana naprawa jest naprawą gruntowną.

2. W podaniu należy określić: zakres i rodzaj naprawy, ilość i rodzaj lokali, które mają być doprowadzone do stanu używalności, rozmieszczenie ich na poszczególnych kondygnacjach budynku, powierzchnię użytkową lokali, ich kubaturę oraz procent uszkodzenia budynku albo jego części. Do podania należy dołączyć kosztorys orientacyjny naprawy.

3. Jeżeli dla danego miasta są ustalone przepisy o najmniejszej ilości mieszkańców na lokal bądź izbę, wówczas właściciel budynku powinien w podaniu wymienić ponadto oddzielnie dla każdego lokalu izby, które w myśl art. 6 ust. 2 i 3 dekretu mają ulec wyłączeniu spod tych przepisów.

§ 3. 1. Władza budowlana zarządzi komisyjne oględziny budynku, zawiadamiając o ich terminie właściciela budynku. W oględzinach biorą udział przedstawiciele władzy budowlanej, przedstawiciel władzy mieszkaniowej I instancji oraz — w razie zgłoszenia się — właściciel budynku.

2. Protokół oględzin powinien zawierać sprawdzenie danych przytoczonych przez właściciela w podaniu oraz stwierdzenie stanu budynku albo jego części, która ma być naprawiona, zarówno ze stanowiska budowlanego jak i zaludnienia.

§ 4. Władza budowlana, biorąc pod uwagę wynik oględzin komisyjnych, wydaje orzeczenie, w którym stwierdza, czy zamierzona naprawa budynku jest naprawą gruntowną.

§ 5. Zwolnienie lokali od ograniczeń, o których mowa w art. 6 ust. 1 dekretu, następuje w drodze stwierdzenia przez władzę budowlaną w orzeczeniu, że lokale zostały doprowadzone do stanu używalności wskutek naprawy gruntownej. W przypadkach przewidzianych w § 2 ust. 3 władza w orzeczeniu ustala oddzielnie dla każdego lokalu, które izby zostają wyłączone spod przepisów o najmniejszej ilości mieszkańców na lokal bądź izbę.

§ 6. Doprowadzenie lokalu do stanu używalności bez uprzedniego uzyskania orzeczeń władzy budowlanej, wymienionych w § 4 i § 5, nie zwalnia od ograniczeń, o których mowa w art. 6 ust. 1 dekretu.

§ 7. Jeżeli właściciel budynku po otrzymaniu orzeczenia stwierdzającego, że zamierzona przez niega naprawa jest gruntowna (§ 4), wystąpi o udzielenie pożyczki z funduszów pań-

stwowych bądź z funduszów państwowych instytucji kredytowych na naprawę, władza mieszkaniowa może zgłosić w instytucji finansowej wniosek o uzależnienie udzielenia pożyczki od przekazania do jej dyspozycji w budynku naprawionym dokładnie określonych lokali. Łączna powierzchnia użytkowa lokali, stanowiących przedmiot wniosku, nie może być w stosunku do całej powierzchni naprawionych lokali wyższa, niż to wynika ze stosunku połowy sumy pożyczki z funduszów państwowych bądź z funduszów państwowych instytucyj kredytowych do ogólnych kosztów gruntownej naprawy, przyjętych za podstawę przy udzielaniu pożyczki.

§ 8. 1. Od chwili stwierdzenia przez władzę orzeczeniem, że zamierzona naprawa budynku lub jego części jest naprawą gruntowną (§ 4), nakazy kwaterunkowe na ten budynek lub jego część wydawane nie będą. Jeżeli jednak władza budowlana stwierdzi, że właściciel budynku nie dotrzymuje wyznaczonych przez nią terminów wykonywania naprawy, wówczas władza mieszkaniowa może wznowić wydawanie nakazów kwaterunkowych na izby zdatne do użytkowania.

2. Z chwilą zwolnienia budynku lub jego części orzeczeniem przewidzianym w § 5 od ograniczeń, o których mowa w art. 6 dekretu, tracą moc z samego prawa nakazy kwaterunkowe wydane na ten budynek lub część.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy lokali, przekazanych do dyspozycji władzy mieszkaniowej (§ 7). Nowe nakazy kwaterunkowe na te lokale mogą być wydawane nie wcześniej niż po stwierdzeniu przez władzę budowlaną, że lokale zostały doprowadzone do stanu używalności wskutek naprawy gruntownej.

4. Jeżeli władza mieszkaniowa nie wyda w ciągu 30 dni od terminu, określonego w ust. 3, nakazu kwaterunkowego w stosunku do lokalu pozostawionego do jej dyspozycji, na który nie został jeszcze wydany taki nakaz — traci prawo dysponowania tym lokalem, a prawo to przechodzi na właściciela budynku albo na osoby, które dokonały naprawy w zastępstwie właściciela (art. 7 dekretu).

§ 9. §§ 1—6 i § 8 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do naprawy gruntownej lokalu w przypadkach, w których najemca lokalu dokonywa naprawy lokalu za zgodą właściciela budynku bądź — w razie jego nieobecności — za zgodą władzy sprawującej zarząd budynkiem.

Odebranie właścicielowi prawa przeprowadzenia naprawy.

§ 10. 1. Władza budowlana I instancji może wezwać właściciela budynku, uszkodzonego wskutek wojny, do naprawy budynku i wyznaczyć mu w tym celu stosowne terminy rozpoczęcia i ukończenia naprawy, jak również w miarę potrzeby — terminy rozpoczęcia i ukończenia poszczególnych etapów robót budowlanych.

2. Wezwanie i wyznaczenie terminów (ust. 1) nastąpić może:

1) w przypadku realizowania prawomocnego planu zagospodarowania przestrzennego dzielnicy, w której znajduje się budynek,
2) na wniosek władzy mieszkaniowej.

3. Wyznaczenie terminu może być zamieszczone także w pozwoleniu na roboty budowlane, w orzeczeniu stwierdzającym, że zamierzona naprawa budynku jest gruntowną naprawą (§ 4), lub w orzeczeniu o procencie uszkodzenia budynku (art. 9 dekretu).

§ 11. 1. Władza budowlana może odebrać właścicielowi budynku prawo do przeprowadzenia bądź ukończenia naprawy, jeżeli właściciel budynku:

1) nie podjął bądź nie ukończył naprawy w terminie wyznaczonym lub
2) prowadzi naprawę opieszale przez to, że nie dotrzymuje wyznaczonych terminów wykonywania prac lub ich przebieg nasuwa uzasadnione wątpliwości co do terminowego ukończenia naprawy, albo
3) nie wykonuje żądania władzy budowlanej co do zabezpieczenia pokrycia kosztów naprawy budynku.

2. Przepisy ust. 1 pkt 1 i 2 stosuje się również w przypadkach niedotrzymania terminów w związku ze wstrzymaniem robót budowlanych przez władze na podstawie prawa budowlanego.

3. W przypadkach, w których naprawa została przez właściciela budynku rozpoczęta, orzeczenie o odebraniu prawa do ukończenia naprawy obejmie również ustalenie procentu uszkodzenia budynku — z uwzględnieniem robót już dokonanych — i wydane będzie na podstawie oględzin komisyjnych budynku. O terminie oględzin władza budowlana zawiadamia władzę mieszkaniową i właściciela budynku, którzy mogą wziąć udział w oględzinach.

§ 12. 1. Po wydaniu orzeczenia przewidzianego w § 11 władza administracji ogólnej II instancji może naprawę budynku przekazać osobom wymienionym w art. 7 ust. 1 pkt 3—5 i ust. 2 dekretu, jeżeli nie zostanie zarządzone przekazanie naprawy państwu.

2. Przekazanie naprawy państwu zarządza władza administracji ogólnej II instancji na wniosek władzy lub urzędu państwowego, które zamierzają dokonać naprawy.

3. W razie zgłoszenia wniosków przez kilka władz lub urzędów państwowych Minister Odbudowy rozstrzyga, której władzy lub któremu urzędowi naprawa zostanie przekazana.

§ 13. W przypadku zastosowania przepisu § 12 właściciel budynku powinien złożyć władzy budowlanej rachunki na kwoty wydane przezeń na naprawę, jako też pokwitowania z dokonanych wypłat.

§ 14. Jeżeli procent uszkodzenia budynku nie był — do chwili przekazania budynku do naprawy — ustalony bądź jeżeli ustalenie to nie odpowiada obecnemu stanowi budynku, wówczas władza budowlana powinna ustalić procent uszkodzenia po przekazaniu budynku do naprawy, a przed rozpoczęciem robót budowlanych. Orzeczenie o procencie uszkodzenia wydane będzie na podstawie oględzin komisyjnych. O terminie oględzin władza budowlana zawiadamia władzę mieszkaniową, osobę prawną bądź fizyczną, której przekazano naprawę, i właściciela budynku — z zaznaczeniem, że mogą wziąć udział w oględzinach. Odpis orzeczenia doręcza się osobie, której przekazano naprawę, oraz właścicielowi budynku.

§ 15 1. Do spraw naprawy budynków uszkodzonych, dokonywanej przez osoby prawne i fizyczne, wymienione w art. 7 ust. 1 i 2 dekretu, stosuje się odpowiednio §§ 1 — 14 niniejszego rozporządzenia.

2. Orzeczenie o doprowadzeniu lokali do stanu używalności wskutek naprawy gruntownej (§ 5) będzie wydane także w przypadkach, w których ta naprawa została częściowo wykonana przez właściciela, a dokończona przez osoby, o których mowa w ust. 1.

§ 16. O uzyskaniu prawa użytkowania budynku z tytułu dokonania naprawy zastępczej orzeka władza budowlana po stwierdzeniu ukończenia naprawy, przyjmując procent uszkodzenia, ustalony w myśl poprzedzających przepisów rozporządzenia niniejszego. Odpis tego orzeczenia doręcza się osobie, której przyznano prawo użytkowania, oraz właścicielowi budynku.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 17. Postępowanie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu toczy się łącznie z postępowaniem wszczętym na podstawie przepisów art. 333—335 prawa budowlanego.

§ 18. 1. Postępowanie w sprawach wszczętych na podstawie rozporządzenia Ministrów Odbudowy i Administracji Publicznej z dnia 25 lutego 1946 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości (Dz. U. R. P. Nr 10, poz. 72) nieukończone do chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, toczy się w dalszym ciągu według przepisów niniejszego rozporządzenia.

2. Osoby, które przeprowadziły, bądź rozpoczęły naprawę gruntowną przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, a nie wniosły do tego terminu podania o uznanie naprawy za gruntowną (§ 2), mogą uzyskać zwolnienie od ograniczeń, o których mowa w art. 6 ust. 1 dekretu przy odpowiednim zastosowaniu §§ 1—5 i 7—9 niniejszego rozporządzenia, jeżeli złożą takie podanie najpóźniej do dnia 30 czerwca 1948 r.

§ 19. 1. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie traci moc rozporządzenie Ministrów: Odbudowy i Administracji Publicznej z dnia 25 lutego 1946 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w sprawie naprawy budynków uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. Nr 10, poz. 72).

2. Do napraw przekazanych instytucjom społecznym, spółdzielniom mieszkaniowym oraz zrzeszeniom najemców, a podlegających nadal przepisom dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny w pierwotnym jego brzmieniu (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 281), stosuje się przepisy powołanego w ust. 1 rozporządzenia z dnia 25 lutego 1946 r.

35.

DEKRET

z dnia 26 października 1945 r.

o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny.

(Dz. U. R. P. z dnia 21 listopada 1945 r. Nr 50, poz. 281*).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

I. Przepisy ogólne.

Art. 1. (1) Dekret niniejszy dotyczy budynków, położonych na obszarze miast i osiedli o charakterze miejskim.

(2) Ilekroć w dekrecie niniejszym użyto wyrażenia „właściciel budynku" należy przez nie rozumieć również będących w posiadaniu budynków prawnych następców właściciela, osoby prawa jego reprezentujące, a jeżeli budynek oddany został na podstawie obowiązujących przepisów w zarząd i użytkowanie — użytkownika budynku.

*) Dekret ten w pierwotnym brzmieniu jest wciąż aktualny w zastosowaniu do napraw przekazanych instytucjom społecznym, spółdzielniom mieszkaniowym oraz zrzeszeniom najemców, jak to wynika z art. 3 dekretu z dnia 11 kwietnia 1947 r. przytoczonego w obwieszczeniu o jednolitym tekście Dz. U. R. P. 1947 r., Nr 37, poz. 181).

(3) Budynkiem zniszczonym w rozumieniu dekretu niniejszego jest budynek, znajdujący się wskutek działań wojennych albo niszczycielskiej działalności okupanta w takim stanie, że według orzeczenia władzy budowlanej powinien ulec rozbiórce.

(4) Budynkiem uszkodzonym w rozumieniu niniejszego dekretu jest budynek, który wskutek przyczyn, o których mowa w ustępie poprzedzającym, znajduje się w stanie niezdatnym w całości lub części do użytkowania, może być jednak według oznaczenia władzy budowlanej doprowadzony do stanu używalności.

(5) Przepisy, dotyczące budynków uszkodzonych, stosuje się odpowiednio do budynków niewykończonych.

II. Rozbiórka budynków zniszczonych.

Art. 2. Właściciel budynku zniszczonego obowiązany jest na wezwanie władzy budowlanej, bądź organu powołanego do odbudowy miasta przystąpić bezzwłocznie do rozbiórki budynku i dokonać jej w terminie oznaczonym. Materiały uzyskane z rozbiórki powinny być usunięte z terenu, chyba że są potrzebne do odbudowy budynku.

Art. 3. (1) Jeżeli właściciel nie wykona obowiązku, przewidzianego w art. 2., władza budowlana albo organ powołany do odbudowy uprawnione są do wykonania powyższych czynności.

(2) W tym przypadku materiały, uzyskane z rozbiórki, przechodzą na własność osoby prawnej, której organ przeprowadza rozbiórkę budynku.

Art. 4. (1) Władza budowlana bądź organ powołany do odbudowy uprawnione są do przeprowadzania zbiórki materiałów budowlanych z budynków zniszczonych, pozostających bez opieki.

(2) Materiały te przechodzą na własność osoby prawnej, której organ zarządził zbiórkę — z przeznaczeniem na cele odbudowy. Właściciel budynku, z którego zabrano materiały, nie ma prawa do żądania zapłaty.

III. Naprawa budynków uszkodzonych.

Art. 5. (1) Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Skarbu ustala rodzaj i warunki pomocy Państwa na cele naprawy budynków dla właścicieli tych budynków oraz instytucyj i zrzeszeń, wymienionych w art. 7, dokonywujących napraw na rachunek i w zastępstwie właściciela.

(2) Pożyczki udzielane na ten cel z funduszów państwowych bądź z funduszów państwowych instytucji kredytowych obciążają z mocy prawa nieruchmość podlegająca naprawie, z ustawowym pierwszeństwem hipotecznym przed wszelkimi długami i prawami hipotecznymi bez względu na datę wpisu pożyczki, udzielonej na naprawę.

(3) Odszkodowanie pogorzelowe od instytucji ubezpieczeniowej służyć będzie przede wszystkim na zaspokojenie należności instytucji, która udzieliła kredytu na naprawę, z pierwszeństwem hipotecznym przed innymi wierzycielami hipotecznymi.

(4) Do hipotecznego zabezpieczenia pożyczek, wymienionych w ust. (2), uprawnione są na równi z właścicielem instytucje wymienione w art. 7 oraz instytucje kredytowe udzielające kredytu.

Art. 6. (1) Lokale doprowadzone do stanu używalności wskutek gruntownej naprawy budynku uszkodzonego nie podlegają ograniczeniom przewidzianym w przepisach o gospodarce lokalami i w przepisach o wysokości komornego. Jednak udzielenie pożyczki z funduszów państwowych na naprawę budynku może być uzależnione od przekazania do dyspozycji władzy mieszkaniowej określonej liczby lokali, które będą uzyskane po dokonaniu naprawy.

(2) Jeżeli dla danego miasta ustalone zostaną przepisy o najmniejszej ilości mieszkańców na lokal bądź izbę, przepisy te stosują się również do lokali, o których mowa w ust. (1).

(3) Ministrowie Odbudowy i Administracji Publicznej ustalą w rozporządzeniu warunki i tryb zwalniania lokali od ograniczeń, wskazanych w ust. (1).

Art. 7. (1) Budynki uszkodzone, a nienaprawione przez właściciela, mogą być naprawione na rachunek właściciela przez:

1. Państwo,
2. gminę, na obszarze której budynek jest położony,
3. instytucję państwową, społeczną bądź spółdzielnię mieszkaniową, upoważnioną do tego przez wojewódzką władzę administracji ogólnej,
4. zrzeszenie najemców, zorganizowane na podstawie przepisów, jakie wydadzą Ministrowie Odbudowy i Administracji Publicznej, i upoważnione do dokonania naprawy danego budynku przez wojewódzką władzę administracji ogólnej.

(2) Budynek uznany będzie za nienaprawiony przez właściciela, jeżeli właściciel nie przystąpi do naprawy budynku w terminie wyznaczonym przez władzę budowlaną albo jeżeli prowadzi te naprawy w sposób uznany przez władzę budowlaną za opieszały.

Art. 8. (1) Budynek naprawiony przez Państwo, instytucję państwową bądź gminę, w myśl art. 7, przechodzi pod zarząd Państwa bądź gminy na taki okres czasu, dopóki z czynszów najemnych po potrąceniu wszelkich wydatków administracyjnych, podatków, rat obciążeń hipotecznych i odsetek nie zostanie pokryta kwota, wydatkowana na naprawę, wraz z oprocentowaniem w wysokości 2% rocznie.

(2) Wykonanie postanowienia o przywróceniu posiadania majątku opuszczonego nie może nastąpić przed wypełnieniem warunków, określonych w ust. (1).

(3) Organa zarządu państwowego bądź gminnego obowiązane są przez cały czas trwania zarządu utrzymywać nieruchomość w należytym stanie i w takim stanie przekazać ją właścicielowi.

(4) Budynki będące własnością instytucji publicznej, spółdzielni mieszkaniowej lub budowlano-mieszkaniowej, mogą być oddane w zarząd właścicielowi na warunkach ustalonych przez Ministra Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 9. Przepisy art. 8 ust. 1 — 3 stosuje się odpowiednio do przypadków naprawy budynków przez instytucje publiczne, społeczne bądź spółdzielnie mieszkaniowe oraz przez zrzeszenia najemców z następującymi zmianami:

1. koszty naprawy ustala władza budowlana,
2. zarząd nie może trwać dłużej niż lat 10; koszty nie pokryte z czynszów w tym okresie ulegają umorzeniu,
3. przy ustalaniu kwoty, jaka ma być umorzona z czynszów najemnych, nie dolicza się oprocentowania kapitału własnego, wydatkowanego na naprawę.

IV. Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 10. Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Kultury i Sztuki wyda w drodze rozporządzenia przepisy o dostosowaniu przepisów dekretu niniejszego do budynków zabytkowych.

Art. 11. (1) Budynki, naprawione lub których naprawa została rozpoczęta przed dniem wejścia w życie niniejszego dekretu przez Państwo, gminę lub organ powołany do odbudowy miasta, a nie będące ich własnością, przechodzą pod zarząd Państwa bądź gminy na warunkach określonych w art. 8.

(2) Do budynków zniszczonych, rozebranych przed wejściem w życie niniejszego dekretu przez władze czy organa, o których mowa w ust. (1), stosuje się odpowiednio przepisy art. 3.

Art. 12. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z Ministrami: Administracji Publicznej, Kultury i Sztuki, Skarbu oraz Sprawiedliwości.

Art. 13. (1) Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednakże przepisy art. 5 stosuje się do kredytów na naprawę budynków udzielonych po dniu 1 sierpnia 1945 r.

(2) Jednocześnie w zastosowaniu do lokali objętych niniejszym dekretem, a których remont został rozpoczęty po jego wejściu w życie, traci moc obowiązującą przepis art. 10 lit. e dekretu z dnia 7 września 1944 r. o komisjach mieszkaniowych (Dz. U. R. P. Nr 4, poz. 18).

36.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW ODBUDOWY I ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

z dnia 25 lutego 1946 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w sprawie naprawy budynków uszkodzonych wskutek wojny.

(Dz. U. R. P. z dnia 30 marca 1946 r. Nr 10, poz. 72*).

Na podstawie art. 6 ust. (3) i 12 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 281) zarządza się, co następuje:

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Ilekroć w rozporządzeniu niniejszym użyto wyrażenia „dekret", należy przez nie rozumieć dekret z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 281).

2. Gruntowną naprawą w rozumieniu art. 6 ust. (1) dekretu jest naprawa, która obejmuje co najmniej:

1) wymianę w całości lub w przeważającej części: podłóg, futryn, ram okiennych i drzwi z futrynami — na nowe oraz odbicie i uzupełnienie większości tynków albo
2) wymianę albo uzupełnienie części konstrukcyjnych budynku lub jego części albo
3) roboty budowlane, których koszt przekracza 20% całkowitych kosztów wzniesienia danego budynku albo jego części.

Tryb i warunki zwalniania lokali od ograniczeń.

§ 2. 1. Właściciel budynku, uszkodzonego wskutek wojny, który zamierza przystąpić do gruntownej naprawy budynku w celu doprowadzenia go w całości lub w części do stanu używalności, zwraca się do władzy budowlanej I instancji o stwierdzenie, że projektowana naprawa jest naprawą gruntowną.

*) Rozporządzenie to jest nadal aktualne w zastosowaniu do napraw przekazanych instytucjom społecznym, spółdzielniom mieszkaniowym oraz zrzeszeniom najemców, jak to wynika z § 19 ust. 2 rozporządzenia z dnia 27 stycznia 1948 r. (Dz. U. R. P. Nr 5, poz. 39).

2. W podaniu należy określić: zakres i rodzaj naprawy, ilość i rodzaj lokali, które mają być doprowadzone do stanu używalności, rozmieszczenie ich na poszczególnych kondygnacjach budynku, powierzchnię użytkową lokali i ich kubaturę. Do podania należy dołączyć kosztorys naprawy.

§ 3. 1. Władza budowlana zarządzi komisyjne oględziny budynku zawiadamiając o ich terminie właściciela lub osobę jego prawa reprezentującą. W oględzinach biorą udział przedstawiciele władzy budowlanej, przedstawiciel władzy mieszkaniowej I instancji oraz, w razie zgłoszenia się, właściciel lub osoba prawa jego reprezentująca.

2. W protokóle oględzin stwierdzony zostanie stan budynku, bądź jego części, która ma być naprawiona, zarówno ze stanowiska budowlanego, jak i zaludnienia.

§ 4. Władza budowlana, biorąc pod uwagę wynik oględzin komisyjnych, wydaje orzeczenie, w którym stwierdza, czy zamierzona naprawa budynku jest naprawą gruntowną. Po wydaniu tego orzeczenia władza mieszkaniowa wstrzyma wydawanie nakazów kwaterunkowych na podlegający naprawie budynek lub jego część.

§ 5. Zwolnienie lokali od ograniczeń, wymienionych w art. 6 ust. (1) dekretu, następuje w drodze stwierdzenia przez władzę budowlaną w orzeczeniu, że lokale zostały doprowadzone do stanu używalności wskutek gruntownej naprawy.

§ 6. Doprowadzenie lokalu do stanu używalności bez uprzedniego uzyskania orzeczeń władzy budowlanej, wymienionych w § 4 i § 5, nie daje prawa do ulg przewidzianych w art. 6 ust. (1) dekretu.

§ 7. Jeżeli właściciel budynku, po otrzymaniu orzeczenia stwierdzającego, że zamierzona przez niego naprawa jest gruntowna (§ 4), wystąpi o udzielenie pożyczki z funduszów państwowych na naprawę, władza mieszkaniowa może zgłosić w instytucji finansowej wniosek o uzależnienie udzielenia pożyczki od pozostawienia do jej dyspozycji w budynku naprawionym dokładnie określonych lokali. Łączna powierzchnia użytkowa lokali, stanowiących przedmiot wniosku, nie może być w stosunku do całej powierzchni naprawionych lokali wyższa, niż to wynika ze stosunku połowy sumy pożyczki z funduszów państwowych do ogólnych kosztów gruntownej naprawy, przyjętych za podstawę przy udzielaniu pożyczki.

§ 8. 1. Nakazy kwaterunkowe na lokale pozostawione do dyspozycji władzy mieszkaniowej można wydawać nie wcześniej, niż po stwierdzeniu, przez władzę budowlaną, że lokale zostały doprowadzone do stanu używalności wskutek gruntownej naprawy (§ 5).

2. Jeżeli władza mieszkaniowa nie wyda w ciągu 30 dni od terminu określonego w ust. 1 nakazu kwaterunkowego w stosunku do któregokolwiek z lokali pozostawionych do jej dyspozycji, traci ona prawo dysponowania tym lokalem, a prawo to przechodzi na właściciela budynku lub na osoby, które dokonały naprawy na rachunek właściciela.

§ 9. Najemca lokalu, który za zgodą właściciela budynku bądź w jego nieobecności zamierza przystąpić do gruntownej naprawy lokalu w celu doprowadzenia go do stanu używalności, może uzyskać zwolnienie go od ograniczeń przewidzianych w przepisach o publicznej gospodarce lokalami — przy odpowiednim zastosowaniu przepisów § 1 — 6 niniejszego rozporządzenia.

Odebranie właścicielowi prawa przeprowadzenia naprawy.

§ 10. 1. Władza budowlana I instancji może wezwać właściciela budynku, uszkodzonego wskutek wojny, do naprawy budynku i wyznaczyć mu w tym celu stosowne terminy rozpoczęcia i ukończenia naprawy, jak również w miarę potrzeby — terminy rozpoczęcia i ukończenia poszczególnych etapów robót budowlanych.

2. Wezwanie i wyznaczenie terminów ust. (1) nastąpić może:

1) w przypadku realizowania prawomocnego planu zabudowania dzielnicy, w której znajduje się budynek,
2) na wniosek władzy mieszkaniowej.

3. Wyznaczenie terminów (ust. 1) może również nastąpić w przypadkach, przewidzianych w § 2, i może wchodzić w skład orzeczenia władzy budowlanej, wymienionego w § 4.

§ 11. 1. Władza budowlana może odebrać właścicielowi prawo do przeprowadzenia bądź ukończenia naprawy, jeżeli właściciel budynku:

1) nie podjął bądź nie ukończył naprawy w terminie wyznaczonym lub
2) prowadzi naprawę opieszale przez to, że nie dotrzymuje wyznaczonych terminów wykonywania prac lub ich przebieg nasuwa uzasadnione wątpliwości co do terminowego ukończenia naprawy.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się również w przypadkach niedotrzymania terminów w związku ze wstrzymaniem robót budowlanych przez władze na podstawie prawa budowlanego.

§ 12. 1. Po wydaniu orzeczenia przewidzianego w § 11 władza administracji ogólnej II instancji może naprawę budynku przekazać według swego uznania gminie lub instytucjom, wymienionym w art. 7 ust. (1) pkt 3 i pkt 4 dekretu, jeżeli nie zostanie zarządzone przekazanie naprawy Państwu.

2. Przekazanie naprawy Państwu zarządza władza administracji ogólnej II instancji na

wniosek władzy lub urzędu państwowego, który zamierza dokonać naprawy.

3. W razie zgłoszenia wniosków przez kilka władz lub urzędów państwowych Minister Odbudowy rozstrzyga, której władzy lub któremu urzędowi naprawa zostanie przekazana.

§ 13. 1. W przypadku zastosowania przepisu § 12 właściciel budynku powinien złożyć władzy budowlanej rachunki na kwoty wydane przezeń na naprawę, jako też pokwitowania z dokonanych wypłat.

2. Sumy potrzebne na uregulowanie rachunków zaległych w chwili odebrania właścicielowi prawa do dokonania naprawy będą pokryte z czynszów najemnych w okresie zarządu, przewidzianego w art. 8 i 9 dekretu.

§ 14. Do spraw naprawy budynków uszkodzonych, dokonywanej przez instytucje wymienione w art. 7 ust. (1) pkt 1 — 4 dekretu, stosuje się odpowiednio §§ 1 — 13 niniejszego rozporządzenia.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 15. Postępowanie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu toczy się łącznie z postępowaniem wszczętym w związku z przepisami art. 333 — 335 prawa budowlanego.

§ 16. Nakazy kwaterunkowe, wydane przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na lokale, które będą doprowadzone do stanu używalności wskutek gruntownej naprawy, zachowują swą moc w stosunku do tych lokali, które zostaną pozostawione do dyspozycji władzy mieszkaniowej.

§ 17. Właściciele budynków i najemcy lokali (§ 9), którzy dokonali gruntownej naprawy bądź rozpoczęli taką naprawę przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, mogą uzyskać zwolnienie od ograniczeń, przewidzianych w art. 6 ust (1) dekretu, przy odpowiednim zastosowaniu §§ 1 — 5 i 7 — 9 niniejszego rozporządzenia.

§ 18. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

37.

DEKRET

z dnia 28 czerwca 1946 r.

o zwolnieniu od opłat sądowych i hipotecznych w związku z naprawą budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny.

(Dz. U. R. P. z dnia 22 sierpnia 1946 r. Nr 37, poz. 227).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Wpisy w księgach hipotecznych (gruntowych) oraz wnioski i podania o dokonanie tych wpisów, dotyczące pomocy kredytowej Państwa, przewidzianej w dekrecie z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 281), są wolne od opłat sądowych i hipotecznych).

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrom Sprawiedliwości i Skarbu.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

38.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: ODBUDOWY, ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I ZIEM ODZYSKANYCH

z dnia 29 marca 1946 r.

o zrzeszeniach najemców dla dokonania naprawy budynków.

(Dz. U. R. P. z dnia 17 kwietnia 1946 r. Nr 12, poz. 86).

Na podstawie art. 7 ust. (1) pkt. 4 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 281) oraz art. 2 ust. 2 lit. e) dekretu z dnia 13 listopada 1945 r. o zarządzie Ziem Odzyskanych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 295) zarządza się, co następuje:

§ 1. Do naprawy budynków uszkodzonych wskutek wojny, a nie naprawionych przez właścicieli, mogą być upoważnione zrzeszenia najemców, zorganizowane jako spółdzielnie i odpowiadające warunkom, określonym w rozporządzeniu niniejszym.

§ 2. 1. Celem spółdzielni, przewidzianych w § 1, powinno być dostarczenie członkom lokali mieszkalnych przez naprawę budynków uszkodzonych i dalszy ich zarząd.

2. Czas trwania zarządu budynku określa wojewódzka władza administracji ogólnej w decyzji, upoważniającej spółdzielnie do dokonania naprawy, w granicach, ustalonych w art. 9 pkt 2 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 281).

3. Spółdzielnia może podjąć naprawę jednego budynku bądź kilku budynków, związanych pod względem terenowym.

§ 3. 1. Środki na naprawę budynków spółdzielnie będą czerpać:

1) z udziałów i wkładów mieszkaniowych, gotówkowych lub w naturze, składanych przez członków,
2) z pracy członków,

3) z pożyczek z funduszów państwowych bądź z funduszów państwowych instytucyj kredytowych,
4) z dotacji i z innych źródeł.

2. Środki, określone w ust. 1 pkt 1), 2) i 4) powinny wynosić co najmniej 50% kosztów naprawy.

§ 4. Członek spółdzielni może otrzymać tylko jedno mieszkanie w budynkach, naprawionych przez zrzeszenia najemców.

§ 5. 1. Przydzielając członkowi mieszkanie, spółdzielnia zawiera z nim umowę o najem przeznaczonego dla niego lokalu.

2. Najemcą lokalu mieszkalnego w budynku naprawionym przez spółdzielnię może być tylko członek tej spółdzielni.

§ 6. W przypadku udzielenia spółdzielni pożyczki z funduszów państwowych bądź z funduszów państwowych instytucyj kredytowych na naprawę budynku i zastrzeżenia określonej liczby lokali mieszkalnych do dyspozycji władzy mieszkaniowej lokale te nie mogą być przez spółdzielnie wynajęte członkom, którzy nie mają nakazów kwaterunkowych władzy mieszkaniowej na te lokale.

§ 7. Spółdzielnia ustali czynsze za lokale w takiej wysokości, aby w okresie wykonywania zarządu budynkiem zostały z uzyskanych sum pokryte wszelkie wydatki administracyjne, podatki, raty obciążeń hipotecznych i odsetki, a w przypadku otrzymania pożyczki na naprawę — także kwota pożyczki wraz z oprocentowaniem.

§ 8. Nazwa spółdzielni będzie zawierać określenie: „Spółdzielnia administracyjno-mieszkaniowa".

§ 9. Statut spółdzielni powinien być oparty na statucie wzorowym opracowanym przez Związek Rewizyjny Spółdzielni Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

39.

USTAWA

z dnia 3 lipca 1947 r.

o popieraniu budownictwa.

(Dz. U. R. P. z dnia 8 sierpnia 1947 r. Nr 52, poz. 270).

Art. 1. Dla skierowania kapitałów prywatnych do inwestycyj celowych z gospodarczego i społecznego punktu widzenia udziela się poparcia budownictwu mieszkaniowemu na zasadach, określonych w przepisach ustawy niniejszej.

Art. 2. 1. Państwo popierać będzie nowe budownictwo prywatne przez:

a) udzielenie pomocy terenowej,
b) udzielenie pomocy materiałowej,
c) wyłączenie nowowzniesionych budowli spod przepisów o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu,
d) ulgi w zakresie danin publicznych.

2. Naprawę budowli, położonych na Ziemiach Odzyskanych, zniszczonych więcej niż w 33%, a na pozostałym obszarze kraju więcej niż w 66%, uważa się za budowę nową.

Art. 3. 1. Osobami, uprawnionymi do korzystania z poparcia Państwa na podstawie przepisów ustawy niniejszej, są:

a) właściciele i użytkownicy nieruchomości,
b) osoby, które nabyły od właściciela prawo przeprowadzania robót budowlanych na własny rachunek w zamian za zarząd i użytkowanie nowowzniesionej budowli lub jej części,
c) następcy prawni i osoby, reprezentujące prawa osób, wymienionych pod lit. a) i b).

2. Przepisy ust. 1 lit. b) odnoszą się również do spółdzielni mieszkaniowo-budowlanych oraz do osób prawnych prawa prywatnego, spółek jawnych, komandytowych i innych spółek, nie będących spółkami handlowymi.

Art. 4. 1. Skarb Państwa oraz związki samorządu terytorialnego wydzielać będą corocznie z posiadanego zapasu ziemi tereny na cele budownictwa mieszkaniowego tak zwartego, jak i luźnego. Własność tych terenów będzie przenoszona w ramach przepisów tytułu III, działu IV prawa rzeczowego na rzecz osób, przystępujących do wznoszenia takich budowli, które korzystać będą z poparcia Państwa na podstawie przepisów ustawy niniejszej.

2. Przepisów art. 102 § 1 prawa rzeczowego nie stosuje się w przypadkach przeniesienia własności na podstawie przepisów ust. 1.

3. W osiedlach, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie został jeszcze uchwalony, tereny pod zabudowę zostaną wydzielone w porozumieniu z miejscowymi władzami planowania przestrzennego.

4. W zamian za przeniesienie własności czasowej terenów budowlanych (ust. 1) właściciel pobierze opłatę, której wysokość ustali według zasad określonych przez Ministra Odbudowy w drodze rozporządzeń, wydawanych w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych.

Art. 5. Minister Odbudowy ustali corocznie drogą obwieszczenia w Monitorze Polskim rozmiar pomocy i ułatwień w nabywaniu materiałów budowlanych oraz warunki ich udzielania.

Art. 6. Nowowznoszone budowle nie podlegają przepisom dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 4, poz. 27).

Art. 7. 1. Nowowznoszone budowle zwalnia się na okres lat 5 od podatku od nieruchomości.

2. Nowowznoszone budowle, jak również przychody z nich płynące, nie mogą być w czasie stosowania ulgi, przewidzianej w ust. 1, obciążone żadnymi ciężarami na rzecz Państwa i związków samorządu terytorialnego.

Art. 8. Lokale mieszkalne w nowowznoszonych budowlach zwalnia się na okres lat 5 od podatku od lokali, jeśli w tym czasie będą zajmowane przez osoby, które poniosły koszt budowy tych lokali (art. 3 i 14) lub w razie ich śmierci przez osoby, które wstępują w ich prawa.

Art. 9. Dochody, płynące z najmu lub użytkowania lokali mieszkalnych w nowowznoszonych budowlach, zwalnia się na okres lat 5 od podatku dochodowego.

Art. 10. W stosunku do budowli, przy budowie których zastosowano obowiązujące w chwili rozpoczęcia budowy standarty i normy, przewidziane dla finansowanego ze środków publicznych pracowniczego budownictwa mieszkaniowego, przedłuża się przewidziany w art. 7, 8 i 9 okres zwolnienia od podatków do lat 10.

Art. 11. Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Skarbu będzie określał w drodze rozporządzeń te tereny, na których w celu pobudzenia intensywniejszej, skoncentrowanej odbudowy nowowznoszone budowle korzystać będą z ulg, przewidzianych w art. 7, 8 i 9 w ciągu lat 10, a przy wypełnieniu warunków, określonych w art. 10, w ciągu lat 15.

Art. 12. Zwalnia się od podatku od nabycia praw majątkowych, pobieranego na podstawie dekretu z dnia 3 lutego 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 106):

a) nabycie praw własności czasowej w trybie, przewidzianym w art. 4,
b) nabycie praw, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. b),
c) nabycie praw z umowy spółki cywilnej, której celem jest budownictwo, o którym mowa w art. 1.

Art. 13. W sprawach, dotyczących budowli, które korzystają z poparcia Państwa na podstawie przepisów ustawy niniejszej, nie będzie pobierana opłata skarbowa, przewidziana w pozycji 8, części I tabeli opłat skarbowych, stanowiącej załącznik do art. 1 dekretu z dnia 3 lutego 1947 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 107).

Art. 14. Sumy, wypłacone osobom wymienionym w art. 3 na poczet przyszłego komornego w nowowznoszonych budowlach lub ich częściach, uważa się za sumy wydatkowane na budownictwo mieszkaniowe.

Art. 15. Nie stanowi dochodu w rozumieniu przepisów dekretu z dnia 8 stycznia 1946 r. o podatku dochodowym w brzmieniu obwieszczenia Ministra Skarbu z dnia 22 lutego 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 99) nadwyżka ze sprzedaży nowowzniesionej budowli lub jej części, jeśli umowa sprzedaży jest tytułem przejścia własności pierwszym po dniu, w którym budowla stała się zdatna do używania w całości i zostanie sporządzona przed upływem terminu obowiązywania ulgi z art. 7, a ponadto jeśli sprzedaż nie jest świadczeniem zawodowym.

Art. 16. 1. Ulgi, przewidziane w art. 7, 8 i 9, służą z samego prawa w trybie określonym w drodze rozporządzenia Ministra Odbudowy, wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

2. Bieg terminu zwolnienia od podatków rozpoczyna się w pierwszym dniu miesiąca, następującego po dniu oddania w najem lub wzięcia w użytkowanie pierwszego lokalu mieszkalnego, a w stosunku do budowli, wzniesionych po dniu 22 lipca 1944 r., a przed wejściem w życie ustawy niniejszej, w pierwszym dniu miesiąca, następującego po dniu wejścia jej w życie.

3. Osoby, powołujące się na zwolnienia przewidziane w art. 12 i 13, powinny udowodnić istnienie warunków zwolnienia.

Art. 17. 1. Przepisów art. 7 — 13 nie stosuje się do tych budowli, które zawierają chociażby jeden lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej większej niż 80 m. kw.

2. Jeżeli dla danego osiedla ustalone zostaną przepisy o najmniejszej ilości mieszkańców na lokal bądź na izbę, wówczas zwolnienie od ograniczeń wprowadzonych tymi przepisami dotyczy w budowlach, objętych przepisami ustawy niniejszej, 80 m² powierzchni użytkowej. Wskazanie izb, ulegających wyłączeniu, należy do osoby uprawnionej do dysponowania lokalem (art. 3). Izba, któraby w myśl powyższych zasad miała być częściowo wyłączona spod wspomnianych ograniczeń, podlega w całości tym ograniczeniom.

Art. 18. 1. Z poparcia Państwa w zakresie, przewidzianym art. 6, 8 i 9 ustawy niniejszej, korzystać będą ponadto:

a) budowle rozbudowane, nadbudowywane (w odniesieniu do części nowych) oraz budowle niemieszkalne, przebudowane na cele mieszkalne (w odniesieniu do części przebudowanych),
b) budowle poddane naprawie na podstawie przepisów dekretu o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny z dnia 26 października 1945 r. w brzmieniu obwieszczenia Ministra Odbudowy z dnia 26 kwietnia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 37, poz. 181),

jeśli zawierać będą mieszkania o powierzchni użytkowej, nieprzekraczającej w przypadkach określonych w lit. a) — 80 m², a w lit. b) — 90 m².

2. Dla oceny uprawnień osób, wymienionych w art. 3 ust. 1 lit. b) i ust. 2, miarodajną jest wielkość powierzchni użytkowej tych

części budowli, określonych w ust. 1, w stosunku do których poniosły one koszt budowy.

Art. 19. 1. Minister Odbudowy może w drodze rozporządzeń lub instrukcji, wydawanych samodzielnie, a jeżeli chodzi o przepisy lit. b), w porozumieniu z Ministrem Skarbu:

a) podwyższać określoną w art. 17 i 18 granicę powierzchni użytkowej,
b) rozciągać stosowanie ulg, ustanowionych ustawą niniejszą, na budownictwo, korzystające z finansowej pomocy Państwa,
c) zawieszać lub ograniczać na określonych terenach i na określony czas wszystkie lub niektóre ułatwienia i ulgi, przewidziane przepisami ustawy niniejszej.

2. Rozporządzenia i instrukcje te określają zakres, wynikających z przepisów ust. 1, ułatwień i ulg.

3. Przepisy ust. 1 lit. c) nie będą miały zastosowania do przypadków, gdy roboty budowlane zostaną rozpoczęte przed wejściem w życie odnośnych rozporządzeń.

Art. 20. 1. Przepisy art. 6 stosuje się również w budynkach mieszkalnych do lokali, przeznaczonych dla celów innych, niż mieszkaniowe.

2. Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Skarbu może rozszerzyć zastosowanie innych ulg, przewidzianych w niniejszej ustawie, na lokale użytkowe w domach mieszkalnych, jeżeli lokale te będą przeznaczone na cele użyteczności publicznej lub też zaspakajanie potrzeb gospodarczych, bądź społecznych, mieszkańców domu.

Art. 21. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc wszelkie przepisy, regulujące w sposób odmienny przedmioty ustawą niniejszą unormowane.

Art. 22. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz innymi zainteresowanymi ministrami.

Art. 23. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

40.

DEKRET

z dnia 5 września 1946 r.

o rejestracji i przymusowym zatrudnieniu fachowych sił technicznych z dziedziny budownictwa na rzecz odbudowy kraju.

(Dz. U. R. P. z dnia 10 października 1946 r. Nr 47, poz. 266).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. 1. Obywatele polscy o technicznych kwalifikacjach fachowych z dziedziny budownictwa obowiązani są w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie dekretu niniejszego zarejestrować się w powiatowej władzy administracji ogólnej swego miejsca zamieszkania (w miastach będących powiatami miejskimi oraz w m. st. Warszawie i m. Łodzi — w Zarządzie Miejskim).

2. Dla osób, które w dniu wejścia w życie dekretu niniejszego przebywają za granicą, termin dwumiesięczny liczy się od dnia ich powrotu do kraju.

Art. 2. Za osoby o technicznych kwalifikacjach fachowych z dziedziny budownictwa w rozumieniu art. 1 uważa się:

1. inżynierów architektów,
2. inżynierów dróg i mostów,
3. inżynierów lądowych,
4. inżynierów wodnych,
5. inżynierów o innym wykształceniu zawodowym, którzy pracowali w budownictwie nie mniej niż trzy lata,
6. techników budowlanych i instalacyjnych,
7. majstrów budowlanych i instalacyjnych.

Art. 3. 1. Nie podlegają obowiązkowi rejestracji:

1) posłowie do Krajowej Rady Narodowej,
2) osoby pełniące czynną służbę wojskową.

2. Osoby, wymienione w ust. 1, obowiązane są jednak zarejestrować się w ciągu 2 miesięcy od dnia, w którym zaprzestały pełnienia czynności, uzasadniających zwolnienie od obowiązku rejestracji.

Art. 4. Przy rejestracji należy podać:

1) imię, nazwisko, datę urodzenia oraz dokładny adres,
2) dane, które uzasadniają posiadanie technicznych kwalifikacji fachowych z dziedziny budownictwa,
3) zawód i stanowisko w zawodzie przed dniem 1 września 1939 r. i w dniu rejestracji.

Art. 5. Osoba zarejestrowana powinna o każdej zmianie miejsca zamieszkania zawiadomić w ciągu dwu tygodni władzę, która dokonała rejestracji.

Art. 6. 1. Powiatowa władza administracji ogólnej (w miastach będących powiatami miejskimi oraz w m. st. Warszawie i m. Łodzi — Zarząd Miejski) może do dnia 31 grudnia 1948 r. powołać do pracy w dziedzinie budownictwa na rzecz odbudowy kraju osoby zarejestrowane, stosownie do ich kwalifikacji, na okres czasu nie dłuższy niż dwa lata.

2. Nie podlegają powołaniu do pracy funkcjonariusze państwowi i samorządowi, pracownicy przedsiębiorstw państwowych i samorządowych, osoby, które ukończyły 60 lat, oraz matki, sprawujące opiekę nad dziećmi w wieku do ukończonych lat 13.

3. Zakres, sposób wykonania i czas trwania przymusowego zatrudnienia dla poszczególnych obszarów kraju oraz dla poszczególnych grup osób, wymienionych w art. 2, określa Minister Odbudowy w drodze zarządzeń.

Art. 7. Osoby powołane do pracy w trybie niniejszego dekretu mają prawo wyboru miejsca pracy w jednej z miejscowości wskazanych im przez władzę, wymienioną w art. 6 ust. 1.

Art. 8. Osoby, wymienione w art. 2, zwolnione są od obowiązków rejestracji i pracy, określonych w dekrecie z dnia 8 stycznia 1946 r. o rejestracji i o obowiązku pracy (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 24).

Art. 9. 1. Osoby, powołane do pracy w trybie niniejszego dekretu, otrzymują przez cały czas zatrudnienia wynagrodzenie według norm stosowanych w instytucji (zakładzie pracy), która te osoby zatrudnia, względem pracowników o tych samych kwalifikacjach zawodowych.

2. Osoby, wymienione w ust. 1, korzystają również z innych świadczeń, przysługujących pracownikom danej instytucji (zakładu pracy).

Art. 10. 1. Kto nie dokona obowiązku zarejestrowania się, określonego w art. 1 i 3 ust. 2, podlega karze aresztu do trzech miesięcy i grzywny do 30.000 zł. albo jednej z tych kar.

2. Tej samej karze podlega, kto nie dokona przewidzianego w art. 5 obowiązku zawiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania.

Art. 11. 1. Kto wbrew powołaniu do pracy nie stawi się do niej w wyznaczonym terminie podlega karze aresztu do roku i grzywny albo jednej z tych kar.

2. Ściganie przestępstwa, określonego w ust. 1, następuje na wniosek powiatowej władzy administracji ogólnej (w miastach będących powiatami miejskimi oraz w m. st. Warszawie i m. Łodzi — Zarządu Miejskiego).

Art. 12. Wykonanie niniejszego dekretu poruca się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z Ministrami Ziem Odzyskanych i Administracji Publicznej.

Art. 13. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

41.

ZARZĄDZENIE MINISTRA ODBUDOWY I MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 7 maja 1945 r.

w sprawie odbudowy osiedli wiejskich zniszczonych wskutek działań wojennych.

(Dz. Urz. Min. Odbudowy z 1945 r. Nr 1, poz. 4).

1. Celem natychmiastowego wszczęcia odbudowy wsi do czasu ostatecznego ustalenia organizacji Władz Planowania i Odbudowy, powołuje się Powiatowy Komitet Odbudowy Wsi i Powiatową Komisję Odbudowy, jako organ opiniodawczy.

W skład Powiatowego Komitetu Odbudowy Wsi wchodzą: Powiatowy Komisarz Ziemski, Przedstawiciel Władz Budowlanych i Planowania oraz Kierownik Powiatowego Urzędu Pomiarowego.

W skład Powiatowej Komisji Odbudowy wchodzą: Przedstawiciel Powiatowej Rady Narodowej, jako przewodniczący, Starosta Powiatowy, Powiatowy Komisarz Ziemski, Przedstawiciel Władz Budowlanych (Architekt Powiatowy) i Władz Planowania Lokalnego, Kierownik Powiatowego Urzędu Pomiarowego i przedstawiciele: administracji lasów, władz drogowych, wodnych, szkolnych, Biura Rolnego, Związku Rewizyjnego Spółdzielni R. P. i Związku Samopomocy Chłopskiej, Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych oraz delegat Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego.

2. Przed przystąpieniem do odbudowy zniszczonych wsi Powiatowy Urząd Ziemski wdroży na podstawie art. 15 ustawy z dnia 31.7. 1923 r. o scalaniu gruntów (Dz. U. R. P. Nr 92, poz. 833 z 1927 r.) postępowanie scaleniowe.

3. Odnośnie zniszczonych osiedli Powiatowa Komisja Odbudowy przy współudziale mierniczego prowadzącego scalenie i Rady Uczestników scalenia poweźmie na gruncie wnioski, w wyniku których ustalonym zostanie:

a) czy słusznym jest odbudowanie osiedla w miejscu poprzednim,

b) jeśli po zbadaniu warunków miejscowych okaże się, że dawny teren osiedla lub jego część nie nadają się na ponowną zabudowę z powodu warunków zdrowotnych, gospodarczych lub innych, dostatecznie uzasadnionych, Powiatowa Komisja Odbudowy obierze inne odpowiednie dla tego celu miejsce,

c) w wypadku, gdy grunty osiedla wiejskiego oraz grunty okoliczne zostaną uznane za nieodpowiednie do zagospodarowania pod względem rolnym, ponowne założenie osiedla będzie zaniechane, przy równoczesnym postawieniu wniosku odnośnie ludności, którą należy skierować na inne tereny nadające się do osadnictwa, decyzja ta wymaga zgody Min. Rolnictwa i Reform Rolnych i Min. Odbudowy Kraju,

d) w razie decyzji, zmierzającej do odbudowy osiedla w myśl pkt. a) i b), Powiatowa Komisja Odbudowy udzieli Powiatowemu Komitetowi Odbudowy Wsi oraz mierniczemu, prowadzącemu scalenie, ogólnych wytycznych co do przeznaczenia terenów, układu dróg oraz zamierzeń melioracyjnych i wodnych w sposób zgodny z gospodarczymi i społecznymi po-

trzebami osiedla, miejscowymi warunkami naturalnymi i innymi czynnikami, mającymi znaczenie dla planowania, oraz zasadami poniżej zamieszczonej instrukcji Nr I.

4. Protokół z dokonanych czynności Powiatowej Komisji Odbudowy oraz szkic sytuacyjny ogólnych wytycznych podpisują obecni członkowie Komisji.

Przedstawiciele władz, wchodzących w skład Komisji, odpowiedzialni są za zgodność wyżej wspomnianych wytycznych z zamierzeniami w skali państwowej i regionalnej odnośnie obszarów podlegających scaleniu.

5. W ten sposób opracowane i uzgodnione ogólne wytyczne będą służyły Powiatowemu Komitetowi Odbudowy Wsi i mierniczemu prowadzącemu scalenie za podstawę do sporządzenia uproszczonego szczegółowego planu zabudowania osiedla.

Przed opracowaniem wymienionego planu Powiatowy Komisarz Ziemski w porozumieniu z władzami administracji ogólnej i organami Związku Samopomocy Chłopskiej ustali ilość gospodarstw rolnych, których właściciele winni być skierowani na przesiedlenie na inne tereny.

Mierniczy prowadzący scalenie zbierze wnioski od zainteresowanych, dotyczące uproszczonego szczegółowego planu zabudowania osiedla.

6. Opracowany w ten sposób przez Powiatowy Komitet Odbudowy Wsi i mierniczego, prowadzącego scalenie, uproszczony szczegółowy plan osiedla winien być przedłożony Powiatowej Komisji Odbudowy do zaopiniowania czy został opracowany zgodnie z ogólnymi wytycznymi i obowiązującymi przepisami.

Po otrzymaniu przychylnej opinii lub wprowadzeniu zmian Powiatowej Komisji Odbudowy, projekt uproszczonego szczegółowego planu zabudowania osiedla winien być wytyczony na gruncie, okazany zainteresowanym, zaś sam operat wyłożony do wglądu na przeciąg dni 7 w Urzędzie Gminnym. Zarzuty zainteresowanych stron, uczestników scalenia, od postanowień projektu winny być wniesione w formie oświadczeń do Powiatowego Komisarza Ziemskiego.

7. Wspomniane zarzuty rozpatruje Powiatowa Komisja Odbudowy przy współudziale delegata Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego i wydaje opinię w formie uchwały po wprowadzeniu ewentualnych zmian w związku z zarzutami.

W myśl powyższych zasad wydaje Powiatowy Komisarz Ziemski w porozumieniu z Powiatowym Komitetem Odbudowy Wsi ostateczne orzeczenie w sprawie zatwierdzenia uproszczonego szczegółowego planu zabudowania, po czym powyższy plan zabudowania wsi staje się obowiązujący.

W wypadku niezgłoszenia zarzutów odnośnie uproszczonego szczegółowego planu zabudowania wsi powyższy plan staje się obowiązujący już z upływem 8-go dnia od daty wyłożenia planu.

8. Orzeczenie Powiatowego Komisarza Ziemskiego podlega wykonaniu, zaś z uwagi na konieczność szybkiego przeprowadzenia akcji odbudowy zniszczonych wsi, dokonanie dalszego postępowania scaleniowego nastąpi w terminie późniejszym zgodnie z ustawą o scalaniu gruntów.

9. Uproszczony szczegółowy plan zabudowy wsi winien zawierać zdjęcie poprzedniego stanu własności i posiadania, o ile nie zostało zatarte, celem ustalenia ekwiwalentu dla przyszłego postępowania scaleniowego na obszarze danej wsi.

Posiadacz nowego ekwiwalentu, do czasu przeprowadzenia scalenia na obszarze całej wsi — winien dotychczasowemu właścicielowi lub posiadaczowi wydzielić z własnego gruntu odpowiedni obszar i oddać w użytkowanie.

10. Przy zabudowie nowopowstałych działek siedliskowych należy stosować przepisy prawa policyjno-budowlanego.

a) Władze budowlane powiatowe i gminne mają obowiązek ścisłego przestrzegania realizacji, opracowanego w trybie niniejszego zarządzenia, obowiązującego uproszczonego szczegółowego planu zabudowania.

b) Obowiązujący uproszczony szczegółowy plan zabudowania podlega natychmiastowej realizacji w stosunku do osiedli nowopowstałych i całkowicie zniszczonych, natomiast w części osiedli niezniszczonych realizowany będzie stopniowo po zniesieniu istniejących bydynków.

c) Zabrania się dokonywania kapitalnego remontu, przebudowy i odbudowy budynków usytuowanych niezgodnie z uproszczonym szczegółowym planem zabudowy.

11. Z uwagi na znaczne zniszczenie zabudowań na obszarze całego Państwa przewiduje się we wstępnym etapie odbudowę przy pomocy kredytu państwowego, w razie przyznania go, tylko jednego budynku gospodarczego, w którym znajdzie ewentualnie pomieszczenie właściciel gospodarstwa i jego inwentarz żywy.

Charakter i rozmiar budynków projektowanych winien odpowiadać postanowieniom poniższej instrukcji Nr II.

12. Po wykonaniu czynności, przewidzianych w p. 5, Powiatowy Komisarz Ziemski z Władzami Budowlanymi i Planowania oraz przy współudziale wykonawcy scalania i przedstawiciel Związku Samopomocy Chłopskiej sporządzą preliminarz dla danej wsi,

na podstawie którego zrobią zapotrzebowanie kredytu i materiałów.

13. Kredyt państwowy w myśl pkt. 11 na odbudowę zostanie przyznany w zależności od zniszczenia całego gospodarstwa i zostanie przekazany w zasadzie w materiale budowlanym.

14. Powiatowa Komisja Odbudowy podejmie równocześnie z wykonaniem planu regulacji starania, celem zorganizowania przy udziale Związku Samopomocy Chłopskiej instytucji, które zajmą się:

a) rozprowadzeniem kredytów i dostarczeniem materiałów budowlanych,
b) miejscową wytwórczością materiałów budowlanych,
c) wykonaniem robót,
d) kształceniem fachowców i robotników budowlanych i innymi sprawami, związanymi z akcją odbudowy zniszczonych wsi.

INSTRUKCJA Nr. 1.

Załącznik do punktu 3 ustęp d) Zarządzenia Ministra Odbudowy i Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych

z dnia 7 maja 1945 r.

w sprawie odbudowy osiedli wiejskich, zniszczonych wskutek działań wojennych.

§ 1. Obszary scalenia na terenach, wymagających odbudowy i przebudowy osiedli wiejskich, zniszczonych całkowicie lub częściowo, z reguły winny obejmować terenowo zespoły gromad wiejskich, stanowiących pewną całość gospodarczą, ściśle ze sobą związanych potrzebą jednoczesnego i wspólnego rozwiązania przebudowy ustroju rolnego i wspólnego rozwiązania zagadnień gospodarczych, komunikacyjnych, wodno-melioracyjnych, zdrowotnych oraz kulturalno-społecznych.

§ 2. Mierniczy, projektujący obszar scalenia, przeprowadza również studia, dotyczące wszelkich zagadnień mogących mieć decydujący wpływ na sprawę rozplanowania i odbudowy osiedli wiejskich na danym terenie i zaznajamia się z zamierzeniami właściwych organów, poczem sporządza szkic i opis obszaru scalenia oraz, jako materiał dla Powiatowej Komisji Odbudowy, opracowuje program ogólny przebudowy ustroju rolnego i zabudowania osiedli wiejskich na obszarze scalenia.

Wymieniony program obejmuje:

a) sieć dróg komunikacji ogólnej, urządzenia wodne i melioracyjne,
b) rozgospodarowanie terenu w/g przeznaczenia: pod uprawę rolną, lasy i inne oraz wydzielenia obiektów terenowych dla celów specjalnych,
c) ustalenie ilości istniejących gospodarstw rolnych na obszarze scalenia, z podziałem na pełnorolne (od 5 ha wzwyż użytków rolnych), małorolne (2—5 ha) i karłowate (poniżej 2 ha) oraz sporządzenie prowizorycznego wykazu gospodarstw karłowatych, projektowanych do skasowania, drogą przesiedlenia gospodarzy na inne tereny,
d) ustalenie ilości gospodarstw projektowanych do rozplanowania na obszarze scalenia,
e) ustalenie ilości działek budowlanych (siedlisk), które winny pozostać lub powstać na obszarze scalenia dla gospodarstw rolnych i nierolnych,
f) zaprojektowanie w sposób szkicowy podziału obszaru scalenia na odrębne kompleksy, obsługiwane przez poszczególne wsie i przysiółki zarówno istniejące, jako też i mające powstać, ze wskazaniem terenów budowlanych, predystynowanych pod wskazane wsie i przysiółki,
g) dane, dotyczące stopnia zniszczenia osiedla.

§ 3. Przy wykonaniu swoich prac mierniczy posiłkuje się podkładami geodezyjnymi, jakie można będzie dla danego terenu uzyskać: mapami w skali 1 : 25.000 i 1 : 100.000, planami katastralnymi, hipotecznymi i t. p.

§ 4. Kierunki i szerokość dróg komunikacyjnych państwowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych ustalić należy w porozumieniu z odnośnymi władzami drogowymi.

§ 5. Poszczególne kompleksy obszaru scalenia (§ 2 pkt. f) projektować należy w tym założeniu, że każdy taki kompleks obsługiwany będzie przez jedno osiedle lub przysiółek i że maksymalne odległości siedlisk od użytków ornych winny się zawierać w granicach 0,8 do 1,5 klm. w zależności od warunków terenowych (drogi ciężkie, średnie, lekkie).

§ 6. Podstawową formą osiedli winno być osiedle o zwartym skupieniu siedlisk; odosobnione pojedyńcze fermy dopuszczalne są w wyjątkowych warunkach.

§ 7. Przy wyborze terenów pod osiedla należy wszechstronnie ocenić przydatność tych terenów pod względem budowlanym, zdrowotnym, łatwego zaopatrzenia w wodę, dogodnych połączeń z drogami komunikacji ogólnej oraz z ośrodkami kulturalno-społecznymi i gospodarczo-społecznymi.

Należy unikać terenów podmokłych, zabagnionych, usuwisk itp. Pożądane jest w miarę możności sytuowanie osiedli w pobliżu rzek i jezior, natomiast brzegów rzek, jezior oraz urządzeń wodnych obudowywać nie wolno.

Nowozakładane osiedla winny być odsunięte od ważnych arterii komunikacyjnych (a-

tostrad, dróg państwowych i wojewódzkich, kolei żelaznych) conajmniej 75 m.

Pod budowę należy wybierać teren w miarę możności równy, o spadkach łagodnych z zapewnieniem łatwego i niekosztownego odprowadzenia wód opadowych i ścieków.

Przy usytuowaniu osiedla należy uwzględnić istniejące zadrzewienia, których niszczyć nie należy.

§ 8. Po ustaleniu na obszarze scalenia terenów budowlanych wszelkie inne tereny na tymże obszarze zabudowane być nie mogą.

§ 9. W osiedlach wiejskich ulice główne obudowane obustronnie lub jednostronnie winny mieć szerokość od 16 do 20 m, licząc w tym jezdnię 3 lub 2-torową, obustronne rowy i chodnik od każdej strony obudowanej. Ulice główne winny zachowywać, w miarę możności, kierunek zbliżony do kierunku północ - południe, celem uzyskania racjonalnego nasłonecznienia domów mieszkalnych. Ponadto należy unikać projektowania ulic głównych w kierunku panujących wiatrów.

Bez dostatecznego uzasadnienia należy unikać projektowania jednostronnego obudowania ulic głównych.

Ulice boczne nieobudowane winny mieć szerokość od 10 do 12 m, licząc w tym jezdnię 2-torową, rowy obustronne i chodnik z jednej strony; w razie projektowanego obudowania ulicy bocznej podana szerokość winna być zwiększona do norm od 12—14 m z tym, że każda obudowana strona ulicy będzie posiadała chodnik. Drogi okólne (nieobudowywane) na tyłach siedlisk, oddzielające tereny osiedla od pozostałych terenów niebudowlanych winny mieć szerokość 5—6 m.

W razie projektowania wzdłuż ulic specjalnych pasów zieleni lub alei spacerowych podane wyżej normy szerokości ulic winny być odpowiednio zwiększone.

Długość bloku budowlanego nie powinna przekraczać 400—500 m. Wyjazdy z osiedla wiejskiego do ważnych arterii komunikacyjnych winny być urządzone nie częściej niż w odstępach co 400 m. Położenie przejazdów kolejowych winno być uzgodnione z władzami kolejowymi.

Jeśli istniejące osiedle położone jest wzdłuż arterii komunikacyjnej, wówczas z obu stron należy zaprojektować jednostronnie obudowane ulice, celem zapobieżenia użytkowania tej arterii komunikacyjnej w charakterze ulicy wiejskiej.

§ 10. Powierzchnia działki budowlanej dla gospodarstw rolnych nie powinna być mniejsza niż 0,5 ha, co jednocześnie stanowi najbardziej pożądaną normę. Szerokość frontu działki budowlanej wina się zawierać w granicach od 35 do 60 m, stosunek szerokości do długości z reguły nie powinien przekraczać 1 : 5.

Przy zabudowie luźnej, działki siedliskowe nie rolników (rzemieślników, urzędników itp.) nie mogą być mniejsze niż 0,25 ha. Gdyby grunty posiadane nie wystarczały dla osiągnięcia powyższej normy, wówczas tego rodzaju działkę budowlaną należy powiększyć do 0,25 ha w trybie dekretu z dnia 6.IX. 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej z zapasu ziemi, jaki pozostanie na obszarze przebudowy ustroju rolnego w związku z przesiedleniem ludności na inne tereny, lub z innych rozporządzalnych źródeł.

Z tych samych źródeł należy czerpać odpowiednie obszary gruntów do oddania na czasowe użytkowanie (punkt 9 ustęp 2 zarządzenia) tym gospodarstwom, których dotychczasowe działki będą przeznaczone i zajęte pod użyteczność publiczną, aż do chwili ostatecznego uregulowania sprawy ekwiwalentów i potrąceń w całokształcie projektu scalenia.

W dużych osiedlach wiejskich, osadach, gdzie zachodziłaby potrzeba zastosowania zabudowy zwartej lub grupowej, np. przy placu targowym, dopuszczalne są mniejsze niż 0,25 ha rozmiary powierzchni placów budowlanych, wynikające z charakteru zabudowy i dopuszczalnego % zabudowy placów.

§ 11. Jeśli przy opracowaniu planu zabudowania osiedla ustalone zostanie, że w związku z przewidywanym przyszłym rozwojem osiedla może zachodzić potrzeba powiększenia obszaru terenów budowlanych, wówczas w ogólnej koncepcji rozplanowania osiedla należy przewidzieć II-gi etap rozbudowy osiedla, ograniczając się tylko do zaprojektowania na planie tego rodzaju zapasowych terenów budowlanych. Ostateczne przesądzenie przeznaczenia takich terenów, sprecyzowanie szczegółów planu zabudowania oraz wydzielenie poszczególnych placów budowlanych i siedlisk nastąpi jednocześnie i łącznie z opracowaniem całokształtu projektu scalenia.

§ 12. W każdym osiedlu wiejskim winny być wydzielone tereny na cele użyteczności publicznej w ilości i o rozmiarach odpowiadających wielkości i charakterowi osiedla, naprzykład:

w przysiółku (osiedle wiejskie, składające się z 10—30 siedlisk): plac pod dziedziniec kąpieliska, plac budowlany dla urządzeń gospodarczo-społecznych i inne wg potrzeb lokalnych;

we wsi (osiedle wiejskie ponad 30 siedlisk, obsługujące również ciążące ku niemu przysiółki): plac pod kościół (o ile przewiduje się budowę kościoła), szkołę, dom społeczny, przychodnie zdrowia, kąpieliska, magazyny, zbiornice, suszarnie, mleczarnie, remizy strażackie, drobne wytwórnie lokalne, place pod urządzenia sportowe i inne wg potrzeb lokalnych.

W osiedlu głównym gminy zbiorowej poza wymienionymi poprzednio należy dodatkowo przewidzieć: plac pod urząd gminny, pocztę i telegraf, kasy pożyczkowe, targowisko, rzeźnię, młyn, piekarnię, łaźnię i inne, w zależności od potrzeb i warunków miejscowych oraz charakteru osiedla. Powyższe obiekty użyteczności publicznej podane przykładowo i w poszczególnych osiedlach mogą być uwzględnione wszystkie lub tylko niektóre z nich, wreszcie może zajść potrzeba zaprojektowania innych, tutaj niewyliczonych.
We wszystkich osiedlach, a szczególnie w osiedlach większych, należy przewidzieć i odpowiednio rozlokować tereny pod zieleń publiczną (jak: skwery, aleje spacerowe, parki itp.).

W terenach otwartych, narażonych na wiatry, należy przewidzieć ochronne pasy zadrzewienia.

§ 13. Rozmiary placów użyteczności publicznej winny odpowiadać ich przeznaczeniu, co należy ująć protokólarnie przy sporządzeniu ogólnych wytycznych.

Usytuowanie obiektów użyteczności publicznej winno być odpowiednie do ich przeznaczenia, przy czym wskazana jest koncentracja urządzeń kulturalno-społecznych z jednej strony i gospodarczo-społecznych z drugiej strony, o ile przeznaczenie lub specjalny charakter niektórych obiektów nie będą wymagały ich wyodrębnienia lub odosobnienia, względnie odsunięcia na terenie osiedla lub nawet poza obręb osiedla.

§ 14. Granice poszczególnych działek siedliskowych i placów budowlanych winny być prostopadłe do linii regulacyjnych co najmniej do głębokości tylnych linii zabudowania.

§ 15. Plan zabudowania winien zawierać oznaczenie przednich i tylnych linii zabudowania. Przednia linia zabudowania winna być oddalona od osi ulicy co najmniej na 15 m, wzajemna odległość między frontowymi liniami zabudowania po obu stronach ulicy winna wynosić co najmniej 30 m, zaś odległość pomiędzy linią regulacyjną i odpowiednią frontową linią zabudowania winna wynosić najmniej 5 m. Przestrzeń między linią regulacyjną i przednią linią zabudowania winna być przeznaczona wyłącznie na przedogródki.

§ 16. Plan zabudowania winien ustalać sposób i rodzaj zabudowy (luźna, grupowa, bliźniacza, zwarta, ogniotrwała, mieszana), ilość kondygnacji oraz dopuszczalny procent zabudowy powierzchni poszczególnych kategorii działek siedliskowych i placów budowlanych.

§ 17. Budynki i budowle osiedla wiejskiego oraz sposób ich użytkowania winny posiadać charakter jednolity, z uwzględnieniem cech regionalnych, stwarzając całość sharmonizowaną z krajobrazem.

§ 18. Postępowanie techniczne:

a) Po otrzymaniu ogólnych wytycznych, zgodnie z pkt. 4) i 5) zarządzenia, mierniczy prowadzący scalenie przy współudziale Powiatowego Komitetu Odbudowy, sporządza uproszczony plan zabudowania. Czynności swoje mierniczy zaczyna od wytyczenia bezpośrednio w terenie ulic głównych osiedla, poczem wykonywa pomiar sytuacyjny metodami najprostszymi.

Pomiarem należy objąć teren przeznaczony pod osiedle z dostatecznym zapasem obszarowym dla opracowania planu zabudowania.

Następnie mierniczy zarysowuje pierworys w skali 1 : 2.000, na którym opracowuje uproszczony szczegółowy plan zabudowania w myśl zarządzenia i niniejszej instrukcji.

Zgodnie z pkt. 6) zarządzenia, opracowany uproszczony szczegółowy plan zabudowania winien być przedłożony w postaci odrysu planu z opisem technicznym Powiatowej Komisji Odbudowy do zaopiniowania.

b) Przed okazaniem projektu uproszczonego szczegółowego planu zabudowania mierniczy winien sporządzić rejestr powierzchniowy starego i nowego stanu posiadania (dla terenu osiedla), który wykłada do wglądu równocześnie z uproszczonym szczegółowym planem zabudowania, zgodnie z pkt. 6) zarządzenia.

§ 19. Projekt planu zabudowania i rozplanowania siedlisk winien być wytyczony w terenie znakami trwałymi naziemnymi i podziemnymi. W wypadkach wyjątkowych dopuszczalne jest wyznaczenie słupami drewnianymi, z tym, że granice bloków winny być oznaczone znakami podziemnymi z materiałów trwałych.

§ 20. Po zatwierdzeniu uproszczonego szczegółowego planu zabudowania, mierniczy wyznacza go w terenie w formie ostatecznej i składa Powiatowemu Urzędowi Ziemskiemu następujący operat techniczny i załączniki, dotyczące uproszczonego szczegółowego planu zabudowania osiedli wiejskich:

a) protokół i szkic sytuacyjny ogólnych wytycznych oraz wszelkie inne materiały wstępne,
b) notatki polowe pomiarowe,
c) wykończony pierworys w skali 1 : 2.000,
d) egzemplarz uproszczonego szczegółowego planu zabudowania i opisu technicznego z klauzulą zatwierdzającą,
e) rejestr powierzchniowy starego stanu posiadania (dla terenu osiedla),
f) rejestr powierzchniowy nowego stanu posiadania (dla terenu osiedla),

g) sześć odrysów (odbitek kolorowanych) zatwierdzonego uproszczonego szczegółowego planu zabudowania z opisami technicznymi i odpisami rejestrów, które przeznaczone są dla: 1) Powiatowej Komisji Odbudowy, 2) Powiatowej Władzy Budowlanej, 3) Gminnej Władzy Budowlanej, 4) Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, 5) Rady uczestników scalenia i 6) do akt postępowania scaleniowego,

h) szkice pomiarowe wytyczenia planu zabudowania w terenie,

i) wszelkie inne materiały, obliczenia i dokumenty techniczne.

§ 21. Znakowanie i kolorowanie uproszczonych szczegółowych planów zabudowania:

a) stan istniejący w terenie oznacza się kolorem czarnym liniami ciągłymi,

b) granice nowych siedlisk i placów budowlanych oraz inne linie projektowane w wykazie niewymienione — cynobrem linią ciągłą,

c) linie regulacyjne — cynobrem linią ciągłą,

d) linie zabudowania (frontowe i tylne) — cynobrem linią przerywaną,

e) punkty poligonowe i pomiarowe — kolorem niebieskim (kółeczka),

f) kolorowanie:
zabudowa ogniotrwała zwarta, grupowa i szeregowa, luźna — karminem o różnym stopniowo słabnącym natężeniu,
zabudowa nieogniotrwała — chrom o różnym natężeniu jak wyżej,
niepodlegające zabudowie części siedlisk — zieleń oliwna, niepodlegające zabudowie części innych placów budowlanych — kolor różowy (karmin o b. słabym natężeniu), przedogródki — zieleń soczysta, zieleń publiczna — zieleń szmaragdowa, ulice i drogi — sepia,
wody — błękit pruski,
użytki rolne — gumiguta,
lasy — siena palona,
tereny przemysłowe — fiolet,
nieużytki — sepia barwna,
koleje żelazne — czerń obojętna,
cmentarze — ugier jasny,

g) tereny użyteczności publicznej dodatkowo opowadzić wąską obwódką karminem od wewnątrz,

h) jeśli będzie przewidziana zabudowa o większej niż jedna ilości kondygnacyj — ilość kondygnacyj oznaczać cyframi rzymskimi cynobrem, zaczynając od II kondygnacji, jedna kondygnacja pozostaje bez oznaczenia,

i) dopuszczalny % zabudowy cyframi na działkach względnie w wykazie znaków,

k) różne znaki użytków rolnych wg stanu istniejącego — znakami tuszowymi kolorem czarnym (wg instrukcji b. Min. Robót Publicznych),

l) oznaczenia tutaj nieprzewidziane — znakami konwencjonalnymi wg instrukcji b. Min. Robót Publicznych,

m) dopuszczalne są dodatkowe opisy i wyjaśnienia (legenda) na planie,

n) wszystkie działki, place i obiekty należy ponumerować w kolejności cyframi arabskimi kolorem czerwonym (cynober).

§ 22. Ostateczne plany zabudowania winny zawierać opisy i dane:

a) napis tytułowy: „Szczegółowy plan zabudowania oraz plan pomiarowy podziału terenów budowlanych i wsi (przyczółka) pod nazwą N. N. położonego w gminie X, powiecie Y, województwie Z“,

b) napis wyszczególniający nazwisko wykonawcy i datę wykonania, zaopatrzony w podpis wykonawcy,

c) adnotację o zatwierdzeniu planu zabudowania,

d) wymienienie skali,

e) szkic orientacyjny w skali 1 : 25.000 lub 1 : 100.000,

f) wykaz znaków,

g) wykaz powierzchni siedlisk i działek,

h) opis wyszczególniający wszystkie istotne dane i normy planu zabudowania w ten sposób, aby planem tym można było posiłkować się całkowicie, bez potrzeby każdorazowego uciekania się do opisu technicznego.

§ 23. Osiedlom nowopowstającym należy nadawać odpowiednie nazwy. Jeśli chodzi o nowopowstające przysiółki, które będą satelitami wsi macierzystej, to najwłaściwiej będzie przyswajać im nazwy składające się z dwóch słów przez dołączenie do nazwy wsi macierzystej miana odróżniającego dany przysiółek. Tę drugą część nazwy przysiółka najlepiej spełni np. miejscowa nazwa uroczyska, pola, niwy, na których lub w pobliżu których przysiółek powstaje: Wrocimowice Zagórne, Wrocimowice Borowe itd. Dla wsi lub zespołów osiedli nowopowstających mogą być tworzone nazwy nowe.

Wszystkie nowotworzone nazwy osiedli winny być omawiane z czynnikami miejscowymi, nazwy te winny być formowane prawidłowo i zgodnie z duchem naszej mowy, o brzemieniu dźwięcznym i zapewniającym przychylne ich przyjęcie przez ludność miejscową.

Unikać należy nazw często powtarzających się w danej miejscowości lub w kraju, jak np. Wola, Wólka, Nowe i t. d.

INSTRUKCJA Nr II.

w sprawie budowy domu inwentarskiego, wznoszonego przy pomocy kredytów państwowych, we wsiach zniszczonych.

Załącznik do pkt 11 Zarządzenia Ministra Odbudowy i Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 7 maja 1945 r. w sprawie odbudowy osiedli wiejskich, zniszczonych wskutek działań wojennych.

1. Program budynku:

a) W części inwentarskiej przyziemia należy przewidzieć miejsce dla konia, 2 krów, 3 świń i ewent. drobiu.

b) W pozostałej części przyziemia przewidzieć należy pomieszczenie o powierzchni nie mniejszej, niż 20 m. kw. na tymczasowe mieszkania dla rodziny właściciela gospodarstwa. Wejście do izby nie bezpośrednio z zewnątrz, lecz z niewielkiej sionki. Dopuszczalne zaprojektowanie komory między częścią mieszkalną i inwentarską, w której może być urządzony tymczasowy osobny parnik.

c) Przy dalszej odbudowie zagrody tymczasowa część mieszkalna przeznaczona będzie na cele gospodarcze.

d) Poddasze winno być łatwe do wyzyskania, nad tymczasową częścią mieszkalną (w sąsiedztwie komina), należy pozostawić możliwość uządzenia pokoiku dostępnego od wewnątrz budynku drabiną lub prymitywnymi schodami.

2. Właściciel gospodarstwa, korzystający z pomocy kredytu państwowego, zobowiąże się do wykonania budynku w myśl powyższego programu i wspomnianych projektów.

3. Ministerstwo Odbudowy dostarczy instytucjom kredytującym bezpłatnie kilka typowych projektów omawianych budynków, których rozplanowanie służyć winno za podstawę przy udzielaniu kredytów. Stosownie do potrzeb poszczególnych regionów kraju, plany te mogą być uzupełniane lub zmieniane, bez naruszenia jednak pogramu pomieszczeń, przybliżonej powierzchni ogólnej oraz norm oświetlenia.

4. Drzewo należy używać w ilościach jak najmniejszych, dopuszczalnym jest stosowanie w ciesiołce żerdzi, oflisów itp.

Wszelkie części drewniane budynku należy zabezpieczyć środkami przeciwgnilnymi.

5. Użycie drzewa dla ścian może nastąpić w wypadkach wyjątkowych, i to po otrzymaniu zezwolenia Pow. Komisji Odbudowy.

6. Odległość projektowanego budynku inwentarskiego od linii regulacyjnej ulicy winna być nie mniejsza niż 20 m.

7. Przez wzgląd na oszczędność robocizny i materiału oraz estetykę wsi, pożądanym jest zastosowanie jednego typu budynku w poszczególnych osiedlach. Dotyczy to przede wszystkim materiału ścian oraz konstrukcji i krycia dachu.

8. Bezpośrednią odpowiedzialność za wykonanie postanowień powyższej instrukcji ponoszą Powiatowe Komitety Odbudowy oraz osoby przez nie wskazane, jak architekt powiatowy, wójtowie gmin, ewentualnie sołtysi.

42.

ZARZĄDZENIE

MINISTRA ODBUDOWY

z dnia 27 czerwca 1945 r.

w sprawie projektów zakładów użyteczności publicznej.

(L. dz. 3958/S/29)

(Dz. Urz. Min. Odb. 1945 r. Nr 1, poz. 5).

Do

wszystkich Obywateli Wojewodów

Zarządzam w powołaniu się na art. 383/1 prawa budowlanego, aby projekty większych zakładów użyteczności publicznej, a mianowicie: zakładów leczniczych, zapobiegawczych i opiekuńczych, kąpielisk publicznych, rzeźni itp., zarówno państwowych jak i niepaństwowych, były przesyłane do oceny do Biura Zakładów i Urządzeń Użyteczności Publicznej Ministerstwa Odbudowy przed zatwierdzeniem tych projektów drogą przewidzianą w prawie budowlanym, o ile Urząd Wojewódzki nie posiada odnośnej fachowej komórki z braku sił technicznych oraz w tych wypadkach gdyby Ob. Wojewoda uważał to za wskazane ze względu na dobro sprawy.

Powyższe uważam za konieczne ze względu na to, żeby nowowznoszone lub odbudowywane zakłady były projektowane możliwie nowocześnie i bez braków pod względem sanitarno-technicznym i techniczno-budowlanym. Wymaga to wglądu do projektu inżynierów specjalistów, chodzi też o celowość budowy i zaoszczędzenie funduszów publicznych.

D. PRZEPISY DOTYCZĄCE ODBUDOWY M. ST. WARSZAWY

43.

DEKRET

z dnia 26 października 1945 r.

o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy.

(Dz. U.R.P. z dnia 21 listopada 1945 r. Nr 50, poz. 279).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W celu umożliwienia racjonalnego przeprowadzenia odbudowy stolicy i dalszej jej rozbudowy zgodnie z potrzebami Narodu, w szczególności zaś szybkiego dysponowania terenami i właściwego ich wykorzystania, wszelkie grunty na obszarze m. st. Warszawy przechodzą z dniem wejścia w życie niniejszego dekretu na własność gminy m. st. Warszawy.

Art. 2. Dekret niniejszy stanowi podstawę dla przepisania we właściwych księgach hipotecznych na rzecz gminy m. st. Warszawy tytułów własności gruntów, określonych w art. 1.

Art. 3. Odpowiedzialność gminy m. st. Warszawy za istniejące w dniu wejścia w życie niniejszego dekretu obciążenia hipoteczne gruntów, które przechodzą na jej własność, będzie uregulowana odrębnymi przepisami.

Art. 4. Terminy i tryb obejmowania w posiadanie przez gminę m. st. Warszawy gruntów, określonych w art. 1, ustali w rozporządzeniu Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej.

Art. 5. Budynki oraz inne przedmioty znajdujące się na gruntach, przechodzących na własność gminy m. st. Warszawy, pozostają własnością dotychczasowych właścicieli, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Art. 6. (1) Gmina m. st. Warszawy może wyznaczyć właścicielowi przedmiotów, znajdujących się na gruncie, który przeszedł na własność gminy i został przez nią objęty w posiadanie, stosowny termin dla zabrania tych przedmiotów. W razie bezskutecznego upływu terminu własność tych przedmiotów przechodzi na gminę m. st. Warszawy.

(2) Przepisu ust. 1 nie stosuje się do budynków, z wyjątkiem budynków zniszczonych, które według orzeczenia władzy budowlanej ze względu na stan zniszczenia nie nadają się do naprawy i powinny ulec rozbiórce.

Art. 7. (1) Dotychczasowy właściciel gruntu, prawni następcy właściciela, będący w posiadaniu gruntu, lub osoby prawa jego reprezentujące, a jeżeli chodzi o grunty oddane na podstawie obowiązujących przepisów w zarząd i użytkowanie — użytkownicy gruntu mogą w ciągu 6 miesięcy od dnia objęcia w posiadanie gruntu przez gminę zgłosić wniosek o przyznanie na tym gruncie jego dotychczasowemu właścicielowi prawa wieczystej dzierżawy z czynszem symbolicznym lub prawa zabudowy za opłatą symboliczną.

(2) Gmina uwzględni wniosek, jeżeli korzystanie z gruntu przez dotychczasowego właściciela da się pogodzić z przeznaczeniem gruntu według planu zabudowania, a jeżeli chodzi o osoby prawne — ponadto, gdy użytkowanie gruntu zgodnie z jego przeznaczeniem w myśl planu zabudowania nie pozostaje w sprzeczności z zadaniami ustawowymi lub statutowymi tej osoby prawnej.

(3) W razie uwzględnienia wniosku gmina ustali, czy przekazanie gruntu nastąpi tytułem wieczystej dzierżawy, czy na prawie zabudowy, oraz określi warunki, pod którymi umowa może być zawarta.

(4) W przypadku nieuwzględnienia wniosku, gmina zaofiaruje uprawnionemu, w miarę posiadania zapasu gruntów — na tych samych warunkach dzierżawę wieczystą gruntu równej wartości użytkowej, bądź prawo zabudowy na takim gruncie.

(5) W razie niezgłoszenia wniosku, przewidzianego w ust. (1), lub nieprzyznania z jakichkolwiek innych przyczyn dotychczasowemu właścicielowi wieczystej dzierżawy albo prawa zabudowy, gmina obowiązana jest uiścić odszkodowanie w myśl art. 9.

* Instytucje prawa zabudowy i prawa dzierżawy wieczystej zostały zastąpione przez instytucję „własności czasowej" stosownie do postanowienia art. XXXIX dekretu z dnia 11 października 1946 r. (Dz. U. R. P. z dnia 15 listopada 1946 r. Nr 57, poz. 321). p. poz. 44 niniejszego zbioru.

Art. 8. W razie nieprzyznania dotychczasowemu właścicielowi gruntu wieczystej dzierżawy lub prawa zabudowy wszystkie budynki, położone na gruncie, przechodzą na własność gminy, która obowiązana jest wypłacić właścicielowi ustalone w myśl art. 9 odszkodowanie za budynki, nadające się do użytkowania lub naprawy.

Art. 9. (1) Odszkodowanie za grunty, należne w myśl art. 7 ust. (5) oraz odszkodowanie za budynki, należne w myśl art. 8, ustala miejska komisja szacunkowa. Odszkodowanie to wynosi, jeżeli chodzi o grunty — skapitalizowaną wartość czynszu dzierżawnego (opłaty za prawo zabudowy) gruntu tej samej wartości użytkowej, a jeżeli chodzi o budynki — wartość budynku. Odszkodowanie wypłaca się w miejskich papierach wartościowych.

(2) Prawo do żądania odszkodowania powstaje po upływie 6 miesięcy od dnia objęcia gruntu w posiadanie przez gminę m. st. Warszawy i wygasa po upływie lat 3 od tego terminu.

(3) Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrami Administracji Publicznej i Skarbu określi w rozporządzeniu skład i tryb postępowania miejskiej komisji szacunkowej, zasady i sposób ustalania odszkodowania oraz przepisy o emisji papierów wartościowych, przeznaczonych na ten cel.

Art. 10. Pisma, dotyczące przekazania tytułu własności gruntów na rzecz gminy m. st. Warszawy, oraz pisma dotyczące ustanowienia wieczystej dzierżawy i prawa zabudowy na rzecz dotychczasowych właścicieli gruntów, wolne są od opłaty stemplowej, a wnioski i wpisy hipoteczne dotyczące tych czynności wolne są od opłat sądowych i hipotecznych.

At. 11. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z Ministrami: Administracji Publicznej, Skarbu i Sprawiedliwości.

Art. 12. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

44.

DEKRET

z dnia 11 października 1946 r.

Przepisy wprowadzające prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych.

(Dz. U.R.P. z dnia 15 listopada 1946 r. Nr 57, poz. 321).

(wyciąg)

Art. XXXIX. § 1. Prawa zabudowy, ustanowione przed wejściem w życie prawa rzeczowego na gruntach, należących do Skarbu Państwa, związków samorządu terytorialnego lub innych osób prawnych prawa publicznego, mogą być zmienione przez umowę na własność czasową, przewidzianą w prawie rzeczowym. Dotyczy to również dzierżawy wieczystej w rozumieniu dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 279), który pozostaje w mocy.

§ 2. Przez przyznanie prawa zabudowy lub prawa dzierżawy wieczystej w rozumieniu dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy należy od dnia wejścia w życie prawa rzeczowego rozumieć przeniesienie własności gruntu za opłatą symboliczną z zastrzeżeniem powrotu własności na rzecz gminy m. st. Warszawy, stosownie do przepisów prawa rzeczowego.

§ 3. Budynki, które w myśl art. 5 dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy stanowią własność dotychczasowych właścicieli, są uważane za odrębne nieruchomości. Przepisy szczególne o zakładaniu i prowadzeniu ksiąg wieczystych dla takich nieruchomości wyda w drodze rozporządzenia Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Odbudowy.

45.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ODBUDOWY

z dnia 27 stycznia 1948 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej w sprawie obejmowania w posiadanie gruntów przez gminę m. st. Warszawy.

(Dz. U. R. P. z dnia 10 lutego 1948 r. Nr 6, poz. 43).

Na podstawie art. 4 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 279) zarządza się, co następuje:

§ 1. Obejmowanie w posiadanie przez gminę m. st. Warszawy gruntów na obszarze m. st. Warszawy, nie objętych dotychczas na podstawie rozporządzenia Ministra Odbudowy z dnia 7 kwietnia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 112), następuje w drodze ogłoszeń Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy, podanych do publicznej wiadomości przez zamieszczenie w organie urzędowym Zarządu Miejskiego i w jednym z poczytnych pism codziennych wydawanych w Warszawie oraz przez rozplakatowanie.

§ 2. Ogłoszenie powinno zawierać:

1) powołanie podstawy prawnej do objęcia gruntów w drodze ogłoszeń (§ 1),
2) oznaczenie obszaru, na którym grunty zostają objęte w posiadanie,
3) pouczenie o treści § 3 rozporządzenia niniejszego oraz art. 7, 8 i 9 ust. 2 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 279).

§ 3. Grunty uważa się za objęte w posiadanie z dniem wydania numeru organu urzędowego Zarządu Miejskiego, w którym zamieszczono ogłoszenie.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Z dniem tym traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Odbudowy z dn. 7 kwietnia 1946 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej w sprawie obejmowania gruntów w posiadanie przez gminę m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 112).

46.

U S T A W A

o odbudowie m. st. Warszawy.

z dnia 3 lipca 1947 r.

(Dz. U. R. P. z dnia 8 sierpnia 1947 r. Nr 52, poz. 268).

Art. 1. Tworzy się Naczelną Radę Odbudowy m. st. Warszawy przy Prezesie Rady Ministrów.

Art. 2. Naczelna Rada Odbudowy m. st. Warszawy ustala zasady, programy i ogólne projekty odbudowy stolicy oraz koordynuje prace nad odbudową i czuwa nad ogólnym przebiegiem tych prac, biorąc pod uwagę wnioski i postulaty rady narodowej m. st. Warszawy.

Art. 3. W szczególności do zakresu działania Naczelnej Rady Odbudowy m. st. Warszawy należy:

a) uchwalanie planów zagospodarowania przestrzennego m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego, którego granice określi rozporządzenie Ministra Odbudowy, wydane w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej,
b) opiniowanie projektów planów inwestycyjnych dla odbudowy m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego,
c) koordynowanie w zakresie odbudowy stolicy działalności wszystkich urzędów i instytucyj, dokonywujących inwestycyj budowlanych na obszarze m. st. Warszawy oraz Warszawskiego Zespołu Miejskiego,
d) rozpatrywanie sprawozdań w zakresie prac, związanych z odbudową m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego,
e) ustalanie wytycznych dla użytkowania funduszów społecznych, przeznaczonych na cele odbudowy m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego.

Art. 4. Wszystkie urzędy i instytucje, dokonywujące inwestycyj budowlanych w związku z odbudową m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego, obowiązane są do składania w tym zakresie periodycznych sprawozdań Naczelnej Radzie Odbudowy m. st. Warszawy.

Art. 5. 1. Przewodniczącym Naczelnej Rady Odbudowy m. st. Warszawy jest Prezes Rady Ministrów.

2. Do naczelnej Rady Odbudowy m. st. Warszawy wchodzi — poza przewodniczącym — 30 członków, powołanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Ministra Odbudowy, uchwalony przez Radę Ministrów, spośród przedstawicieli właściwych resortów rządowych, samorządu m. st. Warszawy, działaczy społecznych oraz wybitnych fachowców z dziedziny nauki, techniki i sztuki.

3. Rada Ministrów określi szczegółowe przepisy o wewnętrznej organizacji i trybie postępowania Naczelnej Rady Odbudowy m. st. Warszawy po wysłuchaniu opinii i wniosków rady narodowej m. st. Warszawy.

4. O powołaniu Naczelnej Rady Odbudowy m. st. Warszawy Prezes Rady Ministrów ogłasza w Monitorze Polskim.

Art. 6. Prace, dotyczące sporządzania regionalnych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planowania gospodarczego na obszarze m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego, wykonywa Biuro Odbudowy Stolicy, podległe Ministrowi Odbudowy.

Art. 7. Nadzór i kierownictwo nad pracami wykonawczymi na obszarze m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego sprawuje Warszawska Dyrekcja Odbudowy, podległa Ministrowi Odbudowy.

Art. 8. Statuty organizacyjne Biura Odbudowy Stolicy i Warszawskiej Dyrekcji Odbudowy ustali Minister Odbudowy.

Art. 9. Plany zagospodarowania przestrzennego m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego, uchwalone przez Naczelną Radę Odbudowy m. st. Warszawy, uzyskują moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Monitorze Polskim.

Art. 10. 1 Minister Odbudowy może wstrzymać wykonanie inwestycji budowlanej na obszarze m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego, jeżeli ta inwestycja nie jest zgodną z planem zagospodarowania przestrzennego, z planem inwestycyjnym, bądź z programami i ogólnymi projektami w zakresie odbudowy stolicy, ustalonymi przez Naczelną Radę Odbudowy m. st. Warszawy.

2. Minister Odbudowy może przekazać uprawnienia, wymienione w ust. 1, podległym sobie organom.

3. W przypadku wstrzymania wykonania inwestycji budowlanej nastąpi również wstrzymanie wypłaty kredytów, przeznaczonych na wykonanie tej inwestycji.

Art. 11. Budżet Naczelnej Rady Odbudowy m. st. Warszawy objęty jest budżetem Prezydium Rady Ministrów.

Art. 12. Naczelna Rada Odbudowy m. st. Warszawy (art. 1) przejmie organy i majątek dotychczasowej Naczelnej Rady Odbudowy m. st. Warszawy, utworzonej na podstawie przepisów dekretu z dnia 24 maja 1945 r. o odbudowie m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 124) i wyda w związku z tym niezbędne instrukcje.

Art. 13. 1. Minister Odbudowy ustali w rozporządzeniu tryb postępowania przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego oraz zawieszaniu i rozpatrywaniu wniosków o zmianę przeznaczenia terenów i dokonywaniu inwestycyj na tym obszarze.

2. Do czasu wydania przez Ministra Odbudowy rozporządzenia, przewidzianego w ust. 1, postępowanie w przedmiocie sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego toczy się według dotychczasowych przepisów.

3 Do czasu ogłoszenia w Monitorze Polskim przez Prezesa Rady Ministrów o powołaniu Naczelnej Rady Odbudowy m. st. Warszawy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszaru m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego zatwierdza rada narodowa m. st. Warszawy.

Art. 14. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc: dekret z dnia 24 maja 1945 r. o odbudowie m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 124) oraz w odniesieniu do obszaru m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego przepisy art. 11 i 13 działu III, rozdziału III IV i V działu IV — i działu V dekretu zdnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 109).

Art. 15. Wykonanie niniejszej ustawy poruczа się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 16. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

47.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ODBUDOWY

z dnia 21 października 1947 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej o określeniu granic Warszawskiego Zespołu Miejskiego.

(Dz. U. R. P. z dnia 6 listopada 1947 r. Nr 68, poz. 424).

Na podstawie art. 3 lit. a) ustawy z dnia 3 lipca 1947 r. o odbudowie m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 268) zarządza się, co następuje:

§ 1. Warszawski Zespół Miejski obejmuje obszar powiatu warszawskiego.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

48.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ODBUDOWY

z dnia 11 grudnia 1947 r.

w sprawie trybu postępowania przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego oraz zawieszenia rozpatrywania wniosków o zmianę przeznaczenia terenów i dokonywania inwestycyj na tym obszarze.

(Dz. U. R. P. z dnia 16 grudnia 1947 r. Nr 74, poz. 479).

Na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 1947 r. o odbudowie m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 268) zarządzam, co następuje:

Plany regionalne.

§ 1. Biuro Odbudowy Stolicy sporządza regionalne plany zagospodarowania przestrzennego dla obszaru m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego na podstawie planu krajowego bądź do czasu sporządzenia planu krajowego — na podstawie wytycznych Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego, oraz zgodnie z zasadami, programami i ogólnymi projektami odbudowy stolicy, ustalonymi przez Naczelną Radę Odbudowy m. st. Warszawy.

§ 2. 1. O przystąpieniu do sporządzenia regionalnego planu zagospodarowania przestrzennego ogłasza się w Monitorze Polskim, w Dzienniku Urzędowym Urzędu Wojewódzkiego Warszawskiego, w organie urzędowym Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy oraz w jednym z pism codziennych, wychodzących w m. st. Warszawie.

2. Za dzień ogłoszenia uważa się dzień wydania numeru Monitora Polskiego, w którym zamieszczono ogłoszenie.

§ 3. 1. Ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzenia planu regionalnego zawiera określenie:

1) obszaru, dla którego plan ma być sporządzony,
2) zakresu prac planowania,
3) terminu i miejsca, w którym zainteresowani będą mogli zaznajomić się z projektowanymi zasadami planu,
4) terminu, w którym zainteresowani będą mogli zgłaszać wnioski dotyczące planu.

2. Terminy, o których mowa w ust. 1 pkt 3) i 4), nie mogą wynosić mniej niż 2 tygodnie.

§ 4. Biuro Odbudowy Stolicy po sporządzeniu projektu planu przesyła odrysy projektu Prezydium Miejskiej Rady Narodowej m. st. Warszawy i Prezydium właściwej powiatowej rady narodowej — celem wyrażenia opinii w terminie 4 tygodni.

§ 5. Po przepracowaniu projektu planu na skutek otrzymanych opinii (§ 4) bądź po zajęciu negatywnego stanowiska wobec nich, Biuro Odbudowy Stolicy przedstawia projekt wraz z tymi opiniami Głównemu Urzędowi Planowania Przestrzennego.

§ 6. 1. Główny Urząd Planowania Przestrzennego, działając w porozumieniu z Centralnym Urzędem Planowania, wyraża zgodę na plan i przesyła projekt Ministrowi Odbudowy bądź zwraca go do Biura Odbudowy Stolicy, celem wprowadzenia zmian.

2. Minister Odbudowy przedstawia projekt planu regionalnego wraz ze swymi wnioskami Naczelnej Radzie Odbudowy m. st. Warszawy.

§ 7. Naczelna Rada Odbudowy m. st. Warszawy bądź uchwala plan bez zmian, bądź zwraca go do przepracowania z odpowiednimi wskazówkami.

§ 8. Plan regionalny uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Monitorze Polskim obwieszczenia Przewodniczącego Naczelnej Rady Odbudowy m. st. Warszawy o uchwaleniu planu.

Plany miejscowe.

§ 9. Biuro Odbudowy Stolicy sporządza miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszaru m. st. Warszawy i Warszawskiego Zespołu Miejskiego na podstawie planu regionalnego bądź w braku takiego planu — na podstawie wytycznych Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego oraz zgodnie z zasadami, programami i ogólnymi projektami odbudowy stolicy ustalonymi przez Naczelną Radę Odbudowy m. st. Warszawy.

§ 10. 1. O przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ogłasza się w Monitorze Polskim, w organie urzędowym Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy oraz w jednym z pism codziennych, wychodzących w m. st. Warszawie, a nadto w odniesieniu do obszarów poza granicami administracyjnymi gminy m. st. Warszawy — przez wywieszenie obwieszczenia w zarządach gminnych i zarządach miejskich właściwych gmin w miejscu widocznym na okres co najmniej jednego tygodnia.

2. Za dzień ogłoszenia uważa się dzień wydania pisma, w którym po raz ostatni zamieszczono obwieszczenie, lub ostatni dzień wywieszenia obwieszczenia w zarządzie gminnym bądź miejskim — zależnie od tego, jaki z podanych sposobów ogłoszenia nastąpił najpóźniej.

3. Przepisy § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 11. Plany miejscowe po ich sporządzeniu będą wyłożone do publicznego przeglądu na okres co najmniej jednego tygodnia, o czym należy powiadomić w sposób przewidziany w § 10 ust. 1.

§ 12. 1. Osoby zainteresowane mają prawo zaznajamiać się z planami w terminach podanych w ogłoszeniach.

2. W ciągu następnych dwóch tygodni po upływie okresu wyłożenia można wnosić zarzuty przeciwko planom. Zarzuty należy składać na piśmie.

§ 13. Odrysy projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Biuro Odbudowy Stolicy przesyła Prezydium Miejskiej Rady Narodowej m. st. Warszawy bądź Prezydium właściwej powiatowej rady narodowej — celem wyrażenia opinii w terminie 4 tygodni.

§ 14. Po przepracowaniu projektu planu na skutek otrzymanych opinii bądź po zajęciu negatywnego stanowiska wobec nich oraz po rozważeniu zgłoszonych zarzutów Biuro Odbudowy Stolicy przedstawia projekt wraz z tymi opiniami oraz nieuwzględnionymi zarzutami Głównemu Urzędowi Planowania Przestrzennego.

§ 15. Główny Urząd Planowania Przestrzennego wyraża zgodę na plan i wraz ze swymi wnioskami przedstawia projekt Ministrowi Odbudowy bądź zwraca go Biuru Odbudowy Stolicy celem wprowadzenia zmian.

§ 16. Przepisy §§ 6 ust. 2, 7 i 8 mają w odniesieniu do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego odpowiednie zastosowanie.

Przechowywanie planów.

§ 17. Regionalne i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przechowuje Biuro Odbudowy Stolicy. Odbitki planów regionalnych przechowują: Główny Urząd Planowania Przestrzennego, Centralny Urząd Planowania, Regionalna Dyrekcja Planowania Przestrzennego w Warszawie i Zarząd Miejski m. st. Warszawy, a odbitki planów miejscowych właściwe zarządy miejskie lub gminne. Odbitki należy udostępnić osobom zainteresowanym, jeżeli wyższe względy państwowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Zawieszenie rozpatrywania wniosków w okresie sporządzania planów.

§ 18. 1. Od dnia przystąpienia do sporządzenia planu regionalnego albo planu miejscowego Biuro Odbudowy Stolicy może zawiesić rozpatrzenie wniosków bądź o pozwolenie na zmianę przeznaczenia terenów, bądź o pozwolenie na inwestycje, a w szczególności na budowę, odbudowę, przebudowę, powiększenie albo zmianę przeznaczenia budynku, jeżeli zamierzenia te są sprzeczne z projektowanymi zasadami planu. Okres zawieszenia nie może trwać dłużej, niż trzy lata, licząc od dnia zgłoszenia wniosku.

2. Od decyzji wydanych przez Biuro Odbudowy Stolicy na podstawie ust. 1 niniejszego paragrafu służy odwołanie do Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego.

§ 19. 1. Jeżeli w okresie oznaczonym na podstawie § 18 ust. 1 plan miejscowy bądź regionalny nie uzyskują mocy obowiązującej, wówczas wniosek będzie rozpatrzony i sprzeczność, zachodząca pomiędzy zamierzoną czynnością a projektowanymi zasadami planu, nie będzie mogła stanowić podstawy do wydania decyzji odmownej.

2. Jeżeli w okresie oznaczonym na podstawie § 18 ust. 1 przyczyny, które spowodowały zawieszenie rozpatrzenia wniosku, przestały istnieć, Biuro Odbudowy Stolicy uchyla decyzję o zawieszeniu.

§ 20. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

SKOROWIDZ

(liczby oznaczają stronice)

Baraki dla pracowników przy robotach budowlanych . . . str. 104
Bezpieczeństwo i higiena przy robotach budowlanych . . . „ 97—105
Bezpieczeństwo przy robotach rozbiórkowych . . . . . „ 105—108
Biuro Odbudowy Stolicy . . . . . „ 142, 144—145
Budowa kominów fabrycznych . . . . . „ 103
Budynki kolejowe . . . . . „ 61, 83—88
Budynki ogniotrwałe i nieogniotrwałe . . . . . „ 50—51, 56, 57, 90
Budynki państwowe . . . . . „ 61, 65
Budynki przemysłowe . . . . . „ 30—34, 60—61
Budynki przeznaczone do użytku publicznego . . . . . „ 60
Budynki przy drogach publicznych . . . . . „ 56
Budynki większe . . . . . „ 60
Chlewy . . . . . „ 55—56
Chodniki . . . . . „ 47
Cudzoziemcy — ich uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi . . . . . „ 67
Dachowe roboty . . . . . „ 103
Dachy . . . . . „ 50
Dachy ochronne przy robotach budowlanych . . . . . „ 101
Dom inwentarski . . . . . „ 139
Dworce . . . . . „ 84
Dyplom uczelni zagranicznej: potrzeba jego nostryfikacji dla uzyskania uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi . . . „ 67, 95
Dyrekcje Odbudowy: w Gdańsku, Poznaniu, Wrocławiu . . . „ 119
w Warszawie . . . . . „ 142
Dziennik budowy . . . . . „ 112
Dziennik rozbiórki . . . . . „ 106
Egzaminy wymagane do uzyskania prawa kierowania robotami budowlanymi . . . . . „ 94—96
Fabryczne kominy . . . . . „ 94, 103
Fundamenty . . . . . „ 28, 52, 58,94

Gdynia: uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi i sporządzania projektu na obszarze m. Gdyni . . . . . „ 96
Gnojowniki . . . . . „ 56, 60
Karne postanowienia . . . . . „ 8, 14, 15, 24, 75—76, 82, 92, 133
Kataster gruntowy i budynkowy . . . . . „ 15—16
Kąpielowe zakłady . . . . . „ 88—90
Kominy . . . . . „ 53—54, 58—59, 163
Konstrukcje budynków . . . . . „ 28—29, 32
Konstrukcje skomplikowane w budynkach . . . . . „ 93—94
Koszta zamiany trwałej nawierzchni ulic i placów na nawierzchnię z ulepszonego materiału . . . . . „ 117
Księgi wieczyste . . . . . „ 141
Lokale przeznaczone na pobyt ludzi . . . . . „ 54—55, 59
Miejscowe przepisy . . . . . „ 76—78
Ministerstwo Odbudowy . . . . . „ 118—119
Mury ochronne . . . . . „ 51
Naczelna Rada Odbudowy m. st. Warszawy . . . . . „ 142—143
Nadzór policyjno-budowlany . . . . . „ 69—72, 111—114
Normy i standarty budowlane . . . . . „ 81—82
Obory . . . . . „ 55—56
Odbudowa osiedli wiejskich . . . . . „ 133—139
Oddalenie budowli, składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linii kolejowych . . . . . „ 90
Oddalenie osiedli wiejskich od ważnych arterii komunikacyjnych . „ 135—136
Odgradzanie posiadłości i działek . . . . . „ 115—117
Odległość budynków od granic i innych budynków . . . „ 50, 57—58
Odległość między frontowymi liniami zabudowania . . . . „ 24—25, 137
Odległość między tylnymi liniami zabudowania . . . . . „ 25, 137
Odprowadzanie nieczystości . . . . . „ 60
Ogniochronne mury . . . . . „ 51—52, 60
Ograniczenia budowlane na terenie wolnych obszarów celnych . „ 114
Ogrodzenia . . . . . „ 28, 115—117
Opinie w sprawach odpowiedzialności osób uprawnionych do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót . . . . . „ 114—115
Opis techniczny planu zabudowania . . . . . „ 22
Parcelacja p. podział terenów
Parowozownie . . . . . „ 86
Pasy ochronne przeciwpożarowe . . . . . „ 90—92, 93
Perony . . . . . „ 88
Piece . . . . . „ 53—54, 58—59
Planowe zagospodarowanie przestrzenne Kraju . . . . . „ 4—9, 9—10
Plany zabudowania: sposób ich opracowania . . . . . „ 16—23, 24—28, 31—32, 134—135
Plany zagospodarowania przestrzennego: krajowy . . . „ 4, 6—8
regionalny . . . „ 4, 6, 143—144
miejscowy . . . „ 4—8, 10—12, 144
Podnoszenie i opuszczanie ciężarów . . . . . „ 101—102
Podział terenów budowlanych . . . . . „ 35—37
Policyjno-budowlane przepisy: a) dla gmin miejskich i uzdrowisk uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej . . „ 47—56

b) dla gmin wiejskich . . . . . „ 56—60
Pomosty ładunkowe, rampy i magazyny towarowe . . . . . „ 87—88
Popieranie budownictwa . . . . . „ 130—132
Pozwolenia na budowę i użytkowanie budynków . . . . . „ 62—65, 108—111
Prawo budowlane . . . . . „ 34—81
Program planu zabudowania . . . . . „ 17
Projekty (plany) robót budowlanych wymagających zatwierdzenia . „ 108—111
Przeciwlotnicza i przeciwgazowa obrona . . . . . „ 23—24, 24—30, 30—34,
Przekształcenie działek zabudowanych wadliwie . . . . . „ 44—47
Rejestracja i przymusowe zatrudnienie fachowych sił technicznych z dziedziny budownictwa . . . . . „ 132—133
Rowy . . . . . „ 91, 102
Rozbiórka i naprawa budynków . . . . . „ 119—123, 124—125, 125—127, 127—129, 129—130
Rozgraniczenie nieruchomości . . . . . „ 13—15
Rusztowania . . . . . „ 69, 98—101
Scalanie działek budowlanych . . . . . „ 37—44, 133—135
Schody . . . . . „ 29, 33, 52—53, 58
Schrony i baraki dla pracowników przy robotach budowlanych . „ 104
Schrony przeciwlotnicze . . . . . „ 27, 29—30, 33
Skrzynki listowe w domach . . . . . „ 118
Stajnie . . . . . „ 55—56
Standarty budowlane p. Normy
Studnie . . . . . „ 55, 59—60, 102
Szyby . . . . . „ 102
Świetliki . . . . . „ 53
Ściany . . . . . „ 52
Techniczny kierownik robót budowlanych . . . . . „ 65—68, 111—113
Tryb postępowania przy wydawaniu pozwoleń na budowę i na użytkowanie budynków . . . . . „ 108
Tunele . . . . . „ 88
Ulgowe nadawanie uprawnień budowlanych w wyjątkowych przyp. „ 96
Ulice . . . . . „ 36—37, 47—49, 82—83
Uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi . . . . . „ 65—69
Ustępy . . . . . „ 55, 60, 87, 104
Utrzymywanie budynków . . . . . „ 69
Użytkowanie budynków: wymaganie pozwolenia na użytkowanie . „ 65
Wapno pokarbidowe: używanie przy budowie . . . . . „ 96—97
Warszawska Dyrekcja Odbudowy . . . . . „ 142
Warszawski Zespół Miejski . . . . . „ 142—143, 143
Wiadukty . . . . . „ 88
Wieczyste księgi . . . . . „ 141
Wieże ciśnień . . . . . „ 85
Własność czasowa . . . . . „ 141
Własność i użytkowanie gruntów na obszarze m. st. Warszawy . „ 140—141
Współdziałanie władz w akcji planowego zagospodarowania przestrzennego Kraju . . . . . „ 9—10
Wygląd zewnętrzny budynków . . . . . „ 56
Wykonywanie robót budowlanych . . . . . „ 65—69

Wykopy . . . . . „ 91, 102
Wysokość budynków . . . . . „ 49—50
Zabudowanie działek . . . . . „ 26—28, 31—32, 49, 56
Zachowanie się pracowników przy robotach budowlanych . . „ 104
Zasłony odśnieżne . . . . . „ 90—92, 93
Zwolnienie od obowiązku ponoszenia kosztów urządzania ulic i placów wzgl. udzielenie ulg . . . . . „ 82—83

Druk. PWZG Warszawa, Tamka 3. Zam. 880. 7.500 B- 54000.